

**СЪСТОЯНИЕ
НА
ОКОЛНАТА СРЕДА**

2001

*Изданието е осъществено със средства
от Министерство на околната среда и водите.*

Планета Земя - на нея живеем!
Въздух, вода и природа пилеем.

В небето синьо, в ручей бистри
търсим реликви вечни и чисти.
В планината дивна, красива
душата си всеки открива.

Разумният човек милее
това богатство да оцелее.
За да има и утре от тез блага чудни

ДА ЗАПОЧНЕМ СЕГА!
ДА БЪДЕМ РАЗУМНИ!

Съдържание

Въведение	7
-----------------	---

Раздел I

1. Анализи по компоненти на околната среда	
1.1.Качество на атмосферния въздух	12
1.2. Води	18
1.3.Земи и почви	47
1.4.Защитени територии и биоразнообразие	51
1.5. Лабораторен комплекс	61
2.Анализи по фактори на въздействие	
2.1.Отпадъци	62
2.2.Шум	70
2.3 Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения	70
2.4.Радиация	71
3. Проекти и обекти с екологично предназначение	71
4. Превантивна дейност и контрол	72

Раздел II

Община Баните	77
Община Борино	92
Община Девин	102
Община Доспат	124
Община Златоград	139
Община Лъки	156
Община Мадан	173
Община Неделино	187
Община Рудозем	195
Община Смолян	209
Община Чепеларе	234
Необходими действия за подобряване качеството на околната среда	251

Списък на най-често използваните съкращения

ВЕЦ	Водоелектрическа централа
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ГЗ	Гражданска защита
ГКМ	Градска канализационна мрежа
ГПР	Геолого-проучвателни работи
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГСК	Градски събирателен колектор
ДОВОС	Доклад за оценка на въздействието върху околната среда
ЕОФ	Ермореченска обогатителна фабрика
ЕС	Европейски съюз
ЕМП	Електро магнитни полета
ЕТИС	Експертен технико-икономически съвет
ЗВ	Закон за водите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗОВВОВОС	Закон за ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху околната среда
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗПБ	Закон за подземните богатства
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИСПА (ISPA)	Инструмент за структурни политики по присъединяването
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПКЗ (IPPC)	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването
КФС	Комплексна фонова станция
ЛОФ	Лъкинска обогатителна фабрика
МВТ	Мега вата
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторно превозно средство
МФ	Министерство на финансите
НАСЕМ	Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НП	Наказателно постановление
НПО	Неправителствена организация
НСРЗКА	Национална служба „Растителна защита, карантинна и агрохимия”
НФООС	Национален фонд за опазване на околната среда

ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОС	Общински съвет
ОФООС	Общински фонд за опазване на околната среда
ПВ	Подземни води
ПДЕ	Пределно допустими емисии
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПДК м.е.	Пределно допустима концентрация — максимална еднократна
ПДК ср. год.	Пределно допустима концентрация — средно годишна
ПДК ср. дн.	Пределно допустима концентрация — средно денонощна
ПДН	Пределно допустима норма
ПКЦ	Парово котелна централа
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПС ПБВ	Помпена станция питейно-битово водоснабдяване
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателна станция — питейно водоснабдяване
ПСПОВ	Пречиствателна станция за производствени отпадъчни води
ПУЛ	Подробен устройствен план
РАН	Полиароматни въглеродороди
РЕЕС	Регионален експертен екологичен съвет
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
р-к	рудник
РОУ	Райони за оценка и управление
РОФ	Рудоземска обогатителна фабрика
РС	Районен съд
РС РЗКА	Регионална служба „Растителна защита, карантинна и агрохимия”
РСВ	Полихлорирани бифенили
САПАРД	Специална програма за развитие на земеделски и селски райони
СОЗ	Санитарно охранителна зона
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
у-к	участък
ХЕИ	Хигиенно — епидемиологичен инспекторат към МЗ
хор.	хоризонт
ХХ	Хвостохранилище
РЕНД	Полиетилен висока плътност

ВЪВЕДЕНИЕ

Уважаеми читателю,

Книгата, която е пред Вас, е първи опит на специалистите в РИОСВ – Смолян, да съберат на едно място възможно най-пълна и всеобхватна информация за околната среда в района, обслужван от инспекцията.

За да бъде информацията възможно най-актуална, сме използвали данни, резултати от проверки, анализи, изследвания, факти от 2001 г., а там, където липсват, сме ползували такива от предходни години, което е пояснено на съответните места.

Съгласно чл.5 от Закона за местното самоуправление и местната администрация “общината е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление”. Отчитайки факта, че управлението на околната среда в голямата си част се осъществява от/и в общините, си поставихме за цел да разработим оценка за състоянието на околната среда на територията на всяка община. Считаме, че това е не само голямо предимство на тази книга, но и възможност, която предоставяме за ползуването – в общините при вземане на решения в областта на околната среда за устойчивото развитие на териториалните общности. Начинът на изложението в книгата я прави достъпна за всеки, който има интереси в сферата на околната среда било с намерения в бизнеса, било с познавателни цели.

Отчитаме факта, че книгата донякъде е “претрупана” с информация, но това не ни притеснява, имайки предвид, че тя е първа по рода си, ползвана е и информация от предходни години, ще се ползва като база при всяко следващо издание, в което вече информацията ще е само за годината, а в много случаи ще се отбелязват само промените.

По наше мнение ползуването на книгата от широк кръг читатели ще допринесе за привличане вниманието на все повече хора от различни обществени групи към проблемите на околната среда, изграждане на ново отношение или конкретно участие в решаването им. Ползуването – като учебно помагало ще обогати работата с учащите се при формирането у тях на екологично възпитание.

Смеем да се надяваме, че вложените средства и труд за създаването на тази книга няма да останат напразни.

Да започнем сега!

Цели

□ Да се информират населението, неправителствените организации, всички заинтересовани за състоянието на околната среда към 2001 г. на територията на РИОСВ –Смолян, основни предизвикателства и нерешени проблеми.

□ Да се подпомогнат областните управи и общините на територията на РИОСВ – Смолян, при вземане на решения в областта на околната среда и за устойчиво развитие на териториалните общности чрез интегрирането на политиката по околна среда в регионалните и общински програми в областта на социално-икономическото развитие.

□ Информиране на широката общественост за дейността по опазване на околната среда и за:

■ състоянието на околната среда в общините на територията обслужвана от РИОСВ - Смолян;

■ тенденциите и динамиката на промените в състоянието на компонентите на околната среда и степента на въздействие на факторите, които я замърсяват и увреждат;

■ съществуващите проблеми;

■ извършените основни законодателни, административни и инвестиционни мерки в областта на околната среда. Нормативна база.

Териториално-административни данни за РИОСВ - Смолян

Територията, обслужвана от РИОСВ – Смолян, обхваща цялата област Смолян и община Лъки от област Пловдив и има 254 населени места, от които 9 града и 245 села, включени в 11 общини.

Обща площ и местоположение.

Площта, която обслужва РИОСВ – Смолян, е 3471 км², което представлява 3,2% от площта на България. Общините са с площ както следва:

ОБЩИНА	ПЛОЩ, км ²
1. Баните	299
2. Борино	167
3. Девин	575
4. Доспат	255
5. Златоград	176
6. Лъки	292
7. Мадан	175
8. Неделино	102

- 9. Рудозем 192
- 10. Смолян 854
- 11. Чепеларе 384

Регионът се намира в Централна Южна България, централната част и част от Източните и Западните дялове на Родопска планина. Теренът е предимно планински със средна надморска височина около 800 м.

Границите на региона са:

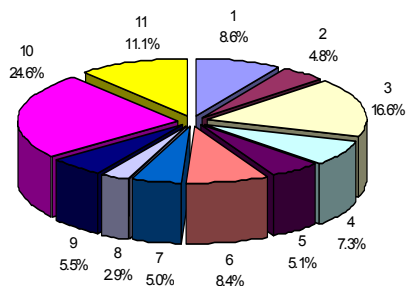
- на север - с Пловдивска област с гранични точки - разклона на “Юговско ханче” по пътя Лъки – Пловдив, преди разклона за с. Косово по пътя Смолян – Пловдив, след разклона за с. Осиково по пътя Девин - Кричим

- на юг – Република Гърция

- на изток с Кърджалийска област – след Златоград по пътя Златоград – с. Пресека, след с. Долен по пътя с. Долен – с. Пресека, след разклона за с. Вехтино по пътя Рудозем – Ардино, след с. Дрянка по пътя с. Дрянка – с. Стояново

- на югозапад с Пазарджишка област – до границата на Смолянска област по пътя Девин – Батак, по пътя с.Тешел – Батак, по пътя Доспат – Батак и пътя Доспат - с. Сърница

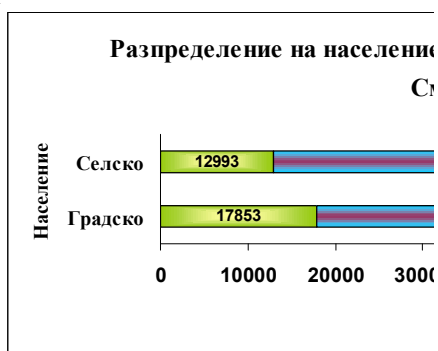
- на запад с Благоевградска област – след разклона за с.Любча по пътя Доспат – с.Сатовча

Население

Регионът е слабо населен с изключение на по-големите градове, където са концентрирани по-големи групи хора. Има селища, които са обезлюдени. Това се дължи на липсата на траен поминък и невисоката степен на урбанизация на населените места. Съществуват и по-големи села като Момчиловци, Широка лъка, Смилян и др., които са успели по един или друг начин да “запазят” своите жители. Жителите на региона са принудени да търсят работа във вътрешността на страната или в чужбина.

Гъстотата на населението е 41.7 ж./км². Разпределението на жителите по възрасти е следното:

Изготвители на книгата

Книгата е изготвена от екип на РИОСВ – Смолян, със съдействието на всички общини. Използвани са данни и материали от брошури и издания на Асоциацията на родопските общини, Териториално статистическо управление – Смолян, Доклад за околната среда за 1999 г. на Република Словакия, информация от интернет, Годишния доклад на РИОСВ - Смолян за 2001 г., доклади по ОВОС, доклади на Регионалната дирекция по горите, Областна управа - Смолян и други.

Данни за РИОСВ - Смолян

Инспекцията се намира в Смолян и в нея работят 27 човека, от които 16 по служебно правоотношение и 11 по трудово правоотношение. Сградата на инспекцията е построена през 2000 г. и е оборудвана с всички съвременни средства за комуникации. Инспекцията разполага с добре оборудван лабораторен комплекс за следене и анализиране на качествата на компонентите на околната среда. От м. октомври 2001 г. лабораторният комплекс е акредитиран като “Орган за контрол” от Националната служба по акредитация. Инспекцията извършва измервания и анализи на компонентите на околната среда. Разполага с две зали. Зала “ОВОС” е с 30 места и е подходяща за срещи, заседания и семинари, зала “Конферентна” е с 60 места и разполага с озвучителна техника, система за синхронен превод на 3+1 езика и 40 слушатели, шрайб-проектор с подвижен екран, стационарна магнитна дъска с площ 6 м², 29” телевизор с видеорекордер, подходяща за национални и международни срещи с богати възможности за презентации. По искане залите се предоставят за ползване и от външни лица за органи-

зиране на срещи, конференции, семинари и др. Сградата разполага с почивна база от 4 луксозни апартамента с 11 места за нощуване. Има компютърна мрежа със сървър и централно непрекъснато електро захранване, а така също и вътрешна телефонна централа с компютърно отчитане на разговорите. При поискване от външни лица експертите към инспекцията изготвят екологични становища.

На телефон 6-26-70 се поддържа денонощно дежурство за приемане на сигнали за инциденти.

Адрес: ул. Дичо Петров №16, пк. 99, гр. Смолян – 4700,
телефони: 0301-62765, 62766, 62670,
Факс и зелен телефон – 0301-62670,
Директор 0301-62764, GSM-088-809 184, мобилен - 048-832-963,
E-mail: riosv-sm@mbox.infotel.bg,
<http://www.moew.government.bg>

РАЗДЕЛ I

1. Анализи по компоненти на околната среда

1.1. Качество на атмосферния въздух

“Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в приземния слой на атмосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход. Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, са нивата на суспендирани частици; фини прахови частици; серен диоксид; азотен диоксид и(или) азотни оксиди; въглероден оксид; озон; олово (аерозол); бензен; полициклични ароматни въглеводороди; тежки метали - кадмий, никел и живак, арсен.

“Вредно вещество (замърсител)” е всяко вещество, въведено пряко или косвено от човека в атмосферния въздух, което е в състояние да окаже вредно въздействие върху здравето на населението и/или околната среда.

Според климатичната класификация на Събев и Станев “Климатични райони на България и техния климат” – 1959 г., регионът основно попада в Европейско-континенталната климатична област, Преходно-континенталната климатична подобласт и в Континентално-средиземноморската климатична област, Южнобългарската климатична подобласт.

Особено значение за качеството на атмосферния въздух имат температурният режим и валежите.

Най-голямо влияние на температурния режим оказва надморската височина. В областта зимата продължава средно 5-6 месеца, като най-студен е януари със средна температура от $-4,2^{\circ}\text{C}$ до $-1,3^{\circ}\text{C}$, а най-висока е през м. юли – от $13,2^{\circ}\text{C}$ до $17,9^{\circ}\text{C}$. Средната годишна температура варира в границите от $4,7^{\circ}\text{C}$ до $8,5^{\circ}\text{C}$. Това характеризира зимата като студена, а лятото прохладно.

Таблица

за средните температурни данни по климатични райони
и горскорастителни пояси и подпояси

Климатичен район, надморска височина	Температура на въздуха в градуси				Средна годишна в градуси
	I	IV	VII	X	
Мет. станция Смолян - 1180 м	-1,5	7,3	17,7	9,0	8,1
Мет. станция х. "Персенк" - 1750 м	-4,2	3,1	13,2	6,1	4,7

Годишният ход на валежите по месеци потвърждава климатичното разнообразие на разглеждания регион. Наблюдава се появата на два минимума и два максимума, характерни за преходносредиземноморския климат. Първичният максимум е през декември, а вторичният през май-юни и съответно първичният минимум е през август, а вторичният през март.

Таблица за разпределение на средните месечни и годишни суми на валежите

Климатичен район и надморска височина в метри	Валежни суми в л		
	зима	пролет	лято
Среднопланинска част			
1000-1900 м н.в.	200-280	170-280	130-25
1700-2000 м.н.в.	150-210	190-270	190-27

По данни от Климатичния атлас средната дата на първата снежна покривка е 20.XI. за високите части, а последната – 20.IV., или средната продължителност на дните със снежна покривка е до 150.

Средната относителна влажност на въздуха в проценти е:
за метеор. станция х. "Персенк"

м. I – 84 м. IV – 80 м. VII – 74 м. X – 77 годишно – 77

Годишният индекс на сухотата по данни от Климатичния атлас за разглеждания район е от 30 до 40 дни.

За региона не се характерни силни и продължителни ветрове.

В сравнение с общото състояние на атмосферния въздух за територията на страната, особено спрямо промишлено натоварените въздушни басейни, разглежданият район е с относително висока степен на чистота.

Орографските, климатичните и метеорологични условия в района не създават предпоставки за продължително задържане на вредни вещества в приземния слой. Потенциалът на въздушния басейн в района е сравнително висок с малки изключения, които

са дадени в съответните общини.

Не съществува реална възможност от разпространение на атмосферни замърсители на далечни разстояния.

Контролът за качеството на атмосферния въздух се осъществява от пункта за мониторинг в Смолян, като част от НАСЕМ-подсистема "въздух". На пункта за мониторинг се извършват ежедневни периодични измервания за определяне нивата на серен диоксид, азотен диоксид, прах, фини прахови частици и оловни аерозоли. Пределно допустима концентрация на вредни вещества в атмосферния въздух е концентрацията, регистрирана за определен период от време, която трябва да не оказва нито пряко, нито косвено вредно въздействие върху организма на човека, включително отдалечени последствия за настоящото и бъдещото поколение и да не намалява неговата работоспособност, самочувствие и дълголетие. Вредни вещества в атмосферния въздух се определят като максимално еднократна, средноденонощна и средногодишна.

□ максималната еднократна пределно допустима концентрация (ПДКм.е.) е допустимата концентрация в продължение на 30-минутна експозиция.

□ средноденонощната пределно допустима концентрация (ПДКср.дн.) е допустимата концентрация в продължение на 24-часова експозиция. Получава се от средноаритметичната стойност от еднократните концентрации, регистрирани неколkokратно през денонощието, или тази, отчетена при непрекъснато пробовземане в продължение на 24 часа.

□ средногодишна пределно допустима концентрация (ПДКср.год.) е допустимата концентрация в течение на годишна експозиция. Получава се от средната аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

През 2001 г. на пункта в Смолян са извършени 252 пробонабирания - четири пъти на ден в продължение на 30 минути. Общият брой извършени определения за имисионен анализ е 2528, от тях пробите за серен и азотен диоксид са по 1008. За прах пробите са 237, за оловни аерозоли - 48, а за фини прахови частици - 227. През годината има отчетени 17 проби над ПДК за фини прахови частици, като 9 от тях са през м. декември, а 4 - през м. септември. Констатирано е, че през зимния сезон се завишава концентрацията на серен диоксид, най-често в сутрешните часове вследствие на използваните горива в бита и промишлеността.

Използваните горива за 2001 г. в бита са както следва: дърва иглолистни 77386 м³, дърва широколистни 39 771 м³, брикети

2976 т, въглища 647 т, нафта 813 т, газ пропан-бутан 445 хил. л.

От промишлеността са използвани горива (в тонове), както следва:

№	Горива използвани от промишл
1.	Въглища – Пернишки басейни
2.	Въглища – внос Донецки марка “АЩ”
3.	Въглища – внос Донецки марка “ТК”
4.	Котелно гориво – Високосернисти марка 10
5.	Котелно гориво – Високосернисти марка 20
6.	Котелно гориво – Високосернисти марка 40
7.	Газьол за промишлени и битови цели

На територията на инспекцията се намира и фонова станция “Рожен”. Изграждането и функционирането на фонов мониторинг като част от НАСЕМ дава възможност да се получава пълна, обективна и комплексна информация за състоянието на компонентите и обектите на природната среда на фоново ниво. Целта е да се осигури провеждането на системни и комплексни наблюдения на компонентите от околната среда в райони с малки антропогенни въздействия. Нивото на фоновото замърсяване и динамичното му изменение е важна първична информация, извънредно необходима за оценка и прогноза на състоянието на природната среда, а оттук за създаване на екологични норми за допустимо антропогенно натоварване и разработване на природозащитна стратегия на национално и международно ниво. Получената информация се използва на национално ниво за решаване на различни природозащитни задачи и вземане на адекватни управленски решения. От предвидените за изграждане от три до пет фонов станции на територията на страната, КФС “Рожен” е единствено реализирана. Станцията за комплексен фонов мониторинг “Рожен” се намира в южната част на планинския масив Родопи, на юг от Чепеларе и на север от Смолян.

Географски координати на опорния пункт за наблюдения на станцията: 41° 41' N, 24° 44' E

Название на биогеографската провинция по международната класификация на МСОП /ЮНЕСКО/ ЮНЕП: Балканска висока земя.

Релеф: високопланински, надморска височина на опорния пункт за наблюдения на станцията 1750 м, максимална височина 2191 м (връх Голям Перелик), минимална височина 1430 м (Роженска седловина).

Климатична характеристика:

□ средна месечна температура на въздуха през студения период (февруари), 5,9°C, минимална температура - 15°-20°C, през топлия период (август) съответно 12°C и максимална - 25,0°C;

□ средногодишната сума на валежите 840,30 мм, максимално

средномесечно количество 149,6 мм (юни), минимално 20,6 мм (октомври) лятото (1юни, 1юли,август) падат с до 35%;

□ устойчива снежна покривка в района на опорния пункт за наблюдения се образува през второто десетдневие на декември, стопява се през втората половина на април;

□ режим на ветровете: през всичките четири сезона най-голямо времетраене имат ветровете със северозападна посока, след тях следват западните (през пролетта и лятото), югозападни (през зимата) и югоизточни (през есента), скоростта на вятъра не превишава 3,6 м/сек.

Местоположението на КФС “Рожен” е определено на база следните съображения:

□ измененията на компонентите на околната среда се дължат само на въздушен пренос на замърсители.

□ обхванат е характерен и подходящ за целта район:

□ районът е достъпен и обезпечен битово.

На нея се извършват следните измервания – за атмосферни имисии (серен и азотен диоксид), общ прах и оловни аерозоли, както и метеорологични данни за атмосферата: температура, влажност,посока и скорост на вятъра, количество валежи и съдържание на озон, анализ на почви и растителни видове. През 2001 г. са извършени определения за имисионен анализ за серни и азотни диоксиди по 248, за оловни аерозоли 57 и за прах 243.

Честотата на пробонабиранията в момента е:

□ за общ прах - на 24 часа

□ за оловни аерозоли – 5 пъти месечно

□ за почви – един път в годината

□ за растителни видове – два пъти в годината – начало и край на вегетация.

Данните за метеорологичните параметри чрез дейталогер се свалят автоматично на всеки час.

Доставени са и предстои монтирането на автоматични газ-анализатори за серен диоксид и озон. Данните се изпращат в GEMS (Global Environmental Monitoring System) за попълване на международна база данни (Global Integrated Monitoring Sites Database).

Регистрирани стойности на замърсители
на атмосферния въздух от КФС - Рожен

Данни за измерени емисии и метеоролог					
показател	2001	I	II	III	IV
Температура на въздуха, °C	мин.	-12,3	-12,2	-9,5	-
	макс.	4,7	10,0	19,8	1
	средно	-4	-2	3	-
Атмосферно налягане, hPa	мин.	816	811	817	8
	макс.	831	832	829	8
	средно	827	824	823	8
Общ прах, ПДК – 0,250 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	мин.	3,11	3,13	0,00	3
	макс.	24,8	24,8	67,7	9
	средно	12,6	13,1	23,0	2
Относителна влажност %	мин.	67,4	7,0	11,5	2
	макс.	95,3	94,9	94,8	9
	средно	90	75	64	-
Интензивност на атмосферен валеж mm/h	мин.	-	-	-	-
	макс.	3,74	2,17	2,6	-
	средно	30	43	28	-

Серен диоксид, Средногодишна стойност	години	
	Резултати- $\mu\text{g}/\text{m}^3$	
	СГН-$\mu\text{g}/\text{m}^3$	
Азотен диоксид, Средногодишна стойност	Резултати- $\mu\text{g}/\text{m}^3$	
	СГН-$\mu\text{g}/\text{m}^3$	
прах Средногодишна стойност	Резултати- $\mu\text{g}/\text{m}^3$	
	СГН-$\mu\text{g}/\text{m}^3$	
оловни аерозоли Средногодишна стойност	Резултати- $\mu\text{g}/\text{m}^3$	
	СГН-$\mu\text{g}/\text{m}^3$	

На територията на инспекцията се извършва наблюдение на 57 обекта, замърсяващи въздуха, като 43 от тях нямат нужда от пречиствателни съоръжения. На 14 обекта има изградени пречиствателни съоръжения - прахоуловители, скрубери, пенофилтри, ръкавни филтри. Пет от обектите с изградени пречиствателни съоръжения са асфалтови бази. Изградените ПС (пенофилтри), които са монтирани в трите обогатителни фабрики, осигуряват необходимото пречистване на емисиите, които се изхвърлят във въздуха. Наблюдаваните обекти, на които няма изградени пречиствателни съоръжения, са 43.

От тях през 2001 г. не са работили 17. Извършени са 10 емисионни замервания, 106 проверки по опазване чистотата на въздуха, като 19 от тях са на обекти с ПС и 87 без ПС, дадени са 40 предписания. Съставени са 11 акта, 5 от тях за неизпълнени предписания, 2 акта за неподадена информация и 4 за неорганизирано изпускане на емисии. През 2001 г. са извършени проверки по 4 писмени жалби на граждани, две от жалбите са неоснователни. На територията на инспекцията има 7 обекта с наложени месечни иму-

ществени санкции: Асфалтова база - Фатово, Асфалтова база - Грохотно, Асфалтова база - Тикале, Отоплителна централа - Смолян, "Гамакабел" - Смолян, "Родопска тъкан" - Смолян, "Белотекс" - Златоград.

Основни нормативни документи, отнасящи се до качеството на атмосферния въздух

1. Закон за опазване на околната среда (Държавен вестник бр. 86/91 г.)
2. Закон за чистотата на атмосферния въздух (Държавен вестник бр. 45/96 г.)
3. Наредба за реда за определяне и налагане на санкции... (Държавен вестник бр.15/93 г.)
4. Наредба № 2 за норми за допустими емисии... (Държавен вестник бр. 51/98г.)
5. Наредба № 6 за реда и начина за измерване на емисии (ДВ бр. 31/99 г.).
6. Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (ДВ бр. 45/99 г.)
7. Наредба № 9 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферата.
8. Наредба № 14 за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населени места (ДВ бр.88/97 г.)
9. Наредба № 16 за ограничаване на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване на бензини (Държавен вестник бр.75/99 г.)
10. Наредба за контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой (Държавен вестник бр.3 от 2000 г.)
11. Инструкция за определяне разпространението на неприятни миризми

1.2. Води

Обща информация

На територията, обслужвана от РИОСВ – Смолян, протичат шест по-големи реки – Арда, Въча, Чепеларска, Юговска, Черна и Доспатска.

Река Арда

Долината на река Арда е в източния дял на Западните Родопи. Тя е най-голямата родопска река и един от големите притоци на Марица. Дължината ѝ до границата възлиза на 241,3 км, а площта

на водосборната област е 5201 км², оградена от Перелишко–Преспанския дял, Арденския дял и Жълти дял от Западните Родопи и са силно пресечени с дълбоко вкопани речни долини и котловини и долинни разширения.

Изворите на реката са над с. Арда на височина 1455 м. Между Арда и Черна е Кайнадинският рид с върхове от 1200 до 1600 м. От южните му склонове събират водите си Черешовска река, Турянски дол, Пещерски дол и др. От североизток е ридът Жълти дял, от който се спускат късите десни притоци на р. Арда – р. Уваджик и р. Ардинска.

Началните притоци на р. Арда са от югозападния Арденски дял с върхове над 1600 м надморска височина. В нея се вливат около 25 притока. По-големи в горното течение на реката са: Бориковска, Киселчовска, Сивинска, Елховска, Чепинска, Маданска, Черна, Малка Арда и др.

Поречието попада в област със средиземноморско климатично влияние. Оттокът е с дъждовно-снежно подхранване, като едва 15-20% от валежите падат във вид на сняг. Валежите са сравнително обилни и съсредоточени предимно във втората половина на зимния и началото на пролетния сезон. Маловодието е през август-септември.

Река Юговска

Река Юговска е в източната част на водосбора на р. Чая (Чепеларска). Началото ѝ е дълбоко в Родопите, от вододелното било с р. Арда и носи името р. Манастирска. Тя се подхранва от връх Преспа (2001 м.н.в.), до Лъки събира водите на няколко леви и десни притока. При Лъки тя се смесва с големия си ляв приток р. Джурковска и добива името си р. Лъкинска.

Водосборната област на р. Юговска до преливника на хвостохранилище “Лъки” възлиза 249,2 км². Средната надморска височина на водосборната област е 1267 м. Главните реки, които подхранват р. Юговска през лятото, не пресъхват, докато някои от деретата остават сухи.

Река Джурковска

Река Джурковска води началото си от Роженския водораздел и до събирането си с р. Манастирска обира водите на много притоци. Във водосбора на р. Джурковска има много карстови образувания.

Под Лъки в р. Лъкинска се влива р. Комин дере – р. Юговска. Преди с. Югово приема р. Сушица и под “Юговото ханче” се влива в р. Чая.

Река Вьча

Водите на р.Вьча се формират от притоците на р. Триградска, Мугленска, Буйновска, Широколъшка и други. Водосборният басейн обхваща 1645 км² и реката е с дължина 111,5 км.

Водосборът попада в областта с европейско климатично влияние върху оттока, който е със снежно-дъждовно подхранване, характеризиращо се с ясно изразено пролетно пълноводие през април – май и два минимума (зимен и летен).

В района на водосбора голямо значение имат карстовите води - студени и термални, които излизат изцяло на повърхността под формата на многобройни извори със значителен дебит – Настан, Беденски бани, Гьоврен, Мугла и др.

Река Чепеларска

Река Чепеларска води началото си от курорта Пампорово. Водосборната площ обхваща 1010 км.² и е с дължина 85,9 км.

Водният отток е със снежно дъждовно подхранване.

По-големите притоци, които се вливат в нея, са р. Забърдска, Ореховска и Лъкинска.

Река Черна

По протежение на Смолян преминава р. Черна, приток на р. Арда. Черна извира от югоизточните склонове на връх Карлък. От изворите си тя преминава в източна посока и достига точката си на вливане в р. Арда близо до с. Средногорци. Основният приток на р. Черна е р. Бяла.

Река Черна е дълга приблизително 48 км. Водите, постъпващи във водосбора на р. Черна, са предимно валежни – дъждовни, повърхностен отток и стопени снежни води.

По течението на р. Черна са изградени няколко водоелектрически централи - “Черна” и “Устово”. ВЕЦ “Хубча” се намира в близост с р. Бяла и използва води от карстовия извор “Хубча”.

Категоризация на водите и водните басейни

Водните течения, басейните, подпочвените води и крайбрежните морски води в зависимост от използването им се разделят на три категории:

Първа категория – води, които се използват за питейни нужди в хранителната и други промишлености, изискващи качества на питейна вода, в плувни басейни и др.

Втора категория – води, които се използват за водопой на

добитък, воден спорт, културни нужди, рибовъдство и др.

Трета категория – води, които се използват за напояване, за промишлеността и др.

Категоризирането се извършва по показатели и норми, които определят степента на замърсеност на водите за всяка категория. Те са определени с Наредба № 7/08.08.1986 г.

Със Заповед № РД-272/03.05.2001 г. на Министъра на МОСВ са утвърдени проектните категории на повърхностните води във водните обекти или части от тях.

За района на РИОСВ – Смолян, по поречия:

Поречие – река Арда

Река Арда от извори до с.Арда – I категория

Река Арда след с.Арда до Кърджали – II категория

Река Черна от извор до първо населено място – I категория

Река Черна след първо населено място до вливане в р. Арда – II категория

Река Маданска от извор до първо населено място – I категория

Река Маданска след първо населено място до Мадан – II категория

Река Маданска след гр. Мадан до вливане в р. Арда – III категория

Поречие – река Марица

Река Въча от извори до първо населено място – I категория

Река Въча след първо населено място до вливането и в р. Марица – II категория

Язовир “Въча” – II категория

Река Чепеларска от извори до първо населено място – I категория

Река Чепеларска след първо населено място до Асеновград – II категория

Поречие – река Места

Река Доспат след първо населено място до границата – II категория

Язовир “Доспат” – II категория

Всички неупоменати към отделните поречия притоци се категоризират както следва:

От изворите до първо населено място – I категория

След първо населено място до вливане в съответния воден обект – II категория

От изворите до първо населено място – I категория

Физико-химичен мониторинг - повърхностни води

РИОСВ – Смолян, извършва наблюдение на 11 пункта, включени в Националната мрежа за контрол на качеството на повърхностните води.

Пунктовете са класифицирани в зависимост от местоположението им в съответния водосбор и влиянието на антропогенните фактори върху качеството на водите в тях – 4 от тях са фонови, 4 референтни, 1 граничен и 2 язовирни.

Честотата на пробонабиране е 12 пъти годишно на 5 пункта: р. Малка Арда при Баните, р. Арда при Вехтино, р. Черна след Устово, р. Доспатска след Доспат и р. Вьча след Девин. 4 пъти е пробонабирането на яз. “Доспат” преди язовирната стена и 2 пъти годишно на пунктовете - р. Вьча над с. Триград, р. Чепеларска над с. Проглед, р. Арда преди Рудозем, р. Малка Арда при с. Кутила и р. Доспатска след яз. “Доспат”.

В пунктовете от мрежата за мониторинг системно се контролират 20 основни физико-химични показатели за качеството на водите (Температура (°C) , рН, разтворен кислород, електропроводимост (ЕП), БПК₅, ХПК, разтворени вещества (РВ), неразтворени вещества (НВ), амониев азот, нитритен азот, нитратен азот, фосфати и др.).

В съответствие със специфичните условия се контролират допълнително и други показатели – тежки метали, цианиди, детергенти, нефтопродукти и др. Присъствието на органични вещества в повърхностните води и трансформирането им се характеризира основно с показателите: разтворен кислород, БПК₅ и ХПК. Съдържанието на биогенни вещества се характеризира от показателите за различните форми на свързан азот, фосфати и общо желязо, които участват в цикъла на образуването и разпадането на органичната материя. Наличие във водите на гореспоменатите вещества, температурата на водата и фитопланктона обуславят процесите на самопочистване. Присъствието на тежки метали, цианиди, нефтопродукти и др. е резултат на промишлената дейност на предприятията и има предимно локален характер.

Негативното въздействие върху качеството на водите е резултат от антропогенната дейност, която се изразява в изменение на режима на водния отток, заустване на битовофекални и промишлени води. Като косвени фактори могат да се отбележат замърсявания от валежите и седиментите във водосборите, влиянието на температурата на водата върху протичащите във водите химични и биохимични процеси и др.

Оценката за физико-химичното състояние на повърхностните води се извършва въз основа на определените с нормативни актове норми за показателите за състава и свойствата, които са диференцирани в зависимост от проектната категория.

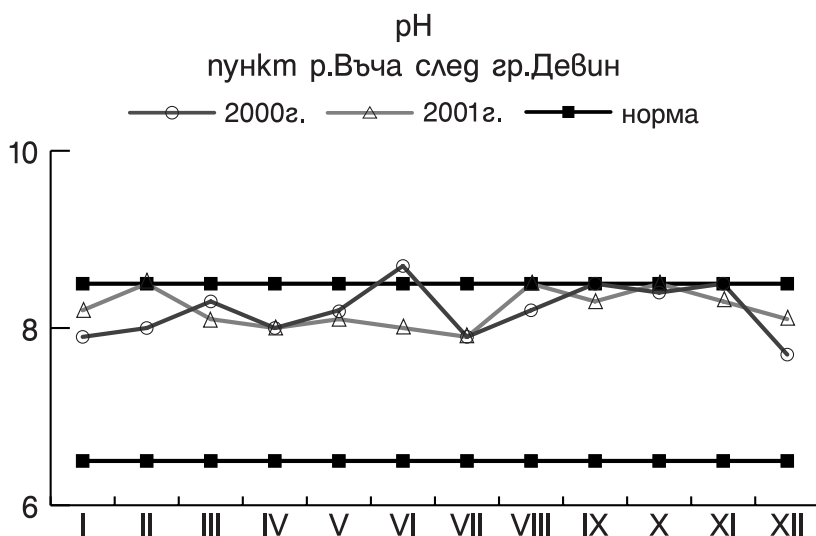
Поречие Марица

Към поречие Марица в района на РИОСВ – Смолян, са р.Въча и р. Чепеларска. На р.Въча има два пункта за наблюдение състоянието на повърхностните води.

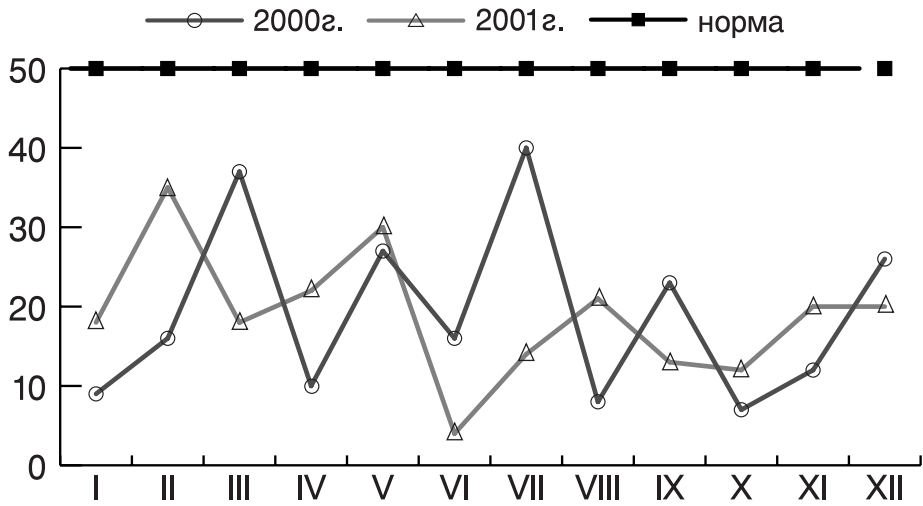
Първият пункт е на р. Въча над с. Триград, който се явява фонов. Наблюдението се извършва на шестмесечие. От извършените физико-химични анализи през 2001 г. е видно, че по изследваните показатели не са регистрирани наднормени стойности. Река-та е слабо повлияна от населените места с. Кестен и с. Жребово. Вторият пункт е на р. Въча след Девин. Той се наблюдава 12 пъти в годината. В р. Въча се вливат р. Триградска, Мугленска, Буйновска, Широколъшка и Девинска. Чрез деривация се прехвърлят води от язовир “Доспат”.

От населените места, през които минават реките, се изхвърлят в тях непречистени фекално-битови води, с които се замърсяват над ПДК по някои от изследваните показатели: нитритен азот, при норма 0,04 мг/л е регистрирано наднормено съдържание до 0,16мг/л. Най-голям замърсител на р. Въча е гр. Девин, от където постъпват най-голямо количество отпадни води.

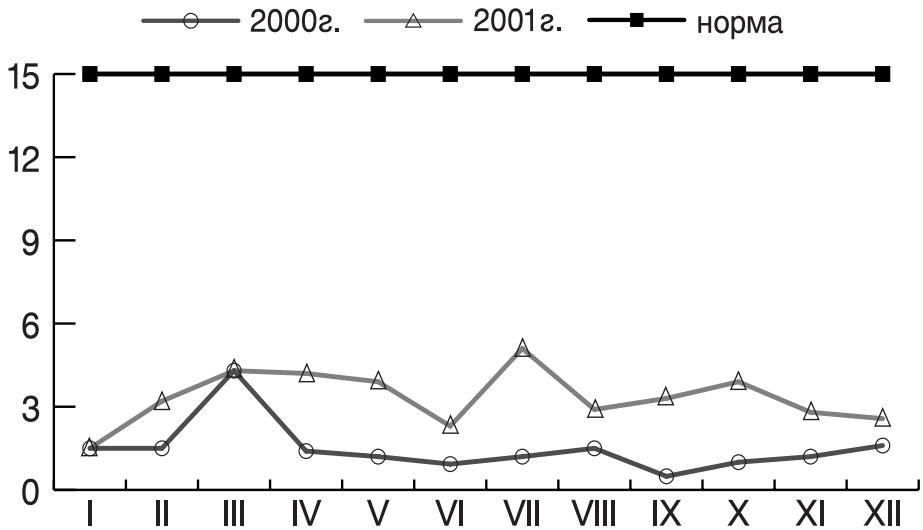
На р. Чепеларска има един пункт за наблюдение, намиращ се над с. Проглед. Пунктът е фонов. Не са констатирани наднормени стойности по изследваните показатели.

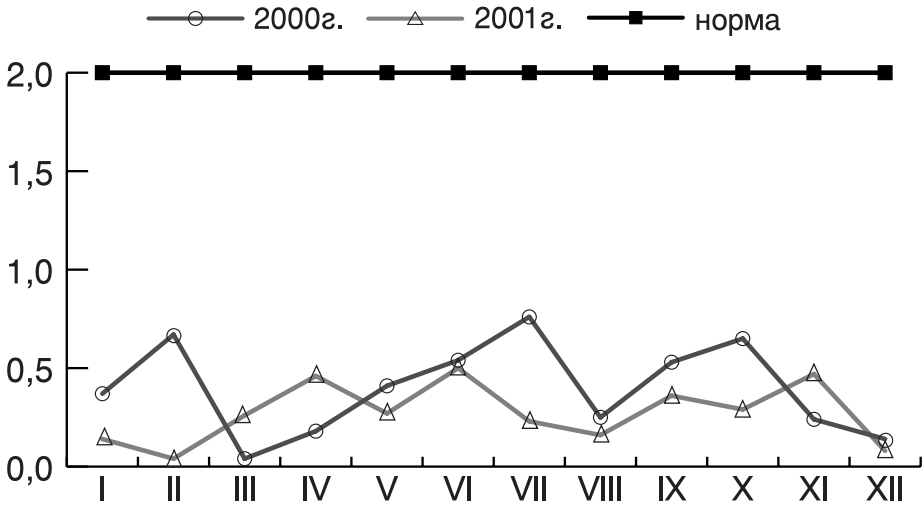
Неразтворени вещества, мг/л
пункт р. Въча след гр. Девин

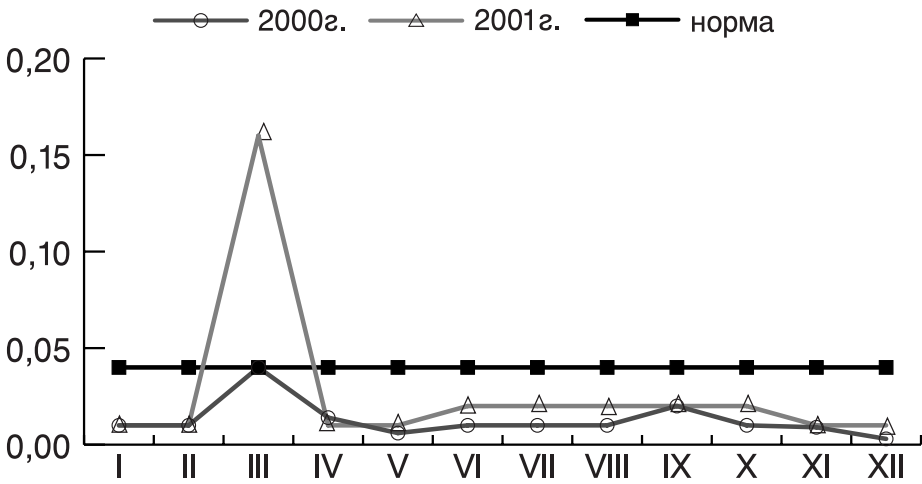
БПК₅, мг/л
пункт р. Въча след гр. Девин

Азот амониев, мг/л
пункт р.Въча след гр.Девин

Азот нитритен, мг/л
пункт р.Въча след гр.Девин

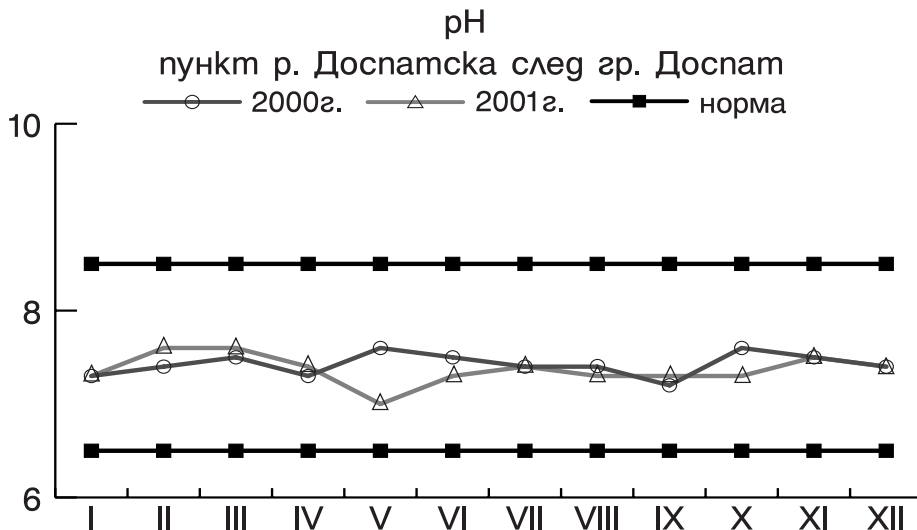

Поречие р. Места

На р. Доспат има три пункта за наблюдение.

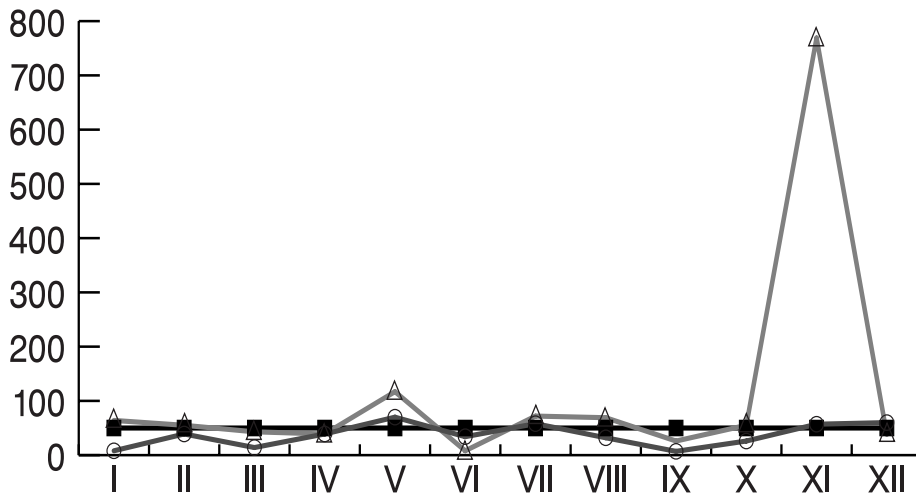
Първият пункт е на яз. “Доспат” преди язовирната стена, вторият на яз. “Доспат” след язовирната стена. Не са регистрирани наднормени стойности по изследваните показатели.

На третия пункт р. Доспат сред Доспат са регистрирани наднормени стойности по следните показатели: нитритен азот – 0,25 мг/л при норма 0,04 мг/л, неразтворени вещества – 769мг/л при норма 50мг/л, БПК₅ – 20,2мг/л при норма 15мг/л, фосфати - 1,5мг/л при норма 1мг/л. Това състояние на реката се дължи на изхвърлянето на непречистени води от канализационната мрежа на Доспат.

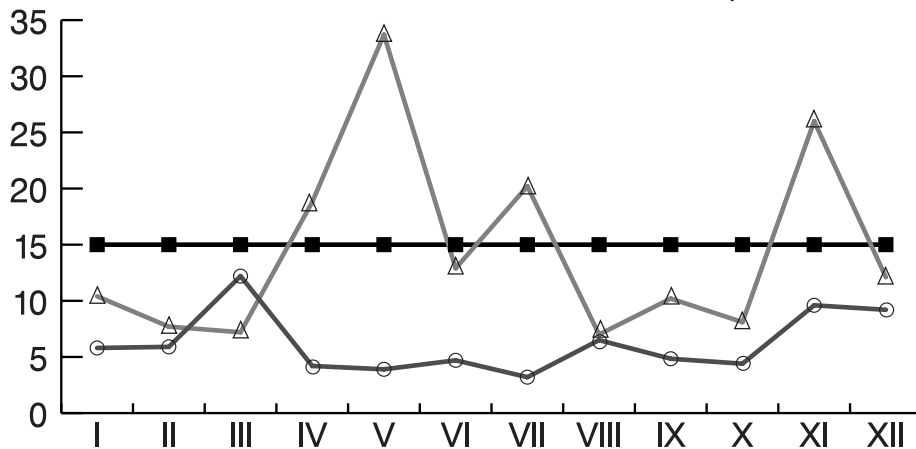
Неразтворени вещества, мг/л
пункт р. Доспатска след гр. Доспат

—○— 2000г. —△— 2001г. —■— норма

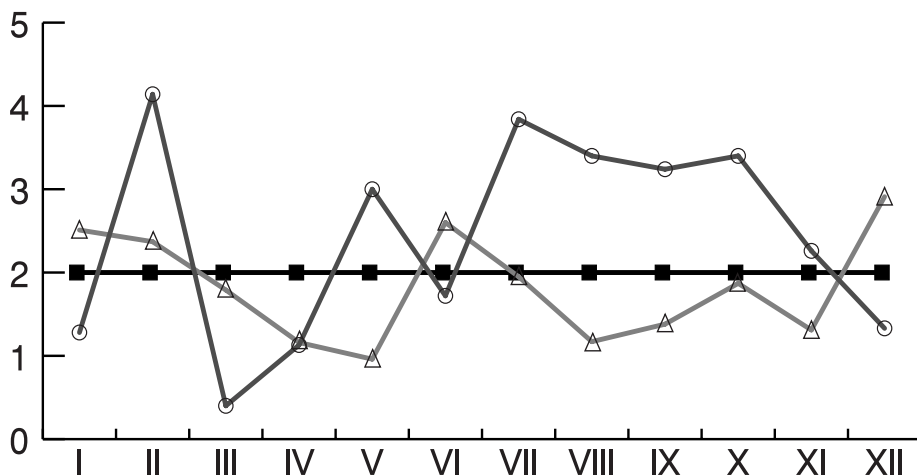

БПК₅, мг/л
пункт р. Доспатска след гр. Доспат

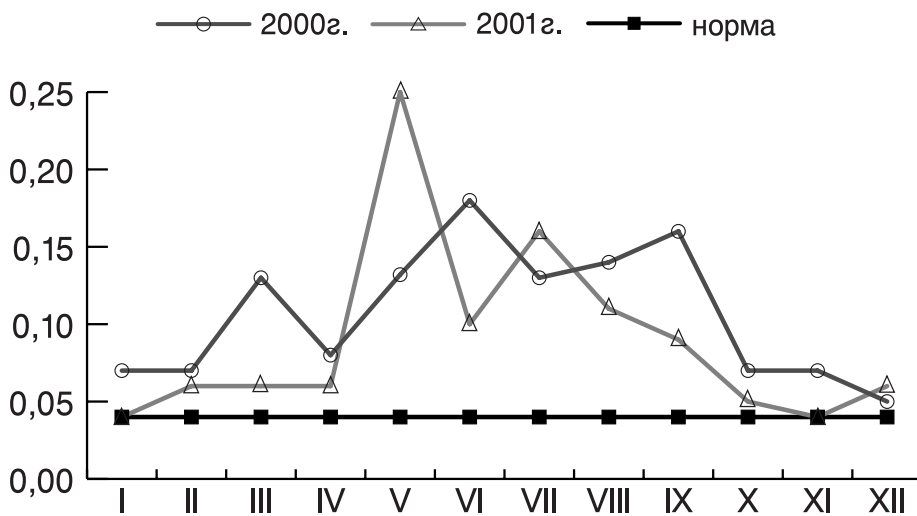
—○— 2000г. —△— 2001г. —■— норма

Азот амониев, мг/л
пункт р. Доспатска след гр. Доспат

Азот нитритен, мг/л
пункт р. Доспатска след гр. Доспат

Поречие Арда

Поречие Арда има 5 пункта, включени в Националната мрежа за наблюдение на повърхностните води, а именно:

- на р. Малка Арда след с. Кутела – фонев пункт, на който няма установени наднормени стойности по изследваните показатели;

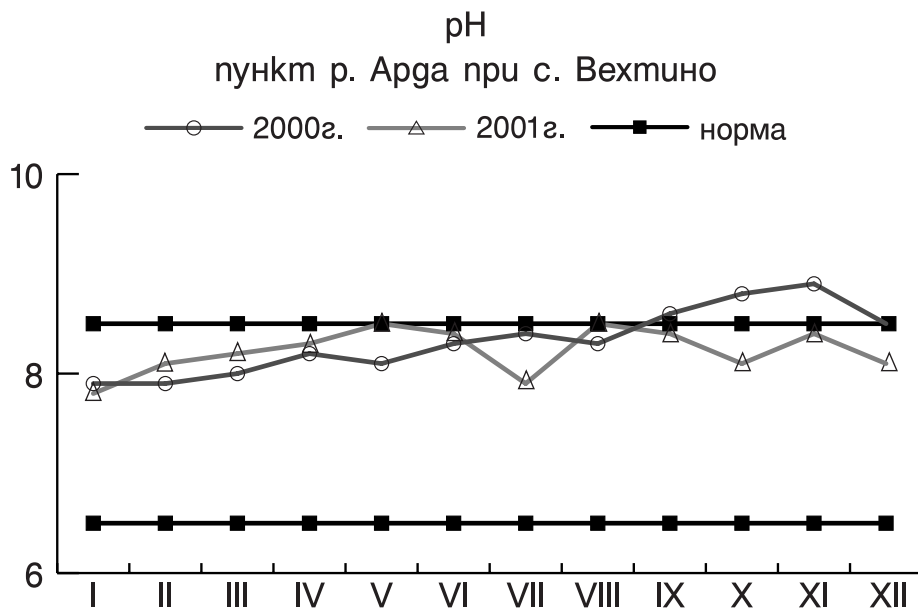
- на р. Малка Арда при Баните – следи се 12 пъти в годината. Не са констатирани наднормени стойности по дадените показатели;

- на р. Черна след Устово – изследва се 12 пъти в годината. Резултатите от изследванията показват наднормени стойности на нитритен азот до 0,28 мг/л при норма 0,04 мг/л, неразтворени вещества 64 мг/л при норма 50 мг/л.

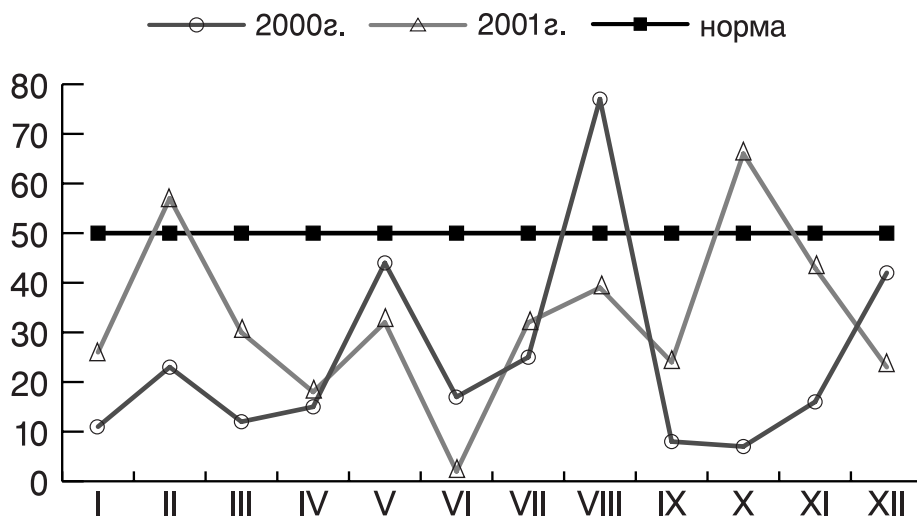
Замърсяването на реката е от отпадните води на Смолян. Проектирана е пречиствателна станция за отпадни води. След изграждането се очаква подобрене на състоянието на реката.

Р. Арда над Рудозем – фонев пункт. Няма отклонение от нормите за втора категория водоприемник.

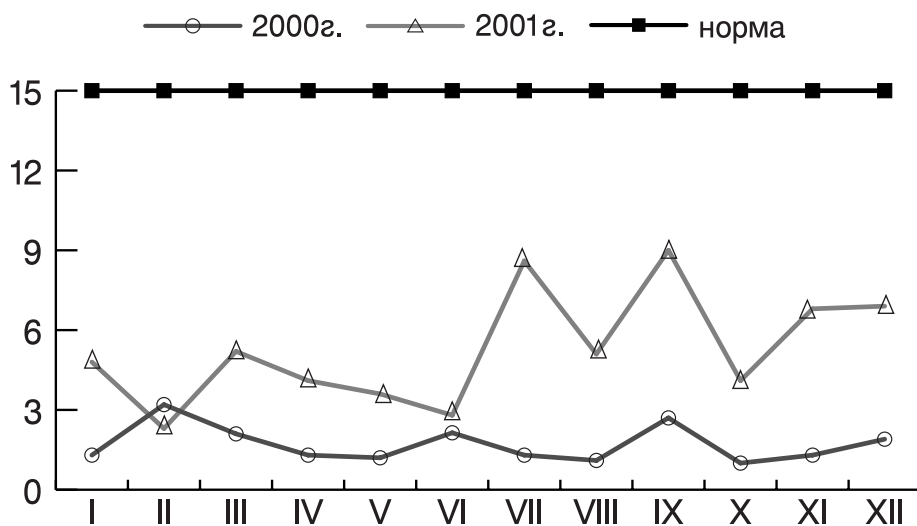
Р. Арда при Вехтино – наблюдава се 12 пъти в годината. В р. Арда се вливат р. Черна, Маданска, Чепинска, Елховска и др., които натоварват реката с органични замърсители. Въпреки че реката до Вехтино се самопречиства, констатирани са наднормени стойности на нитритен азот до 0,07 мг./л при норма 0,04 мг/л и неразтворени вещества 66 мг/л при норма 50мг/л.

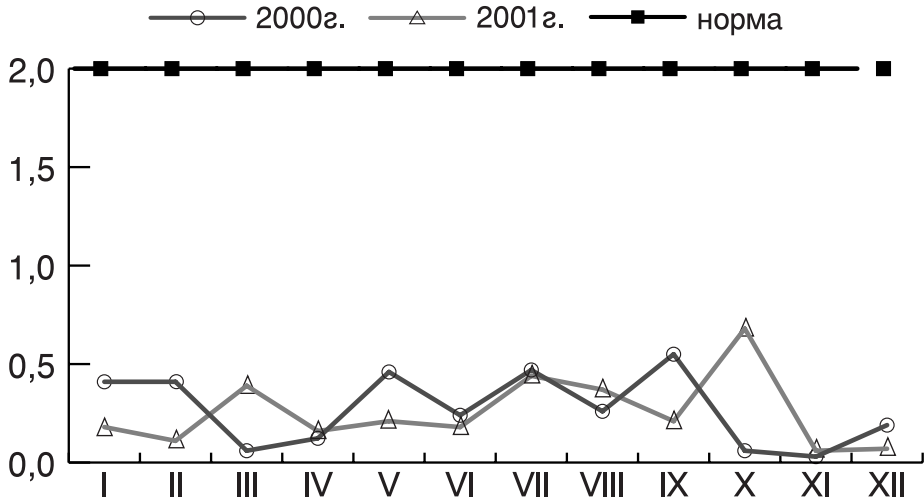
Неразтворени вещества, мг/л
пункт р. Арга при с. Вехтино

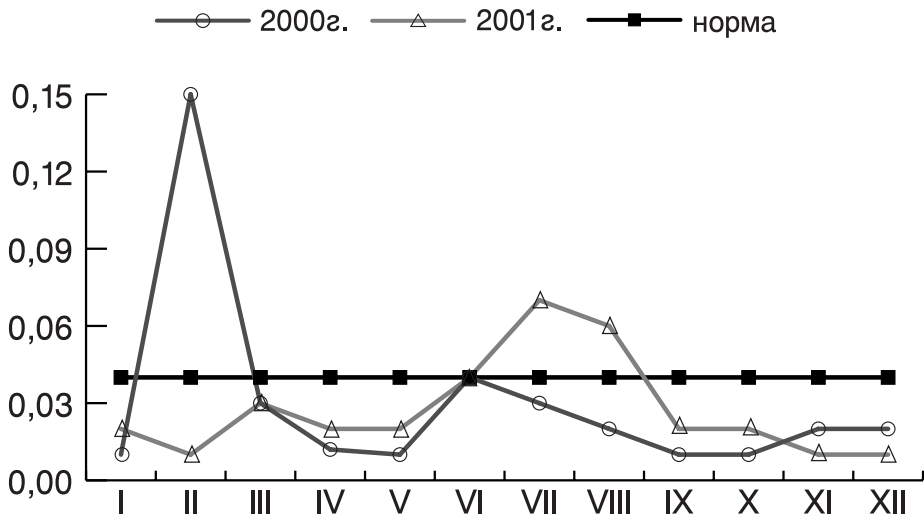
БПК₅, мг/л
пункт р.Арга при с.Вехтино

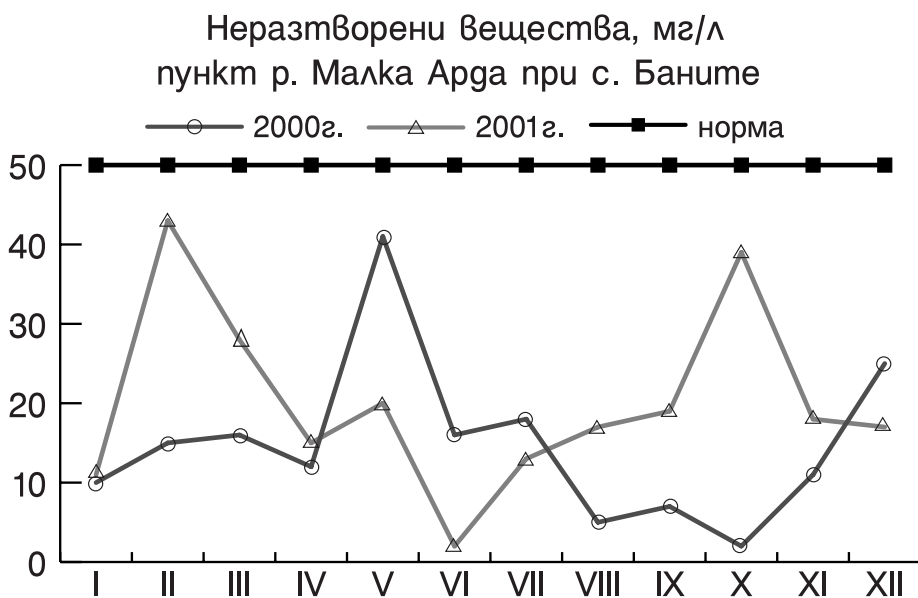
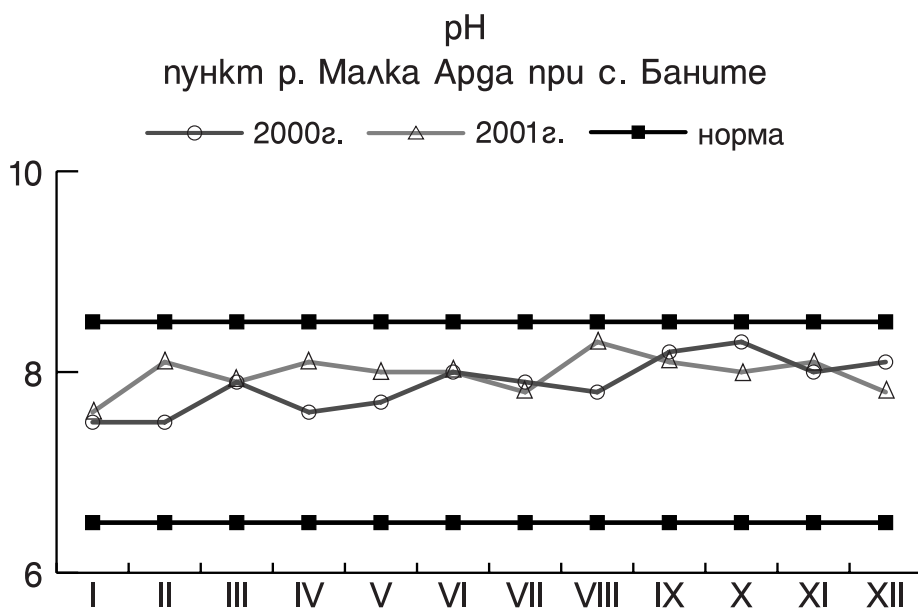

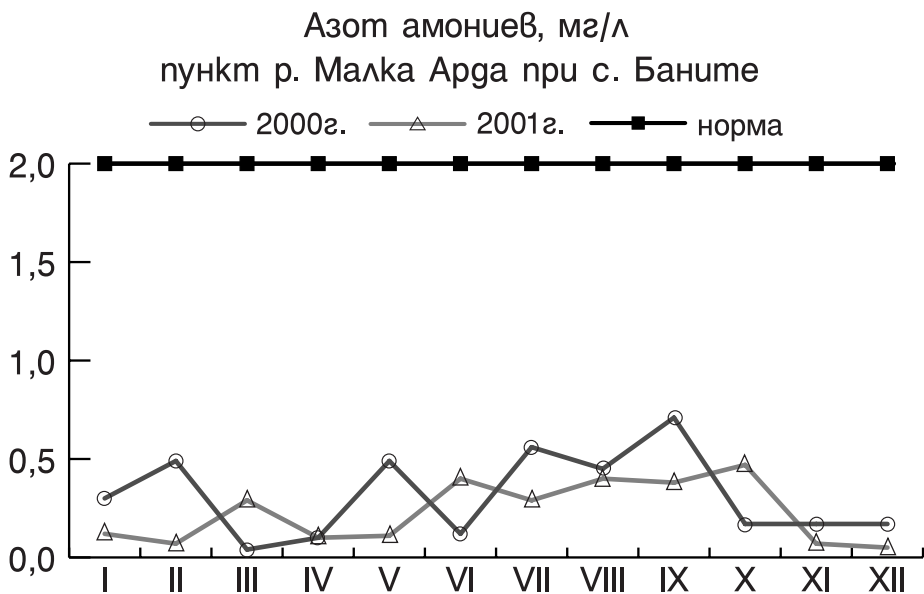
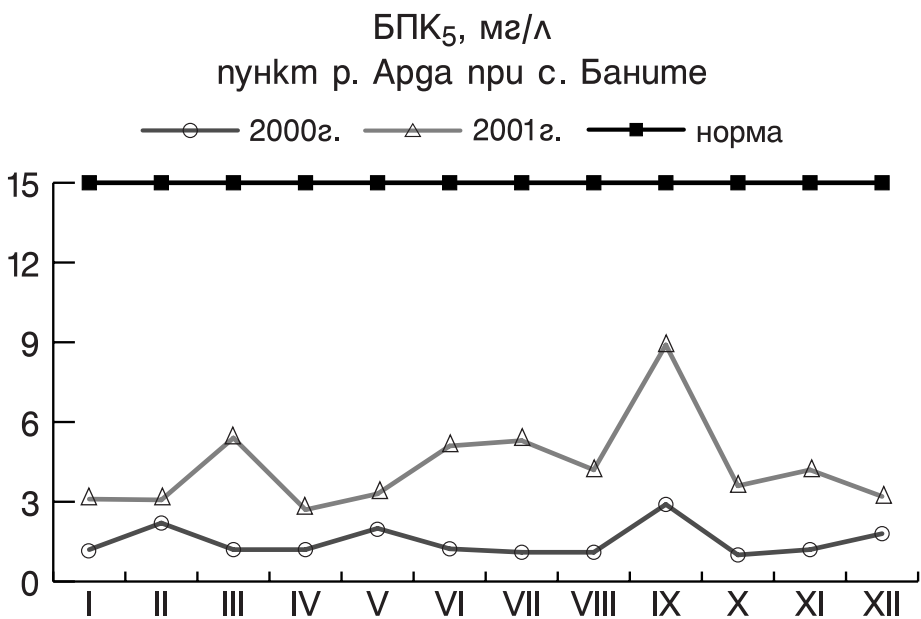
Азот амониев, мг/л
пункт р. Арда при с. Вехтино

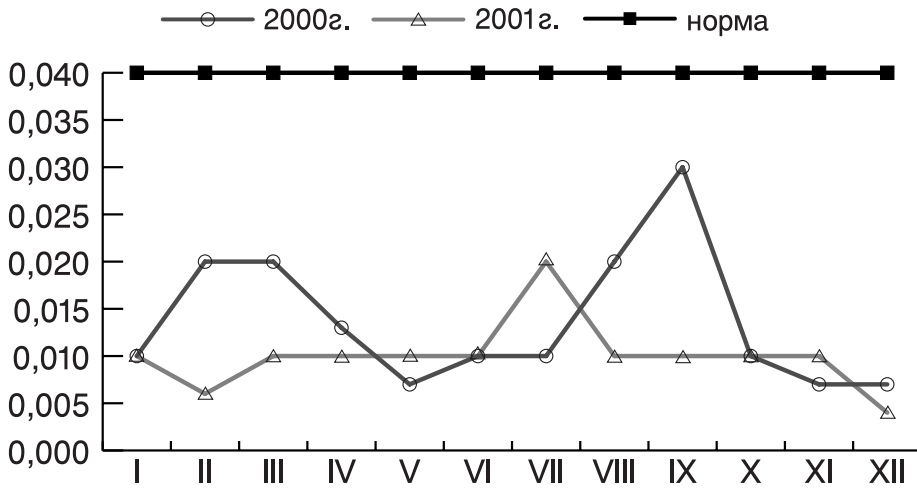
Азот нитритен, мг/л
пункт р. Арда при с. Вехтино

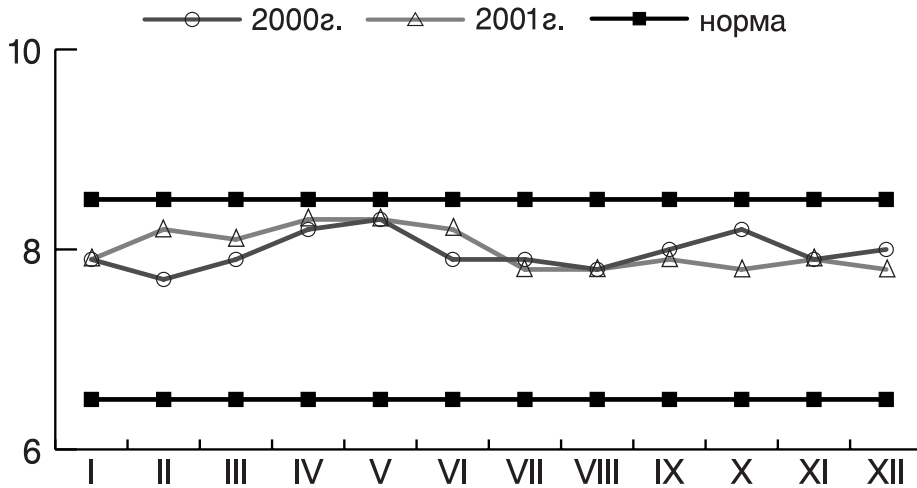

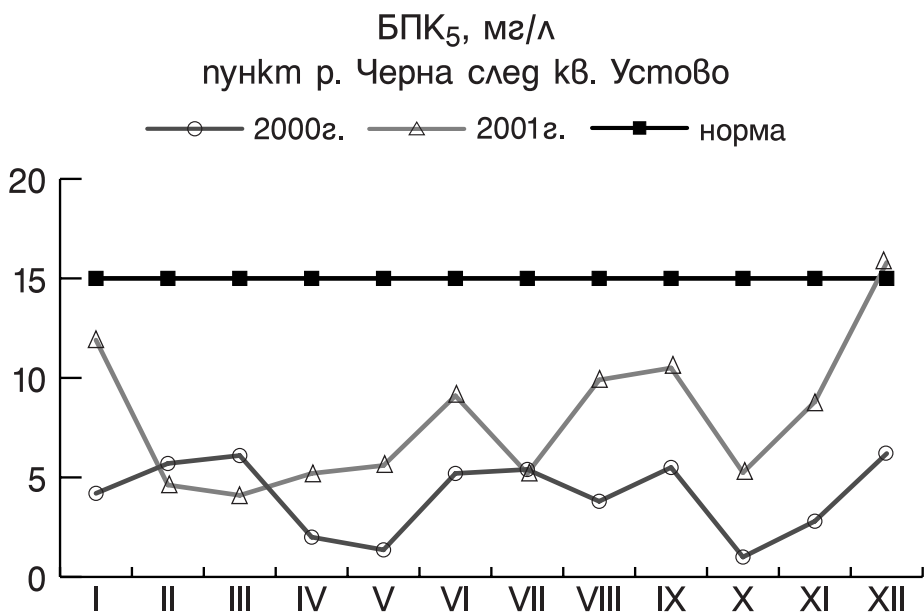
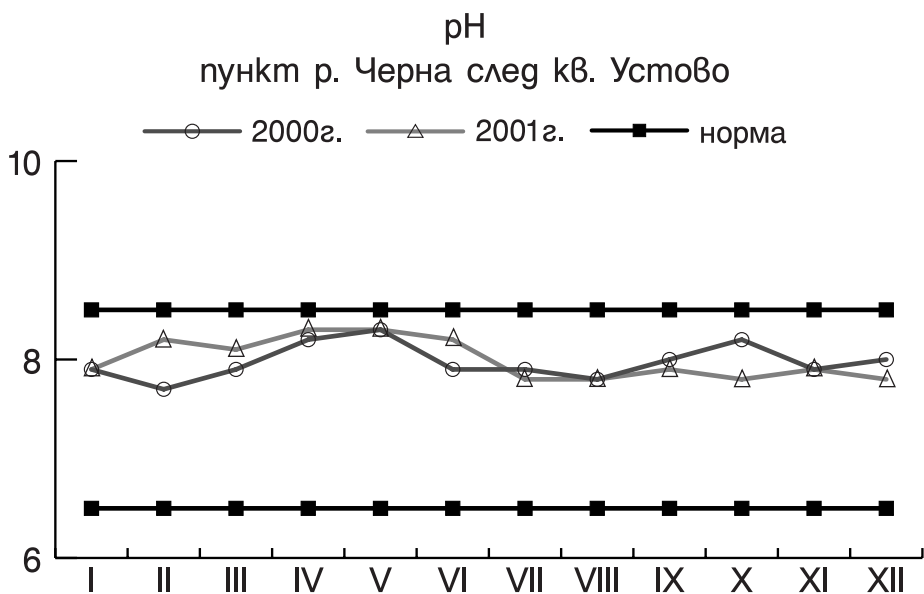

Азот нитритен, мг/л
пункт р. Малка Арда при с. Баните

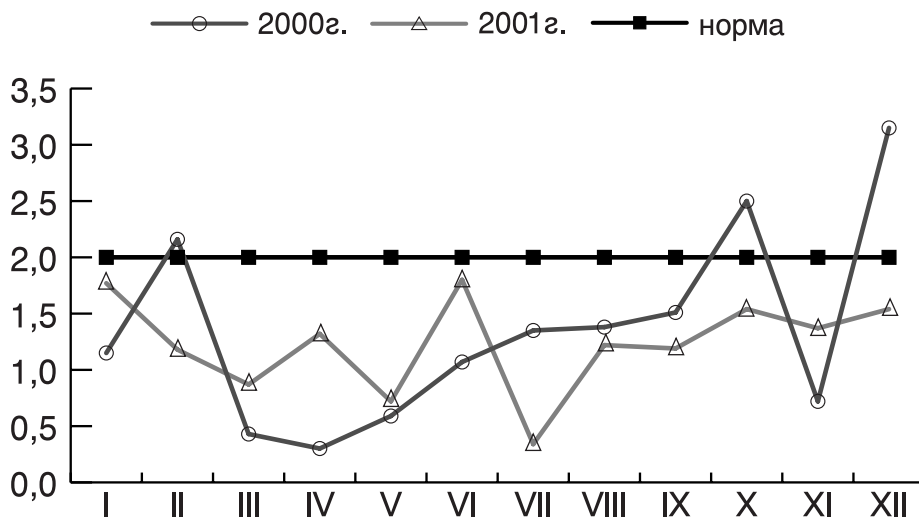

pH
пункт р. Черна след кв. Устово

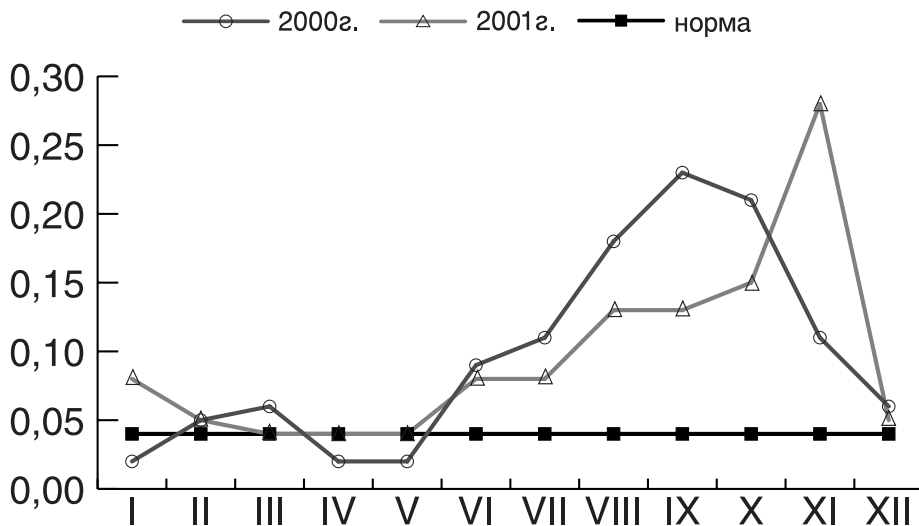

Азот амониев, мг/л
пункт р. Черна след кв. Устово

Азот нитритен, мг/л
пункт р. Черна след кв. Устово

Хидробиологичен мониторинг

През 2001 г. в поречието на р. Арда е извършен биологичен мониторинг на повърхностните води като неразделна част от мониторинга на водите.

Използва се Биотичен индекс (БИ) с 5-степенна скала, който на база определени индикатори регистрира резултата от интегралното въздействие на замърсяванията, което води до трайни изменения в качеството на водите. Най-високата стойност - БИ5 се отнася за чисти води, неповлияни от антропогенно въздействие, докато - БИ1 е за изключително силно замърсяване. Методиката за биологичния мониторинг е официално одобрена от МОСВ през април 1998 г.

Методът дава добра възможност за предварителна експресна оценка (пробата се обработва около 40 мин. на място).

Спестява разходите по консумативи, лабораторна работа и често вземане на много проби. Пробонабирането се извършва един път в годината за проблемните места и веднъж на две години за фонов и чисти места. Улавя замърсяването при аварии дори и месец след инцидента.

Допълва информацията от химичния мониторинг с данни за екологичното въздействие на замърсителите.

Установява се способността за самопочистване и сроковете за възстановяване на поразените участъци. Натрупват се данни за биологичното разнообразие на реките.

При пробонабирането се измерват и следните физикохимични параметри разтворен кислород, наситеност на кислород, температура и активна реакция – рН.

Изследвано е качеството на речните води в 122 пункта за хидробиологичен мониторинг на р. Арда и притоците ѝ, включени в Националната система за хидробиологичен мониторинг.

□ Река Арда е изследвана от горното течение при с. Арда до с. Хухла, след яз. "Ивайловград". В горното течение водите са чисти и слабо повлияни от човешката дейност. Биотичният индекс е 4-5. Това се отнася и за р. Бориковска, Киселчовска, Сивинска, Елховска и Витина. Това състояние на реката се запазва до пункта на р. Арда над Рудозем. Реката след Рудозем до с. Средногорци е силно замърсена. Като замърсители в този участък се явяват предприятието за козметика "Рубела" АД, ХХ "Рудозем 2" и битово-фекалните води на Рудозем.

Констатирано е, че р. Маданска в пунктовете след р-к "Крушев дол", след кв. Батанци, кв. Шаренка е екологически поразена

от рудничните води, последица от дългогодишното изпускане на непречистени води от рудниците в реката. Спрямо 2000 г. състоянието на водите не се е променило.

След Мадан водите се разреждат от канализационната мрежа и от БИ-1, състоянието им се променя на БИ 3 като средно замърсени и такива се вливат в р. Арда.

Река Арда при пункт “Върбински мост” се променя до средно замърсена и се запазва до пункт р. Арда преди яз. “Кърджали”, с. Китница – с. Аврамово.

Това състояние на реката се дължи на изпускане на непречистени фекално-битови води от градовете Смолян, Мадан, Рудозем и други населени места.

Влияние оказват и рудничните води от р. Маданска и р. Чепинска.

Отпадните води на Кърджали оказват въздействие върху качеството на водите на реката и биотичният индекс се променя до БИ 2-3.

Река Арда след яз. “Студен кладенец” до пункт р. Арда гр. Маджарово е в “стресово” състояние, дължащо се на всекидневното залпово изпускане на води от яз. “Студен кладенец” за произвеждане на ел. енергия.

След яз. “Ивайловград” реката е средно замърсена.

В реката се изпускат масла (нефтопродукти) от ВЕЦ – Ивайловград.

□ Река **Черна** над гр. Смолян е с чисти незамърсени води и се променят до силно замърсени в пунктовете кв. Райково, при КАТ и след кв. Устово. Замърсяването на водите е от битовите води на гр. Смолян. Състоянието на водите се запазва от предишни години. В следващите пунктове при с. Търън и преди вливането ѝ в р. Арда състоянието се променя до средно замърсени води.

□ Река **Малка Арда** в горното течение при с. Кутела е с чисти неповлияни води от човешка дейност и се променя при с. Баните като средно замърсени.

□ Река **Загражденска** и **Давидковска** в горните течения са чисти и остават слабо повлияни до вливането им в р. Арда.

□ Река **Неделинска** се замърсява от Неделино и се влива в р. Върбица като средно замърсена.

□ Река **Върбица** преди и след промишлено селище Ерма река е поразена от рудничните води. Камъните са покрити със сив налеп. След ХХ “Ерма река” състоянието леко се подобрява. След Златоград от фекално-битови води на града състоянието на реката се влошава до силно замърсена. Река Върбица при с. Бенковски се

самопречиства и от силно замърсена при Златоград се променя до средно замърсена БИ 3. Като средно замърсена се запазва и след Момчилград, като отпадните води от града слабо повлияват върху качеството на водите на реката и като средно замърсени се вливат в яз. “Студен кладенец”. Състоянието на водите на р. Върбица се запазва, без да има промяна от 2000 г.

□ Река **Перперек** от с. Черноочене до пункт с. Перперек, преди яз. “Студен кладенец” е средно замърсена от населените места, през които преминават. Река Крумовица след Крумовград е силно замърсена от Крумовград БИ 2 и пресъхва преди вливане в р. Арда.

□ Река **Бял извор** след с. Бял извор е много силно замърсена БИ 1 от съществуващата мандра, която няма изградено пречиствателно съоръжение.

□ Река **Уваджик** след с. Жълтуша до вливане в р. Арда е средно замърсена от населените места – Жълтуша, Еньовче, Оградна и др.

□ Река **Боровица** след стената на яз. “Боровица” е с чисти, незамърсени води с високо качество БИ 4.

Извън националната система за хидробиологичен мониторинг е направено изследване на дере, приток на р. Кутелска, във връзка с непречистени води от мандра на ЕТ ”Росен Атанасов-Комерс” - с. Кутела

С извършеното изследване се установи, че дерето след мястото на заустване на отпадни води от мандрата е силно замърсено с органична маса по камъните и коритото на дерето. Срещат се единични видове макроорганизми – Tubifexi и Clironomus, които обитават силно замърсени води с органични вещества. Съставен бе акт на собственика на мандрата. Извършено бе почистване на дерето до вливането ѝ в р. Кутелска.

При извършеното обследване на реките се установи, че 27 пункта от Националната система за хидробиологичен мониторинг за 2001 г. са пресъхнали и не може да се даде информация за тяхното състояние.

□ Река **Въча** е изследвана от с. Буйново до с. Михалково, мост за с. Селча. При с. Буйново реката е слабо повлияна от населеното място, при следващия пункт “Ягодинската пещера” се самопречиства и биотичният индекс се променя от БИ – 4 до БИ 4 – 5. След Девин се влошава качеството на водите БИ 3 – 4 вследствие на фекално-битовите води от населените места Девин, Настан, Грохотно и др.

□ Река **Чепеларска** е изследвана от пункт р. Чепеларска след Чепеларе до р. Чепеларска с. Нареченски бани. След Чепеларе

реката е сериозно замърсена от отпадните води на града БИ 1 – 2. Река Ореховска също е силно замърсена. Като замърсители се явяват населените места Малево, Орехово, Хвойна и мандрите в с. Орехово и Малево – БИ – 2. При с. Нареченски бани настъпва леко подобрение и реката е с БИ – 3.

□ Река **Юговска** – при с. Манастир е с БИ 4 – 5, т.е. отпадните води на селото не оказват влияние върху чистотата на реката. Водите се променят като средно замърсени след Лъки БИ – 3 и преди вливане в р.Чепеларска, Югово ханче БИ е 3 – 4, водите са слабо замърсени.

□ Река **Доспатска** в горното течение е с чисти, незамърсени води. След Доспат и с. Барутин качеството на водите се влошава вследствие на органично замърсяване от населените места. Водите след яз. “Доспат” се формират от регулираното изпускане от яз. “Доспат” – до 50л/сек. и отпадните води на Доспат и Барутин.

С извършения биологичен мониторинг на р. Доспатска се потвърждава констатацията, че реката след Доспат е замърсена с органични вещества. При ГД “Медни поляни” и с. Побит камък БИ 4 – 5, а при с. Барутин БИ 2 – 3, водите са средно замърсени.

Микробиологичен мониторинг

Опазването на водните течения от замърсяване наложи у нас тяхното категоризиране с включване на микробиологичен критерий: първа категория – вода за питейни цели – колититър 1 см³; втора категория – вода за водопой, воден транспорт, културни нужди, рибовъдство и др. – колититър 1 см³; трета категория – вода за напояване и промишлени цели – колититър – 0,01 см³.

През 2001 г. е направено микробиологично изследване на 155 водни проби с 620 анализа. Пробите вода се изследваха по четири показателя съгласно Наредба № 7 (ДВ 96/86г.): общ брой микроорганизми, общ колититър, ешерихия колититър и патогенни микроорганизми. В зависимост от вида на водната проба се прилагаше съответната процедура на микробиологичен метод по БДС 17335-93 и БДС 17336-93. Заключениеята от резултатите по съответните анализи са направени в съответствие с нормите по посочените погоре показатели, фиксирани в Наредба № 7

Пробите са 85 бр. от повърхностни водоизточници (реки и езера - мониторингови точки, определени от МОСВ). От тях само 5 проби отговарят на микробиологичните норми за II категория и 6 за I категория по Наредба № 7. Останалите 73 проби не отговарят на наредбата, като при всички замърсяването е високо (колититър 0,1 и под 0,1), а в 64 от тях съответно ешерихия колититър е

1 и под 1. Нормата за втора категория е колититър 1 (най- малкото количество вода в 1 куб. см.), в което се допуска наличие на коли бактерии. Патогенни микроорганизми с епидемиологично значение не се установиха. В десетте мониторингови точки замърсяването е завишено от един до няколко порядъка. Два от наблюдаваните повърхностни водоизточника р. Чепеларска над с. Проглед и р. Бяла са определени като първа категория. Река Бяла винаги е отговаряла на нормите, докато р. Чепеларска над с. Проглед през студените зимни месеци отговаря за първа категория, а през останалите не отговаря.

Откритите водоизточници с проектна категория втора в населените места се използват много често за заустване на отпадни води (промишлени и фекално-битови). По общините няма изградени пречиствателни съоръжения – лошите санитарно-хигиенни показатели потвърждават това. Сама по себе си вода, която съдържа коли бактерии, не е опасна, но с фекалиите, които попадат в нея, могат да попаднат и патогенни чревни бактерии – тифни, дизентерийни, холерни вибриони и др., които да предизвикат големи епидемии от съответните болести.

С микробиологичен мониторинг са обхванати два подземни водоизточника, които се използват за питейни цели – “Св. Иван” и “Бралото”. Всички водни проби, взети от тях, отговарят на нормите за първа категория по микробиологични показатели.

През изминалата година РИОСВ – Смолян, въведе микробиологичен мониторинг и на отпадни води от хранително-вкусовата промишленост, които се заустват в открити водоприемници и др. Микробиологичен контрол на отпадните води след пречиствателните съоръжения беше направен на осем мандри в с. Смилян, с. Забърдо, с. Малево, с. Кутела, с. Давидково и с. Славейно, като някои от тях бяха контролирани и по два пъти. Всички отпадни води след пречиствателните съоръжения са със завишено замърсяване по отношение на коли бактерии и не отговарят по показателите за категорията на водоприемника, в който се заустват.

На пет мандри бяха съставени актове по Закона за водите, тъй като при проверките констатирахме, че изпускат непречистени отпадни води директно във водоприемника.

Отпадните води и на други предприятия от хранително-вкусовата промишленост на изход на ПС също не отговарят за втора категория (“Салвелинус РЕЯ ФИШ “ - Доспат, “Смиледа” - Смилян).

От ПСОВ – изход на к.к. “Пампорово”, се изследваха 41 проби, като 21 отговарят на нормите за втора категория, а останалите не.

Лошите микробиологични показатели говорят за ниска ефективност на пречистване и обеззаразяване на отпадните води от пречиствателните съоръжения.

МИКРОБИОЛОГИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПО ПОРЕЧИЯ

поречие	повърхностни води	п
р. Арда	47	
р. Места	19	
р. Марица	19	
общ брой	85	

Подземни води

В системата на “В и К” на територията, контролирана от РИОСВ – Смолян, се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средно годишен дебит $Q_{ср.год.} = 260,4 \text{ л/сек.} = 8 \text{ 211 хил. м}^3/\text{год.}$ Водохващането е осъществено чрез следните водоземни съоръжения:

- сондажен кладенец (СК) – 1 бр.
- дренаж (Д) – 1 бр.
- шахтови кладенци (ШХ) – 7 бр.
- каптаж на естествени извори (И) – 454 бр.

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под $10 \text{ м}^3/\text{ден}$, извън системата на “В и К” в съответните общини на територията, на които се намират. В него се описват местоположение, състояние, в каква собственост се намира, среден дебит и ползвател.

С влизане в сила на новия закон за водите от 29.01.2000 г. за изграждане на нови реконструкция или модернизация на съществуващи каптажи (съоръжения или системи) за добиване на подземни води, съгласно чл. 46, ал. 1, т. 1, б. “в” от З.В. (ДВ бр.67/99 г.) е необходимо съответното Разрешително по същия закон.

В тази връзка са констатирани 17 нарушения на З.В., които са санкционирани по съответния ред.

До влизане на новия закон за водите в сила от МОСВ са издадени 6 разрешителни за ползване на подземни води, а до края на 2001 г. са издадени още 2 бр., като едното е комплексно разрешително за водоползване на “В и К” ЕООД – Смолян, на горепосочените водоземни съоръжения – 1 бр. СК, 7 бр. ШХ, 1 бр. Д и 454 бр. И.

Съществуващите водоползвания на подземни води с дебит от $10 \text{ м}^3/\text{ден}$ до $2600 \text{ м}^3/\text{ден}$ и за производствени нужди, съгласно § 10 от ПЗР на З.В. е необходимо да вземат разрешителни за водоползвания до 28.01.2003 г.

Хидротехнически съоръжения

Язовир “ДОСПАТ”

Язовир “Доспат” е изграден през 60-те години на ХХ век като част от водносилков път Доспат-Тешел-Девин-Кричим. Язовирната стена е изградена при Доспат, а опашката на язовира достига до с. Сърница. Дължината му е 18 000 м, максимална ширина 2200 м, максимална дълбочина 40 м.

Завирен обем на язовира 446,4 млн. м³, мъртъв обем 15 млн. м³ и площ на водното огледало 20 км².

Стената на язовира е земнонасипна със следните размери:

- височина 70 м
- дължина в короната 230 м
- дебелина в основата 120 м
- дебелина в короната 6 м

Най-високата точка на язовира е на короната на стената на кота 1200.00 м. Котата на най-високото водно ниво на язовира е 1197.70 м. При високи вълни изграденият преливник осигурява преминаването на 35м³/сек. водни маси.

Хидротехническите съоръжения на язовира се поддържат от Язовирен район “Родопи” към НЕК – ЕАД - Предприятие “Язовири и каскади”.

Водите на язовир “Доспат” са публична държавна собственост. Редът и начинът им на ползване се определят от МОСВ, като ежемесечно от месец юни 2001 г. се изпращат в РИОСВ – Смолян, месечни графици за ползването на водите на яз. “Доспа”. Съгласно графика водите на язовира се ползват за производство на електроенергия за ВЕЦ “Тешел” и за напояване към Г. Делчев. Контролът по ползването на водите се осъществява от инспекцията. Ежемесечно от язовирен район “Родопи” се получават ежедневните отчети за постъпилото и използвано водно количество. Периодично от експертите в инспекцията се прави проверка на място. За 2001 г. са направени 5 проверки и има съставен един акт за използване на повече водно количество от предвидено по месечния график за производство на електроенергия.

месец	Обем на язовира в края на месеца /млн.м ³ /	Разрешен график за
м.януари	249	
м.февруари	241	
м.март	239	
м.април	238	
м.май	243	
м.юни	253	
м.юли	248	
м.август	245	
м.септември	235	
м.октомври	229	
м.ноември	229	Не се пре
м.декември	230	Не се пре

За оводняване коритото на река Доспатска съгласно Решение по оценка на въздействието върху околната среда № 32/1994 г. НЕК АД - Предприятие “Язовири и каскади” се задължава да осигурява режим на оводняване на реката както следва:

Месеци	
Водно количество за оводняване на р.Доспатска /л/сек/	

Микроязовири

На основание писмо № 05-06-10704/11.12.2000 г. на МОСВ общините изпратиха информация за актуваните язовири публична общинска собственост. За територията на регионалната инспекция те са 13. До края на 2001 г. няма отдадени на концесия микроязовири, а 6 са продадени на физически или юридически лица.

Съгласно Закона за водите, чл. 11, водите в микроязовирите са публична държавна собственост. На всички собственици на микроязовири са дадени предписания в срок до 30.07.2001 г. да започнат процедура за издаване на разрешително за ползване водите на микроязовирите.

По заповед на областния управител на Област Смолян, съвместно с “Гражданска защита” и други технически специалисти се извършват ежегодно проверки за техническото състояние на потенциално опасните язовири. За констатациите от проверката се съставят протоколи, в които се правят предписания за отстраняване на неизправностите и режим на експлоатация на микроязовирите в зависимост от техническото им състояние.

Микро ВЕЦ

На територията на РИОСВ – Смолян, има издадени 38 разрешителни за водоползване за МВЕЦ. Изградени и пуснати в експлоатация до края на 2001г. са 9 броя МВЕЦ-ове (МВЕЦ ”Хубча”, МВЕЦ ”Устово”, МВЕЦ ”Алеко и синове”, МВЕЦ ”Речица”, МВЕЦ ”Средногорци”, МВЕЦ ”Буйновска”, МВЕЦ ”Четрока”, МВЕЦ ”Лъки 2”, МВЕЦ ”Крушов чатал”). През 2001 г. са въведени в експлоатация 3 броя МВЕЦ-ове - ”Черна”, ”Средногорци”, ”Буйновска”. Започнато е изграждането на нови 5 броя. РИОСВ контролира спазването на условията по издадените разрешителни за водоползване – изграждане на съоръженията, изпускане през рибния проход на екологичното водно количество (водно количество, необходимо за оводняване на речното корито за поддържане на екосистемите в реката), поддържане в изправност на измерва-

телните съоръжения, правилната експлоатация на съоръженията и др. През 2001 г. експерти от РИОСВ – Смолян, са направили 8 броя проверки на изградените и пуснати в експлоатация МВЕЦ-ове.

Основен недостатък на централите на течащи води с деривации, каквито са МВЕЦ-овете в региона е оформянето на участък от речното легло, разположен между водохващането и сградата на централата, в който водите значително намаляват спрямо наблюдаваните при естествени условия. За запазване на нормален живот на речната флора и фауна се осигурява пропускане на екологично водно количество, което не се обработва енергийно от централата. Неговият размер е определен чрез подробен хидрологичен, химичен и биологичен анализ и препоръки на оторизираните органи. Конструктивните решения на водохващанията са такива, че изключват субективна намеса, която да променя размера на екологичните води в посока, застрашаваща сигурността за нормалното развитие на речната флора и фауна.

Водоползване от повърхностни води за питейни нужди

Съгласно чл. 44 от Закона за водите Разрешение за водоползване се изисква във всички случаи, освен когато се черпят води с дебит 0.20 л/сек., но не повече от 10 м³ на денонощие за собствени нужди. До влизане в сила на новия закон за водите 29.01.2000 г. от МОСВ са издадени 24 броя разрешителни за водоползване от повърхностни води, а до края на 2001 г. са издадени още 27 броя. От общо 51 разрешителни за водоползване за МВЕЦ са 38 бр., за производствени нужди – 1 броя и питейно-битово водоснабдяване – 3. Разрешителното за водоползване на “ВиК” ЕО-ОД – Смолян, за питейно-битово водоснабдяване е комплексно за всички водоизточници, ползвани от дружеството със средно ползвано водно количество 51,26 л/сек., и ползван годишен воден обем 1212,90 хил. м³.

Изградени водохващания за питейно-битово водоснабдяване по общини

община	Брой водохващ
1.Община Смолян	9
2.Община Борино	2
3.Община Доспат	1
4.Община Баните	2
5.Община Мадан	2
6.Община Рудозем	1

Изградени са 15 водохващания от повърхностни води за производствени нужди на предприятия, изградени през последните петдесет години, за които няма издадени разрешителни за водоползване.

Основни нормативни документи, отнасящи се до контрола на водите

□ ЗАКОН за водите, Обн., ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 28.01.2000 г.

□ НАРЕДБА № 1 от 7.07.2000 г. за проучването, ползването и опазването на подземните води

□ НАРЕДБА № 2 от 16.10.2000 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници

□ НАРЕДБА № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди

□ НАРЕДБА № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми

□ НАРЕДБА № 5 от 8.11.2000 г. за реда и начина за създаване на мрежите и за дейността на Националната система за мониторинг на водите

□ НАРЕДБА № 6 от 9.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти

□ НАРЕДБА № 7 от 14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места

□ НАРЕДБА № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели

□ НАРЕДБА № 10 от 3.07.2001 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване

□ НАРЕДБА № 11 от 25.02.2002 г. за качеството на водите за къпане

□ Наредбата се издава на основание чл.135, ал. 7 във връзка с чл.189 от Закона за водите и чл.20 от Закона за народното здраве. Издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 25 от 8.03.2002 г.

1.3. Земи и почви

Баланс на земите по основни фондове

Регионът стопанисва общо 942 553 дка земеделска земя, от която обработваемата е 412 208 дка, в т.ч.

□ трайни насаждения	-	836 дка
□ ниви	-	185 806 дка
□ ливади	-	256 350 дка
□ мери и пасища	-	432 782 дка

Почвата и земеделските земи са основен ресурс, върху който се развива цялата жизнена дейност на човека. Почвената покривка изпълнява в природата и живота на човека важни екологични функции: акумулира, трансформира и доставя на растенията основни хранителни елементи, влага и енергия; предпазва природните води от замърсяване с токсични химични съединения.

Като основни възможни огнища на замърсяването на земеделските земи с тежки метали и металоиди се явяват:

□ земеделски земи, които се намират в близост до индустриални предприятия с рудодобивни и миннообогатителни производства или до пътища за транспорт на руди или концентрати;

□ земеделски земи, които се замърсяват от замърсени води.

През 1998 г. РИОСВ – Смолян, беше включен в мониторинговата мрежа за контрол качествата на почвите в региона и се извърши първото пробонабиране от 12 пункта за контрол и опазване на почвите от метали и металоиди, от които в **Община Златоград** 4 броя, включваща населените места Златоград, Ерма река, Старцево и Долен, **Община Мадан** – 3 броя, включваща Мадан, Средногорци и Вехтино, **Община Баните** с 2 пункта с. Давидково и с. Оряховец, **Община Доспат** с 1 пункт в с. Барутин и 1 пункт в с. Жълтуша.

През 1999 и 2000 г. също беше осъществено пробонабиране от пунктовете, предвидени за наблюдение и контрол, като техният брой ежегодно намалява, така че през 2001 г. се извърши пробонабиране от един пункт за контрол и опазване на почвите от замърсяване с устойчиви органични замърсители РАН и РСВ в м. Рожен.

В резултат на детайлните изследвания от страна на ИАОС на земеделските земи в землищата на Златоград и селата Ерма река, Старцево и Долен, върху площ 673.45 дка са отделени пет зони с различна степен на замърсяване:

- “Практически незамърсени земеделски земи” – 167.94 дка
- “Слабо замърсени земеделски земи” – 127.1 дка
- “Средно замърсени земеделски земи” – 130.5 дка

- “Силно замърсени земеделски земи” – 57.0 дка
- “Опасно замърсени земеделски земи “ – 190.3 дка

За пунктовете на община Мадан, включващи с. Вехтино, Лещак и Средногорци и община Рудозем, представляващи обща площ 916 дка, са отделени три зони с различна степен на замърсяване :

- “Слабо замърсени земеделски земи” – 158.79 дка
- “Средно замърсени земеделски земи” – 127.87 дка
- “Силно замърсени земеделски земи” – 629.35 дка

Изследванията на земеделските земи в землищата на с. Давидково и Оряховец към община Баните, представляващи площ от 299 дка, са отделени четири степени на замърсяване:

- “Практически незамърсени земеделски земи” – 23.5 дка
- “Слабо замърсени земеделски земи” – 107.8 дка
- “Средно замърсени земеделски земи” – 41.17 дка
- “Опасно замърсени земеделски земи “ – 190.3 дка

Анализът на данните от аналитичните изследвания на почвените проби позволяват да бъдат направени следните констатации:

1. Основните източници на замърсяване на земеделските земи в региона с олово, цинк и на места с кадмий и/или арсен са флотационните производства на миннообогатителните предприятия, минни или проучвателни разработки на оловно-цинкови галенитови и сфалеритови находища, разпръснати в югоизточната част на региона.

2. В някои случаи природните концентрации на цинк и олово, при по-кисела почвена реакция могат да надхвърлят съответните пределно допустими стойности.

3. Основните пътища за замърсяване на земеделските земи с тежки метали е и прахоунос от: хвостохранилищата, камионите, транспортиращи руди и концентрати, дънни утайки на силно замърсените реки.

Пробонабирането за 2001 г. се осъществи през м. септември, като почвените проби в срок бяха изпратени за анализ в ИАОС, но до момента нямаме обратна информация за резултатите.

През м. август и септември 2001 г. с договор за безвъзмездна помощ от НФООС в размер на 34.6 хил. лв. се извърши ремонт и реконструкция на пет от складовете за съхранение на препарати за растителна защита, в които се прехвърлиха и съхраниха препаратите от седем други склада – Стойките, Смилян, Могилица, Върбина, Борино, Лъки и Мугла, при което общият брой складове в региона от 13 беше намален на 6 – отговарящи на изискванията за безопасно съхранение до момента на тяхното унищожаване.

№ по ред	Община	Населено място	Забранени изтекъл с	
			твърди, кг.	
1.	Смолян	м.Герзовица	5140	
2.	Смолян	с.Търън	9000	
3.	Рудозем	с.Елховец	-	
4.	Баните	с.Давидково	12000	
5.	Чепеларе	с.Орехово	17000	
6.	Девин	гр.Девин	5000	
	ОБЩО		48150	

В резултат на препакетирането и прехвърлянето на препаратите бяха инвентаризирани и количествата им, при което към момента се съхраняват общо около 99 тона, в т.ч. 94 тона твърди и 5 тона течни препарати. Актуализираната информация е представена и в ИАОС под формата на информационна карта.

Лицензирани са 9 фирми за продажба на продукти за растителна защита, осъществяващи дейността си в 11 селскостопански аптеки, от които в община Смолян 8, община Девин 1, община Лъки и община Златоград 1, както и 16 магазини за продажба на торове. През м. юни беше извършена съвместна проверка с Районна дирекция на полицията, като бяха проверени всички ССА и магазини за продажба на торове. Констатациите от проверката са, че в аптеките се предлагат малка гама от растителнозащитни препарати – предимно за картофи, тютюн и отчасти за овощни видове. Препаратите са в малки разфасовки, с етикет на български език от втора и трета група и не бе установено разфасоване на препарати.

До момента не са констатирани нарушения за завишени норми на торене при отглеждане на основната за региона култура - картофи, причина за което може би са и високите цени на предлаганите изкуствени торове.

До 1990 г. в Смолянски регион са засадани около 25 000 дка с картофи за производство и задоволяване потребностите на полските райони с посадъчен материал, при което годишно са реализирани около 50 000 тона семена. Всичко това се организираше при строг контрол от отделните служби по растителна защита, карантинна и семеконтролна инспекция по отношение доставка, произход и класа на ползания посадъчен материал, а по време на вегетацията се извършваше апробация на заетите площи за установяване на сортовата идентичност и вземане на почвени проби за установяване на падения от картофената цистообразуваща нематода.

След извършената през 1990 г. реорганизация в селското стопанство и връщане земята на бившите собственици, в резултат на монокултурното отглеждане на картофи върху едни и същи пло-

щи без какъвто и да е сеитбооборот, както и ползването на семена без установен произход, доведе до ежегодно увеличаване на заразените площи с нематода, като до 2001 г. са регистрирани 3681 дка, от които с най-висок процент заразени площи са общините: **Доспат** – с. Касъка, **Борино** – с. Чала, **Смолян** – с. Смилян, Славейно, Комплексна опитна станция Смолян, с. Арда, с. Мугла, отделни площи в с. Момчиловци, **Девин** – с. Триград, с. Брезе, с. Гьоврен, с. Михалково и с. Селча, **Баните** – с. Давидково, **Чепеларе** – с. Орехово и с. Малево и отделни площи в община **Рудозем**.

Вследствие на зараза от нематода растенията изостават в растежа и развитието си, имат подтиснат вид, образуват малки стъбла, листата преждевременно пожълтяват, а клубените са малки или въобще липсват, при което добивът пада от 20 до 90 %.

Като се има предвид, че ефективна мярка за водене на борба на 100 % срещу този почвен паразит до момента няма, при което ползването на химични средства не води до пълно унищожаване на заразата или ако я понижава, то е, когато се действа с тях през първата година на откриването ѝ, проблемът в региона се задълбочава от година на година, тъй като единственият начин за борба с паразита е да се преустанови отглеждането на картофи, преминавайки в отглеждане на устойчиви култури, върху които не се извършва обработка на почвата в продължение на няколко години, тъй като жизнеспособността на цистите продължава до 10-15 години.

Всичко изложено по-горе налага вземането на незабавни мерки за обследване на всички площи, заети с картофи, за установяване на действителното състояние и предприемане алтернативни решения в структурата на производство в региона.

Палене на стърнища – за предотвратяване възникването и бързото ограничаване на пожари в региона през годината към Регионална инспекция на околната среда и водите – Смолян, беше създадена гасаческа група и организирано денонощно дежурство. Във връзка с усложнената пожарна обстановка писмено бяха предупредени кметовете на населените места да предприемат мерки за недопускане на палежи на стърнища, слокове, крайпътни ивици и сухи треви, както и упражняване на контрол по наложените забрани, като за всички констатирани нарушения в тази връзка, изпълнение на предписания и други да се налагат актове. В резултат на съвместните усилия и работа между регионалните служби не бяха допуснати палежи, които да доведат до унищожаване на селскостопански и горски площи. В резултат на извършените проверки през годината, за допуснато замърсяване на земи и почви са съставени 10 акта, които са предимно за замърсяване с промишлен-

ни, битови и строителни отпадъци в общините – Смолян 6, Чепеларе – 2, и Златоград - 2 броя.

Нарушени терени

Общо нарушени терени на територията на РИОСВ – Смолян от минно-добивната дейност са 3002 дка., а от кариерна – 89 дка.

Увреждане на почвите и земите от миннодобивната и кариерната дейност

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

РИОСВ	Вид нарушение
Смолян	Насипища (отвали) Кариери Други (хвостохранилища, про- обрушовки, пътища, подходи)

1.4. Защитени територии и биоразнообразие

Закон за защитените територии е законът, който урежда опазването и ползването на защитените територии в България. Подготовката и изработването на този закон е извършена на базата на международното право, с което България е обвързана, и на най-модерните подходи в природозащитната практика съобразно съвременните условия, съществуващата нормативна уредба и Конституцията на страната.

Законът въвежда нови категории защитени територии в съответствие с международната класификация. Определя се тяхното предназначение, режимът на опазване и ползването им. Регламентирани са процедурите по обявяване и промените в защитените територии като прекатегоризиране, заличаване, увеличаване на площта, изменение в режима и др.

Чрез него Министерството на околната среда и водите поема функциите по управлението, стопанисването и охраната на резерватите и националните паркове, изключителна държавна собственост и контрола върху тези дейности в останалите защитени територии.

Според член 5 от ЗЗТ, категориите защитени територии са: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

За резервати, съгласно чл.16 от ЗЗТ, се обявяват образци от естествените екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им. Резерватите се управляват с цел запазване на естествения им характер, научна и образователна дейност и/или екологичен

мониторинг; опазване на генетичните ресурси, запазване на естествените местообитания и популациите на защитени редки, ендемични и реликтни видове; развитие на мрежа представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания. В резерватите се забраняват дейности, с които се нарушават естествените условия и самообитния характер на природата. Посещенията в тях са забранени с изключение на провеждането на научни наблюдения.

За национални паркове, съгласно чл.18 от ЗЗТ, се обявяват територии, в чиито граници не попадат населени места и селищни образувания и които включват естествени екосистеми с голямо разнообразие на растителни и животински видове и местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа. Националните паркове се управляват с цел: поддържане разнообразието на екосистемите и защита на дивата природа; опазване и поддържане на биологичното разнообразие в екосистемите; предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности; създаване на предпоставки за развитие на туризъм, екологосъобразен поминък на населението и други дейности.

Съгласно чл.23 от ЗЗТ, за природни забележителности се обявяват характерни или забележителни обекти на неживата природа, като: скални форми, скални разкрития с научна стойност, земни пирамиди, пещери, понори, водопади, находища на вкаменелости и минерали, пясъчни дюни и др., които са с изключителна стойност поради присъщата им рядкост, представителност, естетичност или които имат значение за науката или културата. Природните забележителности се управляват с цел запазване на техните естествени особености.

Съгласно чл.26 от ЗЗТ за поддържани резервати се обявяват екосистеми, включващи редки и/или застрашени диви растителни или животински видове и местообитанията им. Те се управляват с цел поддържане на природния им характер, научни и образователни цели и екологичен мониторинг; възстановяване на популации на растителни и животински видове и условията на местообитанието им; опазване на генетичните ресурси.

За защитени местности, съгласно чл.33 от ЗЗТ, се обявяват територии с характерни или забележителни ландшафти, местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества. Защитените местности служат предимно за целите на туризма и отдиха. В тях се разрешава дейност, която не допуска промяна на ландшафта и не нарушава екологичното равновесие на природната среда.

На територията, обслужвана от РИОСВ – Смолян, се намират 7 резервата с обща площ 1308 ха, като 6 от тях попадат в горски фонд. Обявени са с цел опазване на вековни черборови и смърчови гори, интересни скални форми, защитени редки и ендемични растения и техните месторастения. В тях намират храна и спокойствие сърната, благородният елен, дивата свиня и мечката. Характерно за тях е, че са отдалечени от населени места, пътищата, водещи до тях, са труднодостъпни, самите резервати са обособени на стръмни, урвести и непроходими терени, през тях не минават пътища, след създаването им в горските насаждения не са водени сечи и пълнотата им е от 08 до 1, дърветата са от различен клас на възраст, има много подраст и подлес и наличие на голямо количество суха и паднала дървесина и мъртва горска постилка.

Седемте резервата са сравнително малки по площ (с изключение на “Червената стена“) и попадат в районите на различни лесничейства .

През 2001 г. за тях са изразходвани 2291,46 лева за поддържащи дейности, като изработване и монтаж на указателно-забранителни табели по границите им. Беше издадена и карта на Смолянска област с означени на нея местоположения на резерватите и други защитени територии.

Обособени са 5 защитени местности и 24 природни забележителности.

В границите на региона съществуват и 23 защитени вековни дървета. Техният статут е регламентиран в член 16 от Закона за защита на природата. За годината са извършени 15 проверки на защитени територии.

Като обобщение от проверките на защитени територии, с обект на защита горски екосистеми може да се направи изводът, че дървостоят е в много добро общо състояние, като на места се наблюдава известно количество суха и паднала маса. В зависимост от режима и статута тя ще бъде усвоена или не. Не са констатирани незаконни сечи, незаконна паша или други дейности в разрез с режима и статута на обектите. Всички предписания относно отстраняването на пропуски, касаещи трайното обозначаване на обектите посредством маркировка и табели, са изпълнени в определените срокове.

Проверени бяха и двете находища на Родопски крем (*Lilium godeaum*) попадащи в защитени територии. Двете находища са в много добро общо състояние и ежегодно площта заета от защитения вид нараства.

Биологично разнообразие

През 2001 г. в РИОСВ – Смолян, са регистрирани 14 фирми, осъществяващи дейност по изкупуване и преработка на лечебни растения, гъби, диворастящи плодове и охлюви. Четири от регистрираните фирми са с предмет на дейност само изкупуване на гъби, две – само изкупуване на охлюви, а останалите 8 са с комплексна дейност. Всяка фирма е представила пълен списък на постоянните и временни изкупвателни пунктове към нея и съответно на отговорните лица. Тези фирми работят общо с 58 изкупвателни пункта.

Във връзка с приложението на Закона за лечебните растения всяка регистрирана фирма е подробно инструктирана относно законовите изисквания. Всички фирми, осъществяващи дейност с лечебни растения, са заверили в РИОСВ – Смолян, отчетните си книги. С цел регистрация на изкупвателните пунктове собствениците на фирми подадоха молба-декларация по образец, с която декларират, че са запознати със закона за лечебните растения и заповедите на МОСВ и ПМС, регламентиращи брането на лечебни растения, диворастящи плодове и събиране на охлюви.

При самата регистрация на фирмите и техните изкупвателни пунктове бяха направени предписания относно спазване на законовите разпоредби, касаещи събирането на лечебни растения, гъби, диворастящи плодове и охлюви както и санкциите при евентуално неизпълнение на предписанията.

Въпреки регистрацията си и двете фирми, регистрирани за изкупуване на охлюви, не са осъществили изкупуване през разрешения период. Изкупувана е предимно манатарка.

При направените проверки по общини в Смолянска област във връзка с осъществявания контрол по Закона за лечебните растения се установи следното:

1. Общините не са издавали разрешителни за събиране на диворастящи лечебни растения.

2. Не са издавани и удостоверения за култивираното им отглеждане с изключение на Община Девин, която е издала едно удостоверение за произведено култивирано лечебно растение пирински чай за реализация.

3. Общините нямат приети тарифи за таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост.

Бяха дадени предписания на кметовете на общините, в които подробно изложи изискванията по издаваните от тях документи, съг-

ласно Закона за лечебните растения (чл. 22, т.2; чл.24, ал.2; чл. 26).

За 2001 г. са направени 16 проверки по изкупвателните пунктове и по общини. Дадени са 31 предписания. Няма съставени актове и наложени санкции.

На практика се срещат трудности при прилагане на Закона за лечебните растения от общините. Обикновено фирмите плащат таксите в общините след приключване на сезона въз основа на събраното количество билки.

По препоръка на МОСВ инспекцията засили контрола по изкупвателните пунктове за гъби в Смолянски регион. От направените проверки беше установено, че на всички пунктове се изкупуват гъби с мицел и част от почвата. На всички лица, които изкупуват гъби, се дадоха предписания да проведат инструктаж на берачите за начина на събиране на гъби, както и да не приемат гъби с мицел и част от почвата.

Контролът върху събирането на диворастящи гъби засега не е точно регламентиран със специален закон, който да се прилага от РИОСВ.

За региона, за 2001 г. са одобрени квоти за изкупуване на лечебни растения под ограничителен режим за четири вида – иглика, лазаркия, лудо биле и ранилист. Квотите се разпределиха от комисия между шест фирми. При направените проверки се установи, че брането на лечебна иглика е много слабо поради неблагоприятните климатични условия – непосредствено след началото на цъфтежа паднаха слани. Към този фактор се прибави и ниската изкупна цена за кг свежо тегло - 0,50 лв. Освен това по данни на фирмите, регистрирани на територията на Смолянска област, големите фирми изкупвачи поставят условие за изкупуване на суха иглика само в количества над 100 кг. В сравнение с предходни години интензивността на билкосъбиране е ниска, което в никакъв случай не се дължи на намаляване на природния ресурс.

През изминалата 2001 г. се събираше цвят лечебна иглика, корени и листа коприва, цвят черен бъз, цвят липа, плод калина, лист бреза, лист малина, лист подбел, цвят бял равнец, цвят липа, плод шипка, плод офика.

В района все повече нараства интересът към култивираното отглеждане на лечебни растения, включително и на защитени видови като пирински чай, който е рядък вид и балкански ендемит, включен в Червената книга на България. МОСВ разреши през тази година неговото събиране от естествените му находища в Мугла и Триград с цел създаване на генетична банка, която да послужи при възстановяване на популациите на вида и създаване

на култивирани плантации. По такъв начин ще се ограничи масовото му бране още в зелено състояние - най-съществения отрицателно действащ фактор за състоянието на вида. Култивираното отглеждане на чая не изисква специални условия и трябва местното население да се стимулира да създава малки чаени плантации, чрез които да се задоволи все по-нарастващото търсене на тази билка и тя да се превърне в едно икономическо перо, ангажиращо много безработни хора и носещо доходи. На територията на община Девин са регистрирани общо 25 плантации за култивирано отглеждане на пирински чай в с. Кестен и с. Триград.

Учреди се Сдружение за алтернативно земеделие, чиято дейност се изразява в пропагандиране и насочване към отглеждане на подходящи за високопланинските условия лечебни растения като алтернатива на картофопроизводството в този район.

С цел опазването на орехови дървета, както и на трайната растителност в населените места РИОСВ – Смолян, участва в няколко комисии и проверки. Съставен бе един акт на служител на общинска администрация Девин за нарушение във връзка с реда и допустимостта за отсичане на дървета.

При проверка на ЗМ “Триградско ждрело” и ЗМ “Чаирите” бяха потвърдени находищата на редки и застрашени растителни видове, срещащи се в района.

Във връзка с опазването на вида кафява мечка от страна на РИОСВ – Смолян, бяха извършени многобройни проверки на територията на ДЛ “Лъки”, както и проведена частична таксация на вида с цел определяне на действителния запас на територията на стопанството. Даде се разрешение за отстрел на две стръвници, нападащи стадата около селата Дряново, Нареченски бани, Хвойна и м. Сливу над с. Югово. За съжаление се констатираха и прояви на браконьерство. В с. Широка лъка служители на Държавното лесничество откриха хванато в примка и убито малко мече. Нарушителят е открит и предаден на прокуратурата.

Държавно лесничество	Брой на токовищата	
Девин	13	
Триград	5	
Мугла	4	
Хвойна	19	
Славейно		Токови
Пампорово	2	
Чепеларе	3	
Смилян	16	
Извора	6	
Златоград	-	
Доспат	-	
Широка лъка	-	
Смолян		
Борино	2	
Михалково	6	

Събра се информация за състоянието на популацията на глухара (*Tetrao urogalus*) на територията на лесничествата в Смолянска област.

Преброяването на животинските видове - обект на лов, в държавните лесничества се извърши по методите на таксацията и чрез постоянни наблюдения по хранилища, водопойни зони и просеки. Анализът спрямо 2000 г. показва увеличаване на запасите на всички видове както на полезния дивеч, така и на хищниците.

Бл.елен	-	+ 64	Муфлони	-	+ 7
Сърна	-	+ 105	Мечки	-	+34
Дива свиня	-	+ 12	Вълци	-	+50
Глухари	-	+ 50	Лисици	-	+47
Дива коза	-	+ 8	Ск.кучета	-	-49

През последните две години в държавни ловностопански райони отстрел на благороден елен и сърна не е извършван. На дива коза и муфлони се ловува само чрез организирания ловен туризъм по одобрения контингент за отстрел. Муфлонът и дивата коза запазват относително постоянен запас, но впечатляващо е разширението на ареала на разпространение на дивата коза.

От видовете дребен дивеч забележимо е увеличаването на запасите на заека, а яребиците и кеклиците през последните години поддържат постоянен запас и местообитания. Увеличени са запасите на мечката и вълка. Запазване и увеличение на дивеча отчитаме в ловните райони на дружините. В целия район на РУГ здравословното състояние на дивеча е добро. Не са констатирани заболявания или симптоми на заболявания.

Забавянето на приемането на Закона за биологичното разнообразие затруднява дейността на инспекцията по отношение контрола върху опазване на други видове растения, животни и диворастящи плодове, освен защитените видове.

Общо състояние на горския фонд и проведените мероприятия, свързани със защитата и охраната на горите

Общата площ на горския фонд на територията на РИОСВ – Смолян, е 258814 ха, включващ площта на РУГ - Смолян (236 814 ха) и Община Лъки. Обособени 14 държавни лесничества, Държавна дивечовъдна станция “Извора” – Девин, и Държавна дивечовъдна станция “Кормисош” - Лъки. В охранителните райони на ДЛ и ДДС са изградени 153 охранителни участъци.

В района на РУГ – Смолян, има три контролни горски пункта: Кричим, Юговски разклон и Бял извор. През цялата 2001 г. са извършени проверки по охраната на горите, дивеча и рибата в ДЛ както следва:

□ проверки	889 бр.
□ участници	1599 бр.
□ проверени прев.средства	5797 бр.
□ дъскорезници	674 бр.
□ ловци	1207бр.
□ риболовци	1849 бр.

Общо за 2001 г. за нарушения по горите, лова и риболова, защитени растения и ЗАНН са съставени следните актове:

1. По Закона за горите - общо	95 бр., в т.ч.:
а/ сеч и извоз	329 бр.
б/за паша	13 бр.
в/ разработване на площи	9 бр.
г/ строителство	3 бр.
д/ пожари	16 бр.
е/други	25 бр.
2. По Закона за лечебните растения	10 бр.
3. По ЗЛОД	28 бр.
4.По ЗРА	47 бр.
5. По ЗААН	6 бр.
ВСИЧКО:	486 бр.

С цел подобряване на контролната дейност РИОСВ – Смолян, участва с представител в областен консултативен съвет по охрана на горите. При проведените съвещания се обсъдиха въпроси и се взеха решения във връзка с подобряване на противопожарната организация в горите и фитосанитарното им състояние.

Към инспекцията се създаде гасаческа група и противопожарно депо, оборудвано според Инструкцията за устройство на горите.

Макар и сравнително честите запалвания, благодарение на бързите съвместни действия на ДЛ и РС “ПАБ” опожарените площи са ограничени, като основни причини за възникване на пожари са неизправност в електропреносната мрежа на високо напрежение, паленето на отпадъци при почистване на ливади в близост до горския фонд и гръмотевичните бури. За част от пожарите причината за възникването им остана неизвестна.

През отчетния период на територията на инспекцията не са допуснати пожари в защитени територии.

Допуснатите през 2001 г. пожари в ГФ са 28 на брой с обща опожарена площ 559,6 дка. По причини възникналите горски пожари се разпределят както следва :

1. Неспазване правилата за противопожарна безопасност	-	15 бр.	182,6 дка
2. Гръмотевици	-	5 бр.	47,0 дка
3. Неизвестни причини	-	7 бр.	328,0 дка
4. Ел.проводи – високо напрежение	-	1бр.	2,0 дка

Нанесените щети от горски пожари са за 62 600 лева.

Здравословното състояние на горите е добро. От проведено-то лесопатологично обследване на горите за нападение от вредители и болести през 2001 г. като основен вредител се явява боровата процессионка, като най-голяма площ е нападната в ДЛ - Златоград, Славейно и Смолян. През последните години масово се появи нападението от корояди в ДЛ - Славейно, Смолян, Широка лъка, Девин, Борино, Доспат, ДДС “Извора” – Девин, и др. Друг вредител е големият боров хоботник. Има съхнене на елата в ДЛ – Смолян, и бора в ДЛ - Хвойна.

През 2001 г. са проведени следните лесозащитни мероприятия:

1. Авиохимична борба срещу боровата процессионка:	500 дка
2. Наземна химична борба - общо	4186 дка, в т.ч:
- голям боров хоботник	1021 дка
- феромонові уловки срещу корояди	2932 дка
- дивечови повреди	226 дка
3. Механична борба - общо	14668 дка в т.ч:
- борова процессионка	12796 дка
- корояди - ловни дървета	1872 дка
4. Изведени са санитарни сечи	12174 дка

Общо за изпълнението на лесозащитните мероприятия са изразходвани 47 341 лв. Общо за опазването и охраната на горите са изразходвани 115 556 лв.

През отчетния период са извършени контролни проверки на горски екосистеми, попадащи във всички държавни лесничейства на територията на РИОСВ – Смолян. Основна насока при проверките е контрол върху състоянието, стопанисването и охраната на гори, включени в защитени територии, предприети мерки за противопожарна безопасност, състояние и популационна структура на дивечовите запаси, повреди на горските насаждения от болести

и вредители, срещаемост и практически значими естествени находища на лечебни растения и режим на ползването им.

От извършените проверки на сечища се констатира, че най-честото нарушение на дисциплината на главно ползване е непочиването на сечището едновременно със сечта, както е по технологичен план.

При проверки на ДЛ се акцентира и върху недопускането на изхвърляне на отпадъци в горския фонд. Изхвърлянето на битови отпадъци там е намаляло благодарение на промяната на начина на събиране на отпадъци, особено в по-големите туристически центрове като комплекс Пампорово и курорта в м. Хайдушки поляни.

Основни нормативни документи, отнасящи се до биоразнообразието и защитените територии

1. Закон за опазване на околната среда (Държавен вестник бр.86/91 г.)
2. Закон за защита на природата (Държавен вестник бр.47/67 г.)
3. Правилник за приложение на Закона за защита на природата (Държавен вестник бр.33/69 г.)
4. Постановление № 442 за приемане Тарифа за обезщетения при причинени щети на природни обекти (Държавен вестник бр.116/97 г.)
5. Закон за защитените територии (Държавен вестник бр.133/98 г.)
6. Закон за горите (Държавен вестник бр.125/97 г.)
7. Правилник за прилагане на Закона за горите (Държавен вестник бр.41/98 г.)
8. Закон за лова и опазване на дивеча (Държавен вестник бр.78/2000 г.)
9. Правилник за прилагане на Закона за лова и опазване на дивеча (Държавен вестник бр.58/2001 г.)
10. Закон за рибарството и аквакултурите (Държавен вестник бр.41/2001 г.)
11. Закон за лечебните растения (Държавен вестник бр.29/2000 г.)
12. Закон за опазване на селскостопанското имущество (Държавен вестник бр.54/74 г.)

1.5. Лабораторен комплекс

Към РИОСВ – Смолян, има функциониращ лабораторен комплекс със следните направления по лаборатории:

☐ Води	☐ Въздух
☐ Микробиология	☐ Хидробиология
☐ Фонова станция “Рожен”	

В лаборатория “Води” се извършват физикохимични анализи на повърхностни, подземни и отпадни води от различни дейности.

Изследваните показатели за води са повече от 30. Най-често са изследвани са рН, разтворен кислород, окисляемост (перманганатна), БПК₅, ХПК, нитритен азот, нитратен азот, азот амониев, общ азот, фосфати, общ фосфор, екстрахируеми вещества, нефтопродукти, цианиди, тежки метали и др.

В лаборатория “Микробиология” се извършва анализ на повърхностни, подземни отпадни води. Определя се общият брой микроорганизми, общ колититър, ешерихия колититър, салмонела, шигела бактерии (патогенни микроорганизми).

В лаборатория “Въздух” се извършват измервания на емисии на вредни вещества изпускани в атмосферата от неподвижни източници и атмосферен въздух (имисии). За емисии се изследват следните показатели: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид, кислород, сажди, прах (нетоксичен) и имисии по показатели: серен диоксид, азотен диоксид, прах, фични прахови частици и оловни аерозоли.

В лаборатория “Почви” – изследва се качеството на почвата по показатели: рН и електропроводимост.

Към лабораторния комплекс е включена и единствената фонова станция “Рожен” в страната. Информационната база на фонвата станция включва данните за състоянието на компонентите на околната среда (атмосферен въздух, валежи, повърхностни и подземни води, почви и биота) за съдържание на замърсители в тях, а също така и данни за някои метеорологични показатели.

Спецификата на лабораторната дейност налага поддържане в изрядно състояние на техническите средства, висок професионализъм и компетентност на специалистите, работещи в различните направления, спазване изискванията за сигурност и охрана на труда, опазване на околната среда и др.

От 30.10.2001 г. лабораторният комплекс към РИОСВ е получил сертификат за акредитация от Изпълнителната агенция “Българска служба за акредитация” – София. Акредитацията е извършена съгласно БДС EN 45004:1998 г. и е валиден до 31.10.2004 г.

2.Анализи по фактори на въздействие

2.1.Отпадъци

През 1997 г. Народното събрание прие Закон за ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху околната среда (ЗОВ-ВООС). С този закон се урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права, задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им на база определена информация, както и различни форми на контрол. Законът се прилага за: битови, производствени, строителни и опасни отпадъци.

На основание чл.28 и чл.29 от ЗОВВООС общините разработиха общински програми за управление на отпадъците. Те са приети от общинските съвети по места и утвърдени от РИОСВ – Смолян. Програмите предвиждат мерки за постигане на следните цели:

- намаляване или ограничаване на отпадъците, както и степента на тяхната опасност;
- усъвършенстване на системата за събиране и транспортиране на битовите отпадъци;
- рециклиране, регенериране или други форми на оползотворяване;
- екологосъобразно обезвреждане;
- намаляване риска от стари замърсявания и рекултивация на незаконните сметища.

Във връзка с указанията на Министерство на околната среда и водите през 2001 г. беше дадено предписание до общините за актуализиране на общинските програми:

- да се направи оценка на старите замърсявания и всички незаконни сметища на територията на общината, които да бъдат придружени с еквивалентни мерки, срокове и средства за ликвидирането им;
- да се извърши актуализацията на общинските програми, като се включват и приемат мерки за прилагане на законодателството от 2000 г. по отношение на отработените масла и отпадъчни нефтопродукти, батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак.

Битови отпадъци

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората по домовете, в административни, социални и обществени сгради. Към тях се приравняват и отпадъците от търговски обек-

ти, занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите. Количеството и съставът им зависят от мястото на образуване, от стандарта на живот на населението и неговата култура, степента на благоустроеност на населените места, начина на отопление и много други фактори.

№ по ред	Общини	Населени места, брой	Населен брой жител
1.	Лъки	13	
2.	Доспат	8	1
3.	Рудозем	23	1
4.	Смолян	86	4
5.	Борино	5	
6.	Баните	19	
7.	Златоград	10	1
8.	Девин	16	1
9.	Чепеларе	14	
10.	Мадан	42	
11.	Неделино	15	
	Общо :	251	13

Анализът на количеството на образуваните битови отпадъци е направен на база подадените информационни карти – Отчет за битови отпадъци. Те се обработват в РИОСВ – Смолян, и се изпращат в Изпълнителната агенция по околна среда.

Общото количество на образуваните битови отпадъци на територията, обслужвана от РИОСВ – Смолян, за 2001 г. е 65 445 тона. Това количество е сумарно число, изчислено на база информационни карти – отчети за битови отпадъци, които са подадени от общините и засягат 11 депа за битови отпадъци, т.е. по едно във всяка община.

На територията на РИОСВ – Смолян, битовите отпадъци се обезвреждат чрез депониране на 11 отредени депа за отпадъци, от които единствено депото на община Рудозем отговаря на изискванията на Наредба № 13/06.11.1998 г., която определя условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци. В процес на реконструкция е и депото на община Мадан, което ще се пусне в експлоатация до средата на 2002 г.

Всички останали депа не отговарят на изискванията на наредбата и съгласно нея би трябвало да се закрият. Наред с тези депа в населените места от общините по техни данни съществуват 142 броя нерегламентирани депа с отпадъци, които поетапно съгласно приетите програми от общините трябва да бъдат закрити, почистени и рекултивирани. За това са необходими общо около 5 677 000 лева.

РИОСВ – Смолян, още през 1993 г. с писмо № 323 изрази становището си по концепцията на МОСВ за изграждането на ре-

гионални депа и по-специално броя на депата в региона, изхождайки от специфичния планински релеф, пресечен терен, отдалеченост на населените места, лошата пътна връзка между тях, затруднената работа през есенно-зимния сезон и не на последно място трудността при намиране на подходящи терени, отговарящи на нормативните изисквания.

Изхождайки от месторазположението, отдалечеността между населените места и пресечения планински терен, становището на инспекцията е, че на територията на региона трябва да се обособят 9 депа за третиране на ТБО, а именно:

1. Община Доспат и община Сатовча - депо в с. Барутин (ново депо), отредена е площадка върху бивша уранова кариера, разработен е проект, изготвена е Оценка на въздействие върху околната среда.

2. Община Девин и община Борино – депо в м. Забрал (ново депо), отредена е нова площадка попадаща в ГФ

3. Община Смолян – депо в м. Теклен дол (доизграждане), проведен е конкурс за проектиране

4. Община Чепеларе – депо в м. Ракидата (реконструкция)

5. Община Баните и община Ардино – депо в с.Светулка (ново депо), отредена е площадка, попадаща върху общинска земя, като процедурата за изграждането му се движи от община Ардино.

6. Община Мадан – депо пред завършване и пускане в експлоатация през 2002 г.

7. Община Рудозем – предстои приемането му от Държавна приемателна комисия

8. Общини Златоград, Неделино и Кирково – ново депо в землище на община Кирково

9. Община Лъки – ново депо

Освен изграждането на депата, за да се обхванат всички населени места в организирано сметосъбиране, е наложително обновяване на машините и съдовете за събиране на отпадъците, тъй като преобладаващите в момента автомобили са ГАЗ – 53 и Шкода, а контейнерите - 4 м³.

След образуването на отпадъците най-добрият начин за предотвратяване или намаляване на отрицателното им въздействие върху околната среда е да бъдат оползотворени. Особено важен елемент от управлението на твърдите битови отпадъци е създаването на условия за разделно събиране на някои полезни компоненти от тях като хартия, стъкло, метали и други с цел повторната им употреба и рециклиране, което до момента в нито една от общините не е направено.

Между отделните населени места по пътищата са изградени отбивки с чешми и тоалетни за почивка на водачите и пътуващите, които до 2000 г. бяха малки сметища от изхвърлени отпадъци. Областно пътно управление бе задължено да ликвидира замърсяванията и да създаде ред по събиране, извозване и обезвреждането на отпадъците.

През 2001 г. чрез четирите районни пътни служби се организира поставяне на стационарни кошчета с подменящи се полиетиленови торби, в които се събират отпадъците от работниците по поддържането. Наред с горното на входа за Смолянски регион беше поставена табела с обръщение от страна на Регионална инспекция на околната среда и водите Смолян и Областно пътно управление към пътуващите да не изхвърлят отпадъци от колите, а това да става на определените за целта места. С предприетите в тази насока мерки определено можем да кажем, че се промени обликът и поддръжката на отбивките, особено в отсечката Асеновград – Чепеларе - Пампорово.

Строителни отпадъци

От представените информационни карти в общините през 2001 г. са образувани общо 4984 тона строителни отпадъци, които са депонирани на депата за ТБО и са използвани за запръстяване на битовите отпадъци. Въпреки че това съгласно нормативните изисквания не е допустимо, липсата на специализирани депа за строителни отпадъци е причина за депонирането им не само на депата за ТБО, но и на всевъзможни места по банкетите скатовете към реките, входовете и изходите на населените места.

За предотвратяване безразборното изхвърляне на строителни отпадъци и изкопни земни маси при ремонти и ново строителство в к.к. “Пампорово” беше определена площадка под новостроящата се ПС на Министерство на вътрешните работи, на която до момента са депонирани хиляди куб. м, които предстоят да бъдат пробутани и площадката да се подравни с цел ползването ѝ в бъдеще като паркинг.

Производствени и опасни отпадъци

Съгласно чл. 24 от Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда лицата, при чиято дейност се образуват производствени неопасни отпадъци в количества над 100 кг или 0.100 м³ или опасни отпадъци, както и лица-

та, които обезвреждат отпадъци, са длъжни да водят заверени от Регионална инспекция на околната среда и водите отчетни книги за отпадъците и след приключване на отчетната година да изготвят отчети по отпадъците, които да представят в Регионална инспекция на околната среда и водите .

В тази връзка за 2001 г. от предприятия и фирми са получени общо 58 отчетни карти за производствени отпадъци, представени по общини както следва: Смолян – 23, Рудозем – 9, Чепеларе – 7 , Доспат – 6, Борино – 4, Златоград – 3, Мадан – 3, Девин – 2, и Баните – 1 брой.

Общо образуваните отпадъци по общини възлизат на 3723 тона, от които преобладават тези от дървопреработката - 2354 тона, инертни отпадъци, образувани от дейността на БКС, “Карлък”, “Флуорит” – Михалково, “Булгартабак” – 475 тона, отпадъци от текстилната и предачна и шивашка промишленост – 247 тона, каучукови отпадъци – 137 тона, хартия – 55 тона и др.

В Смолянски регион действат общо 17 държавни лесничейства, които предоставят ежегодно около 130 000 м³ плътна строителна дървесина на над 240 броя дървопреработващи предприятия, цехове и работилници за преработка под формата на дъски, талпи, греди и други, в резултат на което се образуват около 32 500 м³, или 9700 тона отпадъци.

При добиване на облата дървесина на място в сечищата, стопанисвани от лесничействата, остават още 60 – 70 000 м³ отпадъци под формата на кори, вършина и клони, които до момента не се оползотворяват, а остават да угниват на място.

Оползотворяване на дървесните отпадъци досега е постигнато във “Водопад-91” АД – Чепеларе, и “Родопи-лес” АД -. Девин, които през 2001 г. са ползвали като гориво в парокотелните си централи 967 тона, както и инсталацията на “Топливо” ЕООД - Смолян, в която са преработени около 12 150 м³ дървесни отпадъци и са получени 700 тона дървесни брикети за огрев.

Въпреки направеното до момента, остават неоползотворени количества, които сега се депонират на депата за ТБО и заемат голям обем от тях.

Наред със съществуваща инсталация в Смолян с цел пълноценно оползотворяване на отпадъците от трици и дървесни отпадъци в района на общините Девин, Борино и Доспат е възможно изграждане на втора инсталация, отпадъчни суровини за която има достатъчно, а и транспортното разстояние между които е около 50 км.

За 2001 г. от 17 фирми са постъпили 30 карти Отчет за опасни отпадъци и 63 карти Декларации за очакваните количества опасни отпадъци, които ще се образуват през 2002 г., които след обра-

ботка са изпратени в ИАОС. По общини картината е както следва:

№ по ред	Общини	Общ брой постъпили карти	Иг и т
1.	Смолян	35	
2.	Мадан	21	
3.	Рудозем	11	
4.	Златоград	8	
5.	Чепеларе	5	
6.	Неделино	5	
7.	Баните	3	
8.	Девин	3	
9.	Лъки	2	
	Общо	93	

В структурата си опасните отпадъци включват образуваните през годината количества хвостов пясък, който възлиза общо на 430 995 тона, депонирани от “Горубсо–РОФ” АД -Рудозем, и “Горубсо – Лъки” АД -Лъки. Те се третират по утвърден проект в обособени за тази цел депа – хвостохранилище на 3 км северно от Рудозем, с площ 950 дка, като от началото на експлоатацията 1990 г. до момента са натрупани 6 099 000 тона, и хвостохранилище, отстоящо на 3 км северно от Лъки, разположено върху площ от 170 дка, на което от 1987 г. до момента са натрупани 8 500 000 тона. Не е постъпила информационна карта за образуваните опасни отпадъци за 2001 г. от “Горубсо – Златоград” в ликвидация - Златоград, тъй като през годината дружеството не е работило. Останалите количества опасни отпадъци представляват основно утайки от галванични производства, от закаляване на метали, киселинни разтвори и от маслено-водна сепарация, възлизащи на около 1210 т. и 370 м³.

Не е решен проблемът с образуваните болнични отпадъци, които поради липса на инсталации за унищожаване продължават да се извозват и депонират на депата за ТБО, което създава реална опасност от замърсяване на почвите, водите и въздуха.

Във връзка с влезлите в сила вече наредби по отношение на отработените масла и отпадъчни нефтопродукти, батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак, които в основни линии вменяват задължения и отговорности на общините при прилагането им, определено може да се каже, че до момента нито една от тях не е започнала реална работа в тази насока..

Всяка община до момента трябваше да определи и информира обществеността за местата за смяна на отработените моторни масла, в т.ч. да определи сервизите и бензиностанциите, извършващи смяната на маслата, да определи местата и постави специално обозначени съдове за събиране на батерии и акумулатори, как-

□ НАРЕДБА № 10 от 6 ноември 1998 г. за реда за оформяне на документите относно отчета и информацията за управлението на дейностите по отпадъците, (обн. Държавен вестник, бр.151 от 1998 г.)

□ НАРЕДБА № 11 от 6 ноември 1998 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на съоръжения и инсталации за обезвреждане на битови отпадъци, (обн. Държавен вестник, бр.152 от 1998 г.)

□ НАРЕДБА № 12 от 6 ноември 1998 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, (обн. Държавен вестник, бр.152 от 1998 г.),

□ НАРЕДБА № 13 от 6 ноември 1998 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци, (обн. Държавен вестник, бр.152 от 1998 г.)

□ НАРЕДБА за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с Постановление на Министерски съвет № 53 от 119.03.1999 г., обн., Държавен вестник, бр.29 от 1999 г.),

□ НАРЕДБА за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (приета с Постановление на Министерски съвет № 131 от 13.07.2000 г., обн., Държавен вестник бр.59 от 21.07.2000 г.)

□ НАРЕДБА за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори (приета с Постановление на Министерски съвет №134 от 17.07.2000 г., обн. Държавен вестник, бр.61 от 25.07.2000 г.)

□ НАРЕДБА за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни лампи, съдържащи живак, и за транспортиране на излезли от употреба, луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, (Приета с Постановление на Министерски съвет № 260 от 5.12.2000 г., обн. Държавен вестник бр.101 от 12.12.2000 г.)

□ НАРЕДБА за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства (приета с Постановление на Министерски съвет № 257 от 9.11.2001 г., обн. Държавен вестник, бр.98 от 16.11.2001 г., в сила от 1.01.2002 г.)

2.2. Шум

Пределно допустимите нива на шума за помещенията на жилищни и обществени сгради за различни територии и зони при продължителност на въздействието на шума през деня (от 6 до 22 часа) или през нощта (от 22 до 6 часа) най-малко 4 часа са посочени в таблицата (ДВ, бр. 87/72 г. и ДВ, бр., 16/75 г.).

Пределнодопустими нива на шума за помещени територии и зон	
Предназначение на помещенията и	
1.	Стаи и болници, санаториуми и операционни
2.	Жилищни стаи, спални помещения в детски хотели и почивни станции
3.	Лекарски кабинети в болници, санаториуми и Класни стаи и аудитории на учебни заведения театрални и концертни зали, кинозалон
5.	Фойета на театри и кинозалони, клубове, ст ресторанти, бръснаро-фризьорски и козметич
6.	Търговски зали на магазин, зали за пътници и пунктове на предприятия за битово обслужв

2.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

ЕМП в населените територии и съответно хигиенно защитните зони около излъчващите обекти са определени в Наредба №9 от 14.03.1991 г. , (обн. ДВ, бр.35 от 1991 г.; попр., бр.38 от 1991 г.).

В Наредбата са определени нормите и изискванията за защита на населението от вредно въздействие на електромагнитни полета (ЕМП) в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz.

За електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 300 MHz се нормира и определя напрегнатостта на електрическата съставна във V/m (волт на метър), а над 300 MHz плътност на енергийния поток в $\mu\text{W}/\text{cm}^2$ (микровата на квадратен сантиметър).

Напрегнатостта и плътността на енергийния поток на ЕМП, както и минимално допустимото отстояние на излъчващите обекти до населените места се определят по приета Методика за изчисляване на ЕМП в околната среда, определяне на хигиенно-защитните зони около излъчващите обекти, работещи в обхвата от 30 kHz до 30 GHz.

2.4. Радиация

Наблюденията и измерванията на радиационното състояние на компонентите на околната среда на територията на РИОСВ – Смолян, се осъществява от ЛРК към РИОСВ – Пловдив. Подробната информация за радиационното състояние е представена в информацията за съответната община.

3. Проекти и обекти с екологично предназначение

През 2001 г. на територията на РИОСВ от НФООС (Национален фонд по опазване на околната среда) са финансирани екологични обекти с обща стойност 13 006 242 лв. съответно:

□ безвъзмездна помощ за общините	-	8 260 749 лв.
□ безлихвени кредити	-	4 684 313 лв.
□ по проекти от конкурса “За чиста околна среда”	-	26 359 лв.
□ залесяване на вододайни зони	-	34 821 лв.

От националния фонд се финансират обекти, като безвъзмездна помощ получават само обекти на общините, които са в техните прерогативи – канализации, пречиствателни станции, депа за ТБО и други инфраструктурни обекти с инвеститор общината.

През 2001 г. се завършиха и приеха от Държавна приемателна комисия (ДПК) главните колектори за отпадни води до площадките на градските пречиствателни станции в Смолян, Рудозем и Мадан. Това е добра предпоставка за готовността на общините за започване строителството на пречиствателните станции.

През изминалата година се финансираха от НФООС изграждането на депа за ТБО в общините Мадан и Рудозем., като в края на годината депото в Рудозем се прие от ДПК и въведе в експлоатация. Изгражданите депа на територията на РИОСВ са едни от малкото в България, отговарящи напълно на Наредба №13/1998 г. на МОСВ за условията и изискванията за изграждане на депа за отпадъци.

Депата се изграждани така, че да осигуряват надеждна експлоатация и надеждна защита на околната среда, като се удовлетворяват изискванията за:

- опазване на почвата от замърсяване;
- опазване на геоложката основа;
- опазване на повърхностните и подземните води;
- здравословни и безопасни условия на труд.

Един от основните елементи на съоръжението, гарантиращ защита на околната среда, е изграждането на долния изолиращ екран на депото. При депата в Мадан и Рудозем е изпълнен по следния начин:

- първи пласт – **бентофикс**, служещ за запечатващ пласт на земната основа и осигуряващ защита срещу просмукване и дифузия на вредни вещества

- втори пласт – изолационна геомембрана от синтетично **фолио РЕНД** с дебелина 2 мм, което служи за поемане на деформациите от слягането в земната основа, защита на геоложката основа и подземните води срещу течове и просмуквания на образувалия се инфилтрат (филтрираните отпадъчни води) от отпадъчното тяло на депото

- трети пласт – **геотекстил** за предпазване на изолационната геомембрана за хоризонтални участъци от дъното на депото

- **сикодрен** – дренажна рогозка, изпълняваща ролята на плосък дренаж като част от дренажната система, служеща за събиране и отвеждане на инфилтратата от тялото на депото

4. Превантивна дейност и контрол

Оценка на въздействието върху околната среда

Процедурите по ОВОС се провеждат по изискванията на Закона за опазване на околната среда и Наредба № 4/98 г. за ОВОС. За всички постъпили доклади по ОВОС са провеждани обществени обсъждания, като преди това е информирана обществеността с помощта на средствата за масова информация и по места с помощта на общините на територията на РИОСВ - Смолян.

- През 2001 г. в Регионална инспекция по околната среда и водите – Смолян, са постъпили 11 доклада по ОВОС.

- Проведени са 5 обществени обсъждания.

- Взети са 9 решения по ОВОС.

- Експертният екологичен съвет към Регионална инспекция по околната среда и водите – Смолян, е провел 5 заседания.

- Взети са 3 решения за потвърждение на окончателен доклад по ОВОС.

- Взети са 5 решения по разрешаване реализацията на проекти по окончателен доклад по ОВОС.

- Взето е 1 решение по преминаване в следваща фаза на проектиране и изготвяне на окончателен доклад по ОВОС.

- Няма обжалвани решения по ОВОС.

- Взети са 2 решения по проекти от отрасъл производство на

химикали, химически продукти, синтетични и изкуствени влакна.

□ Взети са 5 решения по проекти от отрасъл инфраструктура.

□ Взети са 2 решения по проекти от отрасъл други.

□ Взети са 5 решения от ВЕЕС при МОСВ за обекти на територията на РИОСВ - Смолян.

□ През 2001 г. няма отменени решения по ОВОС, няма предложения за отнемане на лицензи.

□ За отчетния период са взети 1255 лв. от такси за издаване на окончателни решения по ОВОС.

□ Контролът на решенията по ОВОС се осъществява както по документи, така и на място. Извършват се и периодични проверки на обекти, на които има поставени условия за контрол на пречиствателни съоръжения или други обекти.

□ Представените доклади по ОВОС в Регионална инспекция по околната среда и водите – Смолян, като цяло са добри. Стриктно се спазва обхватът на докладите съгласно изискванията на нормативната уредба по опазване на околната среда и процедурата по ОВОС. Все още се забелязват непълни заключения на експертите. Формулировката на заключенията не е ясна и точна и може да се тълкува различно. С въвеждането на изискването за ръководител на колектив докладите значително се подобриха от качествената им страна.

Разрешителни по Наредба №1/1997 год. на МОСВ

Наредба № 1 от 4.12.1997 г. за преценяване на влиянието върху околната среда на проекти, обекти и дейности, неподлежащи на задължителна оценка на въздействието върху околната среда, третира вида и начините за издаване на решенията от общините за всички проекти, обекти и дейности, неподлежащи на задължителна ОВОС. Компетентен орган по вземане на решенията по тази наредба е общинският съвет по устройство на територията на съответната община, като заповедта за утвърждаване на решението се подписва от кмета на общината.

През 2001 г. на територията на РИОСВ – Смолян, са издадени **187** решения на проекти за обекти, неподлежащи на задължителна ОВОС. Ръстът на издадените решения от общините е **2.75** пъти в сравнение с миналата година. Като цяло се изпълняват изискванията за издаване на решения съгласно Наредба №1/1997 г. на МОСВ. Все още се срещат следните проблеми:

□ Общините не изпращат редовно копия от решенията, което затруднява контрола.

□ Не се води поредна номерация на решенията за съответната година.

□ Условиата са стандартни и не се подхожда индивидуално към всеки обект, дори се пишат на копирани бланки едни и същи за всички обекти, на които се попълва само наименованието на обекта.

□ Общинските служители срещат трудности при неправилно или непълно попълнени карти, което пречи за вземане на правилно решение.

В контролната дейност на РИОСВ – Смолян, за 2001 гд. са коригирани 15 санкции, като движението на заповедите е представено в таблицата за:

Издадени заповеди за налагане или промяна на санкции

№	Вид на издадените заповеди за налагане на санкции	За замърсява на водит
1.	Нови месечни	-
2.	Увеличени месечни	-
3.	Намалени месечни	3
4.	Еднократни	-
5.	Прекратени	3
6.	Временно прекратени	-
	Общо брой издадени заповеди	6

Взети решения по ОВОС за проекти/дейности

Взети решения общ брой 9 за 2001 г.

№ на Решението	Наименование на обекта
1-1/01	"Ваканционно селище" м. Дуневски ливади Смолян, обл. Смолянска
2-1/01	"Водоснабдителна система Смолян под обект "Смоленски езера - Водоем R-1000" гр.Смолян – потвърждение на Решение №7-3/97
3-2/01	"Малко вилно селище и крайпътен обект" м.Караманджа, гр. Смолян, Област Смолян

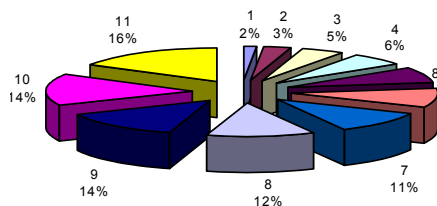
Контрол на решенията по ОВОС за 2001 г.
Контрол на решенията по Наредба №1/1997 г. за 2001 г.

№ на Решението	Наименование на обекта	Осн кк
4-2/97	"Родопска тъкан" ЕАД, гр.Смолян	Условие периоди
5-2/97	"Гамакабел " АД, гр.Смолян	Условие периоди
79-21/2000 на МОСВ	"Изземване на статични и динамични запаси на инертни материали от коритото на р.Неделинска" с инвеститор "Стройимпекс Неделино 98" ООД.	условия Решение

ОБЩИНА Решения

1. Баните	5
2. Борино	10
3. Девин	16
4. Доспат	18
5. Златоград	12
6. Лъки	2
7. Мадан	37
8. Неделино	7
9. Рудозем	28
10. Смолян	38
11. Чепеларе	10
Общо	183

Дял на издадените Решения за 2001г. по Наредба № 1/1997г. по Общини

Основни нормативни документи, отнасящи се до превантивната дейност

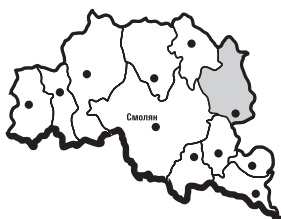
□ ЗАКОН за опазване на околната среда, обн. ДВ, бр. 86 от 1991 г.

□ НАРЕДБА № 1 от 4.12.1997 г. за преценяване на влиянието върху околната среда на проекти, обекти и дейности, неподлежащи на задължителна оценка на въздействието върху околната среда

□ НАРЕДБА №4 от 22.07.1998 г за оценка на въздействието върху околната среда

РАЗДЕЛ II

Община Баните

Община Баните заема централния дял на Средните Родопи. Територията ѝ е 299 026 кв.км. Надморската височина е от 450 м до 2001 м. Тя се нарежда на трето място сред общините на Смолянска област по територия.

Граничи с общините Смолян, Мадан, Ардино, Асеновград и Лъки.

В състава ѝ влизат - общински център с. Баните, 5 кметства - Гълъбово, Давидково, Загражден, Стърница и Оряховец, и 13 населени места - Босилково, Вишнево, Дрянка, Вълчан дол, Глогино, Малка Арда, Две тополи, Дебеляново, Планинско, Рибен дол, Сливка, Треве и Кръстатича с общо население от **7371** жители.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	51236
2	Горски	16604
3	Населени места и зони	2241
4	Водни течения и водни площи	0
5	Други	0
6	Общо	70081

Климат

Характеризира се с умерено прохладно лято и умерено студена, слънчева зима. Относително най-много са слънчевите и бездъждовни дни на годината. Мъглите не са характерни. Това е много важно както за балнеоложкото и културно-туристическо дело, така и за земеделската дейност.

1. Максимална температура
2. Минимална температура
3. Средногодишна температура
4. Максимално количество валежи - месечно, мм
5. Минимално количество валежи - месечно, мм
6. Средно годишно количество валежи в мм
7. Минимална влажност, отн. %
8. Средногодишна влажност
9. Средна годишна скорост на вятъра, м/с
10. Преобладаващи ветрове в общината, посока

Почви - кафяво-горски със слабо кисела реакция. Съдържание на хумус 5 -10% . В по-високите части са разпространени кане-

лено-горски и планинско-ливадни почви.

В землището на с. Давидково има открити залежи на оловно-цинкови руди, уран, сребро и др. Нерудните полезни изкопаеми на територията на община Баните са представени от варовик, глина, чакъл и речен пясък. Термалният извор в с. Баните е с дебит 18л/сек. и температура 43°C, което преопределя и развитието на общината като курортен център.

Общината участва като партньор в редица проекти на НПО. С решение на Общински съвет – Баните, беше оказана финансова помощ на „Женско дружество за човешки права и етническа толерантност” в следните проекти:

□ „Устойчиво местно развитие на община Баните чрез алтернативен туризъм”

□ „Устойчиво местно развитие на община Баните чрез екотуризм”

□ Общината е партньор на НПО в проекта „Устойчиво местно развитие на община Баните чрез алтернативно земеделие” пред Американската агенция за местно развитие и фондация за реформа в местното самоуправление.

Като учредител и член на АРО община Баните поддържа най-тесни връзки с нея в областта на информационния обмен - чрез АРО се осъществява реклама на общината като туристически и балнеоложки център, поддържа се WEB - страница в Интернет и др. Община Баните участва със свое предложение в проект за заетост в районите с минна и стоманодобивна промишленост по програма ФАР на ЕС - „Осигуряване на заетост чрез изграждане на зона за обществени цели и подобряване на туристическата инфраструктура в с. Баните”, в партньорство с „РДЗ и СР” ООД - Смолян. Чрез общата цел на SMAER да се осъществи проект за разкриване на работни места и възстановяване на околната среда ще се предостави възможност за заетост на безработни и съкратени от рудодобива работници, ще се подобри архитектурният облик на населеното място и околната среда в централната част на с. Баните. Стойността на проекта възлиза на 149 920 евро.

Община Баните е партньор и на „Съюз за алтернативно земеделие в Родопите” в проект „Нови възможности за трудова заетост на съкратените от рудодобива чрез алтернативни форми на земеделие” и на сдружение „Уникални Родопи” в проект “Създаване на интегрирана система за туризъм в община Баните - алтернатива за трудова заетост сред съкратените от рудодобива”.

В общината е създаден и Екологичен съвет с представители от Общинска администрация с. Баните и бизнесмени.

Топлият минерален извор според преданията датира от римско време. Предполага се, че каптажът е изграден през II и III век от н. е. на десния бряг на р. Малка Арда. На тази основа и други благоприятни природни дадености през 1979 г. е пусната в експлоатация модерна балнеолечебница с курортна поликлиника на съвременен ниво. Балнеолечебницата разполага с два басейна, 76 вани, водопийна зала, тангенторни вани, физиотерапия за електро- и светлолечение, кабинет по лечебна физкултура, масажен кабинет и др. В съседство с балнеолечебницата има просторен балнеосанаトリум с 240 легла и диетичен стол.

С цел повишаване на екологичното съзнание на хората и осъзнаване на необходимостта от опазване на околната среда от м. януари 2002 г. общината е изготвила диплоянка „Дълг към природата“. Целта е да се запознае населението на общината с местната нормативна уредба, касаеща опазването на околната среда.

Максималното използване на механизма за наемане на допълнително работници за почистване на населените места чрез програмите за временна заетост е цел на община Баните.

Общата дължина на пътната мрежа е около 209 км и пътищата са класифицирани като III, IV клас и местни пътища. Държавните са отсечките Малка Арда - Кирезгедик и Оряховец - Планинско, а общинските са с обща дължина 73 км. Третокласният път Баните - Смолян е най-добрата връзка на общината с областта и страната. Другите третокласни пътища, които се явяват продължение на пътя от Белица - Загражден - Давидково - Баните и пътя Стоянов мост – Баните, са основни и имат междуобщинско значение, защото свързват общината с Асеновград, Ардино, Мадан и Лъки. Транспортът се осъществява от общинското транспортно предприятие „Трафик“ ООД, което е в процедура на ликвидация, и от много частни транспортни фирми.

Персоналът, работещ по проблемите на околната среда в Община Баните, е следният:

- Специалист „БКС“ - 1
- Шофьор на контейнеровоз -,„ГАЗ - 53" - 1
- Работници - 1 бр.
- Временна заетост - 5

Е -mail на община Баните – banite@mail.bg, факс 21 -20

Кадрова справка на хората, работещи по ООС
в Община Баните, област Смолян

	Име и фамилия	Длъжност
1.	София Димитрова	Гл. експерт води"
2.	Илчо Русев	Специалист
3.	Венцислав Семерджиев	Шофьор

На територията на общината функционират държавни, общински и частни фирми от отраслите промишленост, строителство, горско стопанство, туризъм, търговия, съобщения и др.

□ Текстилната промишленост запазва относителния си дял в областта на икономиката на общината. Структуроопределящите фирми са следните:

□ „Стамбули-България” ЕООД от 1996 г. е собственик на бившето АД „Ролина”, запази производствената му специализация в текстилната промишленост и я развива в цеховете на следните населени места в общината - Баните, Вишнево, Загражден и Гълъбово. Тел. 23-22 (в Баните), факс 62-20-50.

□ В „Софтрико-21” гр. София с цехове в с. Оряховец и Стърница - 80 работни места за производство на трикотаж и конфекция. Тел. 21-52.

□ „Мъсърлъ-интернационал” в съдружие с „РМД – 2000” - производство на трикотажни изделия. Тел. 22-75, 22-76, факс 23-13.

□ „Бамос” ООД е българско-руско дружество със съдружници ВМЗ ООД - гр. Сопот, ММПО “Салют” – Москва, и „Металхим холдинг” АД - гр. Сопот, специализирано предимно в производство на АГУ, детайли, възли и агрегати.

□ „Минерал” ЕООД е приватизирано от „Минерал” ООД с предмет на дейност добив и производство на строителни материали, извършване на строителство, водоснабдяване и др.

□ „Кобетстрой инженеринг” - гр. Пловдив, е специализирано в проектиране и строителство на пътища на територията на общината.

□ „Родекс” ЕООД, СД „Кючуков и сие” и няколко по-малки гатери и дървопреработваща промишленост.

□ На територията на общината се регистрирани 437 фирми, от които ЕТ - 91% , СД - 3%, АД - 6%, ООД, ЕООД, кооперации и сдружения с нестопанска цел. Действащи са 70% от тях.

Растениевъдството е насочено предимно към отглеждане на традиционните за района земеделски култури - картофи (5400 дка за 2001 г.) и тютюн (650 дка за 2001 г.). Ограничени са площите, в които се отглеждат фасул (250 дка - 2001 г.), ръж за зърно и зеле-

но, градински грах (40 дка през 2001 г.), овес и др. - предимно за задоволяване на нуждите на едно домакинство.

Животновъдството е представено както следва:

1.Говеда общ брой, в т.ч. майки	
2.Овце общ брой, в т.ч. майки	
3.Свине общ брой, в т.ч. майки	
4.Птици общ брой, в т.ч. носачки	

Финансова информация за общината

- Бюджет за 2001 г. в лева – 1 841 730 лв.

Приходоизточници в общинския бюджет, в т. ч. свързани с околната среда

- Собствени приходи – 348 711 лв.
- Субсидия РБ –1 281 708 лв.
- Финансирани от МТСГ – 211 311 лв.

Ниво на такси за услуги в областта на управление на отпадъците и водите в сравнение със средното за страната, доколко приходите от такси покриват разходите за дейността в % - 89 %. Източници на финансиране на дейността по околна среда - общински бюджет.

Демографска информация за страната

Делът на лицата до 16 г. е 16%, от 16-60 г. е 63 % и над 60 г. - 21%. В общината има три населени места с население под 50 души, които са предимно стари хора. През 2001 г. са мигрирали 484 човека.

Малък е броят на селата, в които делът на младата възрастова група е по-голям в сравнение с тази на лицата над 60-годишна възраст. Например в с.Баните броят на младите хора е 2 пъти по-голям от тези на лицата над 60 год., в Гълъбово - 1.4, и Вишнево -1.3.

Особеностите на възрастовата структура в отделните населени места са оказали влияние върху процесите на естествено и механично движение на населението. Като цяло за общината и двата процеса са с отрицателен знак. На едно новородено дете се падат 2-3 починали, а на един заселил се двама - напуснали общината. Положителен естествен прираст се наблюдава само сред населението в с.Баните.

Няма данни от епидемиологични изследвания за влиянието на замърсена околна среда върху човешкото здраве.

Сезонното увеличение на населението през туристическия сезон е с около 2000 души.

Социално-икономическа информация за общината

Средногодишният доход на човек от населението е под средното за страната. Основната част от заетите в община Баните са в промишлеността - 34 %, в строителството, търговията и непроизводствената сфера - 35 %. Много е малък процентът (12 %) на заетите в селското стопанство. Средногодишната месечна заплата е 155 лв. Относителният дял на разходите за заплащане на услуги по третиране на отпадъците е 0.005%, и на ВиК - 0.05 % от средногодишните доходи на населението.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1.Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намира един от 43-те наблюдавани обекта без ПС и това е мандра Давидково. През 2001 г. са извършени 4 проверки на обекти без ПС, извършено е и емисионно замерване на мандра на ЕТ "ЕСК-67"- с. Глогино. Основните замърсители на въздуха са горивата, използвани в бита и транспорта, като трафикът на движение през летния сезон се увеличава. Измерените стойности от емисионни измервания на обекти в общината са следните:

- Мандра - с. Глогино: сажди-370 мг/м³ при норма 50 мг/м³; серни окиси - 825 мг/м³; азотни окиси - 0; въглероден окис -11100 мг/м³, последните три показателя не се нормират за котли под 0,5 МВт. Резултатът на саждите е висок, тъй като по време на проверката горивната уредба не работеше добре и след наше предписание ѝ се извърши регулиране.

"Стамбули" ЕООД - Баните: сажди - 41 мг/м³ при норма 50 мг/м³ и SO₂ - 219 мг/м³ при норма 1000 мг/м³. Измерването е извършено през 1998 г. От 1999 г. отоплението в дружеството се извършва от печки, работещи с твърдо гориво, като се използват дърва.

От промишлеността са използвани горива (в тонове) както следва:

Горива използвани от промишлеността	2000г.	2001г.
Въглища – Пернишки басейни	195.00 т.	143.00 т.

2.2. Води

Река Малка Арда при Баните е включена в Националната мрежа за наблюдение на повърхностни води в Република България.

Наблюдението върху състоянието на реката се извършва 12 пъти в годината. Проектната категория на реката е втора.

В реката се изливат непречистени отпадни води от селата Славейно, Петково, Малка Арда, Оряховец, Баните и др. За периода 2000 – 2001 г. от извършените физико-химични анализи на водите е видно, че по всички изследвани показатели не са констатирани наднормени стойности.

При проведения биомониторинг на водите на р. Малка Арда при с. Баните се установява, че водите са с Биотичен индекс 3, което показва, че водите са средно замърсени с органични вещества от отпадните води на гореизброените населени места, като най-голямо влияние оказват с. Оряховец и Баните.

Няма изградена канализационна мрежа в с. Баните. Построени са отделни клонове от различни по вид и диаметър тръби, които са заустени във водоприемниците директно без пречистване.

За Баните е изготвен работен проект за ГКМ и ГСК. ГПСОВ е разработена във фаза идеен проект. Отредена е площадка за пречиствателната станция и е извършена процедура по ОВОС с издадено решение. Засега няма финансиране за изграждане на ГКМ, ГСК и ГПСОВ.

Промишлеността е предимно лека - шивашки и плетачни цехове и други дребни манифактури.

По-голямо предприятие е “Плетачен цех” към “Стамбули-България” ЕООД - София. Отпадните води от цеха са с битово-фекален характер и са заустени в стара септична яма, която е стара и амортизирана и няма пречиствателен ефект. Фирмата разполага с проект за ново пречиствателно съоръжение, но въпреки няколко предписания, давани от РИОСВ – Смолян, проектът не е реализиран. Отпадните води са около $Q=9,5\text{m}^3/\text{ден}$.

По-големи населени места в община Баните са: с. Гълъбово – 698 ж., с. Вишнево – 429 ж., с. Оряховец – 829 ж., с. Стърница – 428 ж., с. Давидково – 1088 ж., с. Загражден – 613 ж., с. Малка Арда – 319 ж.

Всички населени места в общината са без изградени канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения. Също така няма пречиствателни съоръжения за пречистване на отпадните води. Там, където има канализационни клонове, са изградени без проекти на “парче” и не отговарят на изискванията и нормативите. Заустването е директно във водоприемниците без пречистване. За с. Давидково има разработен частичен проект за ГКМ, но без да е разработван проект за ПСОВ.

Промишлеността е представена предимно от дърводобивна и дървопреработваща промишленост и шивашки манифактури, които формират само битово-фекални отпадни води. Такива са ши-

вашките цехове на “Стамбули-България”ЕООД в селата Вишнево, Гълъбово, Загражден и Давидково.

По-голямо предприятие е ХВК - с. Давидково. В неговата структура работят мандра, кланица и колбасарски цех. За пречистване на отпадните производствени и битово-фекални води е изградена пречиствателна станция, включваща: приемник-осреднител, камера за смесване и коагулация, първичен утайтел, биоба-сейн, вторичен утайтел, контактен резервоар за обеззаразяване, камера за обезводняване на утайките, помпена станция за повдигане на водата, рециркулация и за излишна утайка. Отпадните води са $Q=21\text{m}^3/\text{d}$. Станцията работи добре и дава сравнително добър ефект.

Дата	Място на пробовземане	рН	кТНг
2000 г.			
	Емисионни норми	6до9	50
09.11.2000	ЕТ "ЕСК-67",с.Гълъбово, мандра - с.Глогоино - на изход площадкова канализация	3.8	41
09.11.2000	ХВК -Давидково - изход ПС	8.5	10
2001 г.			
	ЕТ "ЕСК-67",с.Гълъбово, мандра - с.Глогоино - на изход площадкова канализация		

За подобряване на инфраструктурата и изграждане на канализационни мрежи по населени места са необходими сериозни инвестиции от страна на държавата, което на този етап е трудно за реализация.

Подземни води

В системата на “В и К” на територията на община Баните се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{\text{ср.год.}} = 8,550$ л/сек. Водохващанията са осъществени чрез каптаж на естествени извори (И) – 41 бр.

1.Общо водоснабдяване на населените места спрямо
2. Процент на жителите, обхванати от канализиране
3.Наличие на пречиствателни станции за питейни во
4-Процент от жителите, захранени с пречистени пит.
5-Потребление на вода куб./м/жител / година

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под 10 м³/ден, извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Баните на територията, на които се намират.

Минералните води, включени в списъка на Приложение № 2 на Закона за водите – изключителна публична държавна собственост на територията на община Баните са :

Термоминерално находище “Баните” – утвърдени регионални експлоатационни ресурси за находището – 6,64 л/сек. и за водоземното съоръжение – сондаж №3, локален експлоатационен ресурс – 6,64 л/сек., Т = 42 °С, помпено.

Издадени са разрешителни за водоползване от минералната вода на 4-ма водоползватели:

- на “Специализирана болница за рехабилитация – Баните” ЕООД, с. Баните, за лечебни и хигиенни цели – средногодишен дебит – 2,3 л/сек.

- на ЕТ “Альоша Димитров”, с. Баните – за профилактика и хигиенни цели – средно годишен дебит – 0,72 л/сек.

- на ЕТ “Модак 91 Т – Таско Илиев”, гр. Кърджали, за спортни и хигиенни цели – средногодишен дебит – 0,144 л/сек.

- на “Кичуков – Сие” ЕООД, с. Баните, за профилактика и хигиенни цели – средно годишен дебит – 0,2 л/сек.

През 2001 год. се учредиха СОЗ около водоизточниците на термоминералното находище “Баните” със Заповед на Министъра на околната среда и водите, съгласно Наредба №3 от 2000 г.

Микроязовири

№	Населено място, име на язовира	Полезен обем хил. м ³	Завирен обем към 30.12.01год. хил. м ³	П г х
1.	с.Давидково м.яз.”Давидково”	180	165	

Микро ВЕЦ

№	река землище	обект	Разрешително количество вод м ³ /с
1.	р.Давидковска с.Давидково	МВЕЦ”Давидково 1”	2.40

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 113 184 дка, от които обработваемата земя представлява 43 752 дка – 38.6 %, в т.ч. ниви – 25 446 дка, трайни насаждения - 58 дка и естествени ливади – 18 248 дка. От общите земеделски територии 51 236 дка са частни, което представлява 45.3 %.

Почвите основно са кафяво-горски със слабо кисела реакция. Съдържание на хумус варира между 5 -10%. Във високите части са разпространени канелено-горски и планинско - ливадни почви.

Община Баните е партньор на Съюза за алтернативно земеделие в Родопите в проект „Нови възможности за трудова заетост на съкратените от рудодобива чрез алтернативни форми на земеделие”, като през 2001 г. са засадени общо 120 дка с етерично-маслени култури върху изоставени, ерозирани земи, от които в района на общината са 50 дка и в община Лъки - 70 дка.

На съществуващия склад за съхранение на препаратите за растителна защита в с. Давидково през 2001 г. беше извършен ремонт на покрива, доукрепване на врати, прозорци и повдигане оградата, но остава открит въпросът с охраната му.

	Вид нарушение
Община Баните	Насипища (отвали)
	Карieri
	Други (хвостохранилища, пром. пло
	пътища, подходи и др.)

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на общината се намира едно вековно дърво.

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	ОБЩИИ
	ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА		
1	БУК	ВЪЛЧАН ДОЛ м.КОЧАНЛЪКА	БАНИТЕ

Според геоботаническото райониране на България (Бондев, Ив., Растителността на България, 1991 г.) разглежданата територия попада в Иларийска провинция, Родопски окръг, Чернатишки район. По състав горите в района са смесени - бук, смесен с габър и горун. На северните изложения е бук с габър и горун, а на южните и ветровити склонове - бял и черен бор, смрадлика, зановец, мъждрян в не особено добро състояние. Върху речните наносни терени са се самонастанили черна върба, ива, бяз и по-рядко леска. В района се среща, макар и рядко, върху терени от изсечени

смърчови гори благуи, келяв габър, а в ниските части на района - явор, шестил и планински бряст. В Червена книга на България са споменати следните видове, характерни за тази част от Родопите: Гръцка ведрица (*Fritillaria graeca*) сем.Кремови (*Liliaceae*). Рядък вид. Български ендемит; Оливеров минзухар (*Crocus oliveri*), сем.-Перуникови (*Iridaceae*), Рядък вид. Видът е включен в списъка на защитените растения в България; Веленовскиев плюскавиче (*Silene velenovskyana*) сем. Карамфилови (*Caryophyllaceae*).). Рядък вид. Български ендемит; Средиземноморски шпорец (*Delphinium halteratum*), сем. Лютикови (*Ranunculaceae*), Рядък вид; Веленовскиев дебелец (*Sempervivum velenovskyi*) сем. Дебелецови (*Crassulaceae*). Рядък вид. Български ендемит; Червенодръжково шапиче (*Alchemilla erythropoda*) сем. Розови (*Rosaceae*). Рядък вид.; Фривалдскиев зановец (*Chamaecytisus frivaldszkyanus*), сем. Бобови (*Fabaceae*), Рядък вид. Български ендемит; Родопска люцерна (*medicago rhodopea*), сем. Бобови (*Fabaceae*), Рядък вид. Български ендемит; Седефчеви (*Rutaceae*), Застрашен вид; Ниско бясно дърво (*Daphne sneogum*) сем. Тимелееви (*Thymelaeaceae*). Рядък вид.; Анасоновиден воден морач (*Oenanthe pimpinelloides*) сем. Сенникцветни (*Ariaceae*), Рядък вид; Фривалдскиев пчелинок (*Marrubium friwaldsky anum*) сем. Устоцветни (*Lamiaceae*). Рядък вид. Български ендемит. Включен е в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения с категория рядък; Поречолистен лопен (*Verbascum goripifolium*) сем. Живеничеви (*Scrophulariaceae*), Рядък вид. Български ендемит;

Територията според зоографското райониране (Георгиев, 1982 г.; География на България, 1997 г.) попада в южен регион, Рило-Родопски район. Районът се характеризира с много реликтни безгръбначни - 49. Повечето от тях са глациални реликти, като всички са типични аркто-алпийски елементи. Значителен е броят на редките видове безгръбначни - 225. По отношение на гнездящите птици като цяло в този район процентът на евросибирските видове е най-голям за страната - 27.7%. Отличителна черта на района е високият ендемизъм. При пеперудите е на ниво подвидове, при охлювите и бръмбарите е на подродово и родово ниво. По отношение на ендемитите сред подземната фауна районът е на второ място в страната. Характерен е като горскостопански с развито пасищно животновъдство. Отглеждат се овце, кози и едър рогат добитък.

Добре е развита и ловностопанската дейност. Наблизо се намира представителното ловно стопанство "Кормисош". В района са разпространени глухарът (*Tetrao urogallus*), бухалът (*Bubo bubo*)

и ястребите (*Accipiter gentilis*); по-рядко орелът (*Hieraetus pennatus*) и соколът (*Falco peregrinus*) като ловно-стопански птици. От животинския свят характерни са катеричката и бялката, благородния елен, сърната, дивото прасе и мечката, а в последно време и вълк.

В Червената книга на България са споменати следните видове, характерни за района, през който преминава трасето на ВЛ 110 кV.

Кръстат орел (*Aquila helica helica*) сем. Ястребови (*Accipitridae*). Застрашен подвид. Включен в “Застрашени птици в Европа” и в “Червена книга на СССР” с категория рядък.

Скален орел (*Aquila chrysaetos*) сем. Ястребови (*Accipitridae*). Рядък вид.

Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*) сем. Ястребови (*Accipitridae*). Застрашен вид, включен в “Застрашени птици в Европа”.

Мечка (*Ursus arctos*) сем. Мечки (*Ursidae*). Рядък вид, уязвим от антропогенни въздействия. Включен е в “Застрашени бозайници в Европа”.

3.Анализи по фактори на въздействие

3.1.Отпадъци

1.	Организирано сметосъбиране спрямо броя на
2.	Неорганизирано сметосъбиране спрямо броя на
I.	Такса смет в промили, за почистване на улици
I.1.	Баните
I.2.	Давидково
I.3.	Загражден
I.4.	Оряховец
I.5.	Гълъбово
I.6.	Вишнево
I.7.	Стърница
I.8.	Дрянка
I.9.	Малка Арда
II.	Такса по сметосъбиране,сметоизвозване и под

Общината включва 19 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 7 селища с общ брой население 5170 жители, което представлява 73.0 % от общото население, а образуваните извозени и третирани отпадъци са 131 кг на обхванат жител, което е с 1.5 пъти по малко от нормата за страната. По-

малкият обем депонирани отпадъци се дължи на оползотворяване на голяма част от тях, като се има предвид, че по селата се образуват сравнително голям обем растителни отпадъци и те вместо да отидат на депото, се остават да угният на място и се ползват като тор.

Общината разполага общо с 87 броя контейнери 4 м³, а извозването им се осъществява с 1 автомобил ГАЗ-53, който на практика не може своевременно да извози контейнерите, при което от с. Баните отпадъците се извозват два пъти в месеца, а от останалите 6 населени места един път месечно. За подобряване организацията за събиране и извозване на отпадъците през 2001 г. МОСВ одобри искания от общината кредит за реализация на проект и покупка на 700 броя нови съдове и сметосъбираща техника, но поради невъзможността да се осигури банковата гаранция до момента кредитът не е отпуснат.

Използваното в момента депо в м. Киселка не отговаря на нормативните изисквания, а и месторазположението му не позволява извършване на реконструкция и ползване в бъдеще. Напразни остават до момента усилията на общината за отреждане на нов терен и изграждане на общинско депо, което предизвика обединяване на общините Баните и Ардино да се кандидатства пред МОСВ за изграждане на регионално депо чрез реконструкция на съществуващото депо в с. Светулка, обслужващо в момента община Ардино.

На територията на общината са обособени нерегламентирани сметища, заемащи обща площ около 4.8 дка, от които в с. Баните – 1.8 дка, с. Загражден – 1 дка, с. Стърница - 0.8 дка, между с. Вишнево и с. Гълъбово – 0.7 дка, с. Малка Арда – 0.5 дка. Закриването им е предвидено да започне през 2002 г. и да завърши до 2003 г., като за целта са необходими около 6 000 лева.

За 2001 г. общината е отчетела в представената информационна карта образуването на 48 тона строителни отпадъци, които са извозени и депонирани на депото за ТБО в м. Киселка.

Към 31.03.2002 г. 1 фирма от общината е представила информационна карта за образуваните през 2001 г. производствени отпадъци - “Стамбули-България” ЕООД, чието количество възлиза общо на 132.5 тона, които са депонирани на депото за ТБО на гр. Смолян.

Приходите на общината във връзка финансирането на дейността по събиране и третиране на отпадъците са 17 209 лева, а разходите са в размер на 18 209 лева .

3.2. Шум

Населението на общината е около 7200 души.

Село Баните не разполага с вътрешен транспорт. В състава на общината влизат общински център с. Баните, 5 кметства и 13 села. Няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. Няма и постъпили жалби от населението в РИОСВ.

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на община БАНИТЕ по данни от 1992 год.

1. “БАНИТЕ ”, 4 канала, максимална мощност 100 W;
2. “ЗАГРАЖДЕН”, 4 канала, 10 W;
3. “СТЪРНИЦА”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
4. “ДАВИТКОВО”, 3 канала, максимална мощност 100 W.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 г. в пункта – с. Баните, община Баните, показват, че радиационният гама-фон е от 0,15 – 0,26 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама-фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители се оценява посредством извършването на неструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пунктовете в с. Баните и отвалите - с. Давидково от бившата, вече ликвидирана дейност на “Горубсо” - Мадан.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и същите съответствуват на фонните стойности на страната.

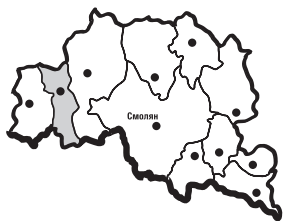
	Специфична : U - 238
с. Баните и отвали, от дейността на ГОРУБСО - с. Давидково	58 – 77

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

№	О Б Е К Т	Финансиран
1.	Канализация с. Давидково	Община Бани
2.	МВЕЦ “Давидково I”	Кредит от НФОС

5. Превантивна дейност и контрол

В община Баните няма постъпили и преведени суми по санкции за 2001 г. Там липсват предприятия замърсители, които имат задължения към МОСВ за 2001 г. На територията на община Баните е разглеждан един обект от отрасъл инфраструктура, за който се изисква задължителна ОВОС - "Водоснабдяване на с.Гълъбово", с. Гълъбово, Област Смолян. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 5 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 г. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 3 бр.; Производство на хранителни продукти – 1 бр.; Производство на изделия от плат трикотаж и текстил – 1 бр.

Община Борино

Община Борино е разположена в юго-западната част на Родопския масив. На изток граничи с община Девин, на запад с община Доспат, северната съседка е община Батак, а на юг - Гърция.

Общината граничи с общините Доспат, Девин, а на юг с Република Гърция.

Кметствата, включени в община Борин, са: Борино, Ягодина, Буйново, Чала и Кожаре.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	166
2	Горски	6
3	Населени места и зони	6
4	Водни течения и водни площи	
5	Други	
6	Общо	178

Климат

Климатът в общината е планински, преходно-континентален, умерено топъл.

1.Максимална температура, градуса С
2.Минимална температура, градуса С
3.Средна годишна температура, градуса С
4.Средно годишно количество валежи, мм
5.Минимална влажност, отн.%
6.Средна годишна влажност, отн. %
7.Средна годишна скорост на вятъра, м/с.
8.Преобладаващи ветрове в общината,посока

В община Борино няма наличие на полезни изкопаеми и минерални води.

Там има само един служител, работещ по проблемите на околната среда: Семиха Вели – тел.03042/2040, факс:03042/2024

В областта на околната среда отдел “Екология” към ОБА – Борино, е в сътрудничество с НПО “Био-Б-Еко” Борино. Насоки-те на тази НПО са:

□ ликвидиране на криминални сметища, повишаване на еко-културата на населението;

□ подпомагане на хората и местните фирми в областта на екотуризма, планинския и ловния туризъм;

□ привличане на финансови извънбюджетни средства за реализация на горепоставените задачи.

Съвместно с тях са направени проекти за: почистване на за-

мърсени земеделски земи, премахване на изоставени стопански сгради, изследване на свойствата и качествата на местните водоизточници.

Информирането на обществеността по въпросите на околната среда се осъществява предимно от местната кабелна телевизия чрез предавания, свързани само с въпросите на околната среда. Организиран се дискусии с учениците и открити уроци сред природата.

Икономическа информация за общината

Структуроопределящите отрасли от индустрията в района на община Борино са: трикотажна, текстилна, дърводобивна и млечна промишленост. Селското стопанство на общината е монокултурно и е насочено главно към картофопроизводството. Този факт не следва да се отчита непременно като отрицателен, доколкото картофопроизводството е изключително важно за отделните домакинства и в известен смисъл изпълнява ролята на буфер пред бедността. На настоящия етап животновъдството не е приоритетна област на развитие, предимно се отглеждат крави и овце. На територията на община Борино няма производства водещи до силно замърсяване на околната среда.

Вида на пътната мрежа е представен в таблица:

№	Вид на пътя	Номер на пътя	На
1.	III – клас	III - 197	Тел
2.	IV – клас	IV - 19764	Бор
3.	IV – клас	IV - 19772	Тел
4.	местен		Бор
5.	местен		Бор

Големи фирми на територията на общината:

□ ”Нитекс” АД - гр. Доспат, филиал Борино. Производство на текстил и текстилни изделия и трикотаж. с. Борино, обл. Смолян, ул. ”Орфей” №19, изпълнителен директор: Рафет Амишев, тел. 03042/2036

□ ”Топтекс” ООД - производство на текстил и други шивашки изделия и трикотаж, с. Борино, обл. Смолян, ул. ”Орфей” №21, изпълнителен директор: Юсмен Ахмедов, тел. 03042/2690

□ ЕТ ”Юмер Бонгуев” - производство на текстил и други шивашки изделия и трикотаж с. Борино, обл. Смолян, ул. ”Зорница” № 8, президент: Юмер Бонгуев, тел: 03042/2079

□ ”Погледец” АД - дърводобив и дървопреработване, с. Борино, обл. Смолян, ул. ”Христо Ботев” № 6, директор: Ахмед Асанов, тел. 03042/2176

□ ЕТ ”Али Велиев –САЯ”, дърводобив и дървопреработване, с. Борино, обл. Смолян, ул. ”Арда” № 10, президент: Али Велиев, тел. 03042/2110

□ ЕТ "Симо Юнчев" - дърводобив и дървопреработване, с. Ягодина, обл. Смолян, общ. Борино, президент: Симо Юнчев

□ ЕТ "Улан" – млекопроизводство, с. Борино, обл. Смолян, ул. "Дъга" №1, президент: Джамал Уланов, тел. 03042/2778

Животновъдството е застъпено както следва:

1. Говеда, общ брой
2. Овце, общ брой
3. Свини, общ брой
4. Птици, общ брой

Финансова информация за общината

Бюджет за 2001 г. – 1 078 922 лв. Приходоизточници в общинския бюджет - републикански бюджет, НФООС, местни такси и данъци. Разходите, свързани с опазване на околната среда, за 2001 г. възлизат на 11 060 лв., относителният дял от всички разходи в общината е 1.03%. Приходите от таксите за услугите в областта на управлението на отпадъците и водите са 6374 лв. От всички приходи за дейността се изразходват 57.6%. Източници на финансиране на дейността по околна среда - общинският бюджет, НФООС.

Поради голямата безработица в общината се наблюдава миграция. Хората живеят в чист екологичен район, не се наблюдава заболяемост, причинена от замърсената околна среда.

Възрастова структура на населението - съгласно таблицата:

Населено място	0 – 16 г.	16 – 30
1. Борино	506	
2. Ягодина	75	
3. Буйново	82	
4. Чала	30	
5. Кожари	16	

През туристическия сезон се наблюдава увеличаване на населението, т. е. има сезонно увеличаване предимно от туристи. Например за 2001 г. Ягодинската пещера е била посетена от около 8000 души.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намира един от 43-те наблюдавани обекта и това е "Бороварна" - с. Борино, обектът работи с ограничен обем. През 2001 г. са извършени две проверки на обекти без ПС. Основните замърсители на въздуха са горивата, използвани в бита, транспортът и емисиите от дървопреработвателната промишленост, която е застъпена силно в общината. Раз-

положението на общинския център, а така също климатичните и метеорологичните условия в района не създават предпоставки за продължително задържане на вредни вещества в приземния слой на атмосферата.

2.2. Води

Село Борино е с най-цялостно изградена канализационна мрежа. Тя е строена през 1982 г. и е с обща дължина $L = 5\,331\text{м}$, с диаметри $\Phi\,200 - l = 1\,538\text{м}$, $\Phi\,300 - l = 1\,757\text{м}$, $\Phi\,500 - l = 1895\text{м}$ и $\Phi\,600 - l = 141\text{м}$. Ведно с канализационната мрежа са направени корекции на двете дерета, които пресичат селото. Изграден е също и събирателен колектор, който завършва със септична яма, разположена в стопанския двор. Процентът на изграденост на каналната мрежа спрямо уличната мрежа е $\eta = 90\%$, а процентът на използваемост от населението е $\phi = 95\%$.

Промишлеността в селото е представена от предприятията: МЗ към ВМЗ - Сопот, “Бороварна” към “Българска роза” – Пловдив, 11 гатера и дърводелски цехове, мандра към ЕТ “Улан”, мандра към ЕТ “МИКИ – 90” – гр. Гоце Делчев, Общинска строителна фирма.

Механичният завод не работи от 1995 г., а “Бороварна” функционира от време на време при поръчки за борово масло, като общото време на работа не надхвърля повече от 3 месеца/година.

Редовно работят двете мандри и гатерите с дърводелските цехове. Отпадните води, които те формират, са около $50\text{м}^3/\text{д}$. и се заустват в ГКМ. ЕТ “Улан” е изградил локално пречиствателно съоръжение за отпадни води, докато ЕТ “МИКИ – 90” в момента изгражда нова мандра и предстои построяване на пречиствателно съоръжение, за което фирмата разполага с проект. Гатерите формират само БФВ, които са зауствени в ГКМ или в септични ями с попивни кладенци при невъзможност за включване в ГКМ.

Общото количество на отпадните води от с.Борино е:

Промишленост	50м ³ /ден.
Население	385м ³ /ден.
	435м ³ /ден.

Физикохимичният състав на отпадните води на изход септична яма преди заустване в реката са дадени в таблица:

Дата	Място на пробовземане	pH
2001 г.		
	Емисионни норми от мандри	6,5 до 9
05.11.2001	"БЕС Инженеринг", гр. Пловдив; мандра - с.Борино - изход ПС	7.8
06.12.2001	ЕТ "Улан"; мандра - с.Борино изход ПС	6.8

При сравняване на резултатите с нормите за II категория приемник се вижда, че освен по показатели азот (нитратен), pH и общ фосфор всички останали показатели са над нормите – БПК₅ – 6 до 15 пъти; ХПК – 2,7 до 4,47 пъти; НВ – 1,46 до 6,8 пъти; азот (амониев) – 4,22 до 17,35 пъти; азот (нитритен) – 1,25 до 20,5. Отчитайки превишението е очевидна необходимостта от изграждане на ГПСОВ. Също така трябва да се отбележи снижаване на замърсеността на каналните води по органични показатели за 2001 г. спрямо същите периоди на 2000 г., което вероятно се дължи на въвеждането в експлоатация на ПСОПВ на мандра към ЕТ "Улан".

Дата	Място на пробовземане	pH	БПК	ПМО	ХПК
	Норми за емисии от канализации	6 до 9	15,0	30,0	70
2000 г.					
19.4.2000	с. Борино - изход ГК	8.4	226	73.6	
19.7.2000	с. Борино - изход ГК	7.3	220	84.8	
2001 г.					
02.4.2001	с. Борино - канал. мрежа	7.7	92	25.9	19
	с. Борино - изход кан-я -	7.5	106,4	35.2	31

Селата нямат изградена канализация. Съществуват отделни единични клонове, които заустват в дерета и в по-малки рекички, като отпадните води не се пречистват. С проект за СКМ разполага само село Чала.

Промишлеността е изключително в сферата на дърводобива и дървопреработката.

Работят следните гатери и дърводелски цехове: ЕТ "Виктория – 92" – с. Чала, ЕТ "Иглика Генчева" – с. Ягодина, ЕТ "Слави Дяглов" – с. Ягодина, СД "Асенчо и сие" – с. Ягодина, "Орбита" ООД – с. Ягодина, ЕТ "Мария – Мария Сакалиева" – с. Ягодина, СД "Юлис – 90" – с. Буйново, ЕТ "Жеко Родопски" – с. Буйново, "Погледец" ЕАД – с.Кожаре (не работи) и ЕТ "Елисавета Бачкова ЕДА - 2000" – с.Кожаре.

От населението, гатерите и дърводелските цехове се формират битово-фекални води.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни за количеството и качеството на отпадните води, тъй като тези населени места и цехове не са включени в системата на емисионния мониторинг, също така нямаме информация от Община Борино за извършване на проучвателни работи с изключение на с.Чала.

Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадни води – съгласно таблицата

1.Общо водоснабдяване на населените места спрямо
2.Процент на жителите, обхванати от канализацията
3.Наличие на пречиствателни станции за питейни цели
4.Процент от жителите, захранени с пречистени води
5.Потребление на вода куб.м./жител/година

Микроязовири

№	Населено място, име на язовира	Полезен обем хил. м ³	Завирен обем към 30.12.01г. хил. м ³
1.	с. Борино, м-яз. "Кастракли"	233	180

Микро ВЕЦ

№	река землище	обект	Размер колел
1	р.Буйновска с.Ягодина	МВЕЦ "Лесето"	
2	р.Буйновска с.Буйново	МВЕЦ "Буйновска"	

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 54 083 дка, от които обработваемата земя представлява 18 779 дка – 34.7 %, в т. ч. ниви - 6636 дка, и естествени ливади – 12 143 дка. От общите земеделски територии 16 604 дка са частни, което представлява 29.7 %.

През 2001 г. от страна на "Българска роза Пловдив" АД гр. Пловдив, които стопанисват цех за извличане на борови масла в с. Борино, проявиха инициатива за въвеждане на нова култура в района на общината, вземайки под наем 200 дка общинска земя, от която засадиха 126 дка с лавандула. Природно-климатичните условия благоприятстват развитието на културата, а като прибавим наличието на пункт за нейната преработка, предизвиква интереса

в много местни жители да се насочат към отглеждането и.

Съществуващият склад за съхранение на препаратите за растителна защита беше ликвидиран през 2001 г., като наличните препарати бяха препакетирани и извозени за съхранение в базов склад м. Герзовица на община Смолян и складът беше saniран.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на Общината съществуват 1 природен резерват и 2 природни забележителности.

Резерват “Кастраклий “ се намира в землището на с. Борино, с обща площ 124 ха, до миналата година е стопанисван от ДЛ Борино. Създаден е с цел да се запази вековната черборова гора, скални групи и характерен природен пейзаж. По-голямата част от насажденията са на средна възраст повече от 200г., западно, югозападно, югоизточно и източно изложение, надморска височина 1000 – 1100м и са разположени върху изключително стръмни терени. Подходи към резервата има от към с. Борино и с. Грохотно. През него минава шосе, което свързва м.Тешел с м.Топлия извор и намиращата се там хижа “Орфей“. В момента пътят е непроходим.

№	име	землище	община	област
1	Кастраклий	с.Борино	Борино	Смол

№	име	землище	община	област
ПРИРОДНИ ЗА				
1	Буйновското ждрело	с. Буйново	Борино	Смол
2	Дяволския мост и водопада	с.Борино	Борино	Смол

Характерното биоразнообразие в района е събрано в природната забележителност “Буйновско ждрело”, обявена със заповед № 995 от 21.04.1971 г. на МГГП и обхваща общо 608,6 ха от територията на ДЛ Борино с цел опазване и съхраняване на уникалните природни скални образувания в района на така наречения Ягодински карст в поречието на река Буйновска. Границата на ждрелото започва на 500 м над ВЕЦ – Тешел, и върви от двете страни по поречието на реката в продължение на около 9 км. Още в началото на Ждрелото е м. Вълчи скок. Тук реката е изваяла огромни каменни клещи с разстояние между двете им части 15 – 20 м. Според преданията само вълк може да прескочи отвора, от където произлиза и името. По-нататък вдясно нагоре по границата между отдели 85 и 96 се намира м. Дяволски мост. Това е един скален мост, дълъг не повече от 8 – 10 м с дебелина 2 – 3 м и височина до дъното на дела 30 м. Скалите, на които се опира, са

отвесни. Преданието гласи, че по него може да мине само дяволът. Под моста се намира и водопадът “Пръскалото“. Тук е и известната “Ягодина пещера“. Тя е дълга повече от 10 км, пететажна, с много лабиринти и пропасти. В нея са открити следи от древни хора. Сега посетителите се въвеждат по два изкуствени тунела. Прокарана е туристическа пътека, която преминава през всички галерии, етажи и участъци и предоставя възможност да се видят първични и вторични форми на пещерата. Освен нея са известни още 12 пещери и други карстови образувания.

3. Анализи по фактори на въздействие

3.1. Отпадъци

1.Организирано сметосъбиране спрямо броя на населени места
2.Неорганизирано сметосъбиране спрямо броя на населени места
3.Такса смет, промили:
Борино-2, Ягодина-1, Буйново-1, Кожари-1, Чала-1

Общината включва 5 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 2 селища - Борино и Чала, отстоящи съответно на 7 и 5 км от депото за ТБО с общ брой население 3098 жители, което представлява 69.0 % от общото население, а образуваните извозени и третирани отпадъци са 262 кг на обхванат жител, което е с около 100 кг под нормата за страната. Общината е една от най-малките в региона с липса на развита промишленост, като изключим дървопреработващите фирми, текстилен и шивашки цех и 2 мандри за преработка на мляко, при което се разчита на приходи от държавния бюджет. Липсата на достатъчно средства и отдалечеността на населените места Ягодина, Буйново и Кожаре, отстоящи съответно на 18, 22 и 24 км от депото за ТБО, е причина да не се осъществява сметосъбиране, в резултат на което на няколко места там и особено по скатовете и бреговете на реките са обособени нерегламентирани сметища, които възлизат общо на 15.1 дка. Замърсените площи по населени места са както следва: с. Борино – 6.1 дка, с. Ягодина – 4 дка, с. Буйново и Кожаре по 2 дка и с.Чала – 1 дка.

Месторазположението и състоянието на експлоатираното общинско депо за ТБО не отговаря на изискванията на Наредба № 13, още повече, че то е разположено над преминаващ маршрут на екопътека свързваща с.Чала с Ягодина пещера, за която по линия на НЮООС са предвидени средства за почистване на реката и благоустроявана на маршрута. При сегашната експлоатация на депото не са редки случаите при изсипване на отпадъците по ска-

та към реката да се изнасят гуми, пластмасови опаковки, полиетиленни и други, които попадат в реката, отнасят се по течението и са грозна гледка за преминаващите наши и чуждестранни туристи.

Общината не е в състояние самостоятелно да организира със собствени средства приваждане на депото съгласно нормативните изисквания, както и да закупи достатъчен брой съдове и сметоизвозваща техника. Това на практика би могло да стане с отпускане на средства от НФООС.

За 2001 г. не е представила информационна карта за образуваните строителни отпадъци, а в същото време са налице множество изхвърлени строителни и изкопни маси по цялото протежение на отсечката след бороварната до депото за ТБО, както и на изходите на почти всички населени места.

Към 31.03.2002 г. 4 фирми са представили информационни карти за образуваните през 2001 г. производствени отпадъци: ЕТ “Ахмед Алиман”, ЕТ “Реджеп Алиев”, ЕТ “Али Велиев” и ЕТ “Кемал Алиев”, чието количество възлиза общо на 155 т. с произход от дървопреработката. Поради отдалечеността им от фирми, преработващи тези отпадъци, те са депонирани на депото за ТБО. На територията на общината няма производства, свързани с образуването на опасни отпадъци, поради което до момента не са издавани разрешителни по чл.37 от Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда за дейност с опасни отпадъци.

Събраните от общината средства за финансиране сметосъбирането и третирането на отпадъците са в размер на 6374 лева, а изразходваните средства за тази цел са 8060, както и 3000 лева за реализиране на други екологични проекти.

Проект на СОУ “Никола Й. Вапцаров” - с.Борино, бе финансиран от Министерство на околната среда и водите със сума в размер на 1312 лв. в конкурса “ЗА ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА” за почистване на терени, замърсени с битови отпадъци и озеленяване, а през есента на 2001 г. беше одобрен и проектът на СОУ с. Ягодина в размер на 2000 лева, който ще се реализира през 2002 година.

3.2. Шум

Населението на общината е около 4600 души. Село Борино не разполага с вътрешен транспорт. В общината няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. Няма постъпили жалби от населението в РИОСВ – Смолян.

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на Община Борино по данни от 1992 г. са:

1. “БОРИНО”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
2. “БУЙНОВО”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
3. “ЯГОДИНА”, 4 канала, макс. мощност 100 W.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

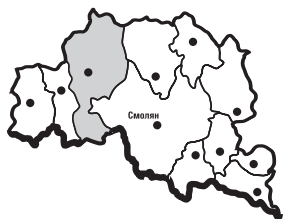
РИОСВ – Смолян, няма данни за радиация на територията на община Борино.

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

На територията на община Борино няма финансирани проекти и обекти с екологично предназначение.

5. Превантивна дейност и контрол

В община Борино няма постъпили и преведени суми по санкции за 2001 г. Там липсват предприятия замърсители, които имат задължения към МОСВ за 2001 г. На територията на община Борино не са разглеждани обекти, за които се изисква задължителна ОВОС. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 10 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 г. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 1 бр.; Производство на хранителни продукти – 3 бр.; Производство на изделия от плат трикотаж и текстил – 3 бр., Производство и преработка на дървесина и изделия от хартия – 3 бр.

Община Девин

Община Девин е разположена в центъра на Средните Родопи. Територията ѝ заема главно дълбоката долина на река Въча и представлява 17.83 % от територията на Смолянска област.

Общинският център Девин е подреден амфитеатрално в едноименната котловина на 684 м над морското равнище. Отстои на 220 км от София, на 45 км от Смолян и на 35 км от планинския туристически курорт Пампорово. В административно отношение тя се намира в Смолянска област.

Общината се намира между общините: на изток – Смолян, Чепеларе; на запад – Батак, Борино; север – Брацигово, Кричим и на юг – Република Гърция.

Общината се състои от 16 населени места, от които 1 град и 15 села. Те са обединени в 13 кметства с население към м.Ш. 2001 г. общо 15 054 души.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	444
2	Горски	104
3	Населени места и зони	8
4	Водни течения и водни площи	
5	Други	
6	Общо	557

Климат

КЛИМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА						
1.	Максимална температура					
2.	Минимална температура					
3.	Средна годишна температура					
4.	Максимално количество валежи - годишно					
5.	Минимално количество валежи - годишно					
6.	Средно годишно количество валежи					
7.	Минимална влажност					
8.	Средна годишна влажност					
9.	Средна годишна скорост на вятъра					
10.	Преобладаващи ветрове в общината					
11.	Продължителност					
I	II	III	IV	V	VI	

Според Европейската климатична класификация Девинският район принадлежи към планински климатичен район II-7 от Преходно-континенталната климатична област. Климатът се характеризира с по-ниски летни температури и по-обилни валежи.

Територията около гр. Девин е прорязана от дълбоки речни долини, с множество притоци, вливащи своите води в основната

река в района Въча. Нейни притоци са реките Девинска, Широколъшка, Триградска, Лясковска и други. На река Въча е изграден язовир "Въча". Изгражда се язовир "Цанков камък". За използването на водите има изградени два ВЕЦ - ВЕЦ "Тешел" с мощност 60 МВт и ВЕЦ "Девин" с мощност 80 МВт.

Ценни за развитието на туризма и отдиха в общината са минералните извори - находището в с. Беден, местността Беденски бани. С тях пряко е свързана появата на твърде характерните в Девински район геотермални извори, които в долината на река Девинска и кв. Настан са 6. Освен тях в района съществуват минерални извори в м. Беденски бани - с. Беден, и 2 в с. Михалково.

Други характерни за района подземни богатства са флуоритът, калиево-натриевият пегматит и мрамори.

Общината от 1993 г. поддържа контакти с Асоциацията на еколозите от общините в България (АСЕКОБ), която е доброволно неправителствено, неполитическо обществено и просветно сдружение с идеална цел, учредено през 1993 г. със задача да осигурява пълна гласност по екологичните проблеми на общините и да работи за подобряване на околната среда.

В областта на околната среда от 1997 г. общината сътрудничи с местна неправителствена организация – сдружение "Партньори за местно развитие – Девин" – Девин, с участието на бизнеса и отделни групи от населението. Сдружение "ПМР-Девин" работи за устойчиво демократично развитие на общината чрез стимулиране на гражданската активност при взаимно търсене на възможни решения на проблеми от местно значение, в т.ч. и свързани с околната среда. По-важни проекти:

- Образование за околна среда;
- Работа с природни и отпадъчни материали;
- Девин – зелен и привлекателен;
- Граждани, местна власт и бизнес за устойчиво местно развитие чрез изграждане на атрактивен маршрут за рекреативен и пешеходен туризъм в околностите на Девин.

□ По въпросите на околната среда, в т. ч. и по управление на отпадъците, общината работи от 1993 г. Същата година по инициатива на общината се изготви "Анализ и комплексна оценка на екологичното състояние в района на гр. Девин". На база извършения анализ през 1994 г. от Общински съвет – Девин, бе приета Програма за опазване на околната среда, в която са предвидени мероприятия, отнасящи се до опазването на почвите и третиране на отпадъците.

Община Девин има приети следните планове и програми :

□ Стратегия за развитие на Община Девин за периода 2000-2006 г., приета с Решение № 65/19.05.2000 г. на Общински съвет - Девин.

Съдържа анализ на природните, икономическите и социални параметри на общината; отраслова структура; селско и горско стопанство; туризъм и курортно дело; техническа инфраструктура; опазване на околната среда; общински бюджет. Разработена е програма с конкретни дейности за изпълнение за периода 2000-2006 г.

□ Програма за управление на околната среда в Община Девин за периода 2001-2006 г., приета с Решение № 109/03.11.2000 г. на Общински съвет - Девин.

□ Обхваща всички компоненти на околната среда. Извършена е оценка на съществуващото положение. Разработен е план за екологично действие за периода 2001-2006 г. на обща стойност 7 227 800 лв. и ред за контрол и отчетност при реализирането на програмата.

Програма за управление на отпадъците в община Девин за периода 2001-2010 г., приета с Решение № 45 / 11.07.2001 г. на Общински съвет - Девин.

Извършена е оценка на съществуващото положение на дейностите по управление на отпадъците. Разработен е план за действие за периода 2001-2010 г. на обща стойност 17 390 900 лв. и ред за контрол и отчетност при реализирането на програмата.

Информирането на обществеността по въпросите на околната среда се извършва чрез различни механизми – местните медии и други подходящи начини - съобщения, обяви, радиопредавания, листовки, срещи, публични обсъждания на различни въпроси.

Категорията на изградената пътна мрежа в общината е ниска:

Пътищата са както следва: - клас III - 76,7 км, в добро състояние, IV клас пътища - 98,3 км, в лошо състояние. Гъстотата на пътната мрежа е 0.304 км/ кв.км.

Съобщителните връзки са на добро ниво. Телефонната плътност е 38,3 ТП на 100 жители и е над средната за страната. Наличие на мобилни комуникации. Девин е включен в Националната автоматична мрежа, което му дава възможност да осъществява телефонни връзки с цял свят.

Основната структура, имаща отношение към управлението на околната среда в общината, е: Постоянната комисия по “ТСУ, земеделие и екология” към Общински съвет – Девин – 3 бр. и 1 гл.специалист “Екология, курортно дело и туризъм” в общинска администрация. В кметствата по проблемите на околната среда са ангажирани кметовете и кметските заместници на населени места –

13 бр. със Заповед № 97 / 17.04.2001 г. на общината, които да контролират дейностите, свързани с управлението на околната среда.

Телефони за връзка: - Тел. : 03041 / 20 – 18, тел.: 03041 / 21 – 74, 25 – 10; тел./факс: 03041 / 26 – 61, E-mail: devin@unacs.bg;

Кмет на Община – Девин - Юлиан Велков Семчев, тел. 03041/ 21 - 74; 25 – 10, тел./факс: 03041/ 26 - 61

Главен специалист “Екология, курортно дело и туризъм“ към Община Девин - инж. Христина Тодорова Карова, Адрес: Община Девин, гр. Девин – 4800, област Смолян, ул. “Дружба “ № 1,

Икономическа информация за общината

На територията на общината са регистрирани 1204 фирми, като повечето от тях са еднолични търговци.

На територията й осъществяват дейност 2 общински, 3 кооперативни, над 11 държавни и около 100 частни фирми. Най-голям дял имат търговските фирми - 46.5 % (в обществения сектор те са 24.0 %), 24.0 % са в сектора транспорт и съобщения, в промишлеността – 20 %, в строителството 2.3 % и в други отрасли – 7.2 %.

В частния сектор е застъпена предимно търговската и транспортната дейност и производството на дървен материал в частни гатери.

Около 90 % от фирмите са с местонахождение в Девин.

Основните промишлени фирми в общината са:

□ “ СТС ” - АД - гр. Девин - произвежда слаботокови съединители за електрониката, окомплектовка, екипировка и възли за металорежещи машини;

□ “Механичен завод Девин” АД – Девин – машиностроене;

□ “ Родопи лес ” - АД - дървообработваща фирма;

□ “ Ватия ” ЕАД, Рудник “ Флуорит ” - с. Михалково - добив и преработка на нерудни изкопаеми;

□ “ Възход - стил “ - Девин - шивашко предприятие;

□ “ Родопи автотранспорт “ - АД - Девин - транспортна дейност;

□ ТПК “ Михалково “ - с. Михалково, с предмет на дейност: бутилиране на минерална вода;

□ “ Девин “ - АД - Девин - бутилиране на минерална вода;

□ “Атлантик Дивайн” АД – Девин - бутилиране на минерална вода;

□ “Салмо С” – с. Беден - цех за рибопреработка– производство на риба и рибни деликатеси;

□ “ Хидро “ ЕООД – Девин - дейност – строителство;

□ “ ВЪЧА “ ЕООД - Девин. Общинско предприятие с пред-

мет на дейност: чистота и поддръжка на общинската собственост, ниско строителство и благоустройство.

Частният бизнес е представен чрез фирми в строителството, шивашкото производство, дървопреработване, хлебопроизводство, млекопреработване, търговия и ресторантьорство.

□ “МБАЛ” ЕООД - Девин, общинска болница - обслужва общините: Девин, Борино и Доспат.

Хидроминералните богатства на общината са основен, но не и единствен елемент за нейният курортно-туристически потенциал. Освен многото минерални води има и природни дадености - гори, поляни, чист въздух, водни басейни и природни забележителности. Добре е представена фауната на територията на общината - наличието на много видове животни, а в реките на риба, особено пъстърва, което създава предпоставка за развитие на лов и риболов както от любителски, така и от спортен характер. Не на последно място е и изградената, макар и недобра материална база - Балнеосанаториумът, новостроящата се сграда на РОК - Девин и големият частен жилищен фонд.

С цел подпомагане и развитие на туризма в общината през 1996 г. се създаде Местен съвет по туризъм, което е доброволно и независимо сдружение.

От м. май. 1998 г. в гр. Девин функционира информационен туристически център.

В следващата таблица е дадена кратка информация за растенията и животните, които се отглеждат на територията на общината:

Култури	Площ, Дка
Зърнено-хлебни	20
Зърнено-фуражни	109
Варива	677
Зеленчуци	33
Картофи	9700
Ягоди	120
Малини	40
Ливади	24000

Горското стопанство е едно от основните предимства, които има община Девин, тъй като се явява един от стратегическите резерви за развитието на общинската икономика - дърводобив, дървопреработване, лов и риболов, събиране на диворастящи билки, гъби плодове и други такива.

Финансова информация за общината

Бюджетът на общината за 2001 г. е 4 315 665 лв. Собствените приходи са 1 314 521 лв. Субсидии от републиканския бюджет - 2

553 673 лв., капитални вложения - 38 023 лв.

Източниците на приходи, в т.ч. и за околната среда са: собствени - данъчни и неданъчни. приходи, субсидии от РБ, трансфери от МТСП, от фонд “Рехабилитация” и от ИА “Пътища”. Източниците на финансиране на дейностите по опазване на околната среда са: общинският бюджет; ОФООС.

През 2001 г. няма извършени разходи, свързани с опазване на околната среда.

За последните години общите разходи на дейностите по третиране на отпадъците са дадени в таблицата.

Година	1998 г.	
Разходи на дейностите по третиране на отпадъците	76905739 лв., в т.ч. от бюджета 44.21 %	в
Приход от такси за бит. отпадъци	34002лв.	
Относителен на таксата за отпадъци през годината като процент от собствени приходи	3,60	

В план-сметката за 2001 г. за такса “Битови отпадъци” са включени разходи за: съдове за ТБО, експлоатация на депо за ТБО, събиране и транспорт на ТБО, почистване на обществени територии.

Демографска информация за общината

Населението на общината към края на юли 2001 г е 16 376 човека. От тях с настоящ адрес в общината живеят 15 092 човека. Средната гъстота на населението е 28.8 човека на кв. км. Съотношението между градското и селското население е 49:51, като 7440 човека живеят в Девин.

Общината включва 13 кметства: Девин - гр. Девин и кв.Настан, Беден, Брезе, Грохотно – с. Грохотно и с. Тешел, Гьоврен, Жребово, Кестен, Лясково, Михалково, Осиково, Селча, Стоманово и Триград – с. Триград и с. Водни пад.

Разстоянието между най-отдалечените села е над 70 км.

През туристическия сезон значително се увеличава населението в общината.

Населението на община Девин от 16 639 човека през 1999 г. намалява на 15 396 към 01.01.2000 г., или в по-малко 1243 човека. Броят на жените е 7884 /51,21%/, т.е. продължават да преобладават в общия брой на населението.

Коефициентът на раждаемост е 6,7 живородени деца на 1000 души от населението. По-висока е раждаемостта в населените места Лясково, Осиково, Грохотно и Гьоврен.

С реструктурирането и големия спад на общинската икономика и липсата на пазари за произведената селскостопанска продукция в личното стопанство, относителният дял на безработното население многократно се увеличи, като в началото на 2000 г. нарасна с над 75 %, от която регистрираната достигна 35,6%, а останалата е скрита.

Тази тенденция се подкрепя и от липсата до настоящия момент на външни инвеститори и от слабото развитие на частния бизнес.

В близките години ще намалява значението на големите работодатели, а ще се увеличава ролята на средните и дребните работодатели и ангажираността в домашното стопанство.

Възрастова структура на населението

НАС. МЯСТО	0 - 17 г.	18-56 г. жени	18- мт
Град	1584	2105	22
Села	1493	2015	22

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намират три от наблюдаваните 43 обекта работещи без ПС и това са: ”СТС”, ”Девин-автотранспорт” и ”Родопи лес”. През 2001 г. са извършени 11 проверки на обекти без ПС. На територията на общината се намират и два обекта с ПС- Асфалтова база - с. Грохотно, и рудник ”Флуорит “- с. Михалково. През 2001 г. тези обекти са проверени 4 пъти, като е извършено емисионно замерване на Асфалтова база Грохотно. Стойностите от емисионни измервания на обекти в общината са следните:

№	ОБЕКТ	сажди	серни окис
		НДЕ - 50 мг/м ³	НДЕ - 170 мг/м ³
1	АБ-Грохотно	249	4080
2	р-к Флуорит 1 ^{ва}	-	-
3	р-к Флуорит 3 ^{та}	-	-
4	Родопи лес	218	353*
5	ТПК - Михалково	15	246*

Забележка: С (*) са дадени различни НДЕ - коментарът е в текста по-долу.

Обект №1 е измерен през 2001 г. и за наднормено замърсяване на въздуха на дружеството е наложена ежемесечна имуществена санкция. Обектите № 2 и № 3 са съответно 1^{-ва} и 3^{-та} мелница в

рудник “Флуорит” - с. Михалково. Обект № 2 е измерен през 1999 г. и нормата за прах е 300 мг/м³. Обект № 3 е измерен през 1998 г., преди това същата мелница за периода 1996-998 г. е измервана 4 пъти. За наднормено замърсяване вследствие работата на 3-та мелница на обекта до м. юни 1999 г. е наложена месечна имуществена санкция. Рудникът има 3 поточни линии за смилане на минерални суровини, като 1 и 2 са включени към съществуващ воден прахоуловител с утайник. Трета поточна линия е предназначена за производство на пигменти и на същата е монтиран сух прахоуловител. Измерванията, които сме правили, са при поставяне на филтъра, по средата на експлоатация и в края на експлоатационния период, всичко това е направено, за да се установи пречиствателният ефект на прахоуловителя. Имайки предвид спецификата на производството много на брой продукти (млян флуорит, минерално брашно, талк, микроталк, пигмент МХ, баритен концентрат, железни пигменти), които се произвеждат в малък обем, инспекцията е дала следните предписания:

□ 3-та мелница да се използва само за преработка на пигменти
 - да се води дневник за работата на ПС, същият да се попълва в два екземпляра и единият от тях да се изпраща в Регионална инспекция на околната среда и водите – Смолян, на всяко тримесечие.

- да се извърши блокировка с цел едновременна работа на мелницата и водния скруббер

□ Обект № 4 е котел, работещ с твърдо гориво и за същия нормата за серни окиси е 2000 мг/нм³, измерен е през 1998 г. През 1999 г. котелът престана да функционира, котелното помещение беше преместено на около 30 м в посока към фабриката за бутилиране на минерална вода и по този начин източникът на емисии се отдалечи от жилищната част на Девин. В новото котелно беше инсталиран котел с около 8 пъти по-малка мощност. Обект № 5 е котел в ТПК ”Михалково” и серните окиси за него не се нормират.

От промишлеността са използвани горива (в тонове) както следва:

Горива използвани от промишлеността	2000 г.	2001 г.
Газьол за промишлени и битови цели	72.00	66.00

Положителната промяна в общината във връзка с качеството на въздуха е следната:

- преместване на котелното помещение на “Родопи лес”
- монтиране на котел с по-малка мощност в “Родопи лес”

2.2. Води

Река Въча след Девин е включена в Националната мрежа за наблюдение на повърхностни води в Република България.

Наблюдението върху състоянието на реката се извършва 12 пъти в годината. Проектната категория на реката е втора. Замърсяването на реката е с органични вещества от Девин и селата Настан, Грохотно и др.

Регистрирани са наднормени стойности през 2000 г. на нитри-тен азот. При норма 0,04 мг/л е достигал до 0,67мг/л само веднъж. В останалите измервания нитритният азот е бил в допустимите норми.

За 2001 г. също е измерена наднормена стойност до 0,16 мг/л за м. март. Резултатите от проведения хидробиологичен мониторинг на р. Въча също показват органично замърсяване от населените места. Качеството на водите при с. Михалково се подобряват, като биотичният индекс е 3-4, т. е. водите се самопречистват и отговарят на втора категория водоприемник.

	Място на пробовземане	pH	БПК	ПМО	ХПК
	Емисионни норми	6до8,5	15,0	30,0	70,0
2000 г.					
28.03.2000	Гр. Девин - изх.ГК под х-л "Гребенец"	8.4	170	85.6	
28.03.2000	Гр. Девин - изх. ГК под СПТУ "А. Попов"	7.7	61	25.6	
19.07.2000	Гр. Девин - изх.ГК под х-л "Гребенец"	7.1	135	63.2	
19.07.2000	Гр. Девин - изх. ГК под СПТУ "А. Попов"	7.1	180	70.4	
2001 г.					
	Гр. Девин - изх. ГК				

Канализация в Девин започва да се изгражда през 1956 г. За периода 1956 - 1994 г. канализационната мрежа в града достига дължина 5425 м с диаметри Ф200 – Ф1000. Няма изграден градски събирателен колектор. Отпадните води от канализационните клонове заустват директно в р. Девинска или групирани се изливат в три точки около моста на реката в центъра на града, без да се пречистват.

През 1994 г. е разработен проект за реконструкция на каналната мрежа и на главен събирателен колектор, но до края на 2001 г. не е направен нищо по проекта. Няма отредена площадка за

строителство на ГПСОВ и не е извършвано проектиране във фаза идейна и работна.

Водоснабдени са всички селища на територията на община Девин. Дебитът на водоизточниците е достатъчен за нуждите на населението. Има изградена канализация в повечето селища, без пречиствателни станции. Водоснабдяването на населените места в общината се осъществява от 45 водоизточника-каптажи. Има изградена 1 пречиствателна станция – Селча 15 л/сек.

Има изградени 5 броя помпени станции – автоматизирани с инсталирана мощност 1035 kW.

- Беден – 2
- Настан – 1
- Гьоврен – 1
- Михалково – 1

Резервоари с вместимост 5000 куб.м.

Водопроводната мрежа е 112 км, от които:

- стоманени водопроводи – 23 км
- етернитови и каменови – 89 км

В община Девин няма кладенци за питейни. Вътрешната водопроводна мрежа е 63 км.

№	Фирма	Пречиствателно съоръжение			С съ
		налич но	вид	необхо- димост	
1.	“Родопи лес”АД	да	утаител	да	
2.	“Девин”АД	не	-	не	
3.	“Механичен завод”АД	не	-	да	

Изградени промишлени предприятия в Девин са: “Родопи лес” АД, “Девин” АД, “Механичен завод – Девин” АД, “Родопи автотранспорт” АД, “СТС – Слаботокови съединения” АД, “Девин колбас” АД, “Хидро” АД.

Горепосочените предприятия работят със силно намален капацитет. Заетите не надхвърлят 20-30 човека по предприятия, като в “Девин – колбас” работят 5 – 6 човека. Поради икономическата криза и силно намаления персонал неколкостранно са намалели количеството и замърсеността на отпадните води.

По-големи населени места в община Девин са: с. Беден – 577 ж., с. Брезе – 654 ж., с. Грохотно – 955 ж., с. Гьоврен – 872 ж., с. Лясково – 1066 ж., с. Михалково – 448 ж., с. Селча – 950 ж., с. Триград – 822 ж., с. Стоманово – 338 ж.

Данни за изградени канализации има само за с. Осиково – 281 м – Ф200, с. Триград – 600м – Ф150 и с. Гьоврен – 1550м – Ф150 до Ф300. За останалите населени места няма проекти за канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения от градски тип.

Предприятия в селата на общината са: “Цех за рибопереработка” – с. Беден към “П.А.Л. БГ” ЕООД – София, ТПК “Михалково” – с. Михалково – “Водоналивен цех”, ЕТ “Юлиян Исаков” – мандра с. Триград, р-к “Флуорит” – с. Михалково, мандра – с. Селча.

“П.А.Л. БГ” ООД – София – “Цех за рибопереработка” – с. Беден, е предприятие за рибовъдство при изкуствени условия (коридорен тип рибарници) и преработка на риба, скариди, производство на различни видове риба – консервиране, пушени филета и т. н. През 2001 г. цехът не е работил постоянно и ритмично. За пречистване на отпадните води е изградена пречиствателна станция, съдържаща: входна автоматизирана решетка, мазниозадържател, помпена станция за повдигане на водата, първичен утайтел, биобасейни – 2 бр., вторичен утайтел, помпена станция за утайки силов за утайка. Количеството на отпадните води е $Q = 60\text{м}^3/\text{ден}$. Поради лоша експлоатация на ПСОВ е съставен акт и наложена еднократна глоба по чл.18, ал.2 от ЗООС. Приемник е р. Широколъшка.

ТПК “Михалково” е концесионер на минералната вода от находище “Михалково” за количество 1,5 л/сек., която се бутилира в стъклени бутилки от 0,33 л и “PET” бутилки от 0,5 и 1,5 л.

От измиване на стъклените бутилки на ден се формират 5 м^3 отпадни води. За пречистването им е изградено пречиствателно съоръжение, включващо: неутрализатор – смесител, дозаторна помпа за реагент, автоматичен рН регулатор, утайтел. Битовите от-

падни води са около 2 м³/ден. и се пречистват в септична яма. Приемник е р. Чурековска.

Мандра – с.Триград към ЕТ “Юлиян Исаков” преработва на ден 2 т мляко, което се преработва в кашкавал. Отпадните води са около 5 – 6м³/ден. Мандрата няма изградено пречиствателно съоръжение. През по-голямата част от годината е работила през ден. Разполага с проект за ПС, която ще се изгради през 2002 г.

Мандра – с. Селча към “Селчаинвест”ООД – София, преработва около 500 л мляко през ден при капацитет 1 т/ден. Отпадните води от преработката са около 1,5 м³/ден. и се пречистват от пречиствателно съоръжение, състоящо се от: мазнинозадържател, септична яма и биофилтър. Поради лоша експлоатация и неравномерност на потока съоръжението работи лошо и не дава добър пречиствателен ефект.

Рудник “Флуорит” е поделение към “Ветия”ООД – Бухово. Производствени отпадни води се получават от скруберите за обезпрашаване на емисии от мелниците. Водите са вързани в оборотен цикъл през утаител, като се попълват само загубите и системата е безотточна. Отпадните води от автомивката са отведени до каломаслоуловител. Битово-фекалните отпадни води са изведени до септична яма, откъдето се заустват в приемника р. Петвар.

“СТС – Слаботокови съединители” АД е предприятие, специализирано в производството на изделия за слаботокови електрически инсталации. Състоянието на фирмата не е стабилно, работят 20-30 човека тогава, когато имат заявена продукция. Отпадните води са с битов характер и са с количество да 2,5 м³/ден. Пречистват се в септична яма и биофилтър, след което се заустват в р. Въча. За охлаждане на компресори се използват около 160 м³/ден., които са условно чисти води. РИОСВ – Смолян, е извършвал анализ на тези води, които отговарят на емисионните норми за категорията приемник и се заустват в р. Въча без пречистване.

Подземни води

	Показатели
1.	Общо водоснабдяване на населените места на жителите
2.	Жители, обхванати в канализационна мрежа
3.	Наличие на пречиствателни станции за пит.вод
4.	Жители, захранени с пречистени пит.вод
5.	Потребление на вода

В системата на “В и К” на територията на община Девин се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 40,850$ л/сек. Водохващанията са осъществени чрез

каптаж на естествени извори (И) – 30 бр.

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под 10 м³/ден, извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Девин на територията, на които се намират.

Минералните води, включени в списъка на Приложение № 2 на Закона за водите – изключителна публична държавна собственост на територията на общ. Девин, са:

I. Термоминерално находище “Девин” – утвърдени регионални експлоатационни ресурси за находището – 12,93 л/сек., а за съответните водовземни съоръжения локалните експлоатационни ресурси са:

- сондаж № 3 – 3,15 л/сек., Т = 42°С, самоизлив.
- сондаж № 5 – 7,68 л/сек., Т = 43,5°С, самоизлив.
- сондаж № 6 – 2,10 л/сек., Т = 45°С, помпено.

Представени са два броя концесии за бутилиране на минералната вода: от сондаж № 3 на “Атлантик Дивайн” АД, Девин – средногодишен дебит – 1,5 л/сек. и от сондаж № 5 на “Девин” АД, Девин – средногодишен дебит – 2 л/сек. и три броя разрешителни за ползване на минералната вода: от сондаж № 6 на “Горпром” АД Девин за спортни цели – средногодишен дебит – 0,14 л/сек., от сондаж № 3 на Общинска администрация – Девин, за профилактика и хигиенни нужди – средногодишен дебит 0,522 л/сек. и от сондаж № 3 на Общинска администрация – Девин, за общо водоползване и пиене и наливане в малки съдове – средногодишен дебит – 0,2 л/сек.

II. Термоминерално находище “Беденски бани” – утвърдени регионални експлоатационни ресурси за находището – 10,35 л/сек., а за съответните водовземни съоръжения локалните експлоатационни ресурси са:

- сондаж № 3а – 3,40 л/сек., Т = 74,5°С, самоизлив.
- сондаж № 4 – 2,40 л/сек., Т = 73,5°С, самоизлив.
- шахтов кладенец – 4,55 л/сек., Т = 76°С, самоизлив.

Дадено е едно разрешително за водоползване на минералната вода от сондаж № 4 чрез събирателната шахта на Общинска администрация – Девин за профилактика – средногодишен дебит 0,418 л/сек.

III. Термоминерално находище “Михалково” – утвърдени регионални експлоатационни ресурси за находището – 2,8 л/сек., а за съответните водоземни съоръжения локалните експлоатационни ресурси са:

- сондаж №1 ВКП – 1,2 л/сек., T = 26°C, самоизлив.
- сондаж № 1aВП – 1,3 л/сек., T = 26°C, самоизлив.
- сондаж № 3 КГ – 0,3 л/сек., T = 28,5°C, самоизлив.

Предоставена е концесия за бутилиране на минералната вода на ТПК “Михалково”, с. Михалково, община Девин, за сондажите № 1 ВКП и № 1a ВП* средногодишен дебит – 0,7 л/сек. средногодишен дебит – 0,8 л/сек.

Минералните води, невключени в приложение № 2 на Закона за водите са публична общинска собственост. На територията на община Девин те са: находища “Настан”, “Посестра”, “Петвар” и изворите “Селча” и “Барутното изворче”. Те нямат издадени сертификати за минерална вода от Министерството на здравеопазването и предстои тяхното сертифициране по определената процедура.

Ползване на водни обекти с цел добив на инертни материали на територията на община Девин през 2001 г. са разрешени от МОСВ следните обекти:

Воден обект	Ползвател (титуляр на раз)
<p><u>р.Въча</u> - у-к “Чанлъка-1” от км.84⁺⁹⁹⁵ до км.85⁺²²⁵ - у-к “Чанлъка-2” от км.85⁺⁹¹⁵ до км.86⁺²²⁵ - от км.59⁺⁸⁸⁰ до км.60⁺¹⁶⁰ <u>р.Триградска</u> от км.1⁺¹²⁵ до км.1⁺²⁵⁰</p>	<p>“Виастройинженеринг”ОО, гр. Смолян “Виастройинженеринг”ОО, “Хидро”ЕООД – гр.Девин “Хидро”ЕООД – гр.Девин</p>

Микроязовири

№	Населено място, име на язовира	Полезен обем 10 ³ м ³	Завирен обем към 30.12.01год. 10 ³ м ³	По пл. хи.
1.	с.Стоманово м.яз.”Аванлии”	139	30	

Микро ВЕЦ

№	река землище	обект
1.	р.Въча гр.Девин	МВЕЦ”Елица”

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 152 177 дка, от които обработваемата земя представлява 58 640 дка – 38.5 %, в т.ч. ниви – 26 944 дка, трайни насаждения – 38 дка и естествени ливади – 31 658 дка. От общите земеделски територии 410 дка са частни, което представлява – 29.1 %.

Основните площи от обработваемите ниви са заети с картофи за консумация и малки площи за семепроизводство, съсредоточени в района на Лясково и Михалково.

На територията на общината има един склад, в който се съхраняват негодни с изтекъл срок на съхранение и неизвестен произход препарати за растителна защита. Той се намира в Девин и през 1999 г. е извършен ремонт, но от страна на общината не е осигурена охрана.

	Вид нарушение
Община Девин	Насипища (отвали)
	Кариери
	Други (хвостохранилища, пром. обрушовки, пътища, подходи и др.)

През 2001 год. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на общината съществуват 1 природен резерват, 1 поддържан резерват, 2 природни забележителности и 2 защитени местности.

Резерват “Шабаница“, намиращ се на границата ни с Гърция в землището на с. Триград, е с площ 22,6 ха по лесоустройствен проект от 1989 г. на ДЛ Триград. Обитава се от благородния елен и глухара. Включва три насаждения, предимно от иглолистни видове със средна възраст 250 – 300 г., пълнота 0,8 – 1, изложение – северозападно до югозападно, надморска височина – 1700 до 1800 м, разположени върху стръмни терени. Единственият път, по който се стига до него, започва от разклона под с. Триград за ЗМ “Чаирски езера“, дълъг около 15 км, е труднопроходим в горната си част за обикновен транспорт. Най-близките до него водоеми са езерата в м. Чаирите.

Резерват “Казаните“ се намира вляво от черния път, свързващ с. Мугла с асфалтовото шосе между м. Тешел и с. Триград в землище на с. Гьоврен и е бил стопанисван досега от ДЛ Мугла. Горната му граница излиза по билото над с. Гьоврен, от където е достъпен с високопроходима техника. Заема площ от 161 ха върху изключително стръмни терени с наклон от 36 до 45 градуса, над-

морска височина 950 – 1500 м, изложение северозападно до северозточно, насаждения, съставени предимно от бяла ела, бял и черен бор, смърч и единично бук на възраст от 80 до 100 г. с голяма пълнота и гъстота.

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	ОБЩИН
	РЕЗЕРВАТИ		
1	ШАБАНИЦА /СТАРАТА ГОРА/	С.ТРИГРАД	ДЕВИН
6	КАЗАНИТЕ	С.ГЪОВРЕН	ДЕВИН

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	ОБЩИНА
	ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ		
1	СТРОИЛСКИ ДОЛ	ГР.ДЕВИН	ДЕВИН
2	НАСТАНСКА МОГИЛА	ГР.ДЕВИН	ДЕВИН
	ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ		
1	ТРИГРАДСКОТО ЖДРЕЛО	С.ТРИГРАД	ДЕВИН
2	ЧАИРИТЕ	С.ТРИГРАД	ДЕВИН

Ландшафтът на района е типично високопланински. Особеностите му се определят от комплекс природни фактори, включващи сложна конфигурация на терена, особеностите на климата, почвите и видовото разнообразие, разположението и състоянието на растителната покривка. Макар и в неголяма степен, влияние върху ландшафта е оказал и антропогенният фактор. Всичките споменати фактори, разглеждани в комплекс, са обособили територия с високопланински ландшафт, засега слабо повлияна от антропогенна намеса. Комплексът от почвени и климатични условия и конфигурацията на релефа са довели до оформяне на голямо разнообразие от растителни видове.

Според С. Цонева (цитирана в изследването на Д. Нанкинов – вж. гл. 3.8.2.) растителността е представена от 334 вида, принадлежащи към 5-7 семейства. С най-голям брой видове са семействата Asteraceae, Fabaceae, Lamiaceae, Caryophyllaceae, Poaceae, Rosaceae, Scrophulariaceae, Apiaceae. Според литературни проучвания и теренни изследвания, извършени от гл.ас. Юлия Тодорова от Филиала на ПУ “Паисий Хилендарски” през 1998 г., в Триградско-Ягодинския район се срещат 32 ендемични, 24 редки и 5 застрашени вида, което определя високата консервационна значимост на района. Растителни видове с най-висока консервационна стойност

ca: *Haberlea rhodopensis*, *Scabiosa rhodopensis*, *Trachelium jaccquinii*, *Cirsium candelabrum*, *Lepidium inundotum*, *Saxifraga aizoides*, *Potentilla palustris*, *Aquilegia vulgaris*, *Cortusa matthioli*, *Gentiana lutea*, *Menyanthes trifoliata*, *Utricularia vulgaris*, *Morina persica*, *Hammarbia paludosa*, *Ostrya carpinifolia*, *Pinus nigra*, *Syringa vulgaris*, *Neottia nidus-avis*, *Drosera rotundifolia*, *Malcolmia serbica*, *Alyssum stribnyi*, *Saxifraga ferdinandicoburgii*, *Saxifraga stribnyi*, *Carum graecum*, *Sideritis scardica*, *Latharea rhodopeae*, *Secale rhodopaeum*, *Arenaria rhodopaea*, *Sedum kostovii*, *Sedum stefco*, *Rosa bulgarica*, *Viola rhodopeia*, *Seseli rhodopaeum*, *Marrubium friwasldskyanum*, *Verbascum nobile*, *Veronika austriaca*, *Chondrilla ugumovii*. За района на Чаирските езера, които са със свлачищен произход, са характерни интересни торфени съобщества. Растителността в района на Чаирите е с уникален видов състав. Неотдавна там е открита смятаната за изчезнала от флората на България орхидея *Hammarbia paludosa* L. Kuntze. Дървесната растителност в района е представена от смърч (*Picea excelsa*), обикновена ела (*Abies alba*), черен бор (*Pinus nigra*), бук (*Fagus sylvestris*). Нискоствълените широколистни насаждения за реконструкция и и превръщане са предимно III клас на възраст 40-60 години.

Животинският свят се отнася към Рило-Родопския подрайон на Планинския фаунистичен район (Груев 1988 г.). Близостта на резерватите Кастраклий, Казаните, на поддържания резерват "Шабаница" (Старата гора) и на Чаирската гора и поляни създават добри условия за обитаване на района от мечки, сърни, лисици, вълци, диви свине, елени, диви кози и зайци. Успешно е аклиматизиран в ДДС "Извора" и муфлона. Потенциални представители на дребните гризачи са малка водна земеровка (*Neomis anomalis*), воден плъх (*Arvicolla terrestris*), катерица (*Sciurus vulgaris*), горска полевка (*Cletrinomis glareolus*), обикновена кафявозъбка (*Sorex araneus*), белокоремна кафявозъбка (*Crocedura leucodon*).

Орнитофауната е проучена подробно от Нанкинов, Д. (1976-1980 г.). Макар че това изследване е отпреди повече от 20 години, то е единственият пълен съществуващ преглед на видовото разнообразие на птиците в този край на Родопите. Според него в гнездовия период в района са отчетени 82 вида птици а в извънгнездовия – 96 (виж приложената таблица от това проучване). Това са предимно видове, които гнездят покрай брега на р. Триградска и Чаир дере, за които крайречния биотоп осигурява обилие от храна (предимно летящи насекоми). Такива са планинската стърчиопашка (*Motacilla cinerea*), бялата стърчиопашка (*Motacilla alba*), червеногръдката (*Erithacus rubecula*), планинската червеноопашка (*Phoenicurus ochropus*), жалобният синигер (*Parus lugubris*), орехчето (*Troglodytes*

troglytes) и водният кос (*Cinclus cinclus*). Съгласно Заповед № 342 от 21.04.1986 г. на ДКООС всички споменати видове са защитени. Никой от тези видове обаче не е включен в Червената книга на България и по отношение на степента на застрашеност са с благоприятен статус (Т. Мичев, Ц. Петров. Птиците на Родопите. Прил. 2, с. 95). Според СПЕС-категоризацията на европейските птици само два от споменатите видове – *Erythacus rubecula* и *Parus lugubris* са отнесени към категорията Спе 4 – видове с благоприятен природозащитен статус, но концентрирани в Европа с намаляваща численост.

Типични представители на херпетофауната са смок-мишар (*Elaphe longissima*), усойница (*Vipera berus*), обикновената водна змия (*Natrix natrix*), слепок (*Anguis tregilis*), гущер (*Lacerta muralis*), зелен гущер (*Lacerta viridis*), ливаден гущер (*Lacerta agilis*).

В района класът Земноводни е представен от голяма водна жаба (*Rana ridibunda*), дългокрака гръцка жаба (*Rana graeca*), планинска водна жаба (*Rana temporaria*), зелена крастава жаба (*Bufo viridis*), жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), жаба дървесница (*Hyla arborea*). Подразред Опашати е представен от обикновения дъждовник (*Salamandra salamandra*), обикновен тритон (*Triturus vulgaris*).

Характерни рибни видове се балканската пъстърва (*Salmo trutta fario*) и дъговата пъстърва (*Salmo gairdneri irideus*).

В близост до с. Триград се намират защитена местност Чаирите и защитена местност Триградско ждрело. Защитена местност Чаирите е обявена със заповед № 3571 от 30.09.1973 г. на МГОПС. Съгласно чл. 20 от ППЗЗП ползването на земята, водите и други природни богатства се поставя под режим с оглед да се запази естественият облик на района. Местността се намира югоизточно от Триградското ждрело и е с площ около 1500 дка ливади с леки и вълнообразни наклони, обградена и прошарена със смърчови и елови гори (300 ха). Сред обширните ливади са разположени петте Чаирски езера, които са със свлачищен произход. Много интересно е най-високото езеро “Синият вир”, разположено сред девствена иглолистна гора. В езерото са открити интересни торфени съобщества и ендемични растителни видове. Средната надморска височина на м. Чаирите е 1450 м. За защитената местност Чаирите (гора с 300 ха площ) са наложени редица забрани, отразени в заповед № 3751. В района на Чаирските ливади се забранява: пушането на Чаирските езера под какъвто и да е предлог, наторяване с изкуствени торове на ливадите и нивите в района около езерата и всякакъв вид дейност, която нарушава самобитния ха-

рактър на природата. През 1982 г. комисия от специалисти от ЧИЦ на КОПС, РИОСВ – Смолян и РД за борба със свлачищата констатира съществуването на древни свлачища на площ 6 км², които са се активирали в резултат на водонасищане на терена. Елемент на свлачищното тяло са Чаирските езера, които подхранват с подпочвена вода свлачищните процеси. В резултат на развитието на свлачищни процеси е констатирано оформянето на каменно-кален поток, който замърсявал р. Чаирска и е бил причина за обезрибяване на реката.

Защитената местност Триградско ждрело е обявена със Заповед № 4021 от 06.12.1963 г. на КГГП при МС. Представлява дълбок пролом по течението на р. Триградска, на 1,5 км от с. Триград. Общата ѝ площ е 314 ха. Той е най-интересен в началната си част, където над старото сухо легло на реката се издигат отвесни мраморни стени. На запад стената се издига на 185 м височина на леглото и носи името “Пометково”. На изток е стената “Пчелата”, която достига височина 290 м от сухото речно легло. Триградска река образува бистри и дълбоки вирове, изчезва при пещерата “Дяволското гърло”, за да се появи след 500 м като буен карстов извор. Величествената гледка на отвесните скали, върху които на места растат смърчове и борове придават особена стойност на този природен паметник. Варовитите скали на ждрелото са сред най-богатите местообитания на ендемични, редки и реликтни растителни видове в България. Тук се срещат родопската ръж, родопска песъчарка, сръбска минкомия, жълта и македонска каменоломка, гръцки кимион, родопски скален копър, благороден лопен, родопски силивряк, персийска морина и други балкански ендемити и реликти. Също така гнездят и много редки птици, като скалната зидарка, различни хищни птици, кълвачи и др. Пропастната пещера “Дяволското гърло” представлява огромна зала – Бучащата зала, дълга 110 м, с максимална ширина 40 м и височина – 36 м. По подземния път на Триградска река (530 м) се намират 12 водопада, като всичките са образували ерозионни котли.

3.Анализ на фактори на въздействие

3.1.Отпадъци

Общината включва 16 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 3 селища с общ брой население 8618 жители, което представлява 57.2 % от общото население, а образуваните извозени и третирани отпадъци са 454 кг на обхванат жител, което е със около 100 кг над нормата за страната. За отбе-

лязване е, че общината е с най-ниския процент обхванатост на населението в организирано сметосъбиране спрямо общините в региона. Причината за това е в старата амортизирана сметосъбирачна техника, с която разполага, а именно 1 Шкода РТК с вместимост 5 м³, 1 контейнеровоз ГАЗ-53 и 1 ГАЗ-53 бордова, които са в експлоатация повече от 20 години, недостатъчния брой съдове, отдалечеността на населените места от общинското депо, както лошата пътна връзка и пресечен планински терен. За обхващане на останалите населени места в системата на сметосъбиране е необходима покупката на две нови сметосъбирачни машини 12 или 14 м³, както и около 1700 съдове, от които 1000 броя 110 л, 300 броя – 240 л и 400 броя – 1100 л.

Експлоатираното в момента депо не отговаря на изискванията на наредба № 13, още повече същото попада в опашката на бъдещият язовир “Цанков камък”, а и преминаващите води на дерето особено при обилни валежи са причина за изнасяне на голяма част от отпадъците, които замърсяват р.Въча. В тази връзка още през 1999 г. се отреди нова площадка в размер на около 10 дка попадаща в ГФ и разположена на около 500 м над съществуващото депо, съобразявайки се с бъдещото строителство на язовира и прокарване на нови пътни връзки, но до момента активността на общината се изчерпа с това. За изграждане на новото депо ще са необходими около 6 млн. лева, като на същото би могло да се депонират и битовите отпадъци на община Борино.

Ликвидирането на картотекираните незаконни депа и замърсявания, които за общината възлизат на 23.1 дка, се очаква за започне през 2007 г., т. е след изграждане на новото депо, за което ще са необходими около 1 млн. лева. За отделните населени места замърсените площи са както следва: Девин - 3.8 дка, с. Гьоврен – 3.4 дка, в селата Беден, Брезе и Триград по 2 дка, с. Лясково и Селча по 1.5 дка, с. Кестен и Стоманово по 1.3 дка, както и с. Грохотно, Чуриково и Осиково по 1 дка.

Приходите на общината във връзка финансирането на дейността по събиране и третиране на отпадъците са 65 868 лева, а разходите са в размер на 167 316 лева .

За 2001 г. общината е отчетла в представената информационна карта образуването на 1219 тона строителни отпадъци, които са извозени и депонирани на депото за ТБО в м. Кръстец, като същите са ползвани за запръстяване на битовите отпадъци. Извън горното количество са налице множество безстопанствени изхвърляния на изход от населените места, от които най-фрапиращи са тези след разклона на гр. Девин посока с. Михалково преди депото

за ТБО, които въпреки даваните предписания и до момента не са ликвидирани.

Към 31.03.2002 г. са представени общо 2 броя информационни карти от “Родопи Лес” АД и рудник “Флуорит”, като общо образуваните отпадъци възлизат на 468 тона, от които са оползотворени 428 тона дървесни отпадъци чрез изгарянето им в парен котел, използвайки отделената топлина за изсушаване на дървен материал след разбичването му. Оползотворените количества представляват 91.4 % .

През годината са издадени две разрешителни съгласно чл.37 от ЗОВВООС за дейност с производствени отпадъци на фирма ЕТ “Нона - 39” с.Триград и “Леснинвест” АД - Девин.

Участвайки с проект в конкурса “ЗА ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА”, СОУ “Христо Ботев” - Девин, бе финансирано от Министерство на околната среда и водите със сума в размер на 1521 лв. за почистване, залесяване и ограждане двора на училището.

3.2. Шум

Населението на общината е около 16 000 души, а в града живеят около 7700 души. Девин не разполага с вътрешноградски транспорт. Общинските автобуси обслужват околните населени места. В общината няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. Няма постъпили жалби в РИОСВ.

За пункт Девин - център, Лаекв се движи в границите на (2 - 9 dBA) над Лдоп. Основният източник на шумово натоварване е автомобилния транспорт. Няма постъпили жалби в РИОСВ

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на Община ДЕВИН по данни от 1992 год.

1. “ДЕВИН ”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
2. “МИХАЛКОВО -1”, 4 канала, макс. мощност 100 W;
3. “МИХАЛКОВО-2”, 4 канала, макс. мощност 1W;
4. “НАСТАН”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
5. ” ГРОХОТНО”, 4 канала, 1 W,
6. “ЛЯСКОВО”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
7. “КЕСТЕН”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
8. “ЖРЕБОВО”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
9. “ЧУРЕКОВО”, 3 канала, макс. мощност 10 W;

10. “СТОМАНОВО”, 4 канала, макс. мощност 1 W;
 11. “БРЕЗЕ”, 4 канала, макс. мощност 1 W,
 РИОСВ – Смолян не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 г. в пункта Девин, община Девин, показват, че радиационният гамафон е от 0,16 – 0,18 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гамафон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители се оценява посредством извършването на недеструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пункта в Девин.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и същите съответствуват на фонните стойности на страната.

Наличието на Cs – 137 се дължи на трансграничния пренос и

	U - 238
гр. Девин	28 – 39

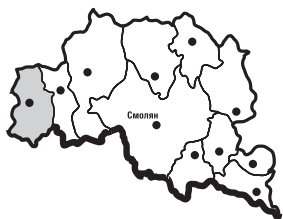
натрупването му след аварията в Чернобил през 1986 г. Определените специфични активности варират в границите 49 – 108 Bq/kg в зависимост от първоначалното отложено количество и възможността за миграция.

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

В община Девин няма финансиране на екологични обекти.

5. Превантивна дейност и контрол

В община Девин има приведени 215 лв. по санкции за 2001 г. Разглеждан един обект от отрасъл инфраструктура, за който се изисква задължителна ОВОС - “Изместване на път III-868 Девин - Михалково км.39+806 до км. 59+408 “ - потвърждение на Решение № 16-4/99 и № 5-4/00. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 16 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 год. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 10 бр.; Производство на хранителни продукти – 3 бр.; Производство и преработка на дървесина и изделия от хартия – 1 бр., Други – 2 бр.

Община Доспат

Община Доспат е разположена в Юго-западна България на територия около 283 км², като заема част от Баташко-Дъбрашкия дял на Западните Родопи. На юг граничи с Република Гърция, на север с община Батак, на запад с община Сатовча, а на изток с община Борино. Община Доспат с административен център гр. Доспат обединява още седем населени места, от които само едно населено място - с. Чавдар, е без кметство. Останалите населени места, а това са с. Змеица, с. Касъка, с. Любча, с. Бръщен, с. Църнча и с. Барутин, имат кметства.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	27835
2	Горски	3457
3	Населени места и зони	881
4	Водни течения и водни площи	0
5	Други	0
6	Общо	32173

Климат

1.Максимална температура, градуси С
2.Минимална температура, градуси С
3.Средна годишна температура, градуси С
4.Максимално количество валежи - месечно, мм
5.Минимално количество валежи - месечно, мм
6.Средно - месечно количество валежи, мм.
7.Минимална влажност, отн. %
8.Средна годишна влажност, отн. %
9.Средна годишна скорост на вятъра, м/с
10.Преобладаващи ветрове в общината, посока

Преобладаващият климат е планински с подчертано срединоморско влияние.

На територията на община Доспат има наличие на уранови руди и сив гранит. Няма минерални води.

В областта на околната среда общината няма осъществени важни общи проекти със съседните общини. Околната среда е екологично чиста. Информиранието на обществеността по въпросите на околната среда става чрез кабелна телевизия, обяви и съобщения.

Пътната мрежа в общината е 83 км, от които II клас - 20 км, III клас - 15 км, IV клас - 40 км, и местен път 8 км. През територията ѝ преминават пътни артерии с национално значение: пътят Гоце Делчев - Доспат; Доспат - Смолян - Свиленград и третокласният път Гоце Делчев - Доспат - Пазарджик.

В общината работи един човек като гл.експерт - опазване на

околната среда и туризъм и в звено “Чистота” работят 11 човека.
Адрес: гр. Доспат - 4831 ул.”Първи май”1,
кмет 03045/2310
факс 03045/2312, ,
еколог - тел.03045-2032

Икономическа информация за общината

Доспат се очертава, като курортно селище с 250 легла само в почивни бази. Летният сезон е най-натоварен. Тогава се дават под наем много частни квартири от местното население, а така също платковия къмпинг край язовир “Доспат”.

На територията на общината функционират две държавни фирми - Държавно лесничейство “Доспат” и “Солс” - ЕООД - фирма за производство на очила и стъкла. От приватизираните предприятия най-голямо е “НИТЕКС” ЕАД, работещо в областта на трикотажната промишленост. В това предприятие са заети 750 души, а 90 % от продукцията се изнася в страните от Западна Европа. В областта на дървопреработването най-голямото предприятие е “Доспатлес”. Съществуват и множество малки дървообработващи работилници и цехове. В обувната промишленост по-големите фирми са “Саба” ООД и “Барон” ООД. Функционират 3 търговски кооперации към Централния кооперативен съюз и 63 частни фирми, заети в областта на търговията, дървопреработването и мебелното производство. Земеделската кооперация “Деспа” е водеща в картофопроизводството. Тютюнопроизводството е основен поминък на три населени места в Общината - Бръщен, Црънча и Любча. Животновъдството е развито дотолкова, доколкото населението да задоволява личните си нужди. Рибовъдството е представено от “САЛВЕЛИНУС РЕЯ ФИШ”, която развъжда риба във водите на язовир “Доспат”. Последните 3-4 години добър ръст бележи развитието на туризма в гр. Доспат. Значително се е повишил и делът на частния сектор в икономиката, като в него са заети 2410 души.

Селскостопанските площи и животновъдство както следва:

ВИДОВЕ НАСАЖДЕНИЯ	
1	Картофи
2	Ръж
3	Тютюн
4	Фасул
5	Царевича
	ОБЩО

	Видове животни
1	Говеда общ брой, в това число майки
2	Овце общ брой, в това число майки
3	Свине общ брой, в това число майки
4	Птици общ брой, в това число носачки

Финансова информация за общината

Бюджет за 2001 г. – 2 739 452 лв. Приходоизточници в общинския бюджет, в т.ч. свързани с околната среда, няма. Разходи, свързани с опазване на околната среда в общината – 73 068 лв. Приходите от такса смет са 50 703 лв. Източник за финансиране на дейността по околната среда е общинският бюджет.

Демографска информация за общината

Населението е 10 337 жители, градското население е 2736 жители, а селското - 7601 жители. Миграцията в общината се дължи единствено на голямата безработица.

Възрастова структура на населението

№	ВЪЗРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНАТА
1	До 18 години
2	От 18 до 64 години
3	Над 65 години

През летния сезон в района на общината и по-точно по ивицата на язовир “Доспат” общият брой на летуващите е над 5000 души.

Социално-икономическа информация за общината

Средногодишният доход на човек от населението е 1173 лв. - 97.75 лв. на месец.

Относителният дял на разходите за заплащаните такси за услуги по третиране на отпадъците и ВиК от средногодишните доходи е 14 %.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намират два от 43-те наблюдавани обекта без ПС и това са “Нитекс” АД и “ЗДМ”, котлите на които от 1993 г. не работят. През 2001 г. са извършени три проверки на обекти без ПС. Основните замърсители на въздуха са горивата, използвани в бита, транспортът и емисиите от дървопреработвателната промишленост, която е застъпена силно в общината. Емисионни замервания, извършени на обекти в общината, имат следните стойности:

“Нитекс”: сажди – 52 мг/м³ при норма 50 мг/м³ и SO₂-273 мг/м³ при норма 1000 мг/м³.

“Барон” - с.Змеица: сажди – 244 мг/м³ при норма 50 мг/м³ и SO₂-401 мг/м³, като за този котел няма норми.

Обектите са измерени съответно през 1997 и 1998 г.

Като положителната промяна е извършването на ремонт на котелната централа в “Нитекс”, като се смениха котлите, топлоп-реносната мрежа и отоплителните тела, извърши се ремонт на наф-товото стопанство.

От промишлеността са използвани горива (в тонове), както следва:

Горива използвани от промишлеността	2000г.	2001г.
Газьол за промишлени и битови цели	250.00	340.00

2.2. Води

Река Доспатска след гр. Доспат също е включена в Наци-оналната мрежа на повърхностни води в Република България.

Наблюдението върху състоянието на реката се извършва 12 пъти в годината. Проектната категория на реката е втора. За-мърсяването на водите е от отпадните води на гр. Доспат, които заедно с регулирано изпусканите води от яз. “Доспат” формират водния отток на реката след гр. Доспат.

Трайна е тенденцията на замърсяване с нитритен азот. При норма 0,04 мг/л достига до 0,25 мг/л. За 2001 г. всички замервания са над ПДК. За 2001 г. само м. юни е под ПДК.

Неразтворените вещества при норма 50 мг/л достигат до 769 мг/л. От 12 замервания за 2001г. 7 са над ПДК.

Фосфати при норма 1 мг/л, само за м. януари има регистри-рана наднормена стойност – 1,8 мг/л, докато през 2000 г. – стига 7 пъти над ПДК. Най-високата измерена стойност е 1,72 мг/л.

С извършения биологичен мониторинг на р.Доспатска се пот-върждава констатацията, че реката след гр. Доспат е замърсена с органични вещества. При ГД Медни поляни и с Побит камък БИ 4 – 5, а при с. Барутин БИ 2 – 3, водите са средно замърсени.

Канализационната мрежа на Доспат е строена в по-голямата си част преди 40 год. в периода 1962 – 1964 г. и е с дължина около 5000 м. През 1988 г. се построяват още 1724 м с диаметри Ф200 – 904 м, Ф800 – 700 м и Ф1000 – 120 м. През 2001год. се изгражда и клон 40 с дължина 700м. Така дължината на каналната мрежа дос-тига на L = 7424м. През 2000 г. успоредно на корекцията на р. Доспатска започва строителството на главен събирателен колек-тор с диаметър Ф500, като до края на 2001г. са построени общо 2291м. До площадката отредена за ГПСОВ – Доспат, остават да се изградят още 170м колектор.

Степента на изграденост на каналната спрямо уличната мрежа е $\eta = 85\%$. Степен на използваемост от населението е $\phi = 90\%$.

№	Населено място	Население	Наличност на канализация
1.	с.Барутин	1972	3
2.	с.Бръщен	886	н
3.	с.Змейца	1797	око.
4.	с.Касъка	827	(
5.	с.Любча	1068	няма
6.	с.Црънча	631	н
7.	с.Чавдар	388	няма

През 1994 година е изработен идеен проект за ГПСОВ – Доспат, който включва: входна решетка, пясъкозадържател, нефтозадържател, повдигателна помпена станция, първични утаители – 2бр., биобасейни – 2бр., вторични утаители – 2бр., камера за стабилизация на утайките, реагентно, филтър-преса, административна сграда и лаборатория. Няма изработен работен проект за ГПСОВ.

Тъй като няма доклад за физико-химичния състав и количеството на отпадните води, не разполагаме с данни за тяхната замърсеност. РИОСВ – Смолян, разполага с такива данни за три отделни клона от канализационната мрежа, които заустват отпадните води директно в р. Доспатска.

Дата	Място на пробовземане	рН	БПК
	Емисионни норми	6до8,5	15,0
2000 г			
28.3.2000	Гр. Доспат - колектор до сградата на пожарната	7.2	16.5
28.3.2000	Гр. Доспат - канал до яз. стена	7.4	16
19.7.2000	гр. Доспат - преди вливане в яз.Доспат	7.3	50
19.7.2000	Гр. Доспат - канал до яз. стена	7.2	26

По-големи промишлени предприятия в града са СД “Салвелину Реа Фиш”, “Нитекс”АД, “ЗДМ” – в ликвидация, “СОЛС”ООД, “РОССИ”ЕООД – мандра – Доспат.

КД “Салвелинус Реа Фиш” е предприятие за производство и преработка на риба. Отглеждането на риба се извършва по садков способ в яз. “Доспат”. Преработката се извършва в построен през 1997 г. “Цех за преработка на риба”. Отпадните производствени води са $Q = 10\text{м}^3/\text{ден}$. и се пречистват в пречиствателно съоръжение, включващо: входна решетка, мазниозадържател, утаител – смесител, флотатор, напорни филтри – 2бр. и биофилтър. Битовите отпадни води $Q_B = 0,5\text{м}^3/\text{ден}$. се отвеждат към септична яма, откъдето постъпват към биофилтъра. Приемник е яз. “Доспат”.

“Нитекс”АД е трикотажно предприятие, откъдето се формират битово-фекални отпадни води $Q_B = 20\text{м}^3/\text{ден}$. и от изпиране на готовата продукция около $100\text{м}^3/\text{ден}$. За пречистване на отпадните води е изграден “Емшеров кладенец” (двуетажен утаител), който не действа добре. Поради течове в ПКЦ съоръжението се замърсява с нефтопродукти и практически не пречиства отпадните води. По предписание на РИОСВ – Смолян, е извършен цялостен ремонт на ПКЦ и нафтово стопанство, както и реконструкция на площадковата канализация. През 2001 г. е проектиран канализационен колектор от фирмата до ГСК, който клон предстои през 2002 г. да се изгради.

“СОЛС”ООД е предприятие от веригата на ВМЗ – Сопот, което е специализирано в производство на лещи за оптически прибори и апарати. Фирмата работи само при поръчки.

Отпадните води са битово-фекални с количество до $Q = 1\text{м}^3/\text{ден}$. и производствени от шлайфане на стъклата. За производствените води е изграден оборотен цикъл с утаител за отделяне на твърдите частици и се ползва вода само при попълване на загуби, които не надвишават 10% от оборотното водно количество $Q = 10\text{м}^3/\text{ден}$.

Приемник на битовите води е р. Доспатска, след като се пречистват през септична яма и биофилтър.

“РОССИ”ЕООД – мандра – Доспат, е предприятие за преработка на мляко и производство на различни млечни артикули. Капацитетът ѝ е 10 т/ден. преработка на мляко. През 2000 – 2001 г. мандрата почти не работи, като причината е в свития пазар, липса на суровина и слабо търсене на млечните продукти. Няма изградено пречиствателно съоръжение, но все още не е започнало изграждането му. РИОСВ е дала предписание същото да се изгради до месец октомври 2002 г.

Дата	Място на пробовземане	рН	БПК
	Емисионни норми	6до9	50,0
2000 г			
05.1.2000	К Д"Салвелинус Рея Фиш" изход ПС	8.2	13.1
28.3.2000	"Нитекс" АД - гр. Доспат - на изход Емшеров кладец	7.5	45
06.6.2000	К Д"Салвелинус Рея Фиш" води на изход ПС	10.5	76

В селата на община Доспат няма промишлени предприятия. Работят дребни шивашки манифактури, гатери и малки дърводелски цехове, които формират до 0,5 – 1м³/ден. отпадни битово-фекални води, заустени в близки водоприемници без пречистване или само с механично пречистване.

Подземни води

1.	Общо водоснабдяване на населените места спрямо бг
2.	Процент на жителите обхванати от канализиране на с
3.	Наличие на пречиствателни станции за питейни води
4.	Процент на жителите захранени с пречистени питейни
5.	Потребление на вода, куб. м на жител/годишно

В системата на “В и К” на територията на община Доспат се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 28,200$ л/сек. Водохвращенията са осъществени чрез следните водоземни съоръжения:

- дренаж (Д) – 1 бр.
- каптаж на естествени извори (И) – 31 бр.

През 2001 год. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под 10 м³/ден. извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Доспат на територията, на които се намират.

Микроязовири

На територията на общината няма микроязовири.

Микро ВЕЦ

На територията на общината няма микро ВЕЦ.

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 85 918 дка, от които обработваемата земя представлява 27 959 дка – 32.5 %, в т.ч. ниви – 11 528 дка, трайни насаждения – 26 дка и естествени ливади – 16 405 дка. От общите земеделски територии 27 835 дка са частни, което представлява 32.4 %.

Основните площи от обработваемите ниви са заети с картофи за консумация и малки площи за семепроизводство.

През годината върху площ от 200 дка общинска земя, от която около 80 дка в Змеица и 120 дка в района на бившия уранов рудник с. Барутин фирма “СИРМА” ООД гр. Пловдив, ползвайки кредит от НФООС, осъществи засяване на семена от лен с цел извличане на тежки метали от замърсените вследствие на минно-добивната дейност площи. За отбелязване е, че резултатите от посевите, засети в Змеица, бяха много добри, докато в Барутин недобросъвестни местни фирми, занимаващи се с дървопреработка, изхвърляха дървесните отпадъци върху засетите площи, които впоследствие бяха запалени и провалиха голяма част от посевите.

	Вид нарушение
Община Доспат	Насипища (отвали)
	Карриери
	Други (хвостохранилища, пром. п
	пътница, подходи и др.)

През 2001 год. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

Растителната покривка в района на общината в преобладаващата си част се състои от бореална планинска растителност, най-типични представители на която са иглолистните горски формации, представени от обикновен смърч, бял бор и бяла ела. Неголеми площи заемат формациите на черната боровинка, червената боровинка и синята боровинка, които са елементи на арктоалпийския тип растителност. До 1300 м надморска височина е разпространена и растителност от Европейската широколистна област, представена от горски формации с доминиране на лятнозелени широколистни видове като формации на обикновения горун и др. В съ-

ответствие с приетите принципи за вертикалното разпределение на растителността в България, растителната покривка в Средни Родопи се отнася към четири растителни пояса: пояс на ксеротермните дъбови гори (до 700 м), пояс на мезофилните и ксеромезофилните дъбови и габъррови гори (габъррово-горунов горски пояс) (600-700 - 900-1000 м), пояс на буковите гори (900-1000 - 1300-1500 м) и пояс на иглолистните гори (1300-1500 -2000-2200 м). По билата на високите дялове присъства субалпийска храстова и тревиста растителност. От растително-географска гледна точка (Бондев 1991 г.) изследваният район е високопланински - в него преобладават растителни формации от иглолистната горска растителност, присъства и субалпийска растителност, представена предимно от две формации – на сибирската хвойна и на картъла. Сибирската хвойна образува асоциации или самостоятелно, или най-често с черната боровинка. По-рядко в асоциациите взема участие връшнякът, обикновено с присъствие в приземния етаж на мъхове, предимно бодлив хилокомиум, или на исландски лишей. По-рядко в хвойновите ценози участва мечото грозде. В по-ниските части на субалпийския пояс ограничено е разпространена формацията на ниската хвойна - образува асоциации или самостоятелно, или с черната боровинка. Тревната формация на картъла заема големи пространства в югоизточната, източната и североизточната част. Развива се предимно на почви, богати на кисели хумуси. Като плътно-туфеста житна трева картълът подтиска развитието на други тревисти видове, затова другите елементи на асоциацията имат малко изобилие и честота. От бобовите се срещат: пълзяща детелина - върху разрушен чим, обикновена детелина. От разнотривието се срещат: планинско лютиче, трилист очиболец, хопеанова русянка, дълголистен лопен и др.

В района иглолистният горски пояс е представен от две формации - на обикновения смърч и на белия бор.

Районът е слабо проучен във флористично отношение. Възможно е тук да присъствуват и други редки и защитени растения, непосочени в литературата. Тук посочваме видове, които е възможно да бъдат намерени при едно детайлно флористично изследване. Тези видове са характерни за Средните Родопи и в литературата са посочени за райони, близки до този:

Карпатско крайснежно звънче, застрашен вид. Разпространен освен в Средните и Западните Родопи, още в Рила, Пирин, Витоша и Западна Стара планина. Среща се още само в Карпатите. Расте по влажни горски поляни, в ок-райнините на смърчовите гори, по сечищата. Популациите имат мозаична структура - изг-

радени са от малобройни петна на неголеми разстояния едно от друго. Видът е с добри възстановителни възможности.

Родопска горска майка. Има статут на защитен вид. Растението е Балкански ендемит и реликтен вид. Среща се освен в Източните Родопи, още в Рила и в Тракийската низина. Освен в България още само в Гърция. Расте в сенчести гори (смърч, бук, леска и др.) като паразитира върху корените на дърветата. Популациите са отворени - единични екземпляри на неголямо разстояние едни от други.

Веленовскиев нежит, има статут на защитен вид. Балкански ендемит. Среща се освен в Родопи, още в Стара планина, Витоша, Рила, и Предбалкана. Расте по каменисти места, скали. Популациите са в добро състояние, с добри възобновителни възможности.

Костова тлъстига. Растението е със статут на защитен вид. То е български ендемит и е включено в европейския списък. Освен в Родопите се среща още в Стара планина, Пирин, Рила, Словянка, Тракийска и Тунджанска равнина. Расте по скали, скални поляни. Популациите са в добро състояние.

Обикновена кандилка. Растението има статут на защитен вид. Освен в Западните и Средни Родопи видът се среща още в Стара планина, Знеполски район, Рила. Расте в гори, храсталаци, поляни. Популациите са мозаечни.

Родопски скален копър. Има статут на рядък вид. Растението е български ендемит. Освен в Западните и Средните Родопи се посочва още за Дервентски пролом, Великотърновско. Популацията има мозаечна структура.

Мечото грозде, което е посочено на някои места като подлее, през 1995 г. със Заповед РД-401 / 07.11.1995 г. на МОС е снето от списъка на защитените видове. То е разпространено в наши планини.

Фауната в района съгласно биогеографското подразделение се отнася към Рило-Родопския район на Планинския район (Груев, Б., 1988 г.). Тя има бореален и планински облик. Във високопланинския пояс липсват южни елементи. Наблюдава се голямо богатство на борео-алпийски видове (предимно паяци и насекоми). Във високопланинските биоценози са разпространени редица видове полезни безгръбначни животни - ципокрили насекоми-предатори, червени горски мравки и редица видове от разред "Нелего-рлега". Унищожавайки вредни видове гъсеници, листни въшки и акари, те са основни санитарни на гората. От вредителите на горската растителност по-голямо значение имат няколко вида дендро-

бионти и дендрофатн-корояди, които понижават качеството на дървесината, а в редки случаи могат да доведат и до гибел на отделни дървета.

Земноводни и влечуги - по-ниските средногодишни температури - 2-8,5 °C и продължително снегозадържане са причините за тези слабата представеност на земноводните и влечугите в района. От разред Безопашати типични представители за тези надморски височини са жълтокоремната булка и планинската водна жаба. Върху влажни терени с надморска височина до 1500-1600 м се среща и зелената крастава жаба и дългокраката горска жаба, голямата водна жаба - близо до водоеми. Опашатите са представени от обикновения дъждовник.

Клас Влечуги са представени с видове от разред Люспести. Строго планински са два вида: усойницата и живородният гущер. Подразред Гущери е представен от смок-мишкар, обикновената водна змия и медянката.

Много добре са проучени гнездовата орнитофауна на съседни територии - резервата "Кастракли" и Триградско-Ягодинския район (Нанкинов. Д., 1982 г.). Поради географската близост и приблизително еднаквите надморски височини и типа на растителността потенциални представители на орнитофауната са: Малък ястреб, Обикновен мишколов, Глухар, Лещарка, Балкански кеклик, Гривяк, Куковица, Черен кълвач, Зелен кълвач, Голям пъстър кълвач, Белогръб кълвач, Горска чучулига, Горска бъбрица, Водна бъбрица, Планинска стърчиопашка. Орехче, Горска завирушка, Червеногръдка, Домашна червеноопашка, Белогуш дрозд, Кос, Поен дрозд, Имелов дрозд, Черноглаво коприварче, Елов певец, Жълтоглаво кралче, Червеноглаво кралче, Лъскавоглав синигер, Матовоглав синигер. Голям синигер. Качулат синигер). Боров синигер. Горска зидарка, Червеногърба сврачка, Сойка, Сокерица, Обикновена чинка. Диво канарче. Зеленика, Кадънка, Елхова скатия, Кръсточовка. Червенушка). Съгласно Заповед № 342 от 21.04.1986 г. на ДКООС от този списък незащитени са единствено глухарът, гривякът, балканският планински кеклик и сойката. Малкият ястреб, обикновеният мишелов и глухарът имат статут на застрашени видове в Червената книга на България, но са с благоприятен статус. Черният кълвач и белогърбият кълвач са редки видове в Червената книга, но също с благоприятен статус. Повечето от представителите са тривиални видове за високопланинските иглолистни гори, повечето от които се намират под защитата на Заповед № 342.

Имайки предвид видовия състав на дребните наземни бозайни-

ци, типичен за планинските райони у нас, потенциални представители са: Източноевропейски таралеж, Европейска къртица, Малка кафявозъбка, Обикновена кафявозъбка, Голяма водна земеровка, Белокоремна кафявозъбка, Малка водна земеровка, Див заек, Катерица, Обикновен сънливец, Горски сънливец, Жълтогърла горска мишка, Горска полевка. Снежна полевка, Воден плъх, Невестулка.

От едрите бозайници се срещат най-често сърни, дивата свиня, благородният елен и мечката.

От ядливите гъби: обикновена манатарка, пачи крак, оранжева млечница.

3.Анализи по фактори на въздействие

3.1.Отпадъци

1	Организирано сметосъбиране спрямо броя на население
2	Неорганизирано сметосъбиране спрямо броя на население
3	Организирано сметосъбиране спрямо общия брой на население
4	Неорганизирано сметосъбиране спрямо общия брой на население
5	Такса смет, промили

Общината включва 8 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 4 селища Доспат, Барутин, Змеица и Касъка с общ брой население 7700 жители, което представлява 69.6 % от общото население, а образуваните извозени и третиранни отпадъци са 493 кг на обхванат жител, което е с около 140 кг над нормата за страната. По-големият обем образувани отпадъци на глава от обхванатото население се дължи на неотчетения брой туристи, които преминават през годината в района на гр. Доспат.

Организацията по сметосъбирането се осъществява от БКС, звено към общината. Същото разполага с 640 броя поцинковани кофи и 70 броя контейнери 4 м³, които задоволяват потребността на населените места едва 30 % . Извозването на отпадъците става с ГАЗ – 53 контейнеровоз и Шкода за кофите от 110 л морално амортизирани и на практика не спазват утвърдените графици за извозване на отпадъците. Липсата на достатъчно съдове е причина за ниския обхват на населените места и обособяване на множество неорганизираны сметища във всички селища, като от извършеното картотекиране същите възлизат на 5.4 дка и то само замърсени с битови отпадъци. Дървопреработващите цехове, които за общината надхвърлят над 100 броя, безразборно изхвърлят трици, което е довело до замърсяване на много по-голяма площ, особено в промишлената зона на Доспат и всички останали населени места в общината.

Отреденото депо се експлоатира от 1996 г. и не отговаря на изискванията на Наредба № 13. Същото е включено в националната програма за изграждане и финансиране по линия ФАР, изготвен е проект и Оценка на въздействие върху околната среда, като изграждането му ще стартира през 2002 г.

За 2001 г. общината е отчетла в представената информационна карта образуването на 700 тона строителни отпадъци, които са извозени и използвани за запръстяване на депото за ТБО.

Към 31.03.2002 г. 3 фирми от общината са представили информационни карти за образуваните през 2001 година производствени отпадъци “Индуриал – Бор” гр. Доспат, “Нитекс” АД и ЕТ “Джакси” - с.Барутин, като преобладават дървесните отпадъци – 578 тона. Постъпилата информация чрез картите не отразява реалното състояние на образуваните производствени отпадъци и по-специално дървесните трици, които се образуват от фирмите, занимаващи се с дървопреработка. Не са представени информационни карти от фирма “Доспатлес” АД, а същата има два цеха в гр. Доспат и с.Барутин, чието производство е значително по-голямо от това на “Индуриал бор”, при което и образуваните отпадъци следва да бъдат по-големи.

През годината са издадени две разрешителни съгласно чл.37 от ЗОВВООС за дейност с производствени отпадъци на фирма “Индуриал – Бор” гр. Доспат и “Нитекс” АД гр. Доспат. На територията на общината няма производства, свързани с образуването на опасни отпадъци, поради което до момента не са издавани разрешителни по чл.37 от Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда за дейност с опасни отпадъци.

Събраните от общината средства за финансиране сметосъбирането и третирането на отпадъците са в размер на 50 703 лева, а изразходваните са 73 068 лева.

3.2. Шум

Населението на общината е около 11 000 души. Доспат не разполага с вътрешноградски транспорт. Общинските автобуси обслужват околните населени места.

В общината няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. Няма постъпили жалби от населението свързани с акустичния дискомфорт в РИОСВ.

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на Община Доспат по данни от 1992 год.

1. “ДОСПАТ ”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
2. “БАРУТИН”, 4 канала, 10 W;
3. “ЗМЕИЦА”, 4 канала, максимална мощност 1 W;
4. “КАСЪКА”, 3 канала, максимална мощност 1 W.

РИОСВ – Смолян не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.3.Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 год. в пунктовете – гр. Доспат, общ. Доспат и с. Барутин, общ. Доспат показват, че радиационният гама-фон е 0,14 – 0,23 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама – фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители, се оценява посредством извършването на недеструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пунктовете в гр. Доспат, общ. Доспат и с. Барутин, общ. Доспат

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклиди и те съответствуват на фоновите стойности на страната.

	U - 238
гр. Доспат и с. Барутин	56-97

Наличието на Cs – 137 се дължи на трансграничния пренос и натрупването му след аварията в Чернобил през 1986 г. Определените специфични активности варират в границите 15-33 Bq/kg в зависимост от първоначалното отложено количество и възможността за миграция.

Радиационното състояние на повърхностните води се наблюдава в 2 пункта, като измерената обща бета радиоактивност и съдържание на уран и радий в анализиранияте проби през 2001 год. е значително под пределно допустимите концентрации.

Пункт	Обща бета
р. Доспат, преди и след у-к “Изгрев”	
ПДК – II кат.	

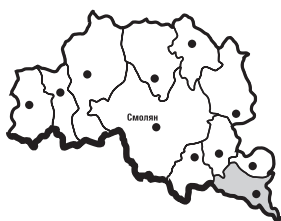
В границите на ликвидирания уранодобивен участък “Изгрев”, с. Барутин са констатирани повишени стойности на радиационния гама-фон, превишени концентрации на съдържание на радионуклеиди в почвите и в рудничните води, излизащи от затопените и ликвидираните подземни пространства. Това е вследствие на извършвания уранодобив и недовършеното саниране на участъка след ликвидирането му.

4. 4. Проекти и обекти с екологично предназначение

№	ОБЕКТ	Финансиран от
1.	Главен събирателен канал и канализация гр.Доспат	НФООС Собствени средства
2.	Канализация град Доспат – клон 40, 5 и 9	Държавен бюджет
3.	“Отглеждане на лен върху замърсени от тежки метали и радионуклеиди земеделски земи в с.Барутин и с.Зменца”	Кредит от НФООС

5. Превантивна дейност и контрол

В община Доспат има постъпили 212 лв. по санкции за 2001 г. В общината липсват предприятия замърсители, които имат задължения към МОСВ за 2001 г. На територията на община Доспат не са разглеждани обекти, за които се изисква задължителна ОВОС. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 18 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 г. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 7 бр.; Производство на хранителни продукти – 3 бр.; Производство и преработка на дървесина и изделия от хартия – 3бр., Други – 5 бр.

Община Златоград

Община Златоград е южна община в Република България, намираща се на около 300 км от столицата София и на около 70 км от международния курортен комплекс Пампорово. В близост е и до предвиденият за изграждане международен коридор Маказа. Южната ѝ землищна граница съвпада с границата на Република България с Република Гърция.

На изток община Златоград граничи с общините Кирково и Джебел, на север с община Неделино, а на запад с общините Мадан и Рудозем.

Административният център е Златоград, най-южният български град, обединяващ около себе си девет населени места - Старцево, Долен, Ерма река, Аламовци, Цацаровци, Страшимир, Пресока, Кушла и Станково.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	15487
2	Горски	2728
3	Населени места и зони	0
4	Водни течения и водни площи	0
5	Други	0
6	Общо	18215

Климат – съгласно таблицата

1. Максимална температура, °C
2. Минимална температура, °C
3. Средна годишна температура, °C
4. Средно годишно количество валежи, мм
5. Минимална влажност, отн. %
6. Средна годишна влажност, отн. %
7. Средна годишна скорост на вятъра, м/сек.

В климатично отношение районът принадлежи към Континенталносредиземноморската климатична област, Южнобългарска климатична подобласт, Източнородопски нископланински климатичен район.

На територията на общината се намират находища на оловно-цинкова руда с високо съдържание на олово – 60 % и 30 % цинк. Експлоатацията на залежите се осъществяваше от “Горубсо – Златоград” АД в ликвидация, а в момента от новия собственик – МИНСТРОЙ – ХОЛДИНГ АД.

Към подземните богатства може да се отнесе и геотермалното находище на гореща минерална вода в Ерморечието. Температурата на водата е 80–100°C, а динамичните запаси 30 – 100 л/сек.,

средно 60 л/сек. Химичният състав на водата е сходен с този на изворите в Беденските минерални бани и село Баните - Смолянска област.

Сътрудничество в областта на околната среда, организации, дружества и по-важни проекти общината осъществява с:

- Асоциация на родопските общини
- Национално сдружение на общините в република България
- Общинска мрежа за енергийна ефективност “ЕКОЕНЕРГИЯ”
- Партньорство с община Хрисуполис, Република Гърция
- Партньорство с община Фукуока, Япония

За информиране на обществеността по въпросите на околната среда се използват всички възможни начини на медийно оповестяване като кабелна телевизия “САТ М”, местния вестник и др. За информиране и ангажиране на гражданите в общинските акции по почистване се използват брошури, разлепване на обяви на специално определените за целта от общината места, специално обръщение към гражданите по кабелната телевизия.

Лицата, работещи по проблемите на околната среда в Община Златоград, са:

□ Юлия Владимирова Атанасова – главен експерт “ Екология “; 9971/ 23-33, ц.25-51, в.25

□ Минка Кехайова – технически ръководител “Комунална дейност“;ц.25-51, в.34

□ Алина Ушева - технически ръководител ”Безопасност на движението и опазване на околната среда” ц.25-51, в.34

Адрес на Общината: ул. “Стефан Стамболов” №1, гр. Златоград 4980

тел. 03071/25 51, факс: 03071/40 23,

email: zlatograd@unacs.bg, email: irep_zl@infotel.bg

Икономическа информация за общината

Основни представители на промишленост в община Златоград са :

□ “Горубсо – Златоград” АД в ликвидация – основната му дейност бе свързана с добив на оловно - цинкова руда, но от 20.11.1998 г. е обявено в ликвидация. От предприятието бяха освободени около 900 работници, понастоящем вече има добив и обогатяване.

□ “Белотекс” АД - приватизирано чрез работническо-мениджърски екип. Предприятието е специализирано за производство на сурови памучни тъкани за спортно и работно облекло, спално

бельо, медицински и технически тъкани. Постепенно стабилизира дейността си и не освобождава работна сила.

□ “ЗММ” ЕАД - Златоград е включен в списъка за масовата приватизация, при протичането на която 30.50% са продадените акции, 6.70% са раздадените безплатни акции, 33% са държавните, а 29.80 % от масовата приватизация са останали непродадени. В настоящия момент предприятието работи при минимален капацитет. Произвежда окомплектовка, екипировка и възли за металорежещи машини.

Шивашката промишленост се представлява главно от частния сектор:

□ “Свобода – 97” АД гр. Златоград – приватизирано чрез работническо-мениджърски екип. В настоящия момент работи проспериращо, не освобождава работници и частично разкрива нови работни места. Основната му дейност е свързана с шивашко производство на готово облекло. Развива и спомагателна търговска дейност и услуги.

□ “ЕС – БИ – ЕН“ ЕООД гр. Златоград – основна дейност на предприятието е производство на спортни и специализирани облекла. Спомагателната дейност, която развива, е търговията с петролни продукти.

□ “БУЛТЕКС” ООД гр. Златоград разшири дейността си, като разкри нов шивашки цех и увеличи броя на работните места. Фирмата се развива проспериращо с тенденция за разкриване на нови работни места.

В сравнително добро състояние са намират и шивашките фирми като ЕТ ”Криста – М – Валентин Метяхчов”, ЕТ “ Чилингс-тил“, ЕТ “Маврузия- Велин Куцов”, които са с тенденция да разкриват допълнително работни места.

□ “Булгартабак” - Смолян цех Златоград – специализирано за преработка на тютюн. Осигурява сезонна заетост на 170 лица. В момента се намира в застои поради предстоящата приватизация.

С производство на хляб и хлебни изделия са ангажирани 10 фирми, а фирма “Родопи НД 96” преработва млечни продукти.

Отрасъл строителство в общината се представя само от частен сектор, след като през месец април 1998 г. приключи приватизацията на общинската фирма “Беловидово” ООД с предмет на дейност проектиране и изграждане на обекти в сферата на промишленото, гражданското и инфраструктурното строителство, производство на строителни материали и изделия, услуги със строителна механизация и автотранспорт.

Строителна дейност осъществяват още 10 частни фирми, сред

които ЕТ ” Виктор Вълчев “, ЕТ “ Емил Любомиров ”, ЕТ “Красимир Чипчиев “ и др.

Големи строителни фирми имат клонове в община Златоград като – “МИНСТРОЙ”АД и “ЛОЗЕНЕЦ КОНСУЛТ- ЗЛАТОГРАД”ООД.

На територията на общината действат и няколко дървопреработващи фирми. Сред тях са: ЕТ “ Зора – Митко Чаушев ”, “Рожен” ЕАД, ЕТ “ Роси “.

Търговското обслужване се извършва от частни фирми, като преобладаващо е ресторантьорството и магазините за хранителни стоки. Открити са частни хотели, като с утвърдено име е хотел “Флора”. В общината действа и регионална секция на Съюза на частните хотелиери и ресторантьори.

На територията на общината се намират следните забележителности:

□ Църковно-манастирска крепост “Св.Неделя ” и храм “Св. Атанас”, разположени на 8 км от гр. Златоград. Местността ”Св. Неделя“ е определена за обект с природозащитна зона;

□ Единствена в страната музейна сбирка на пощите, телеграфа и телефона в гр. Златоград;

□ Етнографски ареален комплекс – за българските етнографи, историци и филолози Златоград е средище на най-старите традиции на материалната култура и бита на нашия народ. Постройките в резервата се отличават с белите си зидове около дворовете, с откритите дворове с широките дъбови врати. Срещат се елементи от ксантийски и пловдивски тип. В дворовете на повечето къщи има кладенци, оградени с дъбови кошове, с “врътки “ за въжетото и стрехи от едноулучени керемиди;

Животновъдство е застъпено както следва:

животни	об
1. Говеда	21
2. Овце	19
3. Свине	4
4. Птици	21

Финансова информация за общината

Бюджет за 2001 г. в лева – 3 668 289 лв.

Приходиизточници в общинския бюджет, в т.ч. свързани с околната среда – републикански бюджет, данъчни и неданъчни приходи, НФООС и др.

Разходи, свързани с опазване на околната среда, относителен дял от всички разходи в общината - 4.32%;

Източници на финансиране на дейността по околна среда – общински бюджет, национален бюджет, НФООС и др.

Демографска информация за общината

Поради ограничените възможности за реализация в района, особено след масовото освобождаване на работна сила от “Горубсо-Златоград” АД – в ликвидация, все повече жители търсят възможности за работа в други райони на страната или чужбина. Очакванията през 2002 година са тези миграционни процеси да се повишат.

Данните от последното преброяване на населението са дадени в таблицата

Жители	
Общо население	
до 14 г..	
от 15 до 29 г.	
от 30 до 44 г.	
от 45 до 59 г.	
над 60 г.	

Социално икономическа информация

Определена представа за динамиката в демографските показатели може да се добие от факта, че около 62 – 64 % от населението е в трудоспособна възраст.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намират шест от 43-те наблюдавани обекта без ПС и това са: ”Белотекс”, “ЕС БИ ЕН”, Оранжевия, ”Златоград-Автотранспорт”, “Дельо войвода” (Бултекс) всички разположени в общинския център и “Белотекс”-Старцево. На територията на общината има и един обект с ПС, това е обогатителна фабрика в с. Ерма река.

От месец април 1999 г. Ермореченската обогатителна фабрика не работи. При работа на фабриката до 1999 г. е имало многократни жалби, подписки и сигнали от жители на Крушкова махала в с. Ерма река. На 6 януари 1998 г. и на 4 юли 1996 г. са извършени емисионни замервания в селото. От измерванията за серен двуокис, азотен двуокис, прах и оловни аерозоли се конста-

тира, че само стойността на прах на 4.07.1996 г. е над ПДК(ср.ден.), измерената стойност е 0,26 мг/м³ при ПДК (ср.ден.)-0,25 мг/м³, останалите стойности са в нормите. В района на фабриката е характерна специфична миризма, която се дължи на флотационното масло (безвредно), допълващо се от миризмата на термална вода. Интензитетът на миризмата се променя през различните часове на денонощието и през годишните времена под влиянието на метеорологични фактори и интензитета на изхвърляне на свеж отпадък. Вятърът е в посока от хвостохранилището към селото и флотационната фабрика. Отлагането на хвоста започва още преди енергията на потока да се погаси в чашата на езерото. Отложеният хвостов пясък е в сухата част на хвостохранилището. Всичко това при засушаване и при вятър е предпоставка за увеличаване запрашаемостта в селото. Транспортът по улицата е през Крушкова махала, през нея се извозват оловно-цинковият концентрат и баластрата за надграждане на хвостохранилището. С наши предписания задължихме собственика на дружеството рудата през селото да се извозва само през светлата част на денонощието, да се търсят алтернативни транспортни решения, колите, с които се извозва концентратът, да бъдат добре уплътнени и с брезентови покривала, пътят да се поддържа чист и един път седмично да се мие, периодично следяхме състоянието на хвостохранилището и прецизвателния му ефект. Не разполагаме с апаратура да открием замърсяване на въздуха с флотореагенти, особено цианиди, но вероятността да се поддържа опасна концентрация на циановодород във въздуха е почти нулева, тъй като той много бързо се разлага на безвредни съставки. Относно здравния статус на населението на селото до 1998 г. няма целенасочени проучвания.

През 2001 г. са извършени 12 проверки на обекти без ПС, дадени са и 6 предписания. Съставени са два акта на "ЕС БИ ЕН" – Златоград, и на цеха на същото дружество в с. Старцево. Актовете са за изгаряне на промишлени отпадъци в печки на дружеството, печките бяха запечатани. Разпечатването на печките се извърши след изпълнение на всички наши предписания. Извършено беше и емисионно измерване на "Белотекс" АД. Обектът е включен в списъка на подлежащите на задължителен инструментален контрол и измерванията до 1999 г. се извършваха два пъти годишно, а от 2000 г. един път годишно. През периода 1996 - 2001 г. са извършени 10 замервания на котлите в парокотелната централа, като 3 измервания са на котел ПКМ 6,5; 6 измервания са на котел ПКМ 4 и едно измерване на котел ПКМ 2,5. Котел ПКМ 6,5 е монтиран и функционира от 1996 г. За наднормено замърсяване на

въздуха на дружеството е наложена ежесечна санкция. Стойности от емисионни измервания на обекти в общината са следните:

№	ОБЕКТ		
		сажди НДЕ - 50 мг/м ³	серни окис НДЕ - 170 мг/м ³
1	БелотексПКМ6,5	217	
2	БелотексПКМ4	562	3
3	фурна-Меричев	40	
4	Югоустрем	7	
5	Свобода-97	18	
6	Белотекс	95	
7	Трошачка ТЧС	-	
8	Мелница	-	

Забележка: С (*) са маркирани различни НДЕ – коментарът е даден по-долу в текста.

Обектите под № 7 и № 8 са измерени през 1996 г., това са трошачка ТЧС - 600/900 и мелница КМД - 1750 т и двата обекта се намират в обогатителна фабрика – Ерма река, и измерванията са извършени след ПС. Нормите за прах по време на измерването бяха: за обект № 7 - 300мг/м³ и за обект № 8 - 200 мг/м³. Обект № 6 е измерен през 1998 г. и е цех в с. Старцево на “Белотекс” АД, обекти под № 4 и № 5 са измерени през 1999 г. , а обект №3 е измерен през 2000 г. Обекти № 3 и № 4 са фурни, работещи с дърва.

След като продължително време оранжериите в град Златоград не работеха, от 2001 г. заработиха.

Положителната промяна в общината във връзка с качеството на въздуха е следната:

□ Не работят “Горубсо-Златоград” от 1999 г. и “Златоград-автотранспорт” от началото на 90-те години.

□ Монтирани са нови котли в Свобода –97

□ Разработени са предпроектни проучвания за усвояване на геотермалната енергия в региона с подобекти: топлообменна станция, ГЕОТЕЦ, оранжериен комплекс, цех за бутилиране на геотермална вода, курортен балнеолечебен комплекс, монтира се топовъздушен нафтов агрегат в Бултекс.

Проблем в общината е действащото в момента градско сметище, което не отговаря на екологичното законодателство и е източник на неприятни миризми.

От промишлеността са използвани горива (в тонове), както следва:

Горива използвани от промишлеността, видове	2000г.	2001г.
Котелно гориво – Високосернисти марка	10 959.00	1019.00
Газьол за промишлени и битови цели	194.00	158.00

2.2. Води

Канализационната мрежа на Златоград е изградена през 1965 и 1978 година. Общата дължина на ГКМ е $L = 17\,575\text{м}$. Изградени са канализационни колектори с дължина 7600м с диаметър $\Phi 200 - \Phi 800$. Процент на изграденост на канализацията спрямо уличната мрежа е $\eta = 58\%$. Дължината на изградените колектори към общата дължина на колекторите по проект е $\eta = 63\%$. Процентът на ползваемост на ГКМ от населението е $\phi = 70\%$.

Канализационната мрежа е проектирана и изпълнена като смесена. Състоянието на канализационната мрежа е сравнително добро.

Състоянието на пречиствателните съоръжения на предприятията на територията на общината е дадено в таблица.

№	Фирма	Пречиствателно съоръжение		
		налично	вид	необходимост
1.	“Белотекс”АД	не	-	не
2.	“ЗММ-Златоград”АД	да	биологична ПС	да
3.	“ЕС БИ ЕН”ЕООД	не	-	не
4.	“Беловидово”ООД – бетонов възел	да	угангел, неутрализатор	да
5.	“Родопи-НД-96”ООД – мандра	да	биологична ПС	да
6.	“Свобода-64”ЕООД	не	-	не
7	МЗ “Лельо	ла	биологична	ла

Необходимо е да се преценират диаметрите от $\Phi 200$ до $\Phi 300$ съгласно изменените норми и се извърши реконструкция там, където е необходимо, за да не се получава подприщване при дъжд и наводнения на улици и мазета на сгради.

Дата	Място на пробовземане	рН	БПК	ПМО
	Емисионни норми за канализации	бдо9	15,0	30,0
2000 г				
29.3.	гр. Златоград - на изход кол-р до ВМЗ - гр. Златоград	7.3	77	22.7
15.8.	гр. Златоград - на изход ГК до ВМЗ - гр. Златоград	7.2	825	38.4
2001 г				

Към края на 2001 г. основно е реконструиран главният събирателен колектор в участък с дължина 2082м, финансиран от НФО-ОС към МОСВ. За реконструкцията и доизграждането на ГКМ на Златоград са необходими 1500 хил.лв.

За довършване на канализационен колектор I – А до площадката на ГПСОВ са необходими 1600 хил.лв.

Град Златоград няма изградена ГПСОВ. През 2000 г. е оградена площадка на ГПСОВ, като са извършени всички процедури по отчуждаване и придобиване право на собственост от Община – Златоград. Град Златоград е включен в “Националната програма за приоритетно изграждане на пречиствателни станции за отпадни води от населени места с еквивалентен брой жители над 10 000”. Също през 2000 г. е изработен Доклад за физико-химичния състав и количеството на отпадните води. Съгласно извършения баланс на водите в доклада отпадните води се разпределят:

1. Промисленост-1 53 0м³/ден.

2. Население - 1638м³/ден.

Общо: 3163 м³/ден., което е Q_{ср}, ден. = 3163 м³/ден. = 39 л/сек. и Q_{мах} = 70,2 л/сек. Замяреността на отпадните води по показатели е: БПК₅ = 183 мг/л, НВ = 222 мг/л, Общ азот = 34,2 мг/л, Азот амониев = 24,8 мг/л, Общ фосфор = 7,2 мг/л.

През 2001 г. МОСВ съвместно с МРРБ провежда търг по избор на проектант за започване на проектирането на ГПСОВ – Златоград, което се финансира от програма “ФАР”. Търгът е проведен и е сключен договор с фирмата “Rolf Pecher Consultants” – Германия, на 29.12.01 г., като от страна на България колективът се ръководи от доц Димитър Аличков – УАСГ – София.

Очаква се проектът и всички останали процедури да завършат през 2002 г., а строителството да стартира 2003 г. и завърши 2004 г.

По-големите предприятия, изпускащи отпадни води в гр. Златоград, са “Белотекс”АД, “ЗММ – Златоград” АД, “ЕС БИ ЕН – Виолета Беширова”, “Беловдово” ООД, “Родопи – НД – 96” ООД – мандра – Златоград, “Свобода – 64” ЕООД, МЗ “Дельо войвода”, “Златоград – Автотранспорт”АД и др.

По-големи населени места в община Златоград са с. Старцево – 2771 жители, с. Долен – 1338 жители и с. Ерма река – 1178 жители.

Състоянието на канализациите е лошо. Изградени са отделни клонове без проекти на парче и не може да се установи точната дължина и диаметрите. Също така отпадните води заустват директно в приемниците без пречистване.

В с. Старцево има 2 цеха – 1 текстилен към “Белотекс”АД –

Златоград, и 1 шивашки към “ЕС БИ ЕН” ЕООД – Златоград, и едно гаражно хале към ЕТ “Иво” – Златоград, чийто предмет на дейност е транспортна дейност.

В текстилния цех работят около 130 човека на смени, като за 1 работна смяна максималният брой работещи достига 50 при максимален капацитет на цеха 500 работници. Формираните отпадни води са с битово-фекален характер. За пречистване на отпадните води е построена пречиствателна станция, състояща се от: входна решетка, биобасейни – 2 бр., вторични утайтели – 2 бр., контактен резервоар, помпена станция за рециркулация на утайка и изваждане на излишната утайка. Състоянието на ПСОВ е незадоволително поради дългия период от време, през който тя не е работила.

Друг фактор за недобрата работа на ПСОВ е неравномерният поток във времето, както и слабата хранителна среда за развитието на микроорганизмите в биологичното стъпало.

През 2001 г. е проведен търг за изграждане на канализационната мрежа на селото за около 600 х. лв. Селото разполага с цялостен проект за канализационна мрежа, но засега няма разработен проект за ГПСОВ.

Село Долен разполага с проект за канализационна мрежа. Не е провеждан търг за изграждане, Община Златоград е подготвила документи за кандидатстване за отпускане на безвъзмездна помощ от НФООС към МОСВ.

Няма проект за изграждане на ПСОВ. В селото няма промишлени предприятия.

В с.Ерма река е изградена флотационна фабрика и са разположени няколко рудника към “Горубсо – Златоград” АД.

Селото няма изградена канализация, освен единични клонове. Също така няма проект за КМ и ПСОВ. Предстои проектиране на КМ и събирателни колектори.

“Горубсо-Златоград” ЕАД в ликвидация, ХХ “Ерма река”

Наднормени показатели	Стои
Mn - манган	
Zn - цинк	

Подземни води

В системата на “В и К” на територията на община Златоград се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 29,900$ л/сек. Водохващанията са осъществени чрез следните водоземни съоръжения:

- шахтов кладенец (ШК) – 4 бр.
- каптаж на естествени извори (И) – 4 бр.

1.Общо водоснабдяване на населените места спрямо
2.Процент на жителите обхванати от канализиране на
3.Наличие на пречиствателни станции за питейни вод
4.Процент от жителите захранени с пречистени питей
5.Потребление на вода м ³ /жител/година

На територията на община Златоград се намира термоминералното находище “Ерма река”, което е извън списъка на приложение №2 на Закона за водите и е публична общинска собственост. Това е с утвърдени регионални експлоатационни ресурси за участъка “Минно селище Ерма река” - 10,5 л/сек.

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под 10 м³/ден, извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Златоград на територията, на които се намират.

В тази връзка през 2001 г. в община Златоград са констатирани 2 бр. нарушения на З.В., които са санкционирани по съответния ред.

Микроязовири

№	Населено място, име на язовира	Полезен обем хил. м ³	Завирен обем към 30.12.01г. хил. м ³	Поли площ хил.
1.	гр.Златоград м. “Хаси дере” м.яз.”Заставата”	200	20	22
2.	гр.Златоград яз.”Златоград”	3660	3500	-

Микро ВЕЦ

На територията на община Златоград няма изградени микро ВЕЦ.

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 27 096 дка, от които обработваемата земя представлява 23 651 дка – 87.3 %, в т.ч. ниви – 10 172 дка, трайни насаждения – 238 дка и естествени ливади – 13 241 дка. От общите земеделски територии 15 487 дка са частни, което представлява 57.1 %. Основните площи от обработваемите ниви са заети с картофи за консумация, тютюн и зеленчукови култури .

През годината след дълъг период на престой беше пусната в експлоатация оранжерията в гр. Златоград, засаждайки 15 дка с оранжерийни краставици.

Почвите, увредени от миннодобивната промишленост, са дадени в таблицата:

	Вид нарушение
	Насипища (отвали)
Община Златоград	Карieri
	Други (хвостохранилища, прог обрушовки, пътища, подходи)

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на общината се намира единственото вековно дърво от вида питомен кестен.

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	
	ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА		
1	ПИТОМЕН КЕСТЕН	ЗЛАТОГРАД м.БАЛАЛИЙСКА РЕКА	3.

Според геоботаническото райониране на България (Бондев, Ив., Растителността на България, 1991 г.) разглежданата територия попада в Иларийска провинция, Родопски окръг, Чернатишки район. По състав горите в района са смесени - бук, смесен с габър и горун. На северните изложения е бук с габър и горун, а на южните и ветровити склонове - бял и черен бор, смрадлика, зановец, мъждрян в неособено добро състояние. Върху речните наносни терени са се самонастанили черна върба, ива, бяз и по-рядко леска. В района се среща, макар и рядко, върху терени от изсечени смърчови гори благуна, келяв габър, а в ниските части на района - явор, шестил и планински бряст. В Червена книга на България са споменати следните видове, характерни за тази част от Родопите: Гръцка ведрица (*Fritillaria graeca*) сем.Кремови (*Liliaceae*). Рядък вид. Български ендемит; Оливеров минзухар (*Crocus oliveri*), сем.-Перуникови (*Iridaceae*), Рядък вид. Видът е включен в списъка на защитените растения в България; Веленовскиев плюскавиче (*Silene velenovskyana*) сем. Карамфилови (*Caryophyllaceae*). Рядък вид. Български ендемит; Средиземноморски шпорец (*Delphinium halteratum*), сем. Лютикови (*Ranunculaceae*), Рядък вид; Веленовскиев дебелец (*Sempervivum velenovskyi*) сем.Дебелецови (*Crassulaceae*). Рядък вид. Български ендемит; Червенодръжково шапиче (*Alchemilla erythropoda*) сем.Розови (*Rosaceae*). Рядък вид; Фривалдскиев зановец (*Chamaecytisus frivaldszkyanus*), сем.Бобови (*Fabaceae*), Рядък вид; Български ендемит; Родопска люцерна (*medicago rhodopea*), сем. Бобови (*Fabaceae*), Рядък вид. Български ендемит; Седефчеви (*Rutaceae*), Застрашен вид; Ниско бясно дърво (*Daphne sneorum*) сем. Тимелееви (*Thymelaeaceae*). Рядък вид; Анасоновиден воден

морач (*Oenanthe pimpinelloides*) сем. Сенникоцветни (*Apiaceae*), Рядък вид; Фривалдскиев пчелинок (*Marrubium friwaldskyanum*) сем. Устоцветни (*Lamiaceae*).

Животинският свят в района се отнася към централния високопланински фаунистичен район.

Характерни представители на орнитофауната са: черен кълвач (*Dryocopus martius*), зелен кълвач (*Picus viridis*), голям пъстър кълвач (*Picoides major*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), елхова скатия (*Carduelis spinus*), обикновена кръсточовка (*Loxia curvirostra*), кос (*Turdus merula*), елов певец (*Phylloscopus collybitus*), качулат синигер (*Parus cristatus*), черен синигер (*Parus ater*), голям синигер (*Parus major*), сойка (*Garrulus glandarius*), сокерица (*Nucifraga caryocatactes*), сива врана (*Corvus corone*), полско врабче (*Passer montanus*), домашно врабче (*Passer domesticus*), градска лястовица (*Delichon urbica*), селска лястовица (*Hirundo rustica*).

Влечугите са представени предимно от зелен гушер (*Lacerta viridis*), ливаден гушер (*Lacerta agilis*), стenen гушер (*Lacerta muralis*), усойница (*Vipera berus*), пепелянка (*Vipera ammodytes*), обикновена водна змия (*Natrix natrix*). Типични представители на земноводните са голяма водна жаба (*Rana ridibunda*), земна крастава жаба (*Bufo viridis*), планинска водна жаба (*Rana temporaria*), дъждовник (*Salamandra salamandra*).

3.Анализи по фактори на въздействие

3.1.Отпадъци

1. Организирано сметосъбиране спрямо броя на насел
2. Неорганизирано сметосъбиране спрямо броя на нас
3. Такса смет, промили за физически лица
4. Промили за юридически лица

Общината включва 10 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 7 селища с общ брой население 15 078 жители, което представлява 98.1 % от общото население, а образуваните извозени и третираны отпадъци са 316 кг на обхванат жител, което е в съответствие със средната норма за страната. Системата на събиране на отпадъците в общината е съвместна, т.е. всички отпадъци се събират в един съд, без да се разделят.

Дейността по събирането на отпадъците се извършва от специализирано звено “Комунална дейност” към общината в състав:

технически ръководител

шофьори на сметовозна техника – 3 броя

работници по сметосъбиране и поддръжка на сметище – 7

Звеното разполага с 1 контейнеровоз ГАЗ-53, 1 самосвал ГАЗ-53, Шкода – бобър 1 брой и МАН – 1 брой. За обхващане на всички

населени места в организирано сметосъбиране и с цел уплътняване на съществуващата нова техника, закупена със средства от НФО-ОС, е необходимо да се закупят, доставят и разстановат още 100 контейнери 1.1 м³, 500 поцинковани кофи 120 л и 400 поцинковани кофи 240 л.

Твърдите битови отпадъци се депонират на сметище, въведено за експлоатация през 1972 г. То е разположено върху площ около 5-6 дка на отклонение вдясно от главния път Златоград – Кърджали, като в североизточната си част сметището граничи с прилежащи ниви и преминаващата в съседство река Върбица. Месторазположението му създава реална опасност за замърсяване на реката. В тази връзка през периода 1997 – 1999 г. общината изразходва над 20 х.лв. за изготвена на геоложки, хидрогеоложки доклад за отредената нова площадка, геодезическо заснемане и ген. план, изготвяне на доклад по ОВОС за предвиденото ново регионално депо, което да обслужва общините Златоград, Неделино и част от Кирковска община, при което стартирането на изграждането му трябваше да почне през 2000 г. и същото беше предвидено за финансиране от МОСВ в Националната програма за управление на отпадъците. Всичко отиде напразно поради възникналото обществено настроение за това, че отредената площадка попада на границата на санитарно – охранителната зона “Б”, намираща се на около 1000 метра въздушно от шахтовите кладенци за питейно водоснабдяване и помпената станция на гр. Златоград.

В началото на 2001 г. се предприеха мерки за търсене и оглед на терени в района на община Кирково и като най-подходящ се определи този в землището на с.Пресека, който отстои на почти еднакво разстояние между трите общини. Избраната площадка е общинска собственост в размер на около 27 дка и позволява експлоатация минимум 30 години.

На територията на общината са обособени нерегламентирани сметища, заемащи обща площ около 8.3 дка, от които в гр. Златоград – 6.5 дка, с.Долен – 1 дка, с. Старцево -0.8 дка. Закриването им е предвидено да започне през 2002 г. и да завърши до 2000 г., като за целта са необходими 1 млн.203 хил.лв. В горната сума е включена рекултивация на съществуващото депо.

Приходите на общината във връзка финансирането на дейността по събиране и третиране на отпадъците са 82 280 лева, а разходите са в размер на 88 999 лева. За 2001 г. общината е отчела в представената информационна карта образуването на 640 тона строителни отпадъци, които са извозени и депонирани на депото за ТБО в м. Гюргенджик.

Към 31.03.2002 г. 2 фирми от общината са представили информационни карти за образуваните през 2001 година производствени отпадъци - "Белотекс" АД и "НОРД" ООД, чието количество възлиза общо на 42 тона, от които за вторична преработка са предадени 30 тона, или 87.7 %. Постъпили са 8 информационни карти, от които по 2 броя отчет и декларации за опасни отпадъци от "Автотранспорт" АД Златоград, 3 от "Петрол" АД гр. Пловдив и 1 от "Горубсо –Златоград" в ликвидация гр. Златоград.

От есенната сесия на 2000 г. за финансиране на проекти "ЗАЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА" общината беше одобрена с разработения най-икономичен проект, който се реализира през 2001 г. и се усвоиха 10 хил. лева за почистване на терени, замърсени с битови отпадъци и озеленяване в гр. Златоград.

3.2. Шум

Населението на общината е около 15 000 души, а в града живеят около 8500 жители.

Общински автобуси:	7бр.
Частни автобуси:	13бр.
Общ брой:	20 бр.
Лични автомобили	Общ брой- 1798

На територията на община Златоград източници на шум са подразделенията на "Горубсо - Златоград" ЕАД, като в това число влиза флотационната фабрика в с.Ерма река.

В РИОСВ – Смолян, е постъпила една жалба от фурна за хляб в един от кварталите на града. Направено е измерване на нивото на шума и са дадени предписания.

Характеристика на промишлените обекти източници на шум

Наименование на обекта	Предмет на дейност	Местополож	
		Централна градска част	Промисленз зона
Флотационна фабрика - с.Ерма река	Преработка на руда в концентрат	да	
Горубсо-Златоград", шахта"Андрю"	Добив на руда		да
"Горубсо-Златоград" ЕАД - в	Извозване на руда	да	

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на Общи-

на ЗЛАТОГРАД по данни от 1992 год.

1. “ЗЛАТОГРАД ”, 4 канала, максимална мощност 100 W;
2. “ФАБРИКА”, 4 канала, 10 W;
3. “ЕРМА РЕКА”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
4. “АЛАМОВЦИ”, 4 канала, максимална мощност 1 W;
5. “СТАРЦЕВО”, 4 канала, максимална мощност 10 W.

РИОСВ – Смолян не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4.Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 г. в пункта – гр. Златоград, показват, че радиационният гама-фон е 0,19 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама-фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители, се оценява посредством извършването на неструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пункта в гр. Златоград, общ. Златоград.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и същите съответствуват на фоновите стойности на страната.

	U - 238	
гр. Златоград	124	

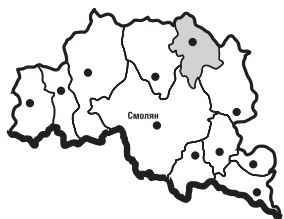
4. Проекти и обекти с екологично предназначение

На територията на община Златоград няма финансиране през 2001 г. на обекти с екологично предназначение.

5. Превантивна дейност и контрол

В община Златоград има преведени 2258 лв. по санкции за 2001 г. Не е издължило задълженията си към МОСВ до края на 2001 г. по наложената им санкция “Горубсо - Златоград” ЕАД - Златоград – 1386 лв. РИОСВ – Смолян, е разгледала един обект от отрасъл инфраструктура, за който се изисква задължителна ОВОС - “Водоснабдяване на с.Ерма река”, с. Ерма река, област Смолян - потвърждение на Решение № 14-4/99. На заседанията на общинс-

кия съвет по устройство на територията са взети 12 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 год. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 5 бр.; Производство на хранителни продукти – 1 бр.; Производство и преработка на дървесина и изделия от хартия – 1 бр., Производство на изделия от плат трикотаж и текстил – 1 бр., Други – 4 бр.

Община Лъки

Община Лъки е разположена в силно пресечения Преспански дял на Северните Родопи и заема площ от 292,5 км². Тя е част от Пловдивска област и заема 5,4 % от територията –.

Общината граничи с общините Банище, Чепеларе, Смолян и Асеновград.

Община Лъки обхваща един град, осем села и три махали, които са дисперсно разположени - характеристика, типична за планинските райони. В гр. Лъки са съсредоточени административните, икономическите и културно-просветните функции на общината. Съотношението градско – селско население е 71% : 29%. Населението на община Лъки е разпределено както следва: 2912 жители в гр. Лъки и 1199 човека живеят в селата и махалите. Общият брой на населението е 4111 жители.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	4281
2	Горски	6964
3	Населени места и зони	
4	Водни течения и водни площи	
5	Други	
6	Общо	11245

Климат - съгласно таблицата

1. Максимална температура, °С
2. Минимална температура, °С
3. Средна годишна температура, °С
4. Средно годишно количество валежи, мм.
5. Минимална влажност, отн. %
6. Средна годишна влажност, отн. %
7. Средна годишна скорост на вятъра, м/с.
8. Преобладаващи ветрове в общината, посока

С национално значение са находищата на полиметална олово-цинкова руда, която се определя като сулфидна със следното съдържание: олово - 2,77%; цинк - 1,30 %; мед - 0,14 %; сребро - 35,5 г/тон. Установено е и наличието на молибден, кобалт, желязо, манган, талий, никел, хром, сяра, бисмут и други елементи, представени в незначителни количества. Първичните рудни минерали са представени от галенит, пирит, сфалерит, халкопирит, магнетит и хематит.

Тези находища на цветни метали - масоматичен и жилинен тип, се разработват повече от 40 години.

Съществува ползотворно взаимодействие с експерти от различни сектори по опазване на околната среда от РИОСВ - Смолян,

с ХЕИ - Пловдив и гр. Асеновград, във връзка с химични, радиологични и микробиологични анализи на водата, с представители от Държавно дивечовъдно стопанство "Кормисош" - гр. Лъки, във връзка с оценка на щети от диви животни. С еколога на община Смолян периодично се осъществява обмяна на опит и обсъждане на национални нормативни актове.

Във връзка с изграждане на правилно отношение към компонентите на околната среда и опазването им от замърсяване съществува единомислие на служителите от ОБА - гр. Лъки, и директора на СОУ "Хр. Ботев" – Лъки, за включване в учебителната програма на учащите се часове, в които да се разясняват и дискутират екологични теми. Учениците от това училище активно се включиха в акцията, организирана от ОБА - гр. Лъки, за събиране на отпадъчна хартия. Координирано със служителите по екологията от ОБА - гр. Лъки, се проведе през 2001 г. екоден, в който учениците почистиха от отпадъци училищния двор и площи около него и засадиха дървета и храсти. Директорът на СОУ "Хр. Ботев" и родителският съвет заявиха своята подкрепа при разработка на проект от ОБА - гр. Лъки, на тема "Най-икономичен проект за почистване на терени, замърсени с битови отпадъци и озеленяване" и предложиха своето партньорство при почистване на м. Кръстова гора от ТБО. Подкрепа за проект на същата тема ОБА - гр. Лъки, получи и от г-жа Лидия Арсова, която е председател на УС на сдружение "Екосвят Родопи"- Смолян. Предложеното партньорство се състои в предоставяне на материали по темата, на филми с екологична тематика, участие в самата кампания за почистване.

Един от проблемите, който влияе негативно върху опазването на околната среда, това е проявената слаба екологична култура и гражданска незаинтересованост на една немалка част от населението в община Лъки. Основен и единствен на този етап подход е ежемесечното издаване на екологичен бюлетин "Дълг към природата", от който населението получава информация, свързана с екологията. До този момент ОБА - гр. Лъки издаде четири броя от този специализиран бюлетин, чрез който се стреми да ангажира вниманието на населението по различни теми.

Пътната инфраструктура на община Лъки се състои от 79,988 км общински пътища и 49,700 км пътища от републиканската пътна мрежа. До всички населени места с изключение на махалите пътищата са асфалтирани, в добро състояние и постоянна поддръжка. Най-близката ж.п. гара е на 32 км от Лъки (в Асеновград).

Длъжности: главен специалист "Опазване на околната сре-

да”, главен специалист “Инвеститорски контрол”, главен специалист “Благоустройство и комунално стопанство”.

Длъжностите се заемат от един агроном-инженер с висше образование, един строителен инженер с висше образование и един строителен техник със средно специално образование .За контакти : тел.: 03052 / 22 55 вътр.117 ; вътр.118 и вътр.111; факс :03052 / 21 68

Икономическа информация за общината

Община Лъки е един от областните територии от природата райони. Характерният релеф, причудливите метаморфни скали, защитените природни територии, културно-историческите паметници, църкви и параклиси са предпоставка за превръщане на общината в туристическа дестинация. Засега най-голяма посещаемост има манастирският комплекс “Света Троица - Кръстова гора”. Освен стария параклис “Света Троица” е изградена църквата “Успение на Пресвета Богородица “ с 14 параклиса от двете страни на пътя към Светия кръст, наименувани на Светите апостоли. Изграден, но все още незавършен е манастир с монашеско крило, стаи за миряни с по 2 и 3 легла за около 70 човека. Почти завършена е канаския с два църковни магазина, чайна за посетителите, която ще предлага чай, кафе и закуски за гостите на първия етаж и 10 стаи за обслужващия персонал на втория етаж. Проектира се още една църква с избраното вече име “Кръст Господен” в средата на манастирския комплекс.

Трасиран е и са осигурени средства за околоръстен път, зад Светия кръст, с широчина 7 метра, който ще се използва за паркинг и ще улесни придвижването на посетителите.

Пътят до комплекса е асфалтиран и обозначен с табели, но е еднопосочен, с което се забавя движението, особено в дните преди и след служба и в празнични дни. Необходимо е доизграждане и разширяване, което да направи пътуването по трудния терен по-безопасно.

Средната посещаемост на комплекса е 5-6 хиляди туристи седмично.

След закупуването на разчистваща пътя техника, за която са осигурени средства, ще бъде възможно посещението му и през зимата.

Утвърдена посещаемост има и ловна резиденция ”Кормисош”, която е собственост на Държавна дивечовъдна станция “Кормисош”.

Средногодишната посещаемост е около 20 групи от по 3 до 7 човека, основно чужденци, в рамките на ловния и риболовен се-

зон. Изградена е и се поддържа битова база за временното пребиваване на туристите.

Освен ловен и риболовен туризъм в резиденция “Кормисош” за български и чуждестранни туристи се предлагат и услуги като езда по кози пътеки, пеши преход по утвърден маршрут до местностите Аква тепе, Хамбар дере, Хайдушки поляни и вивариума.

В най-високото населено място на Балканския полуостров, с. Манастир има учредено туристическо дружество “Красива гора”, което стопанисва туристическа спалня. Проектира се изграждането на ски-влек.

Учредяването на Местен съвет по туризъм е с цел насочване на желаещите да се занимават с такъв род бизнес към съвременните изисквания на предлаганите туристически услуги. Местният съвет по туризъм работи за утвърждаване на постоянен, организиран туристически поток на територията на Общината и за подобряване социалното положение на населението.

Рудодобив (добив и обогатяване на полиметална оловно-цинкова руда) и лека промишленост са структуроопределящите отрасли на територията на община Лъки.

Предприятието “Горубсо Лъки” АД включва два рудника, флотационна фабрика и ремонтно-механичен цех и осигурява най-голям процент трудова заетост в общината - 650 лица. От извършените сондажни проучвания се оказва, че находищата в Лъкинското рудно поле разполагат с допълнителни балансови запаси, които са възможност за удължаване живота на съществуващите рудници.

Второто по значение предприятие в община Лъки е “Преспа-Лъки” АД. То е специализирано в трикотажно (мъжко, детско, дамско) производство. Оборудвано е със съвременна плетачна и конфекционна техника. Негови партньори са световноизвестни фирми от Германия, Италия, САЩ и Канада. Бъдещето на предприятието зависи от запазване на съществуващите и заемане на нови пазарни позиции и от адекватна управленска политика. Осигурява работа на 180 човека, основно жени.

Освен него леката промишленост включва и дребни шивашки предприятия с нестабилни производства. Липсват местни преработвателни предприятия.

Строителната дейност се осъществява от частните фирми: “Консорциум” – Лъки, “Минстрой-Родопи” - гр. Мадан, които са изпълнители главно на инфраструктурни обекти.

Големи фирми на територията на Общината- наименование, отрасъл, собственост, форма на управление, видове производст-

ва, адрес, телефони, факс:

□ “Горубсо-Лъки”АД - миннодобивна промишленост, тел.03052 / 20-46 - изпълнителен директор

□ Завод “Преспа-Лъки”АД - лека промишленост, трикотажно производство на облекла, тел. 03052/ 20-52 - изпълнителен директор

□ “Минстрой-Родопи” - строителна дейност, тел: 03052/ 24-54 – Костадин Канелов

□ “Консорциум “ Лъки - строителна дейност, тел.03052/20-02 - Б. Русев

Селскостопанска информация за общината

В структурата на селското стопанство се включва главно монокултурно отглеждане на картофи, предимно за консумация и слабо развито животновъдство (едър рогат добитък, овце и по-малко кози). Култури като фасул и тютюн са застъпени слабо. По данни от проведено анкетирание на земеделски производители през 2001 г. площите, заети с картофи, са 1800 дка, с фасул 80 - дка и с тютюн - 5 дка. Площта, която се заема от ливади, е 17 260 дка.

Планинският релеф, в съчетание с умерения през зимата и лятото климат, е предопределил картофопроизводството като основен селскостопански поминък. Неблагоприятно върху населението се отрази реформата в земеделието- смяната на собствеността върху земята. Стръмният планински релеф, разпокъсаността на обработваемите площи, откъснатостта от пътна мрежа прави труднодостъпна една част от земеделската земя за обработка. Не е за пренебрегване и ежегодното нанасяне на щети от нападения от диви животни в нивите и ливадите на частните земеделски стопани, което е причина една част от обработваемите площи да бъдат изоставени и да се превърнат в пустееща земя. Агротехническите мероприятия се извършват примитивно с животинска тяга. Липсват машини за механизирана обработка на площите. Само 10,6 % от обработваемата земя реално се обработва.Традиционните сортове картофи, използвани като посадъчен материал, са нискодобивни вследствие неспазване на сеитбооборота и сортообмена.

Все още в община Лъки не е създадена местна организационна структура за подпомагане и стимулиране на земеделието. Липсата на пазар за реализация на продукцията и ниските изкупни цени принудиха част от земеделските производители да се откажат от земеделие.

Животновъдството в общината е слабо развито

1. Говеда	
2. Овце	
3. Свине	
4. Птици	

Финансова информация за общината

Бюджетът на община Лъки за 2001 г. е 1 365 382 лв.

За опазване на околната среда приходоизточник е НФООС - гр. София., чиито средства постъпват в извънбюджетна сметка. На този етап от НФООС са отпуснати средства за изграждане на обект "Главен събирателен канал и канализационна мрежа в гр. Лъки" - 487 383 лв. за 2001 год. Разходи, свързани с опазване на околната среда - сумата на изразходваните средства се равнява на постъпилите.

Такси в общината се събират за следните услуги: сметопо-чистване, сметоизвозване и почистване на обществените места. Събраните средства за 2001 г. от такси са 50 000 лв. Направените разходи също са 50 000 лв. за извършване на тези услуги през 2001 г., от което следва, че приходите покриват на 100 % разходите за осъществяване на тези дейности.

Източници на финансиране на дейността по околна среда.

Източник на финансиране на дейностите по околната среда е НФООС.

Демографска информация за общината

Община Лъки включва един град, осем села и три махали.

Общо: 4111 жители, или 2912 живущи в гр. Лъки и 1199 в селата и махалите. Населението на общината е 4111 жители, от които до 18-годишна възраст – 23,7%, от 18-65 години - 64,2 %, и над 65 години -12,2%.

Ясно изразена е тенденцията към обезлюдяване на общината. Миграционните процеси са най-силни в сравнение с другите общини в областта. Икономическите реформи са фактор, който генерира тези процеси

регион	1999г. общо население	1999г. в т.ч. мъже	19 в ж
Община Лъки	4550	2347	2

Основен притегателен център за поклоннически туризъм е манастирският комплекс "Кръстова гора". От месец април до ме-

сец октомври ежеседмично това свято място се посещава от около 5000 богомолци от цялата страна .

През летния сезон временно се завръщат по родните места и местни жители, преселили се в други общини. Особено оживяват вилната зона в с. Манастир, с. Борово, с. Джурково и др.

Социалноикономическа характеристика

Среден годишен доход на човек от населението на общината в сравнение със средното за страната.

Доходите на населението в община Лъки са по-ниски от средните за страната , което се дължи основно на ниските размери на работната заплата, която е основен източник на доходи. Незначителни са доходите от земеделието и животновъдството.

В община Лъки се потвърждава валидното и за цялата страна правило, че декларираните доходи в частния сектор са по-ниски от тези в държавния сектор.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1.Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намира един от наблюдаваните 43 обекта, работещи без ПС и това е “Преспа” - Лъки. През 2001 г. са извършени 2 проверки на обекти без ПС. На територията на общината се намира и един обект с ПС - Лъкинска обогатителна фабрика (ЛОФ). Стойностите от емисионни измервания на обекти в общината са следните:

№	ОБЕКТ	сажди	серни окис
		НДЕ - 50 мг/м ³	НДЕ - 170 мг/м ³
1	р-к Джурково	-	0
2	ПЦ ЛОФ	18	882
3	ТрошачкаКМД1750	-	-
4	Трошачка ТЧС	-	-

Забележка: С (*) са дадени различни НДЕ - коментарът е в текста по-долу.

Източници на замърсяването на въздуха са фините частици от отпадъка от обогатителната фабрика, товаро-разтоварните работи при транспортната дейност, откритите скални насипни отвали при рудничните площадки.

Всички емисионни замервания са обекти на “Горубсо-Лъки”. Обектите под № 1 и № 2 са измерени през 2000 г., а обектите под № 3 и № 4 - през 1996 г. Измерването се извърши от ревизионната

шахта на въздуховода, беше обхванат периодът преди, по време и след извършване на взривни работи. Нормите за серни и азотни окиси е 50 мг/нм³, а за прах 80 мг/нм³. Обект № 2 е парна централа към ЛОФ, на която през 1998 г. се извърши основен ремонт. Обекти № 3 и № 4 са челюстни трошачки към ЛОФ и двете замервания са направени след ПС (пенофилтри) на комините преди вентилаторите. Резултатите от измерванията показват, че монтираните ПС осигуряват необходимия пречиствателен ефект.

Замърсяването на атмосферния въздух се получава от разпращането на хвоста в резултат на ветрова ерозия, изчислените стойности, когато това се получава, са ветрове на 10 м над повърхността на хвоста и скорост над 6 м/сек.

Проблем за качеството на въздуха в общината е разположението на обогатителната фабрика за преработване на добиваната оловно-цинкова руда, която е непосредствено в центъра на гр. Лъки и не отговаря на Наредба № 7 на МЗ от 22.05.1992 г. за задължителните хигиенни изисквания за здравна защита на селищната среда. Необходимите минимални отстояния за такова производство са 500 м, а фактическите са около 15. Обективните причини за съществуващото несъответствие са, че в непосредствена близост до фабриката, дълго време след нейното построяване и пускане в експлоатация на 11 октомври 1959г., са построени училище, общежитие за ученици, общежитие за работници на Горубсо, общежитие на общинска строителна организация, няколко жилищни блока, множество частни къщи. За намаляване на вредното въздействие върху качеството на въздуха е предприето следното:

- транспортирането на рудата се извършва само по асфалтирани пътища, като по трасето на маршрута към фабриката в участъка зад училището има изградена водна инсталация с оросителна система за непрекъснато и интензивно оросяване на уличното платно. За недопускане на разсипване на материали по уличното платно и по шосето се следи автомобилите да не се претоварват, да се движат със съобразена скорост и да се поддържат в добро технико-експлоатационно състояние.

При функционирането на обектите на дружеството няма жалби и сигнали

2.2. Води

Град Лъки се характеризира като миньорски тип селище. Своят икономическо и социално развитие градът получава със започване на рудодобивната дейност в района в края на 50-те и началото на 60-те години.

Първата канализация е изградена през 1960 г., като са изградени канали с дължина 6350м и диаметри Ф100 до Ф350. Общо за периода 1960 – 1994 г. е изградена канализационна мрежа с дължина 7650 м.

През 1998 г. е извършено проектиране за реконструкция на канализацията и изграждането на нова в кварталите.

През 1999 г. започва изграждането на новата канална мрежа, като до края на 2001 г. са изградени канализационни клонове и събирателни колектори с дължина L = 6224 м.

Основно е реконструирана канализацията с диаметри Ф150 и дължина 2750 м. Общата дължина на построената и реконструирана канализация е L = 11124 м. За цялостно завършване на каналната мрежа остава да се изгради канализацията в кв. “Тепавица”.

Отреден е терен за изграждане на ГПСОВ, но на този етап няма проект за пречиствателната станция.

Замърсеността на отпадните води, зауствани в река Лъкинска след града, са дадени по-долу.

Дата	Място на пробовземане	рН	БПК	ПМО	ХПК	РВ	НВ
	Норми за емисии от канализации	6до9	15,0	30,0	70,0	1000	50,0
2000 г.							
13.04.2000	гр. Лъки - изход ГК	7,5	72	25,6		284	25
17.08.2000	гр. Лъки - изход ГК	7,5	36	29,6		346	75
2001 г.							
13.09.2001	гр. Лъки - изход ГК	7,6	48,6	33,2	128	381	103

По-големи предприятия в Лъки са “Горубсо – Лъки” АД и “Преспа” АД.

“Горубсо – Лъки” АД е дадено в отделна точка по обекти: р-к “Дружба”, р-к “Джурково”, р-к “Хан Аспарух” и ХХ “Лъки – 2”.

“Преспа” АД е текстилно предприятие. В предприятието се формират битовофекални отпадни води с количество около 2 до 3 м³/ден. и от изпиране на готова продукция около 25м³/ден. Отпадните води се заустват в ГКМ и отговарят на нормите за ГК.

По-големи населени места в община Лъки са селата Белица – 320 ж., Джурково – 218 ж., Дряново – 291 ж. и Манастир – 117 ж.

В селата няма проектирани и построени канализации и пречиствателни съоръжения. Отделните клонове са строени от населението “на парче” без проект и се отвеждат без пречистване във водоизточниците.

През 2001 г. се проектира и изгради събирателен канализационен клон и пречиствателна станция за отпадни води с дебит

$Q = 100\text{м}^3/\text{ден.}$ и часово натоварване $Q = 7\text{м}^3/\text{ч}$ от манастирски комплекс “Света Троица” в местност Кръстова гора. Станцията се състои от: входна решетка, първичен утайтел, въртящ се биоконтактор, вторичен утайтел и камера за излишна утайка.

Подземни води

В системата на “В и К” на територията на община Лъки се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{\text{ср.год.}} = 22,600$ л/сек. Водохващанията са осъществени чрез каптаж на естествени извори (И) – 32 бр.

През 2001 год. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под $10\text{ м}^3/\text{ден.}$ извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Рудозем на територията, на които се намират.

Микроязовири

На територията на общината няма микроязовири.

Микро ВЕЦ

№	река землище	обект
1.	р.Джурковска гр.Лъки	МВЕЦ”Джурково 1”
2.	р.Джурковска гр.Лъки	МВЕЦ”Джурково 2”
3.	р.Джурковска гр.Лъки	МВЕЦ”Джурково 3”
4.	р.Джурковска гр.Лъки	МВЕЦ”Джурково 4”
5.	р.Манастирска р.Дяволска гр.Лъки	МВЕЦ”Кенан дере 1”
6.	р.Манастирска	МВЕЦ”Кенан дере 2”

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 55 327 дка, от които обработваемата земя представлява 26 678 дка – 46.4 %, в т.ч. ниви – 8279 дка, и естествени ливади – 17 399 дка. От общите земеделски територии 42 813 дка са частни, което представлява 77.4 %.

За отбелязване е, че около 10 % от обработваемата земя се ползва, причина за което са стръмните терени, отдалечеността от главните пътища и населените места и не на последно място щетите, които се нанасят ежегодно от дивите животни, отглеждани в ДДС “Кормисош”.

През годината се ликвидира общинският склад, в който се съхраняваха препаратите за растителна защита, като се пакетираха и извозиха за съхранение до тяхното окончателно унищожение в базов склад м. Герзовица .

Общината е партньор на „Съюз за алтернативно земеделие в Родопите” в проект „Нови възможности за трудова заетост на съкратените от рудодобива чрез алтернативни форми на земеделие”, като през 2001 г. предостави 70 дка общинска земя за засаждане на етерично- маслени култури.

	Вид нарушение
Община Лъки	Насипища (отвали)
	Кариери
	Други (хвостохранилища, обрушовки, пътища, подходи)

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

“Горубсо-Лъки” АД, гр. Лъки и Лъкинска обогатителна фабрика – “ЛОФ” работиха през 2001 г. по утвърдени годишни инженерни проекти.

Добивът на руда през 2001 г. е извършван от рудниците “Джурково”, “Дружба” и “Хан Аспарух”.

1.	Добив на руда	
2.	Съдържание	
	- олово	
	- цинк	
3.	Метал	
	- олово	
	- цинк	
4.	Загуби	
5.	Обедняване	
6.	Отпадък (баластра)	

От Лъкинска обогатителна фабрика е преработена за 2001 год. руда, съответно:

1.	Преработена руда
2.	Произведени концентрати - оловен - цинков
3.	Качество на концентратите - оловен - цинков
4.	Извличане на металите - за оловен концентрат - за цинков концентрат
5.	Отпадък (хвост)

През 2001 г. “Горубсо – Лъки” АД - гр. Лъки, продължи да зауства рудничните отпадни води от р-к “Дружба” и р-к “Джурково” в р. Джурковска и р-к “Хан Аспарух” в р. Манастирска, без да се извършва предварително пречистване.

Рудничните води са с наднормено съдържание на някои показатели за втора категория водоприемник, за което на дружеството е наложена имуществена санкция.

“Горубсо – Лъки” АД - гр. Лъки
рудник “Дружба”

Наднормени показатели	Стойност
Неразтворени вещества	53

рудник “Джурково”

Наднормени показатели	Стойност
Pb	0,331

рудник “Хан Аспарух”

Наднормени показатели	Стойност
Неразтворени вещества	207
Mn	2,129
Zn	2,18

Отпадните води от ЛОФ след пречистване в ХХ “Лъки - 2” се заустват в р. Юговска. През 2001 г. не са констатирани наднормени съдържания в тях за категорията водоприемник.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на общината се намира част от биосферен резерват с международно значение и три природни забележителности.

Резерват “Червената стена” - обявен е със заповед № 2631 от 1962 г. на ГУГ, разширен със заповед № 155 на МГГП от 1969 г. и заповед № 176 на КОПС (ДВ. бр.26 от 1983 г.), обявен на мястото на заличения през 1956 г. резерват “Бачковски манастир”. Резерватът обхваща 3029 ха площ със създадена буферна зона на площ

от 330.1 ха. По своя характер резерватът е ботанически. Коренната растителност по тези места, представена в миналото от ксеротермни дъбови и черноборови гори, е унищожена. Впоследствие се е формирала по-богата ксеротермна флора от субмедитерански тип. В днешно време първостепенна роля в изграждането на растителната покривка на района играят реликтните съобщества от черен бор (210 ха). Елемент на естествената растителност са и ценозите на балканския ендемит остролистна (борисова) ела. Значително присъствие в първичната (коренна) растителност на резервата имат и съобществата на обикновен габър, горун, обикновен бук и воден габър. Има и интересна скална растителност. Богат и разнообразен животински свят, представен от видове, характерни за предпланинския и среднопланинския пояс на Родопите. Тук се срещат мечката, благородният елен, сърната, дивата свиня, дивият заек, лисицата, дивата котка, вълкът и дивата коза, скален орел, ловен сокол, лещарката, глухарът, бухалът и черният кълвач. Успешно са интродуцирани муфлонът и елена лопатар.

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	ОБЩИН.
	РЕЗЕРВАТИ		
1	ЧЕРВЕНАТА СТЕНА - част	С.БОРОВО	ЛЪКИ

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	ОБЩИНА	ОБ.
	ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ			
1	ГЮМБЕРТИЯТ А	С.БЕЛИЦА	ЛЪКИ	ПЛ
2	СВЕТИ ДУХ	С.МАНАСТИ Р	ЛЪКИ	ПЛ
3	СКАЛЕН МОСТ	С.БЕЛИЦА	ЛЪКИ	ПЛ

3. Анализи по фактори на въздействие

3.1. Отпадъци

1.Организирано сметосъбиране спрямо броя
2.Неорганизирано сметосъбиране спрямо бр
3.Такса смет, промили
А/ Такса от физич. Лица и жилищни имоти
Б/Такса за юридически лица, не жилищни
ЕТ, ООД и СД
такса “сметосъбиране и сметоизвозване”
такса “почистване на обществени места”
такса “депо”

Общината включва 12 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 7 селища с общ брой население

3976 жители, което представлява 96.7 % от общото население, а образуваните извозени и третирани отпадъци са 514 кг на обхванат жител, което е със около 160 кг над нормата за страната. По-големият обем образувани отпадъци на глава от обхванатото население се дължи на неотчетения брой туристи, които преминават през годината в района на основния притегателен център за поклоннически туризъм манастирския комплекс “Света Троица-Кръстова гора”, през който в периода от месец април до месец октомври ежеседмично се посещава от около 5000 богомолци от цялата страна. Дейността по сметосъбирането и сметоизвозването се издържа чрез приходите от такса “Смет”, определена диференцирано за гражданите, държавни и частни фирми, търговци и др., като за физически лица и жилищни имоти на юридически лица е 4 промила, а таксата за юридически лица, нежилищни обекти, търговски обекти, ЕТ, ООД и СД е 8 промила. Събирането на битовите отпадъци се осъществява в общо 184 броя заменяеми съдове с вместимост 1 м³, разположени в населените места гр. Лъки – 100, с. Манастир – 20, с. Белица – 20, с. Борово – 20, и в селата Дряново, Джурково и Югово по 8 броя.

Селата Здравец и Лъкавица и немалка част от населените места с организирано сметосъбиране не ползват услугата поради силно пресечения релеф, значителна разлика в надморското равнище, тесни и трудно достъпни второстепенни и неасфалтирани улици, което е причина за обособяване на нерегламентирани депа, които за общината възлизат на 9.2 дка.

Извозването на отпадъците се осъществява с ГАЗ-53 контейнеровоз, ЗИЛ самосвал и трактор ЮМЗ 6КЛ, чието състояние е лошо. Това е предизвикало инициативата на общината да кандидатства пред Министерство на околната среда и водите за отпускане на безлихвен кредит за покупка на нова сметосъбирачна техника. През 2001 г. са закупени 50 броя нови контейнери от 1 м³.

Дейността се осъществява от фирма “Садово” ООД, като събраните и изразходвани средства за финансиране сметосъбирането и третирането на отпадъците за годината са 50497 лева.

Отпадъците се извозват и депонират на общинско сметище, разположено на около 5 км южно от гр. Лъки в м. Ивански дол, върху площ от 4 дка по ската към язовирното езеро на хвостохранилище “Лъки – 2”, като в долния край те контактуват с езерото и са предпоставка за замърсяване водите му. В тази връзка беше отреден нов терен за изграждане на депо за ТБО, за който се разработи и прие доклад за оценка на въздействие върху околната среда и предстои процедура по възлагане на проектирането.

За 2001 г. общината е отчела в представената информационна карта образуването на 180 тона строителни отпадъци, които са извозени и използвани за запръстяване на депото за ТБО, което на практика е трудно осъществимо, имайки предвид месторазположението на депото.

“Горубсо Лъки” АД е представил информация, свързана с образуваните опасни отпадъци, които за годината възлизат на 216 915 тона хвостов пясък. Той се депонира по утвърден проект на отредено за целта депо, разположено на около 3 км северно от гр. Лъки, на което от 1987 г. до момента са натрупани 8 500 000 тона.

3.2. Шум

Населението на общината е близо 5000 жители.

На територията на община Лъки източници на шум са подразделенията на “Горубсо - Лъки” ЕАД, като в това число влизат флотационната фабрика и автобазата.

Извозването на рудата от рудниците се извършва денонощно през централната улица на града в близост до блоковете, в които живеят около 230 души.

Флотационната фабрика е в близост до жилищна площадка, в която живеят около 250 души, непосредствено до административна сграда на общината и на 300 м от СОУ ”Христо Ботев, в което се обучават около 490 ученици.

Характеристика на промишлените обекти, източници на шум

Наименование на обекта	Предмет на дейност	Местополож	
		Централна градска част	Промислена зона
Флотационна фабрика - гр.Лъки	Преработка на руда в концентрат	да	
Флотационна фабрика - гр.Лъки	Преработка на руда в концентрат	да	
Автобаза - гр.Лъки	Извозване на руда	да	
Автотранспорт	Превоз на	да	

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на община Лъки по данни от 1992 г.

1. “ЛЪКИ - 1 ”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
2. “ЛЪКИ - 2”, 4 канала, 1 W;
3. “ДРЯНОВО”, 2 канала, максимална мощност 10 W;

4. “КАРАМУШ”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
5. “ДЖУРКОВО”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
6. “ ЛЪКАВИЦА”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
7. “ЮГОВО” – 4 канала, максимална мощност 1 W.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 г. в пункта – Лъки, община Лъки, показват, че радиационният гама-фон е от 0,15 – 0,19 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама-фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители, се оценява посредством извършването на недеструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пунктовете в гр. Лъки, община Лъки и отвалите на “Горубсо-Лъки” АД.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и те съответствуват на фоновите стойности на страната.

	Специфична аи
	U - 238
гр. Лъки и отвали на “Горубсо-Лъки” АД	39 – 61

Наличието на Cs – 137 се дължи на трансграничния пренос и натрупването му след аварията в Чернобил през 1986 г. Определените специфични активности варират в границите 41-106 Bq/kg в зависимост от първоначалното отложено количество и възможността за миграция.

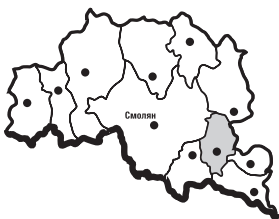
4. Проекти и обекти с екологично предназначение

№	ОБЕКТ	Финанс
1.	Главен събирателен канал и канализация с ПСОВ гр.Лъки	Н Общ
2.	Канализационен колектор и пречиствателно съоръжение за битово-фекални води в местност “Кръстова гора”	Н
3.	“Надграждане на хвостохранилище Лъки-2”	Собств

5. Превантивна дейност и контрол

В община Лъки има преведени 1104 лв. по санкции за 2001 г. В общината липсват предприятия замърсители, които имат задължения към МОСВ за 2001 г. РИОСВ – Смолян, съвместно с община Лъки е разгледал един обект от отрасъл инфраструктура, за който се изисква задължителна ОВОС - “Техническо решение за добиване на ел. енергия от р. Манастирска и р.Джурковска при каскадно застрояване на МВЕЦ-ве”.

На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 2 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 г. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 1 бр.; Производство на хранителни продукти – 1 бр.

Община Мадан

Община Мадан е разположена в юго-източната част на Западните Родопи - Жълти дял от Горноарденския район по поречието на реките Маданска, Арда и Черна. Територията – е 175 км².

Граничи с общините Рудозем, Златоград, Неделино, Ардино, Баните и Смолян.

Селищната мрежа се състои от 44 населени места - център гр. Мадан и 43 села, разпределени в 3 кметства и 17 кметски наместничества.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	29761
2	Горски	2209
3	Населени места и зони	0
4	Водни течения и водни площи	0
5	Други	0
6	Общо	31970

Климат

1.	Максимална температура, °С
2.	Минимална температура, °С
3.	Средна годишна температура, °С
4.	Средногодишно количество валежи, мм/кв.м
5.	Средна годишна влажност, отн. %
6.	Средна годишна скорост на вятъра, м/с.
7.	Преобладаващи ветрове в общината, посока

Районът попада в Източнородопския нископланински климатичен район на Южnobългарската климатична подобласт от континентално-средиземноморската област. Частите над 1000 м н. в. - в планинския климатичен район на същата подобласт.

От национално значение са полиметалните залежи на цветни метали, основно оловноцинкови руди.

В общината се работи съвместно по някои въпроси (чиста околна среда, възстановяване на паркове, алеи и детски площадки) с НПО - дружеството “Партньори за местно развитие” и училищата.

Ежегодно на ОбС се предоставя информация за състоянието на околната среда. Правени са анкети сред населението за наболелите проблеми по околната среда.

В общинската администрация дейността по ОСС се ръководят от Румен Василев. Тел.: 0391-24-06, 31-28. В кметствата са ангажирани кметовете и кметските наместници.

Адрес за контакти: гр. Мадан 4900, ул. "Обединение"14 тел. 0308/22 75, тел./факс 0308/23 79 E-mail: madan@unacs.bg

Липсват пътища първи клас. Единственият второкласен път е II 86, който е част от трансграничния коридор Никопол-Плевен-Пловдив-Смолян-Рудозем-границата с Гърция (Ксанти). Транспортните оси са за Смолян, Кърджали, Рудозем и Златоград. Общата дължина на пътищата е 190 км, от които III клас - 173 км, IV клас - 29 км, останалите 161 км са местни пътища. 25% от пътищата, които поддържа общината, са без трайна настилка.

Икономическа информация за общината

Промените в страната след 1989 г. доведоха до сериозен спад в икономиката. В община Мадан са регистрирани 973 фирми, от които ЕТ - 91%, ООД - 4%, ЕАД, ЕООД, СД и сдружения и фондации - общо 5%. Водещ е частният бизнес. Основно в дейността му са включени хранително-вкусова промишленост - производство на хляб, хлебни и сладкарски изделия, дървопреработване, транспорт, строителство и лека промишленост - шивашки и кожаро-кожухарски малки цехове. Най-големите фирми на територията на общината са:

□ "Горубсо-Мадан" - 80% приватизирано от руско-турски консорциум "Родопи инвестмънт" - дружеството е акционерно, тел. 03031/22 30, факс 03031/24 25.

□ "Минстрой-Родопи" АД с обслужващи звена и автомобилен парк от 148 товарни и специални автомобили, извършващи превози в страната и чужбина, тел. 03031/24 50.

□ "Хевеа - КИМ"- завод за технически и каучукови изделия. Тел.: 30-10

□ "Родопи М 91" - производство на спортни облекла и облекла за свободното време. Продукцията се реализира в Австрия, Германия, САЩ, Япония и Италия. Тел.: 22-50

□ Механичен завод АД - произвежда детайли от черни и цветни метали. Тел., факс:30-93; мобилен - 048 868 876

□ "Прома" ООД - лепила, пластмасови производи, защитни каски. Тел.: 22-90

□ "Бетон-строй" ООД - бетон, инертни материали, бетонови изделия. Тел.: мобилен 048 861 618

□ "Автотранспорт-Мадан" ЕООД с. Средногорци - превози в страната и чужбина. Тел.: 23-05

Селскостопанската информация за общината е както следва:

ВИДОВЕ НАСАЖДЕНИЯ	
1	Грах
2	Домати
3	Ечемик
4	Картофи
5	Краставици
6	Леща
7	Овес
8	Пипер
9	Ръж
10	Тютюн
11	Фасул
	ОБЩО

Видове животни	
1.	Говеда
2.	Овце
3.	Свине
4.	Птици

Финансова информация за общината

За финансовата 2001 г. от Община Мадан няма представени данни за финансовото състояние.

Демографска информация за общината

В Мадан живеят 7460 лица, което представлява 49.91 % от общия брой на населението на общината, което е 14 948 жители. Миграция - от десетина години населението на община Мадан прогресивно намалява. В сравнение с 1989 г. населението е намаляло с около 3000 души. Това се дължи на факта, че повечето от тях - около 2500 лица, са били временно в гр. Мадан, на работа в "Горубсо".

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намират пет от 43-те наблюдавани обекта без ПС и това са: "Родопи М-91"; "Хевея-КИМ"; хлебозавод; парокотелна централа на "Горубсо-Мадан" и РМЗ "Дичо Петров". През 2001 г. са извършени 6 проверки на обекти без ПС. На територията на общината има и един обект с изградено ПС и това е "Хевея-КИМ". Обектът е проверяван един път през 2001 г. До 1999 г. парокотелната централа на "Горубсо-Мадан" ЕАД беше от обектите, които подлежат на задължителен инструментален

лен контрол. До 1997 г. емисиите от обекта се измерваха два пъти годишно. Стойностите от емисионни измервания на обекти в общината са следните:

№	ОБЕКТ	НДЕ	
		сажди НДЕ - 50 мг/м ³	серни окис НДЕ - 170 мг/м ³
1	Хевея КИМ	173	
2	Горубсо -Мадан	209	1.
3	Родопи М91	55	12.
4	р-к Септември	-	

Забележка: С (*) са дадени различни НДЕ - коментарът е в текста по-долу.

Обект № 1 е измерен през 1999 г., през 1998 г. беше монтиран нов котел в дружеството, нормата за прах по време на измерването е 80 мг/м³. Парокотелната централа от 2000 г. не работи. Ръкавните филтри, монтирани в дружеството осигуряват необходимия пречиствателен ефект. На обект № 2 от 1996 до 1998 г. емисионните замервания се извършваха два пъти годишно, тъй като обектът подлежеше на задължителен инструментален контрол. Котлите в дружеството не работят от 2000 г.и обектът отпадна от задължителния списък. За обект № 3 нормата за серни окиси по време на измерването е 2000 мг/м³, замерването се извърши през 1998 г. Обекти № 2 и № 3 работят само на зимен режим. Измерването на обект № 4 се извърши през 1996 г. Измерването се извърши след шумозаглушителните панели на изход вентилационна уредба, беше обхванат периодът преди, по време и след извършване на взривни работи.

Положителните промени в общината във връзка с качеството на въздуха са следните:

Монтираха се нови котли в “Хевея-КИМ” и в градския съд.

Преустанови се работата на фурните, работещи с нафта в хлебозавода, и се премина на фурни, работещи с дърва.

От промишлеността са използвани горива (в тонове), както следва:

Горива използвани от промишлеността	2000 г.	2001 г.
Въглища – внос Донецки марка “АШ”	318.00	158.00

2.2. Води

Река Арда при с.Вехтино е включена в Националната мрежа за наблюдение на повърхностни води в Република България. Наблюдението на реката се извършва 12 пъти в годината. Проектната ѝ категория в този участък е втора. Река Арда събира отпадните води от населените места Смолян, Мадан, Рудозем и др.

Като големи замърсители на реката се явяват още рудничните води от рудниците на II и IV рудоуправление към “Горубсо-Мадан” АД, Флотационна фабрика – гр. Рудозем, “Рубелла” АД – гр. Рудозем.

Въпреки самопречистващия ефект на реката, при с. Вехтино са измерени наднормени стойности на нитритен азот. При норма 0,04 мг/л достигат в определени месеци до 0,07 мг/л за 2001 г., а за 2000 г. са достигали до 0,15 мг/л.

pH (активна реакция) на водата за 2001 г. е в границите на допустимите норми 6,5 – 8,5, докато през 2000 г. pH на водата в три измервания е било над ПДК, като е достигало до pH – 8,9.

Качеството на водите на реката при с. Вехтино, изследвани с биологични методи, показва, че реката след р. Арда, след вливане на р. Черна е средно замърсена от отпадните води на населените места и предприятията, изпускащи промишлени води.

Първата канализация, изградена в Мадан, е през 1942 г. с дължина 1206 м и диаметър Ф150 – Ф300. Изградените клонове са отведени до реката и близките дерета и са заустени без пречистване. Била е предвидена площадка за изграждане на ГПСОВ по с. Ловци, но по неясни причини такава станция не е построена.

Към 31.12.2001 г. общата дължина на канализацията на Мадан е 21 089 м. 16 284 м са изградени в периода 1950-1970 г., 1243 м са нови канализационни клонове строени в периода 1998-2001 г. и 3562 м канализационни събирателни колектори, строени също в периода 1998 – 2001 г.

За да се завърши изцяло канализационната мрежа, е необходимо да се завършат колекторът към кв. Бориева и кв. Батанци, както и главният колектор от града до площадката на ГПСОВ с дължина около 600 – 700 м.

Дата	Място на пробовземане	pH	БПК	ГМО
	Емисионни норми	6 до 8,5	15	30
2000 г.				
06.4.2000	гр. Мадан - изход ГК	7.3	15.5	9.2
10.8.2000	гр. Мадан - изход ГК	7.5	15	11.5
2001 г.				
05.3.2001	гр. Мадан - изход ГК	7.9	82	33.6
05.3.2001	с. Върбина - кан. мрежа	7.4	18	10.7

Също така е необходимо да се реконструират канали $\Phi 150$ с дължина 3360м, строени през 1956 г. и $\Phi 200$ с дължина 1206м строени през 1942 г. Основен проблем на ГКМ на Мадан са каналите с малки диаметри, които не могат да провеждат дъждовното водно количество, получава се подприщване на водното ниво в каналите и РШ, запушване на самите канали и наводняване на улици и мазета на сгради. Дължината на уличната мрежа в града е $L = 24-25000\text{м}$, процент на изграденост на канализацията на ул. мрежа $\eta = 84\%$ и процент на използване на канализацията от населението $\phi = 88\%$

Няма изградена ГПСОВ за отпадните води от Мадан. Отреден е терен за площадка на ГПСОВ, която се намира на левия бряг на р. Маданска под с.Ловци. През 1999 г. е изработен Доклад за физико-химичния състав и количеството на отпадните води от града.

В града функционират следните промишлени предприятия: “Горубсо – Мадан” ЕАД (на територията на града е само административната сграда), “Минстрой-Родопи” АД, “Прома” ООД, “Родопи-91” ЕООД, “Матус” ЕООД, МЗ, “Хлибко”, кооперация “Зора”, “Хевея КИМ” АД.

След изграждане на двата клона на ГСК промишлените предприятия заустват отпадните води в тях, като в рамките на града няма нерегламентирани зауствания в реката.

“Горубсо – Мадан”ЕАД с характеристика и описание на обектите е дадено в отделна точка. Приемник на отпадните води от “Хевея КИМ”АД е р. Маданска. За пречистване на отпадните води е изградено пречиствателно съоръжение, включващо: входна решетка, двуетажен утаител, смесител, контактен резервоар, съоръжение за заустване. Отпадните води са с битово-фекален характер и са с количество около $50\text{м}^3/\text{ден}$.

Балансът на отпадните води от гр. Мадан, съгласно Доклад за физико-химичния състав и количеството на отпадните води, е:

$$Q_{\text{ср,d}} = 2\ 670\ \text{м}^3/\text{ден}.$$

$$Q_{\text{ср,d}} = 31\ \text{л/сек}.$$

$$Q_{\text{max}} = 52\ \text{л/сек}.$$

и замърсеност по показатели

$$\text{БПК}_5 = 212\ \text{мг/л}$$

$$\text{НВ} = 260\ \text{мг/л}$$

$$\text{Общ азот} = 41\ \text{мг/л.},\ \text{в т. ч. азот амониев} = 30\ \text{мг/л}$$

$$\text{Общ фосфор} = 5,4\ \text{мг/л}$$

През месец XII.2001г. е сключен договор след проведен търг

с фирма “Rolf Pecher Consultants” – Германия, за проектиране на ГПСОВ, финансиран по линията на програма ФАР. Предвижда се проектът да завърши през м. VIII.2002 г., а строителството да започне през 2003 г.

По-големите населени места в община Мадан са: с.Върбина – 1111 ж., с. Букова поляна – 518 ж., с. Буково – 346 ж., с. Средногорци – 1006 ж., с. Ляска – 395 ж., с. Лещак – 317 ж., с. Шаренка – 243 ж., с. Боровина – 453.

Канализация, изградена по проект, има в селата Върбина и Букова поляна. Във Върбина е изградена канализация с дължина 8458м от проектирани 1200м с диаметър Ф300 до Ф600.

Промишлеността е представена от 2 шивашки цеха и една мандра към ЕТ “Владимир Карамитев” – с. Върбина. Мандрата е с капацитет 1000 л/ден. мляко. Отпадните води с дебит $Q = 3\text{м}^3/\text{ден}$. са заустени в канализационна мрежа след първично локално пречистване.

Пречиствателното съоръжение се състои от: мазниозадържател, първичен утайтел, биофилтър, контактен резервоар, шахта за обезводняване на излишната утайка.

Шивашките цехове формират битово-фекални води и са заустени в мрежата на градска канализация.

В с.Букова поляна са изградени 5522 м канализация, която е изпълнена 100%. Остава да се построи помпена станция за канални води. Промишленост в селото няма.

В селата Средногорци и Мъглища има изградена частична канализационна мрежа без проект. Няма изградени пречиствателни съоръжения. С проект в идейна фаза Община Мадан разполага за селата Върбина и Букова поляна, които следва да се разработят във фаза работен проект. На всички населени места от общината, намиращи се във водосбора на яз. “Мадан”, трябва да се изградят канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения, за да се опазят водите на язовира от антропогенно замърсяване и еутрофикация.

Рудник “Крушев дол” със собственик “Горубсо – Мадан”АД, гр. Мадан, продължи да зауства и през 2001 г. рудничните отпадни води, изпомпвани от подземните пространства, на хор. 880 в р. Крушевска (приток на р. Батанска) без пречистване $Q_{\text{ср.год.}} = 5,9$ л/сек. Водите по някои показатели са над ПДК за втора категория водоприемник, за което на дружеството е наложена имуществена санкция.

“Горубсо – Мадан” АД, участък “Крушев дол”

Наднормени показатели	С
EP	155
НВ	1
Mn	4
Zn	3
Cd	0

Подземни води

В системата на “В и К” на територията на община Мадан се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 7,950$ л/сек. Водохващанията са осъществени, чрез следните водоземни съоръжения:

- шахтов кладенец (ШК) – 1 бр.
- каптаж на естествени извори (И) – 15 бр.

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под $10 \text{ м}^3/\text{ден}$, извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Мадан на територията, на които се намират.

През 2001 г. в община Мадан са констатирани 3 бр. нарушения на З. В., които са санкционирани по съответния ред.

В община Мадан има недостиг на питейна вода и изграждането на язовир “Пловдивци” е от изключително значение за задоволяване населението с вода за битово-питейни нужди. Малките населени места се захранват от собствени водоизточници. Канализационна мрежа за отпадни води има в Мадан. В процес на строителство е такава в с. Върбина и с. Букова поляна. И в трите населени места ще бъдат построени пречиствателни станции за тези отпадни води.

1.	Общо водоснабдяване на населените места (Средногорци, с. Върбина, с. Букова поляна, с. Л)
2.	Процент на жителите обхванати от канализира (Средногорци, с. Върбина, с. Букова поляна).
3.	Наличие на пречиствателни станции за питейни
4.	Процент на жителите захранени с пречистени п
5.	Потребление на вода, куб. м на жител/годишно

Ползване на водни обекти с цел добив на инертни материали на територията на община Мадан през 2001 г. са разрешени от МОСВ следните обекти:

Воден обект р. Арда	Ползвател (разрешител)
- у-к №3, от км.192 ⁺²²⁴ до км.192 ⁺³⁸²	“Бетонстрой”О
- у-к №4, от км.193 ⁺⁵⁷³ до км.193 ⁺⁷¹⁸	“Бетонстрой”О
- у-к №5, от км.194 ⁺²¹⁰ до км.194 ⁺⁷²⁸	“Бетонстрой”О
- у-к №6, от км.194 ⁺⁷⁵⁶ до км.195 ⁺⁰⁰¹	“Бетонстрой”О
- у-к №7, от км.195 ⁺⁸⁶⁴ до км.196 ⁺⁰⁴⁰	“Бетонстрой”О

Микроязовири

№	Населено място, име на язовира	Полезен обем хил. м ³	Завирен обем към 30.12.01 год. хил. м ³	Полплс хил
1.	с.Букова поляна м.яз."Букова поляна"	9	7	

Микро ВЕЦ

№	река землище	обект	Разрешителен кол.
1.	р.Арда с.Средногорци	МВЕЦ"Средногорци"	1
2.	р.Черна с.Средногорци	МВЕЦ"Завоят на Черна"	1
3.	р.Черна с.Средногорци	МВЕЦ"Воденицата"	1
4.	р.Арда с.Средногорци	МВЕЦ"Средногорци 2000"	1

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 37 003 дка, от които обработваемата земя представлява 26 961 дка – 72.8 %, в т.ч. ниви – 10 076 дка, трайни насаждения – 22 дка, и естествени ливади – 16 863 дка. От общите земеделски територии 24 797 дка са частни, което представлява 67.0 %.

	Вид на
Община Мадан	Насипища (отвали)
	Карриери
	Други (хвостохранилища, пром. площ)

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

“Горубсо-Мадан” АД, гр. Мадан, през 2001 г. работеше с утвърдени годишни инженерни проекти за добив.

Действащи добивни участъци през 2001 г. са у-к “Крушев дол” и у-к “Петровица”.

1.	Добив на руда
2.	олово
	цинк
3.	олово
	цинк
4.	Загуби
5.	Обедняване
6.	Отпадъци (баластри)

2.4. Защитени територии

На територията на общината се намират 6 вековни дървета.

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	ОБЩ
	ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА		
1	БУК	МАДАН м.БОРИКАТА	МА
2	ТРИ БУКА	МАДАН м.ШАДИЙЦА	МА
3	БУК	МАДАН м.ВЪРГОВ ДОЛ	МА
4	БУК	МАДАН м.ПЕЧИНСКО	МА

Сравнително голямо е многообразието на различни видове птици, влечуги и земноводни. Тук са установени над 200 вида птици. По-голямата част от тях са гнездящи. Половината от тях са постоянни видове, а другите след размножителния период отлитат наесен в зимовища, разположени в Мала Азия и Африка. От птиците, които гнездят предимно в иглолистните гори, се срещат трипръстият кълвач, кръсточовката, елховата скатия, черен и качулат синигер. От видовете, обитаващи едновременно иглолистните, иглолистно-широколистните, а дори и само широколистни гори, се наблюдават големият ястреб, гривякът, пернатоногата кукумявка, обикновеният мишелов, черен кълвач, имелов и белогуш дрозд, елов пеец, дърволазка, сокерица и червеногушка.

Сред установените земноводни и влечуги, защитени с Заповед № 729/1986 гд. на МОС, няма нито един от 14-те вида, включени в “Червената книга на България” - т. II - Животни, 1985. И четирите вида защитени земноводни, установени в района, са с ниска консервационна дейност. Двата вида крастави жаби са тясно свързани с водата през размножителния си период, развитието и метаморфозата на яйцата и ларвите; те не могат да бъдат застрани от създаването на язовирите. Гръцката жаба и сега живее и се размножава почти изключително в потоците. Дъждовникът, освен в потоците, ражда ларвите си и в “бунарите”.

Сред влечугите по-висока консервационна дейност имат двата вида сухоземни костенурки, сред които рязко преобладава шипоопашатата. Те обитават рядко срещаните тревисти места на 100-300 м и по-нависоко по склоновете.

Слепокът, смокът-стрелец, тънкият стрелец и пепелянката са с невисока консервационна стойност.

По Бернската конвенция: Сред видовете, защитени от нея, практически консервационна стойност няма жълтокоремната бумка - масово срещан вид почти навсякъде в страната, изобилен и

сега около р. Арда и всички други водоеми, наблюдавани у нас. Същото важи и за зелената крастава жаба, която почти навсякъде в страната е в изобилие, но в района е твърде рядка. Горската жаба, която сега е рядка, вероятно ще увеличи числеността и плътността на популациите си.

От влечугите, включени в Бернската конвенция, по-важни са костенурките. Зеленият и особено стенният гущер у нас са с нищожно консервационно значение.

3. Анализи по фактори на въздействие

3.1. Отпадъци

1	Организирано сметосъбиране спрямо броя на нс
2	Неорганизирано сметосъбиране спрямо броя на
3	Организирано сметосъбиране спрямо общия бр
4	Неорганизирано сметосъбиране спрямо общия б
5	Такса смет, промили

Общината включва 42 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 9 селища с общ брой население 8000 жители, което представлява 80.4 % от общото население, а образуваните отпадъци представляват 1500 кг на обхванат жител, т. е. 4 пъти над средната норма за страната, което считаме че не е реално. Причина за горното отчитане на натрупаните отпадъци вероятно е липсата на кантар за измерването им, при което от направените курсове на автомобилите е пресметнато количеството им.

Обслужването на дейността се извършва от звено по чистота към община Мадан. Същото разполага с 2 броя “ГАЗ – 53” контейнеровози, 1 брой “Шкода РТ, обслужваща кошетите с вместимост 0.11 м³ и 1 брой “Шкода Мадара” 764 нова, обслужваща контейнерите тип “Бобър”. За обхващане на всички населени места в организирано събиране и извозване на отпадъците са необходими още 1 автомобил “Шкода”, 200 кофи “Мева”, 200 контейнери тип “Бобър” и 60 контейнери 4 м³. С кредит от Министерство на околната среда и водите общината закупи 200 нови съдове тип “Бобър” и сметосъбирачна машина.

Нерегламентиранияте сметища в общината заемат 30.8 дка, като най-големи са площите в с. Върбина – 21 дка, с. Ловци – 3 дка, с. Галище – 1 дка, а в останалите населени места - от 0.3 до 0.6 дка.

През 1999 г. започна реконструкцията на депото за ТБО, разположено върху бивша площадка за насипване на руднична баластра. Реконструкцията е съобразена с всички изисквания на Наредба № 13, като приемането на първия етап се очаква да стане до края на м.юни 2002 г. С пускането му в експлоатация общината

предвижда да обхване всички населени места в организирано сметосъбиране и ликвидиране на старите замърсявания през 2003 г., за което са необходими около 20 хил.лева.

За 2001 г. общината не е представила информационна карта за образуваните строителни отпадъци.

Към 31.03.2002 г. “Хевея КИМ” АД, на която е издадено разрешително по чл. 37 от Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, е представила информационна карта за образуваните производствени отпадъци, възлизали на 137 тона, от които са оползотворени 129 тона, което представлява 94 %.

Във връзка с образуваните в общината опасни отпадъци са представени общо 21 броя карти, от тях 9 броя отчет през 2001 г. и 12 броя декларации за очакваните количества за 2002 г. Количествата на опасните отпадъци възлизат на 70 т за общината, които представляват основно отработени масла и болнични отпадъци. Оползотворени са 70 тона отработени масла в “Хевея КИМ” АД, като прибавка към каучукови смеси.

През годината са издадени четири броя разрешителни по чл.37 от ЗОВВООС, от които три за дейност с производствени и едно за опасни отпадъци.

Приходите на общината във връзка с финансирането на дейността по събиране и третиране на отпадъците са 100 081 лева.

От есенната сесия на 2001 г.за проекти, финансирани от Министерството на околната среда и водите по програмата “За чиста околна среда”, общината спечели сума в размер на 10 хил.лева, като реализацията на проекта ще се осъществи през 2002 г.

3.2. Шум

Населението на общината е около 16 000 души, а в града живеят около 8000 души. Мадан не разполага с вътрешноградски транспорт. Общинските автобуси обслужват околните населени места. В общината няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. Няма постъпили жалби в РИОСВ.

РИОСВ – Смолян, е извършил замерване в пункт гр. Мадан - централна градска част, Лаекв се движи в границите (2-3 dBA) над Лдоп, което се държи основно на автомобилния транспорт.

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на община Мадан по данни от 1992 г.

1. “МАДАН ”, 4 канала, максимална мощност 100 W;
2. “МАДАН -2”, 4 канала, макс. мощност 1 W;
3. “СРЕДНОГОРЦИ ”, канала, макс. мощност 10 W;
4. “ЦИРКА”, 4 канала, максимална мощност 10 W.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 г. в пункта – Мадан, община Мадан, показват, че радиационният гамафон е 0,20 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гамафон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители се оценява посредством извършването на недеструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пунктовете в Мадан, община Мадан и отвалите на “Горубсо-Мадан”АД.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и те съответствуват на фоновите стойности на страната.

	U - 238
гр. Мадан и отвали на “Горубсо-Мадан”АД	35-59

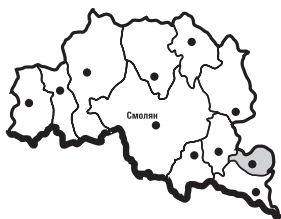
Наличието на Cs – 137 се дължи на трансграничния пренос и натрупването му след аварията в Чернобил през 1986 г. Определените специфични активности варират в границите 2-60 Bq/kg в зависимост от първоначалното отложено количество и възможността за миграция.

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

№	О Б Е К Т	Финансиран от
1.	Главен събирателен канал гр.Мадан	НФООС Община Мадан
2.	Канализация с пречиствателно съоръжение с.Върбина	НФООС Община Мадан
3.	Реконструкция на депо за ТБО гр.Мадан	НФООС Община Мадан
4.	МВЕЦ “Средногорци”	Кредит от НФООС
5.	МРЕП “Средногорци 2000”	Кредит от

5. Превантивна дейност и контрол

В община Мадан има постъпили 96 лв. по санкции за 2001 год. На територията на общината предприятие замърсител, което не е издължило задълженията си към МОСВ до края на 2001 год. по наложени им санкции, е: “Горубсо-Мадан” АД – Мадан – 6634,1лв. В община Мадан не са разглеждани обекти, за които се изисква задължителна ОВОС. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 37 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 год. на МОСВ. Единствено в Община Мадан решенията по Наредба №1/1997 г. се пишат на копирани бланки едни и същи за всички обекти, на които се попълва само наименованието на обекта, по този начин се обезсмисля и формализира цялата процедура по издаване на решения. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 22 бр.; Производство на хранителни продукти – 2 бр.; Производство и преработка на дървесина и изделия от хартия –1 бр., Производство на изделия от плат трикотаж и текстил – 3 бр., Енергийно стопанство – 4 бр., Минно дело – 1 бр., Други – 5 бр.

Община Неделино

Община Неделино е разположена в пределите на Югоизточните Родопи, административно попада в Смолянска област. Средната надморска височина е 400-500 м.

Община Неделино граничи с общините Мадан, Ардино, Златоград и Кирково.

Населението на общината е около 10 хил. жители, включваща 14 населени места със следните кметства; Средец, Бурево, Гърнати, Оградна, Диманово, Кочани, Еленка, Крайна, Козарка, Тънка бара, Върлино, Дуня, Долен и Горен Върли дол.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	15659
2	Горски	966
3	Населени места и зони	1117
4	Водни течения и водни площи	0
5	Други	0
6	Общо	17742

Климат – съгласно таблицата,

1.	Максимална температура, °C
2.	Минимална температура, °C
3.	Средна годишна температура, °C
4.	Максимално количество валежи – годишно, мм
5.	Минимално количество валежи – годишно, мм
6.	Средно годишно количество валежи, мм
7.	Максимална влажност, отн. %
8.	Минимална влажност, отн. %
9.	Средна годишна влажност, м/с.
10.	Средна годишна скорост на вятъра, м/с.
11.	Преобладаващи ветрове в общината, посока

Наличие на полезни изкопаеми и минерални води не е установено. Нерудните полезни изкопаеми са: варовик, чакъл и пясъци (строителни материали).

Изградени действащи не правителствени организации са следните: народно читалище ”Светлина”, ”КИЦ”, ”Дружество на инвалидите”. Сътрудничеството в областта на околната среда се изразява в перспективите за изграждане на Регионално депо между общините Златоград, Неделино, Кирково и Бенковски, както и реконструкция на пътя Крайна-Долен, Върлино – Припек и Неделино - Върли дол. Има проекти за реализация и в областта на водоснабдяването.

Информирането на обществеността по въпросите на околната среда се осъществява чрез местната кабелна телевизия, както и чрез информационните табла и др. Третокласни пътища свързват общината с другите общини.

По проблемите на околната среда работи спецеколог и общинска фирма, която следи за хигиената и чистотата на града.

Икономическа информация за общината

Структуроопределящи отрасли за общината са земеделието и леката промишленост. От селското стопанство преобладаващи са тютюнопроизводството и картофопроизводството, като състоянието и развитието им не е на ниво поради липса на достатъчен пазар. Добри условия има за отглеждане на етерично-маслени култури в случай, че се намери търговец, който да изкупува продукцията.

Ландшафтът и релефът позволяват развитието и на туризма.

В общината са регистрирани над 350 стопански субекта. По-големи фирми на територията ѝ са “ЕС БИ ЕН” - производител на детско, дамско и мъжко облекло, ”Ели-93”, ”Христопополис” и други шивашки цехове.

Дърводобивът и дървопреработването, текстилната промишленост и туризмът са отраслите с най-голям потенциал за развитие в общината.

Селскостопанските площи се стопанисват добре от собствениците им. Заетите площи към 07/2001 г. с картофи са приблизително 6000 дка, а с тютюн - около 3500 дка.

	Ос
Говеда	
Овце	
Свине	
Птици	

Общата бройка на говедата към декември 2001 г. за общината е

Финансова информация за общината

Субсидията за 2001 г. за общината от РБ е 2 096 465 лв., а общите приходи в общинския бюджет са 2 644 908 лв., от които 11 200 лв. са от такса смет, а разходите по сметосъбирането и сметоизвозването годишно са около 24 000 лв. (т.е. приходите от такса смет покриват едва 46% от разходите за дейността, останалите 54% са от собствени приходи).

Разходите, свързани с опазване на околната среда от рода на изграждане на битови канализации, почистване и озеленяване, закупуване на контейнери и паркови кошчета и др., са около 87 000 лв.

Източниците на финансиране на дейността по околната среда за 2001 г. са от общинския бюджет.

Демографска информация за общината

Населението на общината е 8572 жители, като от тях 5158 души живеят в Неделино.

Социално-икономическа информация

Средносписъчният състав на наетите работници за 2001 г. е 696 бр. със средна работна заплата 174 лв.

На етапа разходите по заплащане такса смет е в зависимост от данъчната оценка на имота.

Средногодишният доход на човек от населението на общината в повечето случаи е много под минималната работна заплата за страната. Официално безработицата към 31.12.2001 г. е над 32% .

Приоритетни дейности в перспектива на Общината са подобряване на инфраструктурата, водоснабдяване, благоустрояване на улици и създаване на нови работни места. Засега миграцията е сезонна.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намира един от 43-те наблюдавани обекта без ПС и това е “Стамбули” ЕООД, котлите на който не работят. През 2001 г. е извършена една проверка на обект без ПС. Основните замърсители на въздуха са горивата, използвани в бита и транспорта.

Положителната промяна в общината във връзка с качеството на въздуха е следната:

- извърши се изграждане на инфраструктурата в гр. Неделино, с което значително се намали запрашаемостта в центъра на града.

Проблем е действащото в момента градско сметище, което не отговаря на екологичното законодателство и е източник на неприятни миризми.

2.2. Води

Общото водоснабдяване на населените места спрямо броя на жителите е приблизително 75%. Процентът на жителите, обхванати от канализиране на отпадъчните води, е по-малко от 25%. В общината няма пречиствателна станция, изграждането им е крайно наложително.

Дата	Място на пробовземане	рН	БПК	ПМО	ХПК	РВ	НВ
	Норми за емисии от канализации	бдо9	15,0	30,0	70,0	1000	50,
2000 г.							
29.03.2000	гр. Неделино - на изход септична яма	7.6	64.8	22.1		350	71
29.03.2000	гр. Неделино - кан-я по ул. "Б. В. Циприянов"	7.9	112	33.2		403	68

Подземни води

1. <u>Общо водоснабдяване на населените места сп</u>
2. <u>Наличие на пречиствателни станции за питейи</u>
3. <u>Процент от жителите захранени с пречистени</u>
4. <u>Потребление на вода м³/жител/година</u>

Потреблението на вода за една година на един жител е около 34 куб. м

В системата на “В и К” на територията на община Неделино се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 11,200$ л/сек. Водохвращенията са осъществени чрез следните водоземни съоръжения:

- шахтов кладенец (ШК) – 1 бр.
- каптаж на естествени извори (И) – 5 бр.

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под 10 м³/ден, извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Неделино на територията, на които се намират.

В тази връзка през 2001 г. в община Неделино са констатирани 8 нарушения на З.В., които са санкционирани по съответния ред.

С цел добив на инертни материали на територията на община Неделино през 2001 г. са разрешени от МОСВ следните обекти:

Воден обект	Ползвател (титляр на разр	
<u>р.Неделинска</u>		
- у-к №1 от км.5 ⁺⁷⁸¹ до км.6 ⁺⁰¹¹	“Стройимпекс гр.Неделино	Неделино-
- у-к №2 от км.6 ⁺²⁹¹ до км.6 ⁺⁷⁹¹	“Стройимпекс гр.Неделино	Неделино-
- у-к №3 от км.7 ⁺⁶⁸⁵ до км.8 ⁺⁰⁵⁵	“Стройимпекс гр.Неделино	Неделино-
<u>р.Тикленска</u>		
- у-к №4 от км.0 ⁺⁶¹⁴ до км.1 ⁺⁷¹⁴	“Стройимпекс гр.Неделино	Неделино-

Микроязовири

№	Населено място, име на язовира	Полезен обем хил. м ³	Завирен обем към 30.12.01год. хил. м ³	По плс хил
1.	гр.Неделино м.яз.“Янев дол”	75	45	

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 33 508 дка, от които обработваемата земя представлява 27 372 дка – 81.6 %, в т.ч. ниви – 20 822 дка, трайни насаждения – 259 дка, и естествени ливади – 6291 дка. От общите земеделски територии 15 659 дка са частни, което представлява – 46.7 %.

Основните площи от обработваемите ниви са заети с картофи за консумация, тютюн и зеленчукови култури.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

В района на общината липсват защитени територии.

Съгласно фитогеографското райониране на страната (Бондев, 1973 г.) зоната на обекта попада в Рило-Родопския район на Балканската провинция на Субсредиземноморската подобласт – под-район Средни Родопи. По състав горите в района са смесени - бук, смесен с габър и горун. На северните изложения е бук с габър и горун, а на южните и ветровити склонове - бял и черен бор, смрадлика, зановец, мъждрян в неособено добро състояние.

Върху речните наносни терени са се самонастанили черна върба, ива, бърз и по-рядко леска. В района се среща, макар и рядко, върху терени от изсечени смърчови гори благун, келяв габър, а в ниските части на района - явор, шестил и планински бряст.

Животинският свят в района се отнася към централния високпланински фаунистичен район.

Характерни представители на ортноитофауната са: черен къл-

вач (*Driocopus martius*), зелен кълвач (*Picus viridis*), голям пъстър кълвач (*Picoides major*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), елхова скатия (*Carduelis spinus*), обикновена кръсточовка (*Loxia curvirostra*), кос (*Turdus merula*), елов певец (*Phylloscopus collibitus*), качулат синигер (*Parus cristatus*), черен синигер (*Parus ater*), голям синигер (*Parus major*), сойка (*Garrulus glandarius*), сокерица (*Nucifraga caryocatactes*), сива врана (*Corvus corone*), полско врабче (*Passer montanus*), домашно врабче (*Passer domesticus*), градска лястовица (*Delichon urbica*), селска лястовица (*Hirundo rustica*).

Влечугите са представени предимно от зелен гушер (*Lacerta viridis*), ливаден гушер (*Lacerta agilis*), стенен гушер (*Lacerta muralis*), усойница (*Vipera berus*), пепелянка (*Vipera ammodytes*), обикновена водна змия (*Natrix natrix*).

Типични представители на земноводните са голяма водна жаба (*Rana ridibunda*), земна крастава жаба (*Bufo viridis*), планинска водна жаба (*Rana temporaria*), дъждовник (*Salamandta salamandra*).

3.Анализ на фактори на въздействие

3.1.Отпадъци

1.	Организирано сметосъбиране спрямо броя на нас
2.	Неорганизирано сметосъбиране спрямо броя на н
3.	Такса смет, промили

Общината включва 15 населени места, от които в организирано сметосъбиране е обхванат единствено гр. Неделино с 4988 жители, което представлява 60.10 % от общото население, а образуваните извозени и третирани отпадъци са 481 кг на обхванат жител, което е 137 % над нормата за страната. Дейността по сметосъбирането се осъществява от общината, като са разстановани общо 40 броя контейнери, а извозването им става с 1 автомобил ГАЗ-53 контейнеровоз, пригоден за тази цел. Липсата на достатъчно съдове и сметосъбирачна техника е причина за ниския обхват на населението в организирано сметосъбиране, както и за образуването на множество неорганизирани сметища в населените места, които по данни на общината възлизат на 9.3 дка, в т. ч. Неделино – 4 дка, с. Средец – 0.9 дка, с. Изгрев – 0.8 дка, с. Кочани - 0.7 дка, с. Козарка – 0.5 дка. Депонирането на отпадъците се осъществява на депо разположено на около 2 км над Неделино, заемащо площ около 1.5 дка, като в съседство с него преминават водите на течащо дере и при обилни валежи те контактуват с битовите отпадъци, което е причина за замърсяване на река Неделинска, а в коритото на реката след града са кладенците за питейно водоснабдяване. Ликвидирането на старите замърсявания е предвидено да започне

през 2005 г., до който период трябва да се изгради регионалното депо за ТБО край с. Пресека, като за закриването на депата са необходими 48 хил. лева. През 2000 г. общината кандидатства с проект пред НФООС за отпускане на кредит за покупка на съдове и нова сметоизвозваща кола, което ще позволи обхващане на всички населени места в организирано сметосъбиране.

За 2001 г. общината е отчетела в представената информационна карта образуването на 90 тона строителни отпадъци, които са извозени и депонирани на депото за ТБО в м. Барев дол.

Събраните средства за финансиране на сметосъбирането и транспортирането на отпадъците възлиза т на 11 180 лв., а изразходваните за тази цел са 23 200 лева.

Във връзка с чл.37 от Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда е издадено един брой разрешително за дейност с опасни отпадъци на ЕТ “Възраждане” – Здравко Узунов, който за отчетната година е отчетел образуване на 38 тона опасен отпадък от галваничната дейност на цеха.

Битовите отпадъци на приблизително 6000 жители се извозват на общинското депо, което се намира на разстояние 2 км. От града в северозападна посока. Площадката е разположена в дърето, което е крайно опасно за живота и здравето на хората, тъй като това дърво се влива в река Неделинска, от където се водоснабдява градът. Поради липса на достатъчно съдове за събиране на сметта на по-голям процент от населението няма организирано сметосъбиране, но за разходите по ликвидиране на нелегалните сметища и обезвреждане на отпадъците в депото плащат такса смет в размер 0,5 промила.

3.2. Шум

Населението на общината е близо 9000 жители.

На територията на Неделино няма големи транспортни участъци, създаващи наднормен шум. Общината не разполага с градски транспорт.

Личните автомобили са около 1800 на средна възраст 8-10 години.

На този етап в общината има изготвени проекти за озеленяване на площи, извършване на ремонт на пътни участъци, благоустрояване на улици и др.

В община Неделино няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания.

Няма жалби от населението, свързани с акустичния дискомфорт.

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на Община НЕДЕЛИНО по данни от 1992 год.

1. “НЕДЕЛИНО 1 ”, 4 канала, максимална мощност 100 W;
2. “НЕДЕЛИНО 2”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
3. “СРЕДЕЦ ”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
4. “ДОЛЕН”, 3 канала, максимална мощност 10 W.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

Резултатите от наблюденията и замерванията в община Неделино показват, че радиационният гама-фон е 0,14 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама-фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители се оценява посредством извършването на недеструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пункта в Неделино, община Неделино.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и същите съответствуват на фонните стойности на страната.

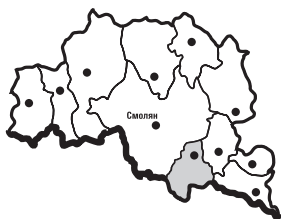
	U - 238
гр. Неделино	39

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

В община Неделино няма финансиране на обекти с екологично предназначение.

5. Превантивна дейност и контрол

В община Неделино няма постъпили и преведени суми по санкции за 2001 г. и липсват предприятия замърсители, които имат задължения към МОСВ за 2001 г. На територията на община Неделино не са разглеждани обекти, за които се изисква задължителна ОВОС. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 7 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 г. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Производство на хранителни продукти – 2 бр.; Производство на изделия от плат, трикотаж и текстил – 1 бр., Енергийно стопанство – 1 бр., Минно дело – 2 бр., Други – 1 бр.

Община Рудозем

Община Рудозем е разположена в Рило-Родопския масив и заема най-югоизточните части на Западните Родопи, в Горноарденския район, Смолянска област.

Община Рудозем граничи с общините Смолян и Мадан, а на юг, с Република Гърция.

Състои се от 1 град и 19 села, 2 махали.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	12227
2	Горски	2666
3	Населени места и зони	1772
4	Водни течения и водни площи	0
5	Други	0
6	Общо	16665

Климат :

1.	Средна годишна температура, °С
2.	Средно годишно количество валежи, мм
3.	Средна годишна влажност, отн. %
4.	Средна годишна скорост на вятъра, м/с.
5.	Преобладаващи ветрове в общината, посока

С национално значение са полиметалните находища на цветни метали – основно олово и цинк. На територията на общината не са регистрирани минерални води.

В общината са реализирани няколко проекта в областта на опазване на околната среда и финансирани предимно от Министерство на околната среда и водите. По-крупен проект в областта на екологията се реализира в момента и се финансира от програма “ФАР” на ЕС за страните от Централна и Източна Европа. Единствената НПО на територията на община Рудозем, с която има осъществено сътрудничество в областта на екологията, е НГФ “Българка” – клуб Рудозем. Съвместно с членовете на клуба и ученици от училищата е осъществено почистване на площи, първично замърсени с ТБО.

За информирание на обществеността на територията на общината основен подход е разлепването на плакати и диплянките, а по населените места информацията се разпространява с кметовете и кметските наместници. Освен това се дава и информация на място в общината за всеки гражданин, който се интересува.

На територията на община Рудозем преобладават пътища от четвъртокласен тип, за които се грижи основно общината (снегочистиране и др.), с обща дължина 54,5 км. Към републиканската пътна мрежа спадат двете основни пътни артерии – пътят за с. Чепинци и пътят за с. Елховец, като първият е третокласен тип, а вторият е от втори клас пътища.

По проблемите на околната среда е създаден отдел “Екология”. В отдела е Ема Чаушева - “гл. експерт екологичен контрол”. Тел. 0306/32-08, факс 0306 3277, email:ema4aubeva@abv.bg

Икономическа информация за общината

Структуроопределящи отрасли: рудодобив и обогатяване шивашка промишленост, строителство, козметика, хранителна промишленост.

С реализацията на някои инфраструктурни обекти на територията на общината се очаква бързо развитие на сферата на услугите, а отчасти и на туристическата база.

Туристическата дейност е много слабо развита. Природни обекти с туристическо значение почти не са установени. Селското стопанство е представено предимно с растениевъдство, но почвите са слабопродуктивни, а добивите ниски. Това в никакъв случай не се дължи на неблагоприятна екологична обстановка.

Видове насаждения и площи – засаждане на тютюн не се наблюдава от години, а за 2001 г. са засадени 1800 дка картофи и незначителни количества фасул и царевица.

Животновъдството е представено съгласно таблицата:

1	Говеда общ брой, в т.ч. майки
2	Овце общ брой, в т.ч. майки
3	Свине общ брой, в т.ч. майки
4	Птици общ брой, в т.ч. носачки

Бюджет за 2001 г. в лева: 2 761 229. Приходоизточници в общинския бюджет, в т.ч. свързани с околната среда - МОСВ и НФО-ОС - 2020 лв., приходи от приватизацията, глоби и разрешителни, структурни фондове и предприєдинителни програми на ЕС.

Разходи за опазване на околната среда, относителен дял от всички разходи в общината – една част от разходите са залегнали в калкулацията на такса смет, а част от разходите се финансират от ОФООС.

Все още таксите за услуги в областта на опазване на околната среда са много ниски и не покриват разходите за едно качествено управление на показателите на околната среда.

Демографска информация за общината

Население на общината по населени места, градско и селско население

Общо населението е 11 499 ж., от които в гр. Рудозем живеят 4674 души.

Градско:селско население = 4674:6825 (човека)

Миграция: не се наблюдава.

Възрастова структура на населението:

□ 0 - 16 г. - 1268 души

□ 16 - 30 г. - 4000 души

□ 30 - 60 г. - 4300 души

□ над 60 г. - 1930 души

Сезонно увеличаване на населението през туристическия сезон и др. не се наблюдава.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1.Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намират четири от наблюдаваните 43 обекта, работещи без ПС. Това са: “Рубелла”, “Ева Ван Еш”, “Горубсо-РОФ”-парна централа и оранжерии.

Цитираните по-горе обекти се намират в град Рудозем. На територията на общината има и един обект с ПС и това е Рудоземска обогатителна фабрика (РОФ).

През 2001 г. са извършени шест проверки на обекти с ПС и една проверка на РОФ, дадени са 2 предписания, съставен е един акт за неподадена информация на управителката на “Вентони”. Извършена е проверка във връзка с изпратена до нас жалба относно работата на “Работилница за шиене на саи” в с. Чепинци. Проверката по жалбата констатира, че жалбоподателят не съществува и жалбата е неоснователна.

Стойностите от емисионни измервания на обекти в общината са следните:

№	ОБЕКТ	сажди	серни окис
		НДЕ - 50 мг/м ³	НДЕ - 170 мг/м ³
1	Ева Ван Еш	237	0
2	Рубелла капитал	21	-
3	Горубсо -РОФ	358	1141*
4	р-к Рибница	-	-

Забележка: С (*) са дадени различни НДЕ - коментарът е в текста по-долу.

Обект № 1 работи само през зимния сезон, измерването е извършено през 2000 г., тъй като котелът в обекта е под 0,5 МВт, то той се нормира само за сажди. Измерването на обект № 2 се извърши през 1999 г., а нормата за прах на котела в обект № 2 е 80 мг/м³. Обект № 3 е парна централа на РОФ, той работеше до 1998 г. и

подлежеше на задължителен инструментален контрол, като се измерваше два пъти в годината. За периода 1996-1998 г. обектът е измерван 6 пъти. Парната централа функционира от 1953 г., работи с въглища и беше един от най-големите замърсители в региона докато работеше. Нормата за серни окиси за този тип котли е 2000 мг/нм³. Измерването на обект № 4 се извърши през 1996 г. Измерването стана на изход вентилационна уредба, беше обхванат периодът преди, по време и след извършване на взривни работи.

Положителната промяна в общината във връзка с качеството на въздуха е следната:

- преустанови се работата на парна централа на РОФ след монтиране на 2 електрически бойлера по 1000 л

- монтираха се нови котли в училище с. Елховец и “Рубелла”

От промишлеността са използвани горива (в тонове), както следва:

Горива използвани от промишлеността, видове	2000г.	2001г.
Въглища – внос Донецки марка “ГК”	32.00	0.00
Газьол за промишлени и битови цели	436.00	358.00

2.2. Води

Рудозем получава своето икономическо и демографско развитие в началото на 1950 г., като са изградени 5559 м с диаметри Ф150 – Ф 400. Общата дължина на изградената ГКМ на града е 9200 м. За периода 1998-2001г. е изграден главен събирателен колектор с дължина L = 4963 м и диаметър Ф500. За изграждане остават още 6380м в Рудозем и кварталите “Възраждане” и “Койнарци”. Степента на изграденост на ГКМ спрямо уличната мрежа е $\eta = 85\%$. Степента на използваемост от населението е $\phi = 86\%$. Отредена е площадка за строителство на ГПСОВ, като ГСК е построен до нея. Отпадните води са заустени директно в р. Арда до изграждането на ГПСОВ.

Дата	Място на пробовземане	pH	БПК	ГМО	ХПК	РВ	Е
	Емисионни норми	6до8,5	15,0	30,0	70,0	1000	5с
2000 г.							
04.04.2000	гр.Рудозем - изход ГК	7.4	170	77.6		296	1с
10.08.2000	гр.Рудозем - изход ГК	7.2	46	22		253	2
2001 г.							
05.03.2001	гр.Рудозем - изход ГК	7.6	18.5	12.5	177	247	2

В края на 2001 г. през м. XII. МОСВ и МРРБ сключват договор по линия на програма “ФАР” за проектиране на ГПСОВ с консултантска фирма “Rolf Pecher Consultants” – Германия, като от българска страна екипа проектант е от УАСГ – София, с ръководител доц. Д. Аличков. Проектът и тръжната документация ще са готови до м. август 2002 г., а изграждането на ГПСОВ ще стартира през 2003 г.

По-големи промишлени предприятия в гр. Рудозем са: “Рубелла” АД, “Горубсо – Рудозем” АД, “РОФ” АД, ЕТ “Вентони”, “Прогрес-строй” ЕООД, “РАТ – Беломорие” ЕООД, “Нефертити” ООД, “БАНО” ООД, “Ева Ван Еш” ООД, “ВЕЯ” ООД и др. В таблицата са посочени данните за предприятията и отпадъчните води от тях.

№	Фирма	Пречиствателно съоръжение		
		налично	вид	необходимост
1.	“Рубелла” АД	да	химична, биологична	да
2.	“Горубсо-РОФ” АД	да	хвостохранилище	да
3.	ЕТ “Вентони”	да	химична	да
4.	“Прогрес-строй” ООД	не	-	не
5.	“РАТ-Беломорие” ЕООД	да	каломаслоуловител	да
6.	“Ева Ван Еш” ЕООД	не	-	да

В тази точка по-подробно ще разгледаме “Рубелла” АД, ЕТ “Вентони” и “Рат – Беломорие” ЕООД, “Вея” ЕООД не работи, а “Горубсо – РОФ” АД и “Горубсо – Рудозем” АД са разгледани в отделна точка.

Предприятие	№ прот.	Дата	pH	ПМО	БПК ₅	ХПК
Емисионни норми за козметика при излизане в ГКМ, мг/л			6,5-9	-	400	700
“Рубелла” АД	80	03.04.00 г.	7,7	5,1	5,5	
“Рубелла” АД	81	03.04.00 г.	7,3			215
“Рубелла” АД	301	13.09.00 г.	7,2			548
“Вентони”	433	13.12.00 г.	7,2	38,8	380	627
“Рубелла” АД	69	27.03.01 г.	7,3	2,1	4,2	77
“Рубелла” АД	70	27.03.01 г.	7,4	1,4	2,3	83
“Рубелла” АД	71	27.03.01 г.	7,5	33,9	155	284
“Рубелла” АД	72	27.03.01 г.	7,3	29,4	132	263
“Рубелла” АД	185	28.06.01 г.	7,2	186	202	1435
“Рубелла” АД	328	09.10.01 г.	8,5	1,84	3,0	42
“Рубелла” АД	330	09.10.01 г.	11,5	345	500	1921

“Рубелла” АД е едно от големите предприятия в страната, а по реда си е най-голямото в област Смолян. През 2001 г. фирмата направи много сериозна стъпка в решаване на проблема със замърсяване на околната среда по компонент “Води”. Изградена и пусната в експлоатация е ПСОПВ – I етап, включваща приемна шахта усреднител, помпена станция, реагентно стопанство, 4 реакторни камери за смесване и утаяване с общ обем 200м³. Изгра-

дено е утайковото стопанство, но все още не е в експлоатация. Предвижда се II етап на пречистване на отпадните производствени води да стане през м. V. 2002 г., което включва биологично допречистване на водите. Отпадните производствени води варират от 150 до 200 м³/ден. в зависимост от натовареността на работа на фирмата.

За пречистване на битовите води работи биологична ПСОВ, включваща: входна решетка – 2 бр., биобасейни – 2 бр., вторичен утаител – 2 бр., изсушителни полета. Приемник и на двата потока отпадни води е градски колектор.

ЕТ “Вентони – Таня Рунчева” е предприятие за производство на шампоани, къна и други видове козметика. През 1999 г. фирмата закупува цеха за производство на безалкохолни напитки и го преустройва в козметично предприятие. В зависимост от натовареността отпадните производствени води варират от 3 – 5 м³/ден. Съществуващата пречиствателна станция, останала от предишното производство, не е пригодена за работа с отпадните води от козметиката и не дава никакъв пречиствателен ефект. Необходимо е да се реконструира и се изгради реагентно стопанство с утаители – реактори, оборудвани с бъркалки и утайково стопанство.

Приемник на отпадните води е градски колектор.

“АТ – Беломорие” е транспортна фирма с дейност в областта на пътническите превози. Отпадните води се формират от измиване на автобуси и са около 2 – 3 м³/ден. За пречистването е изграден каломаслоуловител. Приемник на водите е р. Арда.

Подземни води

В системата на “В и К” на територията на община Рудозем се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 30,100$ л/сек. Водохващанията са осъществени чрез каптаж на естествени извори (И) – 27 бр.

През 2001 г. в община Рудозем е констатирано едно нарушение на З. В., което е санкционирано по съответния ред.

Отпадните води от РОФ на “Горубсо – РОФ” АД – Рудозем, след пречистване в ХХ “Рудозем – 2” се заустват в р. Арда. От наблюденията през 2001 г. не са констатирани наднормени стойности на заустваните води за категорията водоприемник.

За технологични нужди от вода на обогатителния процес в РОФ се предвижда и се изпълнява проект за поетапно напълно преустановяване ползването на пресни води от р. Арда, като същите бъдат заменени с руднични води, идващи от ликвидираните рудници “Върба”, “Рибница”, “Шахоница”.

Микроязовири

№	Населено място, име на язовира	Полезен обем хил. м ³	Завирен обем към 30.12.01г. 10 ³ хил. м ³	По. пл. хи
1.	с.Поляна м.яз."Поляна"	10	3	:

Микро ВЕЦ

На територията на общината няма изградена МВЕЦ.

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 25 372 дка, от които обработваемата земя представлява 11 297 дка – 44.5 %, в т.ч. ниви – 2475 дка, трайни насаждения – 3 дка и естествени ливади – 8819 дка. От общите земеделски територии 12 227 дка са частни, което представлява 49.2 %.

Основните площи от обработваемите ниви са заети с картофи за консумация и зеленчукови култури .

	Вид нарушение
Община Рудозем	Насипища (отвали)
	Кариери
	Други (хвостохранилища, обрушовки, пътища, подходи)

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

На територията на общината през 2001 г. добивни работи не са водени. Преработка на руда е извършвано от “Горубсо – РОФ”АД - Рудозем.

Кариера “Витина”, с. Витина, община Рудозем

Находището се намира на около 300 м източно от с. Витина, община Рудозем. За кариерата са утвърдени запаси от риолити през 1998 г. и докладът за резултатите от проведените ГПР и ИР в находището е заведен в Националния геофонд за ползване.

Съгласно чл.3, ал. 1 от ЗПБ разкритите риолити са изключителна държавна собственост. За да се учреди особено право на ползването им (т.е. концесия), е необходимо:

1. Съгласно чл. 29 от ЗПБ да се обяви геоложко откритие след преизчисляване на запасите и определяне на нови кондиции и да се издаде удостоверение за откритието от Министерство на околната среда и водите. Титулярят се определя пряко за концесионер след подаване на писмено заявление.

2. След провеждане на конкурс или търг се определя концесионер за добив на полезното изкопаемо.

Определеният концесионер е длъжен да изготви генерален инженерен проект за добив, да извърши оценка за въздействието

му върху околната среда, да проведе отчуждителната процедура на необходимите площи и да изготви проект за рекултивация на бъдещите нарушени терени от добива и преработката на полезно-то изкопаемо.

1.	Преработена руда
2.	Произведени концентрати оловен цинков
3.	Качество на концентратите оловен цинков
4.	Извличане на металите за оловен концентрат за цинков концентрат
5.	Отпадък (хвост)

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

Районът на общината, в т.ч. долината на р.Арда от изворите до държавната граница, по налични данни за растителния и животинския свят към 1994 г., е посочен като район със средна и висока степен на значимост по отношение на обобщените данни за видовото богатство, ендемичните и редки таксони (Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, приета през 1998 год.). Изследванията, проведени на територията, създават възможност да се уточни видовото разнообразие за растителния свят. Идентифицирането на биоразнообразието конкретно за подложения на въздействие район позволява да се достигне до следните изводи: на територията на общината, видовият състав на растенията по брой е значителен и разнообразен; горите по речната долина са предимно иглолистни и широколистни култури, издънкови естествени, сравнително хетерогенни. Проблемите, свързани с тяхното стопанисване, изискват за целия водосбор да се изготви и реализира технически проект за борба с ерозията като част от ландшафтно-устройствения проект. Подлесът в горите е тревист с над 600 вида. Съставните растения са добре приспособени към разнообразието на месторастенето, което е характерно за тази южна част на Родопите. По биологичен тип преобладават хемикриптофитите - мезофити и ксерофити. Добре са застъпени и синонтропите, които се явяват масово поради антропогенното въздействие по поречието на реката. От защитените от Закона за защита на природата растения в Родопите в района се срещат два вида - родопски сивляк и родопски скален копър Установените два вида растения са от групата на редките и са посочени в "Червената книга" като защитени. Според Горскорастителното райониране на България

(Класификация на горските типове месторастения, 1983) разглежданият обект попада в Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-800 м) на Южната крайгранична горско-растителна област, Подобласт Ардинска. В известно отношение той представлява и преходна зона между подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори и подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела, което се вижда от означенията на типовете месторастения в таблицата за таксационна характеристика на насажденията, приложена към настоящия текст. Край р. Арда тук се срещат и фрагменти от подпояса на крайречните и лонгозни гори. Интензивно изсичане на горите, нерегулирана паша, неправилно ползване на земеделските площи и др. са довели до усилена ерозия и деградация и увреждане на почвите и намаляване на тяхното плодородие. Едва през последните 4-5 десетилетия е започнала в големи мащаби целесъобразна горскостопанска дейност за подобряване състоянието на изредените, унищожени и зазелавели гори. Чрез залесяване на голи дървопроизводителни площи и реконструкция на увредени и малоценни насаждения са създадени много култури от бял бор, черен бор, дугласка ела, с участие на широколистни видове като липа, трепетлика, бреза, топола, дъб, акация и много други и остатъците от естествено растящите видове бук, габър, череша, джанка, върба, елша. Тези култури вече са укрепнали и имат голяма стопанска стойност, която се увеличава и с мерките за доброто им стопанисване чрез отгледни сечи, опазване от вредители, болести, пожари и др.

Изследвана е ихтиофауната в р. Арда и в някои от по-големите притоци. Събрана е и информация от любители-риболовци. Въпросният участък се отнася към зоната на маришката мряна. В тази зона преобладават видовете от сем. Шаранови. Типични представители на ихтиофауната във всички изследвани реки, наред с маришката мряна, са речният кефал, подвид на скобара, характерен за Егейския басейн, и маришкият морунаш (карабалък). В р. Арда е установен и уклей. Маришката мряна, маришкият морунаш и скобарът са балкански ендемити, но нямат специален природозащитен статус. Характерни обитатели на тази зона са и някои представители на сем. Виюнови, както и попчета. Според информация от местни жители, в участъка около и над вливането на р. Черна в Арда се среща и дъгова пъстърва, с която от време на време реката се зарибява. Възможно е от яз. "Кърджали" по време на пълноводие към по-горните участъци на р. Арда да се изкачват и други видове - костур, бабушка и др. По принцип, доминиращите представители на сем. Шаранови и Виюнови са реофилни видове, но по-

вечето от тях имат доста широк приспособителен диапазон. По-топлолюбиви са, отколкото пъстървовите риби. Размножават се по време на пролетното пълноводие през април-юни, като речният кефал, морунашът и особено скобарът извършват размножителни миграции срещу течението на значителни разстояния. Наблюдаваната висока численост на личинки и малки рибки в изследвания участък от р. Арда показва, че тук тези видове намират добри условия за размножаване. Голяма част от рибите на ранни етапи на развитие са концентрирани в големите вировете, които изпълняват функцията на “детски градини” и “страстни басейни”. Специфичните характеристики на средата в тях - преди всичко забавеното течение на водата и възможностите за развитие на богата и достъпна хранителна база - ги правят много подходящи за развитието на малките рибки. Повечето от установените видове се хранят главно със зоо- и фитобентос, а през топлите месеци - и с въздушни насекоми. Изключение прави пъстървата, която консумира само животинска храна - зообентос, въздушни насекоми и риба. С риба се храни и едрият речен кефал. Основен лимитиращ фактор за тази група риби са чистотата на водата и съдържанието на кислород в нея. Високата численост, както и структурата на популациите на повечето от установените видове показват, че условията на средата в изследвания участък от р. Арда и в повечето от изследваните притоци са благоприятни за тяхното съществуване. Изключение прави дъговата пъстърва, която по принцип не се размножава в българските реки и за поддържане на нейните популации е необходимо постоянно зарибяване.

3. Анализи по фактори на въздействие

3.1. Отпадъци

1	Организирано сметосъбиране спрямо бр населените места, бр./и %
2	Неорганизирано сметосъбиране спрямо броя на местата, бр./и %
3	Такса смет, промили

Общината включва 23 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 12 селища с общ брой население 10227 жители, което представлява 94.0 % от общото население, а образуваните извозени и третирани отпадъци са 220 кг на обхванат жител, което е под нормата за страната. Причината за това явление се крие в традицията за предварително разделяне и оползотворяване на годни за рециклиране и вторична преработка отпадъци, преди да бъдат отвозени на депото. През 2001 г. беше при-

ето с Акт № 16 реконструкцията на депото за ТБО, което е и първото за региона отговарящо на всички изисквания на Наредба № 13. С цел по пълноценно оползотворяване на отпадъците и намаляване обема им при депонирането, а оттам увеличаване срока на експлоатация на депото през 2001 г. общината разработи проект за изграждане на инсталация за разделно събиране на отпадъците, който се финансира по линия на ФАР и през 2002 г. трябва да се реализира.

Дейността по събирането и извозването на отпадъците се осъществява от звено “Сметоизвоз” към общината. Наличната техника се състои от 1 брой “ГАЗ-53” контейнеровоз с вместимост 8 броя по 1 м³, 2 броя “Шкода” с вместимост 9 м³, 2 броя водоноски “Шкода” и “Зил”. В населените места са разстановани общо 539 съда за събиране на ТБО, от които 20 броя 240 л. и 519 броя 1100 л. За цялостно обхващане на населените места са необходими още 200 броя нови съдове, от които 100 броя с вместимост 240 л. и 100 броя 1100 л.

От извършеното картотекиране в общината са установени 3.8 дка заети площи с нерегламентирани сметища, които за отделните населени места варират от 0.2 до 0.5 дка, а закриването им е предвидено да стане през 2002 г.

За 2001 г. общината е отчетла в представената информационна карта образуването на 370 тона строителни отпадъци, които са извозени и използвани за запръстяване на депото за ТБО.

Към 31.03.2002 г. са представени общо 11 информационни карти: от “Рубела-Бюти” ЕАД – 9 броя и “НОРД” ООД – 2 броя, които имат издадено разрешително по чл.37 от Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда. Общо образуваните отпадъци възлизат на 279 тона, от които са оползотворени 136 тона, което представлява 48.8 %.

Най-големите количества опасни отпадъци, образувани през годината, са количествата хвостов пясък - 205 295 тона, който се депонира по утвърден проект в обособено за тази цел депо – хвостохранилище на 3 км северно от гр. Рудозем, което е с площ 950 дка, като от началото на експлоатацията 1990 г. до момента са натрупани 6 099 000 тона. Образувани са и 7.5 тона болнични отпадъци, които са депонирани на депото за ТБО.

През годината в общината е реализиран един проект финансиран от Министерство на околната среда и водите по програмата “За чиста околна среда”, разработен от неправителствената организация НГФ “Българка” – Рудозем, в размер на 2000 лева.

3.2. Шум

Населението на общината е около 11 400 души, като в града живеят около 4400 жители. Град Рудозем не разполага с вътрешноградски транспорт. Общинските автобуси обслужват околните населени места.

На територията на община Рудозем няма големи транспортни участъци и критични по отношение на шумово натоварване участъци.

Данни за транспортните средства:

Общински автобуси	Общ брой -10	Г
Лични автомобили	Общ брой - 1 500	с

РИОСВ – Смолян, е извършил замерване в пункт Рудозем - централна градска част, L аекв се движи в границите на (4 -5 dBA) над L доп, което се дължи основно на автомобилния транспорт.

В община Рудозем няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. Няма постъпили жалби в РИОСВ.

Характеристика на промишлените обекти, източници на шум:

Наименование на обекта	Предмет на дейност	Местоположен	
		Централна градска част	Промислена зона
Флотационна фабрика - гр.Рудозем	Преработка на руда в концентрат		да

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на община Рудозем по данни от 1992 год.

1. “РУДОЗЕМ ”, 4 канала, максимална мощност 100 W;
2. “ПЛОВДИВЦИ”, 4 канала, максимална мощност 10;
3. “ЕЛХОВЕЦ”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
4. “ЧЕПИНЦИ”, 4 канала, максимална мощност 10 ;
5. “ОГЛЕД”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
6. “ВОЙКОВА ЛЪКА”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
7. “ВИТИНА”, 4 канала, 10 W.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 год. в пункта – гр. Рудозем, общ. Рудозем, показват, че радиационният гама-фон е от 0,19 – 0,25 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама-фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители се оценява посредством извършването на неdestructивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пункта в Рудозем, община Рудозем.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и те съответствуват на фоновите стойности на страната.

	U - 238	
гр. Рудозем	48	

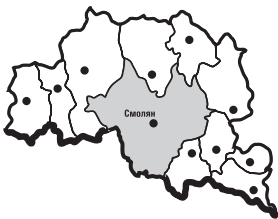
Наличието на Cs – 137 се дължи на трансграничния пренос и натрупването му след аварията в Чернобил през 1986 г. Определените специфични активности варират в границите до 59 Bq/kg в зависимост от първоначалното отложено количество и възможността за миграция.

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

№	О Б Е К Т	Финансиран от
1.	Довеждащ колектор гр.Рудозем	НФООС Община Рудозем
2.	Реконструкция на депо за ТБО гр.Рудозем	НФООС Община Рудозем
3.	Канализация на с.Чепинци	НФООС Община Рудозем
4.	“Внедряване на безотпадна технология при	Кредит от НФООС

5. Превантивна дейност и контрол

В община Рудозем има преведени 4701 лв. по санкции за 2001 г. На територията на общината предприятия замърсители, които не са издължили задълженията си към МОСВ до края на 2001 г. по наложените им санкции, са: “Рубела-Капитал” АД – Рудозем – 728,32 лв. РИОСВ – Смолян, съвместно с община Рудозем е разгледала два обекта от отрасъл производство на козметика, за които се изисква задължителна ОВОС - “Цех за преработка на билки и продукти на билкова основа” с. Чепинци, община Рудозем, област Смолян, и “Цех за бяла козметика” гр. Рудозем, обл.Смолян. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 28 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 год. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 2 бр.; Производство на изделия от кожи – 1 бр. Производство на хранителни продукти – 5 бр.; Производство на козметика – 1 бр., Други – 19 бр.

Община Смолян

Община Смолян се намира в централната част на Родопите и е разположена на територия 854 км², като 67% е заета от вековни иглолистни гори. Общината отстои на 90 км от Пловдив, а Смолян е и областен център.

В съседство са общините Мадан и Рудозем на изток, Община Девин на запад, общини Чепеларе, Лъки, Баните на север, Република Гърция на юг.

В общината има 86 населени места, разпределени в 41 кметства с население 47 458 жители.

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	1410
2	Горски	1535
3	Населени места и зони	59
4	Водни течения и водни площи	
5	Други	
6	Общо	3005

Климат

1.	Средна мес. максимална температура, °С
2.	Средна мес.минимална температура, °С
3.	Средна годишна температура, °С
4.	Максимално к-во валежи-годишно/мм/
5.	Минимално к-во валежи-годишно
6.	Средно годишно к-во валежи
7.	Минимална влажност, %
8.	Средна годишна влажност,%
9.	Средна годишна скорост на вятъра, м/сек
10.	Преобладаващи ветрове,посока

Климатът е преходно-континентален със слабо средиземноморско влияние.

Полезните изкопаеми са: ураново находище на 10 км от Смолян; варовици – по поречието на р.Арда; гнайс и глини – с. Стойките.

В областта на околната среда се осъществява сътрудничество предимно с НПО: сдружение ”Екосвят Родопи”, сдружение ”Уникални Родопи”, сдружение “Рома – 99”, Център за устойчиво развитие на планината, Съюз на родопските хотелиери и ресторанти – Смолян, и др. Насоките са за опазване на биологичното разнообразие, управление на отпадъците, развитие на туризма и др.

Персонал, работещ по околната среда: 1 гл.експерт ”Екология”; тел.36 177; факс 24926; E-mail – smennet@sm.unacs.bg, СЗ ”Екология” – 3 инспектори; тел. 36124

Съществува пряка телефонна връзка с еколозите на общината. Изготвят се периодични информации за състоянието на атмос-

ферния въздух по общинското кабелно радио. Разгласяват се обявите за обществени обсъждания на ОВОС на различни проекти, реализиращи се в общината. На сесиите на Общинския съвет се включват разглеждане, обсъждане и одобряване на различни нормативни документи за околна среда. Също така се извършват публикации в местните медии, предавания по местните кабелни телевизии и др.

Общината разполага с пътища както следва: пътища общо – 461,1 км; II клас – 35 км (без градската мрежа); III клас – 156,1 км; IV клас – 270 км.

Икономическа информация за общината

В община Смолян е част от к.к. Пампорово с местността Райковски ливади. Пампорово е планински курорт с мек климат, много слънчеви дни и дебела снежна покривка. Надморската височина е 1650 метра, като най-високият връх е Снежанка – 1926 метра. Разполага със ски-писти с различна трудност, достъпни и за опитни и за начинаещи скиори. Привлекателен за туристи по всяко време на годината. Броят на леглата – 749 (частта от курорта в Смолянска община) и 1006 легла в м. Райковски ливади. Курортите са с добре изградена инфраструктура;

Структуроопределящи отрасли в общината са – туризъм, селско стопанство, лека промишленост – шивашка, текстилна, хранително-вкусова. През 2000 г. са регистрирани 2136 броя стопански единици, от които:

- промишленост – 239 бр.;
- селско и горско стопанство – 95 бр.;
- строителство – 116 бр.;
- туризъм - 283 бр.;
- транспорт и съобщения – 224 бр.;
- търговия и ремонт на автомобили и битова техника – 913 бр. и др.

Произведената продукция от промишлените предприятия през 2000 г. е за 38 839 000 лв.

Стратегически направления за икономическо развитие: туризъм; екологично селско стопанство; хранително-вкусова промишленост, свързана с преработката на екологично чиста продукция; дървопреработваща промишленост.

На територията на община Смолян се отглеждат следните растения: картофи - 8450 дка; фасул - 500 дка; зърнени култури – 164 дка; трайни насаждения – 117 дка; култивирани билки - 18 дка.

Животновъдството е застъпено както следва:

Говеда
Овце
Свине
Птици
Кози
Зайци
Пчелни кошери
Коне
Мулета и магарета

Финансова информация за общината

Бюджетът на Община Смолян за 2001 г. е 11 430 400 лв. Основни източници на финансиране са приходоизточници в бюджета: приходи с държавен характер; приходи с общински характер, приходоизточници, свързани с околната среда, глоби и санкции, такси за битови отпадъци, приватизация, целеви субсидии, разходи, свързани с околната среда – 10 % от всички разходи, източници на финансиране на дейността по околна среда, НФООС, ОФО-ОС, фонд “Приватизация”, такса БО, ниво на такси за услуги за отпадъци и води: за отпадъци – 5 %; приходите от нея покриват 100% разходите; за питейна вода – 1,20 лв./м³ и 0,05 лв./м³ за отвеждане на отпадъчна вода в канализацията.

Социално-икономическа информация

□ Средногодишен доход – 3600 лв./дом; размер на средната работна заплата - 203 лв.; относителен дял на разходите за плащане на услугите за вода и отпадъци от средногодишните – 5 % ;

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Качество на атмосферния въздух

Качеството на въздуха в общината се следи чрез пункта за мониторинг в инспекцията. През 2001 г. има отчетени 17 проби над ПДК за фини прахови частици, общият брой пробонабирания е 252. Стойностите на прах и фини прахови частици се завишават след зимния сезон вследствие на останалият по улиците пясък от зимното опесъчаване.

Данните от извършените имисионни измервания на пункт “Смолян” за 2001 г. са представени в таблица:

Данни за измерени имисии (дн)					
показател	2001	I	II	III	IV
Температура на въздуха, °C	мин.	-2	-1	3	
	макс.	11	13	21	
	средно	4	6	12	
Атмосферно налягане, mmHg	мин.	674	672	673	€
	макс.	687	690	684	€
	средно	682	680	678	€
Общ прах, ПДК - 0,25 mg/m ³	мин.	0.10	0.08	0.08	0
	макс.	0.24	0.24	0.24	0
	средно	0.17	0.15	0.12	0
Фини прахови частици под 10 µm ПДК - 75µg/m ³	мин.	0	22	23	
	макс.	0	68	72	
	средно	0	58	46	
Оловни аерозоли, ПДК- 0.9µg/m ³	мин.	0.040	0.010	0.010	0.0
	макс.	0.180	0.080	0.060	0.0

Стойностите на серен диоксид се завишават през зимния сезон в следствие използваните горива в бита. От 1995 до 1999 г. на 3 кръстовища в града ежесечно се извършваше емисионно замерване, следеше се и за трафика на моторните превозни средства. През 2001 г. са извършени 37 проверки по опазване качеството на въздуха, 24 от тях на обекти без ПС и 13 на обекти с ПС. Дадени са 21 предписания. На територията на община Смолян има 15 наблюдавани обекта без ПС, 7 от тях през 2001 г. не са работили, 5 са обектите с изградени ПС, 2 от тях са асфалтови бази, които през 2001 г. във връзка с изграждането на инфраструктурни проекти работеха интензивно.

Извършени емисионни замервания на обекти на територията на община Смолян:

№	ОБЕКТ	сажди	серни окис
		НДЕ - 50 мг/м ³	НДЕ - 170 мг/м ³
1	Родопска тъкан	-	4
2	ОЦ-воден котел	559	3
3	ОЦ-парен котел	778	1
4	АБ-Фатово Д117	238	1
5	АБ-Фатово Д508	226	
6	х-л Финландия	-	
7	х-л Св. Елена	4	
8	Гамакабел ПКМ	834	
9	Гамакабел КТМ	973	
10	ПОК Енерго	22	

Обектите от № 1 до № 7 са измерени през 2001 г., от № 8 до № 12 през 2000 г., а Цех за примекси на “Агрекс” през 1999 г. На територията на общината се намират 3 обекта, които подлежат на задължителен инструментален контрол и измерването на емисиите се извършва един път в годината. Обектите са “Отоплителна централа” - Смолян, “Гамакабел” и “Родопска тъкан”, и на трите обекта за наднормено замърсяване на въздуха са наложени месечни имуществени санкции. За периода 1996-2001 г. на котлите в Отоплителна централа е извършено емисионно замерване 5 пъти, в “Гамакабел” 5 пъти, на “Родопска тъкан” 9 пъти, на “Сердика” 5 пъти, на “Слънце” 8 пъти. Последните два обекта до 1999 г. също подлежах на задължителен инструментален контрол, но след монтиране на нов котел в “Сердика” и системно измерени резултати в нормата за “Слънце” същите отпаднаха от списъка за задължителен инструментален контрол. На Асфалтова база Фатово за същия период са извършени 5 емисионни замервания на асфалтосмесител - Д117 и 2 замервания на асфалтосмесител - Д508, за наднормено замърсяване е наложена месечна имуществена санкция.

Положителните промени на обекти в общината във връзка с качеството на въздуха в региона са следните:

□ Отоплителна централа - смяна на горелките, ремонт на котли и преносна мрежа; “Гамакабел” АД - монтиране на електрически парогенератори и преминаване работа само на зимен режим, монтиране на устройство за намаляване на разхода на течни горива, регулиране на гориво-нагнетателната уредба след наше предписание;

□ “Родопска тъкан” АД - доставен е нов котел, който предстои да бъде монтиран, спряно е с наша заповед от експлоатация съоръжение за изгаряне на производствени отпадъци и трите по-горе цитирани обекта периодично представят сертификати за горива, изготвиха и планове за собствен мониторинг.

□ Асфалтова база - с. Фатово, собственост на “Виастройинженеринг” АД и Асфалтова база - с. Тикале, собственост на “БКС” ЕООД, след наши предписания изготвиха програми за техническа поддръжка на пречиствателните съоръжения, периодично представят сертификати за горива.

□ В “Карлък 97” – Смолян, разпалването на пешите се извършва с газ пропан-бутан, а не с нефта, коригира се работата на вентилаторите.

□ “Сердика” АД – монтиране на нов котел, работещ с нефта, а не с мазут, служещ само за технологични нужди.

□ В хотелите “Финландия” – Пампорово, и “Света Елена” -

село Стойките, се монтираха нови котли.

□ Чрез изграждането на 3 газ-станции значително се увеличи използването на газ пропан- бутан както в домакинствата, така и в транспорта.

Наред с положителните тенденции на територията на общината има и обекти, които представляват реална опасност. Такъв обект е “Смиледа” - с. Смилян, хладилната инсталация, работеща с амоняк, е амортизирана, морално остаряла. Предприятието не работи и липсата на средства не дава възможност за по-добро поддържане на инсталацията.

От промишлеността са използвани горива (в тонове), както следва:

Горива използвани от промишлеността, видове	2000 г.	2001 г.
Въглища – Пернишки басейни	34.00	62.00
Котелно гориво – Високосернисти марка 20	376.00	272.00
Котелно гориво – Високосернисти марка 40	1695.00	1784.00
Газьол за промишлени и битови цели	427.00	511.00

2.2. Води

По протежение на гр. Смолян преминава р. Черна, приток на р. Арда. Черна извира от югоизточните склонове на връх Карлък. От изворите си тя преминава в източна посока и достига точката си на вливане в р. Арда близо до с. Средногорци. Основният приток на р. Черна е р. Бяла.

Река Черна е дълга приблизително 48 км. Водите, постъпващи във водосбора на р. Черна, са предимно валежни – дъждовни, повърхностен отток и стопени снежни води.

По течението на р. Черна са изградени две водноелектрически централи - “Черна” и “Устово”. ВЕЦ “Хубча” се намира в близост с р. Бяла и използва води от карстовия извор “Хубча”.

Водоснабдяването на селищата в района на Смолян, извлечени от повърхностни водоизточници, не смущава дебита на реката. Смята се, че около 90% от водите, извлечени за питейно водоснабдяване, се връщат в реката като канализационни води.

В района на гр. Смолян има три източника на карстови подземни води. Това са изворите “Хубча”, “Бралото” и “Св. Иван”.

Извор “Хубча” се намира на десния бряг на р. Бяла, приблизително 10 км от Смолян, източно от с. Соколовци. Извор “Бралото” е на левия бряг на р. Черна в центъра на Райково. Извор “Св. Иван” е разположен от дясната страна на р. Черна в Райково.

Средната стойност на отводняване на изворите е както следва: “Хубча” – 145 л/сек., “Бралото” – 240 л/сек. и “Св. Иван” – 102 л/сек.

Под кв. Устово се намира извор “Клокотник” с дебит до 7 л/сек. Изворот е водоснабдявал Мадан посредством помпена станция, но в момента се излива директно в р. Черна.

Река Черна след Устово е включена в Националната мрежа за наблюдение на повърхностни води в Република България.

Наблюдението върху състоянието на реката се извършва 12 пъти в годината. Проектната категория на реката е втора. Замяръсяването е основно от битово-фекални води на Смолян.

Вследствие на изпускане на отпадните води от колектора съдържанието на амониев азот при норма 2 мг/л се движи от 0,43 мг/л до 3,15 мг/л за 2000 г., а за 2001 г. е от 0,72 мг/л до 1,8 мг/л, като за годината не са констатирани наднормени стойности.

Нитритният азот при норма 0,04 мг/л за 2000 г. е в границите от 0,02 мг/л до 0,23 мг/л за м. септември и е 4 – 5 пъти над пределно допустимите концентрации.

За 2001 г. са отбелязани стойности от 0,04 мг/л до 0,28 мг/л, т.е. 5 – 6 пъти над ПДК.

Фосфатите при норма 1 мг/л за 2000 г. измерените стойности са от 0,1 мг/л до 1,86 мг/л, а за 2001 г. са измерени наднормени стойности до 2,9 мг/л само през м. януари. Органичното замърсяване се доказва с биологичния мониторинг на повърхностните води.

Река Черна над гр. Смолян е с чисти неповлияни от човешката дейност води. При пункт кв. Райково при КАТ и след кв. Устово реката е силно замърсена с органични вещества. В следващия пункт при с. Търън, реката се самопречиства и се подобрява състоянието ѝ до средно замърсени води и такава се влива в р. Арда.

Въз основа на направените констатации е видно, че реката е замърсена трайно с органични замърсители.

С изграждането на пречиствателна станция за отпадните води на града ще се намали съдържанието на органичното замърсяване на р. Черна.

Смолян разполага с добре изградена канализационна мрежа. Каналната мрежа е изпълнена като смесена, и е сравнително нова – строена е в по-голямата си част от града в последните 25-30 години.

През 2001 г. се завърши последният участък от Главен събирателен колектор до площадката, отредена за строителство на ГПСОВ. Колекторът е по левия бряг на р. Черна с $D = 1250$ мм и дължина $L = 1492$ м от “Топливо” до площадката на ГПСОВ.

В кв. Устово се построиха събирателни канали по десния бряг на р. Бяла с дължина $L = 320$ м и по левия бряг на р. Черна с дължина $L = 251$ м.

За да се обхванат всички отпадни води от кварталите на гра-

да и се отведат до ГСК и ГПСОВ за пречистване, е необходимо да се изградят събирателни колектори по Мунева река за “Каптажа”; събирателен колектор по “Беклийско дере”; събирателен колектор по дерето, минаващо покрай хотел “Орфей” и ТПК “Първи май”; събирателен колектор по “Дуневско дере” и още около 35 нерегламентирани зауствания в р. Черна и р. Бяла, които могат и трябва да се зауствят в ГСК и се пречистят в ГПСОВ.

Също така е необходимо да бъде реконструирана част от канализационната мрежа на “Стария център” на града. Често срещано изпълнение на свързване на нов канализационен клон е да се зауства в съществуващ канализационен клон с по-малък диаметър.

Задължително ГСК трябва да се продължи от “Фуражен заувод” в посока към “Чилингирска махала” и кв. “Средок”.

През 2001 г. по програма ФАР се извърши проектиране във фаза “Идеен проект” за ГПСОВ – Смолян. На база на проекта е изготвен ДОВОС, а на основание решението по ОВОС ще се издаде разрешение за заустване на отпадни води след ГПСОВ в р. Черна.

Избраната площадка за ГПСОВ се намира на около 500 м след кв. Долно Влахово на левия бряг на р. Черна и е с площ 17 дка.

В проекта са разработени 3 варианта, като проектантите препоръчват 1-ви вариант, който е избран на експертен съвет на МРРБ през м. юли 2001 г.

Технологичната схема включва: входна решетка, помпена станция, дъждозадържателен резервоар, нефто- и пясъкозадържател, биобасейни с продължителна аерация – 2 бр., вторични утайители – 2 бр., контактен резервоар, помпена станция за рециркулация на утайката и за излишна утайка, стабилизационни камери за утайка, административна сграда и лаборатория, реагентно с филтър-преса.

Началото на строителството се предвижда да започне не по-късно от април 2003 г. и да завърши до септември 2004 г.

Количеството отпадни води от гр. Смолян, които ще се пречистват в ГПСОВ, са:

1. Денонощно водно количество $Q_d = 22408 \text{ м}^3/\text{ден}$.
2. Среднодневен дебит $Q_{\text{ср.д.}} = 934 \text{ м}^3/\text{ден} = 259 \text{ л/сек}$.
3. Часово водно к-во при сухо време $Q_{\text{ср.ч}} = 1400 \text{ м}^3/\text{сек}$.
4. Часово водно к-во при мокро време
 $Q_{\text{ср.ч}} = 2400 \text{ л/сек} = 667 \text{ л/сек}$.

Проектната замърсеност на отпадните води по показатели е както следва:

1. ХПК = 314 мг/л при норма 70 мг/л.
2. БПК₅ = 157 мг/л при норма 15 мг/л.
3. НВ = 167 мг/л при норма 50 мг/л.

4. Общ азот = 27 мг/л при норма 15 мг/л.
5. Азот (амониев) = 19 мг/л при норма 2 мг/л.
6. Общ фосфор = 4 мг/л при норма 2,0 мг/л.

Общата канализационна мрежа на Смолян е с дължина $L = 79\,198$ м. Процентът на изграденост спрямо уличната мрежа е $\eta = 76,7\%$, а процентът на използване на каналната мрежа от населението $\phi = 80\%$. Изградени са канализационни клонове по проект с обща дължина $49\,198$ м, като в това число влиза градски събирателен колектор с дължина $L = 15\,000$ м; колектор “Райковски ливади” – гр. Смолян с дължина 4634 м. Канализациите, които са строени през 50-те и 60-те години, са с много малки диаметри и при дъжд се препълват, подприщва се нивото в разпределителните шахти и се получава наводняване на улиците поради затапване на уличните оттоци. Тези канализации са с дължина $L = 17\,183$ м, в т.ч. $\Phi 150 - 2116$ м, $\Phi 200 - 12\,896$ м и $\Phi 250 - 2171$ м и е необходимо да се реконструират. Останалите $30\,000$ м са строени без проекти, на трудови начала от населението при разкриването на улици. Освен това липсва подземен кадастър на населените места от Община – Смолян и не могат да се определят точно посоките на клоновете, както и техните диаметри.

В Смолян са изградени и работят промишлени предприятия, чието състояние е описано в таблицата:

№	Фирма	Пречиствателно съоръжение		
		Налично	Вид	Необходимо
1.	“Слънце”ЕООД	да	физико-химична ПС	да
2.	“Карлъс-97”ООД	не	-	не
3.	“Агрес”-клон “Витал”	не	-	не е необход
4.	ГУП “Пътно поддържане”-гараж	да	каломаслоуловител	да
5.	ЕООД “Резни метали” – МДН “Възход” – гараж-автомивка	да	каломаслоуловител	да
6.	ООД “Виастройнженеринг	не	-	не
7.	ЕООД “В и К”	не	-	не
8.	ЕООД “ЕКС”	не	-	да
9.	ЕТ “Марчо Марков” – бетонов възел	да	утвигел	да
10.	“СБА” – автомивка	да	каломаслоуловител	да
11.	“Родонска гъкан” АД	да	физико-	да

Съгласно Наредба №7/2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадни води в канализационните системи на населени места, контролът по качеството на отпадните води е на “В и К” ЕООД – Смолян, а РИОСВ – Смолян, контролира качеството на водите на изход Градски събирателен колектор преди заустване в р. Черна.

На база на наблюдение на оттока на отпадните води от предприятия и население в градската канализационна мрежа е получен следният баланс:

1. Хранително-вкусова промишленост
 - 1.1. Млекопреработка – 100 м³/ден.
 - 1.2. Месопреработка – 50 м³/ден.
 - 1.3. Фураж и смески – 5 м³/ден.
2. Текстилна промишленост
3. Машиностроене – 100 м³/ден.
4. Транспортни предприятия – 100 м³/ден.
5. Строителни предприятия – 100 м³/ден.

Всичко от 1 до 5 = 805 м³/ден.

6. Население – 3312 м³/ден.
7. Други (дренажи, оттечки и т.н.) 15000 м³/ден.

Общ отток - 19117 м³/ден.

От приложените таблици е видно, че отпадните канални води на изход ГСК през по-голямата част от годината по показатели БПК₅ и НВ превишават нормите за II-ра категория приемник, докато биогенните елементи азот и фосфор са в нормите.

Дата	Място на пробоземане	рН	БПК
	Норми за емисии от канализации	6 до 8,5	15,0
2000 г.			

Дата	Място на пробвземане	
	Норми за емисии от апретура, мг/л	6
	Норми за емисии за преработка на плодове и зеленчуци, мг/л	6
09.10.2001	"Смиледа"ООД, с. Смилян - води на изход ПС-картофопреработка	
19.11.2001	"Слънце "ЕАД, гр. Смолян - води на изход ПС на апретурен цех	

Дата	Място на пробвземане	
	Емисионни норми за мандри	рН 6 до 9
2000 г.		
	"Билияна 2000" ЕТ"Раковска"; мандра -	

Повечето населени места в общината не разполагат с изградена канализация. Там, където има, са единични клонове, заустващи в близките дерета. В таблица са дадени по-големите населени места и данни за населението и дължина на канализационните клонове.

№	Населено място	Население	Съ
1.	с.Момчиловци	1561,0	
2.	с.Мугла	434,0	
3.	с.Петково	511,0	
4.	с.Славейно	377,0	
5.	с.Смилян	1952,0	
6.	с.Стойките	55,0	
7.	с.Търън	764,0	
8.	с.Широка лъка	114,0	
9.	с.Могилица	520,0	
10.	с.Соколовци	269,0	
11.	с.Турян	114,0	
12.	с.Чокманово	218,0	
13.	с.Виево	540,0	

Няма проекти за пречиствателни съоръжения по населени места, също така няма данни за количеството и качеството на отпадните води по населени места, тъй като не са извършвали проучвания, а в системата за мониторинг селските канализационни мрежи не са включени.

По-големи промишлени предприятия в населените места на общината са:

“Смиледа”ЕООД – с.Смилян; “Родопа – Милк” – мандра – с.Смилян; “Мандра” – с. Могилица – не работи; “Мандра” – с. Арда – не работи; “Филипополис – РК” – гр. Пловдив – мандра – с. Славейно; ЕТ “Росен Атанасов” – мандра – с. Кутела; МТС – с. Момчиловци; “Елица” – с. Момчиловци

“Смиледа” ЕООД – с. Смилян, е предприятие за преработка на плодове, риба и бланширане на картофи. Засега фирмата преработва само картофи, като работата се влияе от пазарната конюнктура. Производството е силно намалено, в по-голямата част от годината фирмата не работи.

За пречистване на отпадните води от производството е изградена пречиствателна станция с капацитет 120 м³/ден. и включва: входна решетка, пясъкозадържател, двуетажни утаители – за битовия поток, биобасейни, вторични утаители, биологично езеро, изсушителни полета за излишна утайка. Общото състояние на пречиствателната станция е лошо, не работят едната решетка, единият биобасейн и аераторът на биологичното езеро - станцията се нуждае от реконструкция.

Заустването на отпадните води е в р. Арда. Предприятието е включено в системата за емисионния мониторинг. Към края на 2001 г. отпадното водно количество е около 10 – 15 м³/ден.

“Родопа – Милк” – мандра – с. Смилян, е предприятие за преработка на мляко с капацитет до 10 т/ден. В момента се преработват около 1,5 – 2 т/ден. суровина.

Отпадните води се пречистват в локална пречиствателна станция, включваща: приемник-усреднител, смесител за реагенти и утаител, биобасейн, вторичен утаител, контактен резервоар за обеззаразяване. Отпадните води са около 5 – 6 м³/ден. и се заустват чрез канализационен клон в р. Арда. Не са констатирани замърсявания на р. Арда с отпадни води от мандрата.

Мандрите в селата Арда и Моголища от 2000 г. не работят.

Мандрата в с. Славейно преработва около 3 т/ден. мляко при проектен капацитет 10 т/ден. Отпадните води се пречистват в пречиствателно съоръжение, което се състои от: входна решетка, мазнинозадържател, първичен утаител, анаеробен филтър за снижаване на азота и фосфора, въртящи се биоконтактори, вторичен утаител, контактен резервоар. Капацитетът е 40 м³/ден.

Поради лоша експлоатация и амортизация съоръжението не е в състояние да очисти отпадните води и замърсява водите на приемника дере.

Констатирано е изпускане директно в канализационна отклонка, минаваща източно от мандрата, на непречистени отпадни води, което допълнително натоварва и замърсява водите на дерето.

Поради тази причина РИОСВ – Смолян, спря работата на мандрата, която до края на 2001 г. не е започнала работа. Предстои реконструкция на ПСОВ, за което е възложено проектиране и е изготвен график.

Мандра – с. Кутела, към ЕТ “Росен Атанасов” – с. Кутела, преработва около 3 т/ден. мляко и формира 6 м³/ден. отпадни води. За пречистване на отпадните води е изградено пречиствателно съоръжение, включващо: усреднител, смесител, контактен резервоар – утаител, напорни филтри с активен въглен.

За изпускане на цвик в дерето и замърсяване трайно на водите и бреговете с биологични отложения работата на мандрата е спряна. След почистване основно на дерето и прекратяване на замърсяването работата на мандрата е възстановена. Предстои изграждане на нова ПСОВ, която е възложена за проектиране.

Заключение: На предприятията, които формират отпадни води, са изградени локални пречиствателни съоръжения. Положителна тенденция в опазване качеството на водите е, че намалява

като цяло замърсеността на производствените отпадни води. Единствено проблеми се създават от лошата експлоатация и поддръжка на ПСОПВ, особено на тези от хранително-вкусовата промишленост (мандри, месокомбинати, колбасарски цехове и т.н.), вследствие на което се замърсяват водите на приемниците в по-голяма или в по-малка в периоди на маловодие.

Подземни води

В системата на “В и К” на територията на община Смолян се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 164,650$ л/сек. Водохващанията са осъществени чрез следните водоземни съоръжения:

- сондажен кладенец (СК) – 1 бр.
- каптаж на естествени извори (И) – 219 бр.

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под 10 м³/ден, извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Смолян на територията, на които се намират.

С влизане в сила на новия закон за водите от 29.01.2000 г. за изграждане на нова реконструкция или модернизация на съществуващи каптажи (съоръжения или системи) за добиване на подземни води, съгласно чл. 46, ал.1, т. 1, б. “в” от З.В. (ДВ бр.67/99 г.) е необходимо съответното Разрешително по същия закон.

В тази връзка през 2001 г. в община Смолян са констатирани 3 бр. нарушения на З.В., които са санкционирани по съответния ред.

Съгласно заповед № РД-192/11.05.1998 г. на МОСВ в НАСЕМ на подземните води са включени два пункта за наблюдение в Община Смолян:

1. Каптиран карстов извор “Свети Иван”, кв.Райково, гр. Смолян, общ.Смолян.
2. Каптиран карстов извор “Бралото”, кв.Райково, гр. Смолян, общ.Смолян.

Честотата на вземаните проби е на тримесечие (4 пъти в годината), а изследваните показатели са: Т, °С, рН, цвят, мирис, алкалност, редокси потенциал, електропроводимост, окисляемост (перманентна), РВ, НВ, обща твърдост, амоняк, нитрити, нитрати, хлориди, фосфати, сулфати, сух остатък, хидрокарбонати, Na, K, Mg, Zn, Pb, As, Sn, Cd, Mn, Cr⁶⁺, N⁻, разтворен кислород, наситеност с кислород.

За 2001 г. в анализите няма констатирани показатели с над-нормени стойности за питейни води.

Микроязовири

Състояние на хидротехническите съоръжения

Населено място, име на язовира	Полезен обем хил. м ³	Завирен обем към 30.12.01 г. хил. м ³	Полив и площ хил.дк
гр.Смолян м.яз."Киряно в гьол"	200	180	1500
гр.Смолян м.яз."Лагера"	114	30	500
гр.Смолян м.яз."Пампор ово"	310	0.1	1200
с.Горна Арда м.яз."Бангун	117	15	325

Микро ВЕЦ

Разрешителни за водоползване за МВЕЦ на територията на РИОСВ - Смолян

№	река землище	обект	Ра
1.	р.Голяма и р.Ишледска с.Мугла	МВЕЦ"Боровинка"	р.р.
2.	р.Черна гр.Смолян	МВЕЦ"Черна"	
3.	р.Арда с.Мугла	МВЕЦ"Ухловица"	
4.	р.Арда с.Мугла	МВЕЦ"Могилица"	
5.	р.Черна с.Търън	МВЕЦ"Черна 2"	
6.	р.Широколъшка с.Широка лъка	МВЕЦ"Горски дол"	

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 238 532 дка, от които обработваемата земя представлява 113 145 дка – 47.4 %, в т.ч. ниви – 25 326 дка, трайни насаждения -106 дка и естествени ливади – 87 713 дка. От обработваемата земя 85 % е съсредоточена в частния сектор, а като прибавим разпределението и между наследниците на бившите собственици, се наблюдава множество разпокъсани обработваеми площи, при които на практика не би могло да се води ефективно културно земеделие. Основните отглеждани култури са: картофи около 8500 дка, фасул – 500 дка; зърнени култури – 164 дка; трайни насаждения – 106 дка; култивирани билки - 18 дка.

В резултат на монокултурното отглеждане на картофи върху едни и същи площи без какъвто и да е сеитбооборот, както и ползването на семена без установен произход се стигна до ежегодно увеличаване на заразените площи с нематода в населените места от общината Смилян, Славейно, Комплексна опитна станция Смолян, Арда, Мугла, отделни площи в Момчиловци.

Проведеният по инициатива на РИОСВ – Смолян, семинар на тема “Алтернативни видове етерично-маслени култури подходящи за отглеждане в Смолянски регион”, в който взеха участие представители на научни институти от Казанлък, Пловдив, Стара Загора, Бургас, както и частни фирми, предизвика интереса на много частни стопани и те пристъпиха към засаждане на многогодишни култивирани видове лечебни билки, в т. ч. жълт кантарион, маточина, мащерка, мурсалски чай, левзея, центрантус, бял риган, от които още през 2001 г. бяха произведени и пуснати на пазара първите количества хранителни добавки и чай ”Хербавицен”, съгласувани с Министерство на здравеопазването.

През годината се извърши ремонт на базов склад за съхранение на препарати за растителна защита с изтекъл срок на съхранение и неизвестен произход в м. Герзовица. Препакетираха се наличните в склада препарати, както и тези в складовете Стойките, Могилица, Смилян и Мугла, които се извозиха и съхраниха в базовия склад, а освободените складове се санираха. От страна на общината не е решен въпросът с охрана на съществуващите два склада в с. Търън и м. Герзовица.

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи, няма и рекултивирани.

На територията на община Смолян в експлоатация са две открити кариери за добив на мрамори за трошен камък и асфалтови смеси:

- кариера “Фатово”, експлоатирана от “Виастройинженеринг”ООД, гр Смолян. През 2001 г. е добит мрамор – 21 149 м³, а останалите запаси към 01.01.2002 г. са 1 339 226 м³.

- кариера “Тикале”, експлоатирана от “БКС”ООД, гр. Смолян. През 2001 г. е добит мрамор 15 735 м³, а оставащите запаси към 01.01.2002 г. са 525 030 м³.

- кариера “Влахово”

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на общината се намират 1 природен резерват, 2 поддържани резервата, 12 природни забележителности, 2 защитени местности и 14 вековни дървета.

Поддържан резерват “Момчиловски до “ се намира в землището на с. Соколовци, вляво на 150 – 200 метра над пътя Устово – Рожен, между извор “Хубча” и депото на Пътно управление и е заобиколен отвсякъде с гори, попадащи в територията на ДЛ Пампорово. Създаден е с цел запазване на първична черборова гора за комплексно проучване на горската растителност и съобщества. Площта му е 31.1 ха. Средна надморска височина – 1200 метра, източно и югоизточно изложение, много стръмен терен – от 30 до 36 градуса. На изток граничи с трасе за високо напрежение. Единственият път, който извежда над резервата, тръгва от бензиностанцията на “Петрол“ в к.к. Пампорово по стария път за с.Левочевево и след като прехвърли м. Кору коле, се отклонява за м. Въпите, минава вляво от връх Св.Никола и достига на 200 м над резервата.

Резерват “ Сосковчето “, намиращ се в землището на гр. Смолян, заема бившите отдели с № 1045, 1046 и 1047 на ДЛ Смолян с обща площ 177,5 ха от ДГФ и е създаден с цел опазване на девствения характер на вековна смърчова гора. Местообитание на мечката, сърната и благородния елен. Попада изцяло в Континентално-средиземноморската климатична област, като средната годишна температура варира в зависимост от височината от 2 до 8 градуса. Надморската височина е от 1400 до 1700 метра. Преобладаващите площи са с много стръмен наклон. Основни ветрове са източните и северните. През резервата минава камионен път, свързващ м. Арнаутското с м. Чаталовото, който в момента е непроходим. “Сосковчето “ е достъпен от към северната си, горна граница до където достига черен път, отклоняващ се от асфалтовия път между м. Айше колак и връх Перелик. Той има планински разчленен релеф и е разположен в Переликско-Преспанския дял на Родопите. Переликско-Преспанското било в пределите на Държавното лесничество започва от вр. Делибоска, откъдето в североизточна посока се извишава във върховете Картъла,

Новаците. Един голям процент от резерватните площи - 44 %, са разположени при н.в. 1601-1700 м. На територията на защитения природен обект преобладават риолити, гнайси и др. Скалните блокове, срещащи се тук, са изградени от риолити и риолитови туфи, които са стълбовидно, хоризонтално или вертикално плочесто и призматично напукани. Вследствие напукването и изветряването на риолитите са се получили надробени по-едри или по-дребни късове, които на места образуват сипеи. Изобщо риолитите придават своеобразна красота на околния ландшафт. Основният почвен тип, разпространен на резерватната територия, е кафява горска почва. На този тип преобладаващият подтип е кафява горска светла, тъй като в пределите на резервата са районите, преобладаващи с по-припечни изложения. По механичен състав почвите са определени като глинесто-песъчливи. Най-голямо е участието на свежите почви, които обуславят сравнително средно богато месторастене, благоприятно за растежа на смърчовата гора. На територията на резервата няма по-изявени ерозионни процеси. Съгласно Заповед № 1094 на КОПС при МС от 03.12.1986 г. буферната зона на резервата “Сосковчето” е с площ 104,4 ха.

Поддържан резерват “Амзово“ включва част от земеделски земи с кадастрални номера: 234 005 и 234 020 с обща площ 0,3 ха в землището на гр. Смолян и е създаден с цел възстановяване находището на блатен плаун. Намира се в м.Петрово бърдце при надморска височина 1050 м в близост до асфалтовия път гр. Смолян – с.Пещера. В близост до него минава линия с високо напрежение и черен път.

№	Име	Землище	Община	С
ПРИРОДНИ ЗА				
1	Леденицата	с. Гела	Смолян	С
2	Смолянски водопад	гр.Смолян	Смолян	С
3	Летна гора	с.Широка лъка	Смолян	С
4	Чернока	с. Солица	Смолян	С
5	Ливадите	с. Сивино	Смолян	С
6	Сарийска чука - Главата	с.Широка лъка	Смолян	С
7	Момата - скално образувание	с.Широка лъка	Смолян	С

№	Име	Землище	Общи
			РЕЗ
1	Момчиловски дол	с.Соколовци	Смол
2	Совсковчето	гр.Смолян	Смол
3	Амзово	гр.Смолян	Смол

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ	ОБЩИН
ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА			
1	ЧИНАР	СМОЛЯН	СМОЛЯН
2	СМЪРЧ	СТОЙКИТЕ М.КАЗАНА	СМОЛЯН
3	СМЪРЧ	ШИРОКА ЛЪКА М.КЮПРИЯТА	СМОЛЯН
4	БУК	СИВИНО М.ЛИВАДИТЕ	СМОЛЯН
5	ПОЛСКИ БРЯСТ	МОГИЛИЦА М.СЕЛИЩЕ	СМОЛЯН

Дървесните и храстови видове, известни от района на Смолян, включват сребърна ела (*Abies alba*), балканска ела (*Abies borisii-regis*), норвежки смърч (*Picea abies*), бял бор (*Pinus sylvestris*), черен бор (*Pinus nigra* ssp. *nigra* [syn. = *nigricans*]), горун (*Quercus petraea* [syn. = *sessiflora*]), бук (*Fagus sylvatica*), мизийски бук (*Fagus moesiaca*), габър (*Carpinus betulus*), воден габър (*Ostrya carpinifolia*), явор (*Acer pseudoplatanus*), шестил (*Acer platanoides*), балкански клен (*Acer hircanum*), ясен (*Fraxinus excelsior*) и мъждрян (*Fraxinus ornus*). Тревните растения, познати от района на Смолян, включват два застрашени вида: малка мехурка (*Utricularia minor*) и кокиче (*Galanthus nivalis*); и няколко редки вида: изтравниче (*Asplenium cuneifolium*), силаум (*Silaum silaus*), ендемичен български вид лилия (*Lilium rhodopaeum*), малка ежова главичка (*Sparganium minimum*), острица (*Carex limosa*) и два вида орхидеи: шлемовиден салеп (*Orchis militaris*) и лимодорум (*Limodorum abortivum*).

Гръбначната фауна в района на Смолян включва четири вида риба, като балканска пъстърва (*Salmo trutta m. fario*), лешанка (*Phoxinus phoxinus*), черна мряна (*Barbus meridionalis petenyi*) и главоч (*Cottus gobio*), както и едно земноводно: алпийския тритон (*Triturus alpestris*); едно влечуго: смок мишкар (*Elaphe longissima*) и десет бозайници: вълк (*Canis lupus*), лисица (*Vulpes vulpes*), кафява мечка (*Ursus arctos*), златка (*Martes martes*), бялка (*Martes foina*), дива свиня (*Sus scrofa*), благороден елен (*Cervus elaphus*), сърна (*Capreolus capreolus*), дива коза (*Rupicapra rupicapra*) и катерица (*Sciurus vulgaris*).

Следните гръбначни видове от Смолянския район, защитени по силата на българското законодателство и в различни международни конвенции, споразумения или директиви, са: черна мряна (*Barbus meridionalis petenyi*), алпийски тритон (*Triturus alpestris*), смок мишкар (*Elaphe longissima*), златка (*Martes martes*), дива коза (*Rupicapra rupicapra*) и следните 12 вида птици: бял щъркел (*Ciconia ciconia*), черен щъркел (*Ciconia nigra*), черен лешояд (*Aegypius monachus*), царски орел (*Aquila heliaca*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), малък орел (*Hieraaetus pennatus*), ястребов орел (*Hieraaetus fasciatus*), глухар (*Tetrao urogallus*), планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), бекас (*Scolopax rusticola*), гълъб-хралупар (*Columba oenas*) и белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos* [syn. = *Picoides leucotos*]).

3. Анализи по фактори на въздействие

3.1. Отпадъци

Общината включва 86 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 23 селища с общ брой население 38 867 жители, което представлява 81.9% от общото население, а образуваните отпадъци представляват 332 кг на обхванат жител. Обслужването на дейността се извършва от специализирано звено “Чистота, сметосъбиране и сметоизвозване” към общинска администрация Смолян. Усилията на общината през 2001 г. бяха насочени към усъвършенстване организацията за събиране и извозване на отпадъците, както и включване на нови селища в организирано сметосъбиране. В изпълнение на програмата за управление на отпадъците общината със собствени средства обнови съдовете и сметосъбирачната техника, което позволи в Смолян, Момчиловци, Търън, Широка лъка и Стойките да се премине към използване на заменяеми съдове - контейнери тип “Бобър” и кофи”МЕ-ВА”. Броят на контейнерите тип “Бобър” се увеличи от 200 на

760, а кофите тип “МЕВА” в момента са 1565 броя. Използването на контейнерите с вместимост 4 м³ намаля и от 180 в момента се ползват 70 броя, които са разстановани в райони с неизградена инфраструктура, където е невъзможно движението на големите обслужващи машини. Общината разполага с 5 броя специализирани автомобили, от които 2 броя “МАН”, 2 броя “ЩАЕР” и 1 “МЕРЦЕДЕС” с обща вместимост 66 м³, 1 брой контейнеровоз “ГАЗ”- 53, 1 брой “ИФА” бордова, 2 машини за метене, 1 брой “Шкода” за миене на улици и 1 брой снегопочистваща машина за тротоари.

1.	Организирано събиране на БО спрямо бр.нас.
2	Неорганизирано събиране на БО спрямо бр.на
3.	Такса смет,промили

За пълно обхващане на населените места е необходима доставка на още 3 броя специализирани автомобили с вместимост по 14 м³, 1775 броя контейнери тип “Бобър” и 200 броя кофи тип “МЕВА”.

През годината започна проучването и картотекирането на старите замърсявания с отпадъци, местоположението им, заети площи с цел да се изготви подробен план за тяхното saniране. В общината са картотекирани общо 104.5 дка, заети от нерегламентирани сметища, като най-големи площи има в Момчиловци – 43 дка, Смолян – 32.5 дка, П. Серафимово – 3.4 дка, Смилян – 3.2 дка и Орешец – 2.7 дка. За ликвидирането им са необходими 3.3 млн. Лева, от които за Момчиловци – 1.5 млн. лева, Смилян – 1 мил.лева и за останалите населени места – 800 хил.лева. По разчети на общината поэтапното закриване на горните депа ще започне през 2002 г., а приключването му - през 2006 г. В този срок трябва да приключи и реконструкция на депото за ТБО в м. Теклен дол и привеждането му в съответствие с Наредба № 13, за което ще са необходими около 4 млн. лева.

През 2001 г. са образувани 1427 тона строителни отпадъци и поради липса на специализирано депо те са депонирани на депото за ТБО в м. Теклен дол за запръстяване на битовите отпадъци. Наред с горните количества, които са минали през кантара, преди да бъдат депонирани, налице са множество криминални изхвърляния на строителни отпадъци и изкопни земни маси по банкетите и скатовете към реките, отбивни пътища, водещи към земи от ГФ. В тази връзка не може да не се отбележат хилядите кубически метри изкопни земни маси наследство от строителството на новия център на гр. Смолян, депонирани по цялото протежение на дерето от “Гама кабел” до бившия завод на ДЗУ, както и тези, депонирани с

разрешение на общината през 2001 г. пак на същите места от изкопите на улиците в кв. Райково.

Девет фирми от община Смолян, на които са издадени Разрешителни по чл.37 от Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, са представили в Регионална инспекция на околната среда и водите Смолян общо 23 броя информационни карти отчет за образуваните през 2001 г. производствени отпадъци. Общо образуваните отпадъци възлизат на 978 тона, от които 634 тона са предадени за вторична преработка, което представлява 64.9%. Преобладават оползотворените количества отпадъци и преработката им под формата на дървесни брикети във фирма "Топливо" ЕООД гр. Смолян и тези, предадени от фирма "Норд" ООД, "Ростер" СД и "Гама кабел" АД - гр. Смолян.

За образуваните в общината опасни отпадъци са представени общо 35 броя карти, от тях 13 броя отчет през 2001 г. и 22 броя декларации за очакваните количества за 2002 г. Количествата на опасните отпадъци възлизат на 1172 т и 370 м³ общо за общината, които представляват основно утайки от галванични производства, от закаляване на метали, киселинни разтвори, от маслено-водна сепарация, отработени масла и болнични отпадъци. Отчетените количества на отработените масла не отразяват реално образуваните в общината количества, тъй като не са представени информационни карти от "Петрол" АД - гр. Пловдив, за бензиностанциите в гр. Смолян и автосервизите в града и другите населени места, където се извършва смяна на масла.

Във връзка с чл.37 от ЗОВВООС за осъществяване на дейност, при която се образуват отпадъци, през 2001 г. на 12 фирми и предприятия от община Смолян са издадени разрешителни, от които 8 броя свързани с образуването на производствени отпадъци и 4 броя за опасни отпадъци.

През годината в общината се реализираха два проекта, финансирани от Министерство на околната среда и водите по програмата "За чиста околна среда". Единият в размер на 10 хил. лева, спечелени от общината за почистване коритото на р. Черна от битови отпадъци и озеленяване с минимални средства, при който се извърши почистване на 250 дка от двата бряга на реката, събирайки около 2400 м³ отпадъци и се затревиха и озелениха 13.3 дка нарушени терени. Вторият проект в размер на 2000 лева беше спечелени от Сдружение "Екосвят Родопи" гр. Смолян, включващ почистване с доброволен труд на замърсени с отпадъци терени в кв. "Нов център" на гр. Смолян, както и намиращите се да него речни корита, крайпътни площи, прилежащи части на детски гра-

дини, училища и терени около тях. И двата проекта се изпълниха изцяло и в предвидените срокове.

3.2. Шум

Общественият транспорт в гр. Смолян се обслужва от: общински автобуси - 11 бр. в движение и 5 автобуса резерв, частни автобуси - 4 бр. в движение и 1 резерв. Общият брой обслужващи автобуси е 21.

В общината няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. За 2001 г. в РИОСВ има постъпила една жалба, касаеща производствен шум, формиран от дървообработващо предприятие в гр. Смолян (гатер, дърводелски машини и мостов кран). След проведени замервания на шума е дадено предписание на собственика.

РИОСВ - Смолян има замерване на шум на места с повишено шумово натоварване в следните пунктове:

- гр. Смолян – кръстовище до “Дирекция по горите”;
- гр. Смолян, кв. Райково – кръстовище “ОКС”;
- гр. Смолян, кв. Устово – кръстовище, бар “Европа”.

За пункт гр. Смолян - кръстовище, Лаекв се движи в границите (7-8 dBA) над Lдоп, което се дължи основно на градския транспорт и преминаващите товарни автомобили.

За пункт кв. Райково Ла екв се движи в границите на (9 -10 dBA) над L доп, което се дължи основно на преминаващите товарни автомобили и градския транспорт.

За пункт кв. Устово, Ла екв се движи в границите на (5 -8 dBA) над L доп, което се дължи основно на преминаващите тежкотоварни автомобили и междуградски транспорт.

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на Община Смолян по данни от 1992 год.

1. “КАЙНАДИНА”, 8 канала, максимална мощност 100 W;
2. “РОЖЕН”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
3. “БРЕЗЕ”, канала, макс. мощност 1 W;
4. “ШИРОКА ЛЪКА”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
5. “МУГЛА”, 4 канала, макс. мощност 10W;
6. “СМИЛЯН”, 4 канала, макс. мощност 100 W;
7. “УСТОВО”, 4 канала, макс. мощност 10W;
8. “БОСТИНА”, 4 канала, макс. мощност 1W;
9. “ВЛАХОВО”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
10. “МОГИЛИЦА”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
11. “МОГИЛИЦА – 2”, 4 канала, макс. мощност 10 W;
12. “МОМЧИЛОВЦИ”, 4 канала,

макс. мощност 10 W, 13. 2 канала, макс. мощност 100 W, 14. “СРВ СМОЛЯН”, макс. мощност на излъчвателя 1KW.

Пределно допустимите нива на електромагнитните полета (ЕМП) в населените територии и съответно хигиенно защитните зони около излъчващите обекти са определени в Наредба №9 от 14.03.1991 г. , (обн., ДВ, бр.35 от 1991 г.; попр., бр.38 от 1991 г.).

РИОСВ – Смолян не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината.

3.4. Радиация

Естественият радиационен гама-фон е конкретна физична характеристика на околната среда, характерна за всеки пункт, област и регион, т.н. мощност на дозата и се измерва в $\mu\text{Sv/h}$.

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 г. в пункта – гр. Смолян, община Смолян, показват, че радиационният гама-фон е 0,15 – 0,22 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама-фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители, се оценява посредством извършването на недеструктивен гама – спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пункта в гр. Смолян, общ. Смолян

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и същите съответствуват на фонните стойности на страната.

	U - 238
гр. Смолян	42 – 82

Наличието на Cs – 137 се дължи на трансграничния пренос и натрупването му след аварията в Чернобил през 1986 г. Определените специфични активности варират в границите 46 – 98 Bq/kg в зависимост от първоначалното отложено количество и възможността за миграция.

Радиационното състояние на повърхностните води се наблюдава в 2 пункта, като измерената обща бета радиоактивност и съдържание на уран и радий в анализиранияте проби през 2001 г. е значително под пределно допустимите концентрации.

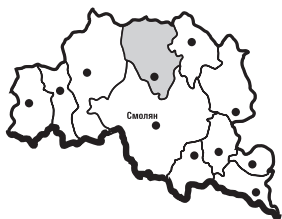
Пункт	Обща β
р. Черна над гр. Смолян	
р. Киселчовска – над село Киселчово	
ПДК – II кат.	

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

№	О Б Е К Т	Фин
1.	Изграждане на главен колектор към ГПСОВ Смолян	Общ I
2.	Събирателни канали кв. Устово	Общ I
3.	Канализация “Кетевска махала”	Държ Общ
4.	“Родопска тъкан” АД, проект: Високотемпературно багрене на текстилни материи	Креди
5.	МВЕЦ “Черна”	Креди
6.	“Цех за извличане на етерични масла с. Кутела”	Креди

5. Превантивна дейност и контрол

В община Смолян има преведени 951 лв. по санкции за 2001 год. На територията на общината предприятия замърсители, които не са издължили задълженията си към МОСВ до края на 2001 год. по наложените им санкции са: “БКС” ЕООД - Смолян – 290,50 лв. и “Родопска тъкан” АД – Смолян – 597,28 лв. РИОСВ – Смолян, съвместно с община Смолян е разгледала три обекта, за които се изисква задължителна ОВОС. От отрасъл Други - “Ваканционно селище” м. Дуневски ливади - Смолян, обл. Смолянска и “Малко вилно селище и крайпътен обект” м. Караманджа, гр. Смолян, област Смолян. От отрасъл Инфраструктура - “Водоснабдителна система Смолян под обект “Смолянски езера - Водоем R-1000” гр. Смолян – потвърждение на Решение № 7-3/97. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 38 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 год. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Селско и горско стопанство – 2 бр., Инфраструктура – 15 бр.; Производство на хранителни продукти – 4 бр.; Производство и преработка на дървесина и изделия от хартия – 4 бр., Енергийно стопанство – 3 бр., Други – 10 бр.

Община Чепеларе

Община Чепеларе се намира в Средните Родопи, в горното течение на река Чая. Средната надморска височина е 1200 м. Общинският център Чепеларе е на 230 км от София, на 80 км от Пловдив и на 10 км от световноизвестния зимен курорт Пампорово.

Община Чепеларе граничи с общините Смолян, Лъки, Девин, Асеновград, Родопи.

Територията ѝ е 384 кв. км, от които 73 % горски фонд, 14 % мери и пасища, 11 % обработваема земя, върху останалите 2 % са разположени 12 населени места, от които 10 кметства, а именно: с. Павелско, с. Хвойна, с. Забърдо, с. Малево, с. Орехово, с. Богутево, с. Острица, с. Лилеково, с. Зорница, с. Проглед, а също така и известният зимен курорт Пампорово с 9238 жители

Баланс по видове територии

№	Видове територии, дка	частна
1	Земеделски	690
2	Горски	990
3	Населени места и зони	9
4	Водни течения и водни площи	
5	Други	
6	Общо	1690

Климат

1. Температура, °С
2. Средна годишна температура, °С
3. Валежи
4. Общо годишно количество валежи
5. Относителна влажност
6. Преобладаващи ветрове в общината, посока

Средногодишните отклонения в температурните разлики са от 18 до 20 °С. Средната абсолютна максимална температура е от 23.5 °С до 32 °С, абсолютно минималните температури са от -20 °С до -18 °С.

В общината се намира мраморна кариера за добиване на варовик в района на село Хвойна. На територията на община Чепеларе има неразработени находища на мрамор, дистен, планински кристал, аметист, гранат, корунд.

Естествен извор на минерална вода на територията на общината е открит в района на село Павелско, но не е разработен.

Община Чепеларе работи успешно с Българския съюз за защита на Родопите (БСЗР). Няма разработени съвместни проекти в

областта на околната среда със съседни общини.

През 2001 година община Чепеларе спечели проект “Подобряване на екологичната система от съоръжения и санитарната инфраструктура на община Чепеларе”. Партньор по проекта е частната компания “Аквалюс” (фирма с ограничена отговорност), в която VHM – Фламандски Екологичен Холдинг е главен акционер.

Транспортните връзки се свеждат само до автомобилен транспорт. Липсват първокласни пътища. Основният път II-86 е второкласен, той е част от трансграничния коридор Никопол-Плевен-Пловдив-Смолян-Рудозем-границата с Гърция (Ксанти) – 35 км. Останалите пътища са с дължина около 120 км, от които IV клас са 80 км и местни пътища около 40 км. Общината стопанисва и поддържа около 60 км – IV клас и местни пътища. II-ри клас пътят се поддържа от Пътно управление Смолян.

Персоналът, отговарящ за проблемите на околната среда в общината, е: Вили Пичурова, Теодора Чиликова – тел. 03051/30-04; Невена Аговска, Антоанета Георгиева – тел. 03051/22-09; факс 03051/34-75; e-mail: tic@infotel.bg

Икономическа информация за общината

На територията на община Чепеларе се намира курортът Пампорово, който е с национално значение. Той е един от най-слънчевите планински курорти в България – слънчевите дни тук са повече от 240. Климатът е мек, със силно Средиземноморско влияние. средната годишна температура е 8.5 °С, а дебелината на снежната покривка е 140-150 см. Надморската височина на курорта е 1650 м, като най-високият връх е Снежанка – 1926 см. Пистите в к.к Пампорово са осем с обща дължина 16 490 метра, лифтовете са: едноседалкови (3 лифта); двуседалкови (1 лифт); триседалкови (1 лифт) и един четириседалков. В к.к. Пампорово функционират 12 хотела с 1, 2, и 3 звезди, с капацитет общо 2265 легла, един петзвезден хотел с капацитет 160 легла, два хотела 4 звезди, и 10 почивни станции, като част от тях вече се преустройват като хотели с 1205 легла, разположени на територията на общината.

Благоприятният преходно-континентален климат със силно изразено средиземноморско влияние, внушителните вековни масиви от смърч, бор и ела, чистата околна среда, добре развитата инфраструктура, почивна и развлекателна база предопределят на Чепеларе бъдеще на един привлекателен и атрактивен зимен и летен планински курорт.

Поради тези причини една от основните дейности в общината е развитието на туризма преди всичко в следните аспекти: Зи-

мен ски-туризъм; Летен планински туризъм; Екотуризъм (селски туризъм); Културен туризъм.

Освен от подходящите географско-климатични условия го-реизброените аспекти на туристическата индустрия обективно се обуславят и от историческата даденост (тук са се развивали праисторическата, тракийската, римската, елинската и старобългарската култура), уникално фолклорно богатство, историческите традиции на населението на общината.

На 1 км от град Чепеларе се намират двете ски-писти “Мечи чал 1” с дължина 3250 м и “Мечи чал 2” с дължина 5150 м, които са между най-добрите алпийски трасета в Европа. Пистите се обслужват с двуседалков лифт с капацитет 500 души на час. За развитието на туризма се грижат създадените през 1997 Местен съвет по туризъм и Сдружението на частните хотелиери и ресторантиери в град Чепеларе. В града има 7 семейни хотела, 20 частни квартири от категория 1, 2 и 3 звезди с общ капацитет 473 легла, като тук се включва и туристически дом “Пещерняк”. Ако към това прибавим и тези, на които предстои категоризация, легловата база става 573 легла.

Икономиката е съсредоточена в следните отрасли: туристическа индустрия, дърводобив и дървообработване, лека промишленост. Водещите дружества в община Чепеларе са “Пампоровски” ООД – специализирано в производството на ски и сноуборд и единствено по рода си на Балканския полуостров, “Пампорово” АД – Пампорово – предлагащо туристически услуги на световно ниво. Има три държавни лесничейства и над десет дървопреработващи фирми, пет предприятия за производство и преработка на селскостопанска продукция – мандри, цех за производство на кожени изделия, два шивашки цеха, два сладкарски цеха, четири строителни фирми. Благоприятният климат, екологично чистата околна среда, развитата спортна инфраструктура и почивна база са предпоставки за развитието на туризма.

Състояние на селскостопанските площи в общината; видове насаждения и площи:

картофи – 4000 дка; фасул – 247 дка; домати – 45 дка; пипер – 3 дка; царевица – зърно – 45 дка; градински грах – 62 дка; овес – 25 дка; пролетен ечемик – 2дка; леща – 12 дка.

Животновъдството е застъпено както следва:

1. Говеда
2. Овце
3. Свине
4. Птици

Финансова информация за общината

Бюджет за 2001 г. в лева – 2 345 424 лв.

Приходиизточници в общинския бюджет, в т.ч. свързани с околната среда: републикански бюджет; собствени средства; средства по извънбюджетни сметки и фондове, в т.ч. фонд “Екология”. Разходи, свързани с опазване на околната среда, относителен дял от всички разходи в общината – 8.41 %.

Демографска информация за общината

Населението на община Чепеларе според последното преброяване, проведено през 2001 г., е 9238 човека. Съотношението между градското и селското население е 61%:39% в полза на градското. През последните няколко години в община Чепеларе се наблюдава тенденция на намаляване броя на населението. Няма данни намалението да е резултат на миграционни процеси, по скоро е резултат от естествения прираст на населението.

През активния зимен сезон населението на община Чепеларе се увеличава средно с около 70 %.

2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1.Качество на атмосферния въздух

На територията на общината се намират три от наблюдаваните 43 обекта, работещи без ПС. Това са “Пампорово-ски”, “Водопад-91”АД и “Чая” - с.Хвойна.През 2001 г. са извършени 17 проверки на обекти без ПС, дадени са и 6 предписания, извършена е и една проверка във връзка с повторна жалба относно работата на котелна инсталация на мандра “Персенк” - с.Орехово. Проверката по жалбата установи, че тя е неоснователна. Съставени са два акта за неизвършен емисионен контрол на управителите на хотел ”Евридика” и на хотел “Бор” в к.к. Пампорово. Разположението както на общинския център, така и на селищата в общината е предпоставка за термични инверсии, които са характерни за целия регион, но тук са най-ярко изразени. Стойностите от емисионни измервания на обекти в общината са следните:

№	ОБЕКТ	сажди	серни окиси
		НДЕ - 50 мг/м ³	НДЕ - 1700 мг/м ³
1	мандра Персенк	16	530*
2	Пампорово-ски	247	108
3	Водопад -91	50	-
4	РПК”Николка	121	-
5	х-л Перелик к-л№3	1228	1053*
6	х-л Перелик к-л №1	134	1153*

Забележка: С (*) са дадени различни НДЕ- коментарът е в текста по-долу.

Обект № 1 е измерен през 2000 г. във връзка с изпратена до нас жалба, нормата е само по сажди, останалите норми не се отнасят за обекта. Дадени са предписания в обекта да се използват сутрин и при лошо време само дърва и да се използват само калорични въглища през останалото време. Обект № 2 е измерван през 2000 г. и през 1998 г. Чрез вентилационните уредби, монтирани в “Пампорово-ски”, в атмосферата се изхвърлят летливи органични съединения, но поради липса на апаратура те не се измерват. Обекти с номера № 3 и № 4 са измерени през 1999 г. Котелната уредба на обект № 3 е проектирана и изградена да работи с мазут, но покъсно е реконструирана и пригодена да работи с отпадъка от производството (трици и дървесни отпадъци). Обект № 4 е фурна, работеща с твърдо гориво. На обекта са дадени същите предписания, както и на мандра “Персенк”. Обектите с номера № 5 и № 6 са измерени през 1998 г. През време на измерването нямаше норми за серни окиси. Това са два идентични котела, обозначени в хотел “Перелик” съответно с № 3 и с № 1. На котел № 3 беше монтирано устройство за намаляване разхода на гориво. След нашите измервания, които показаха, че устройството влошава работата на котела и намалява неговото к.п.д., устройството беше демонтирано.

Положителната промяна в общината във връзка с качеството на въздуха е следната: всички по-долу цитирани констатации се отнасят за к.к. Пампорово.

- монтирани са нови котли в хотелите “Мургавец”, “Преспа”, “Евридика”, “Зора”, почивна станция на КЦМ

- извърши се подмяна на дограмата и се реконструираха и с цел намаляване топлинните загуби хотелите “Мургавец”, “Зора”, “Снежанка”, ”Евридика”

- газифицира се кухнята на хотел “Бор”

преустанови се работата на котлите монтирани в ресторант “Чевермето”

преустанови се работата на котлите, монтирани в ресторант “Чевермето”

От промишлеността са използвани горива (в тонове) както следва:

Горива използвани от промишлеността, видове	2000г.	2001г.
Котелно гориво – Високосернисти марка 20	208.00	0.00
Котелно гориво – Високосернисти марка 40	0.00	187.00
Газьол за промишлени и битови цели	987.00	619.00

2.2. Води

В гр. Чепеларе е изградена канализация още през 1933 г. с дължина $L = 525$ м и диаметри: $\Phi 200 - L = 2020$ м; $\Phi 250 - L = 305$; $\Phi 300 - L = 2405$ м и $\Phi 400 - L = 520$ м.

Към края на 2001 г. общата дължина на каналната мрежа е $L = 19\,265$ м.

Общината разполага с проект от 1979 г. и актуализация 1999 год. Изградени са също така и главни колектори с дължина 4041 м. Остава за изграждане още 3332 м ГКМ и 3552 м за реконструкция. Степента на изграденост на мрежата е 83,6%. От ГСК остава да се изгради 1616 м. Степента на изграденост на колекторите – 71%.

Данните за замърсеността на каналните са дадени в таблица:

Дата	Място на пробоземане	pH	БПК
Емисионни норми		6,5 до 9	15
2000 г.			
12.4.2000	гр.Чепеларе - изход ГК от "Сивковска махала"	7.4	34
12.4.2000	гр.Чепеларе - изход ГК от център	7.4	85
17.8.2000	гр.Чепеларе - изход ГК от "Сивковска махала"	7.3	55
17.8.2000	гр.Чепеларе - изход ГК от център	7.4	51
2001 г.			

Градът няма изградена ГПСОВ. През 1993 год. е разработен проект във фаза "Идейна".

Балансът на отпадните водни количества е:

Население – 2166 м³/ден.

Промишленост – 580 м³/ден.

Общо: 2746 м³/ден.

Точни данни за замърсеността на отпадните канални води няма, тъй като не е разработван доклад за физико-химичния им състав. РИОСВ - разполага с данни от мониторинга на 2 колектора и от централната част на града и от Сивковска махала, но те не могат да бъдат представителни поради това, че не събират 100% отпадните води от града. През 2001 г. започна строителството ГСК и са изградени 925 м в долната част на града. След завършване на останалите 1616 м ще се обхванат водите от всички части на града, което е предпоставка за започване строителство на ГПСОВ.

По-големи промишлени предприятия в гр. Чепеларе са

“Пампорово – ски”ООД, “Водопад – 91”АД, “Мургавец”ЕООД, “Никдим – ПАС”АД, “Чая”ООД, “Фунгоробика”АД, “База на пътно поддържане”.

“Водопад – 91”АД и “Чая”ООД заустват отпадните води в мрежата на градска канализация.

“Мургавец”ЕООД, и “Никдим – ПАС”АД, “Пампорово – ски”ООД и “База на пътно поддържане” пречистват отпадните води в локални пречиствателни съоръжения преди заустването им във водоприемниците.

Фирма	Пречиствателно съоръжение			Съна съни
	налично	вид	необходимост	
“Пампорово ски”ООД	да	механично утаяване	да	до
“Водопад-91”АД	не	-	не	
“Мургавец”ЕООД	да	утаяване неутрал.	да	лс
“Чая”ООД	да	мазино зал утаяване	да	до

По-големите населени места в Община Чепеларе са – с. Хвойна – 712 ж., с. Павелско – 1038 ж., с. Орехово – 376 ж., с. Малево – 266 ж., с. Богутево – 260 ж. и с. Забърдо – 669 ж.

Изградеността и състоянието на канализационната мрежа в селата е дадена в таблица

№	Населено място	Изградена
1.	с.Хвойна	3
2.	с.Павелско	6
3.	с.Орехово	4
4.	с.Малево	1
5.	с.Богутево	1
6.	с.Забърдо	

В селищата на общината няма изградени събирателни колектори, поради което канализационните клонове заустват директно във водоприемниците, без пречистване.

Също така няма проекти за ГСК.

В района най-силно е развито млекопроизводството и млекопреработката, както и дърводобивът и дървопреработката.

По-големи предприятия са: АД “Персенк” – мандра – с. Орехово, СД “Хинко-К” – мандра – с. Малево, “Скорпион-21” – мандра – с. Забърдо, “Зорена” – с.Павелско, “Телеугоително стопанст-

Дата	Място на пробовземане	рН
	Емисионни норми	бдо8,5
2000 г.		
12.4.2000	ООД "Пампорово - ски - ООД", гр.Чепеларе - на изход площ. кан-я	7.9
12.4.2000	ПСОВ -Пампорово - води на изход ПС	7.4
13.7.2000	ООД "Пампорово - ски - ООД", гр.Чепеларе - на изход площ. кан-я, преди заустване в р.Чепеларска	7.9
	ООД "Пампорово - ски - ООД",	

во” – с.Павелско, “Чая” – с.Хвойна, рибарник “Сините ханчета” – “Цех за рибопреработка”.

Мандра – с. Орехово към АД “Персенк” – гр. Пловдив преработва до 3 т дневно мляко. Отпадните води от преработката са около 8м³/ден. За тяхното пречистване е изградено пречиствателно съоръжение включващо: мазнинозадържател, септична яма (утаител), биофилтър, хлораторно.

Мандра – с. Малево към СД “Хинко” – гр. София, е с капацитет на 10 т дневна преработка, от която се получава около 25м³/ден. отпадни води. Дневно мандрата преработва около 3-5 т мляко. Отпадните води са с дебит до 10м³/ден. и се пречистват в пречиствателно съоръжение, състоящо се от: осреднител, смесител, контактен резервоар, утаител, биобасейн, вторичен утаител. Състоянието на станцията е лошо и е наложена имуществена санкция за

замърсяване на водите на р. Ореховска. Фирмата разработва проект за ново ПС, който предстои да се реализира.

Мандра – с. Забърдо към “Скорпион 21” ООД – гр. Пловдив, е разчетена да преработва 10 т/ден. мляко. Преработката в момента е около 2-3 т/ден. и се формират около 6 – 8м³/ден. отпадни води, които се пречистват от пречиствателното съоръжение, състоящо се от: мазнинозадържател, ламелен биофилтър с разпръскваща система от спринклерни глави, вторичен утайтел, изсушителни полета.

Станцията е нова, построена е през 1999 г. и работи добре.

Дата	Място на пробовземане	pH	БПК
	Емисионни норми	6до9	50
2000 г.			
13.7.2000	"Скорпион 21" ООД, гр.Пловдив; мандра - с. Забърдо - Изход ПС	5.5	52
13.7.2000	АД "Персенк", гр.Пловдив; мандра - с.Орехово - Изход ПС	6.9	67
13.7.2000	СД "Хинко-К", гр.София; мандра - с.Малево - Изход площадкова канализация	5.7	65
14.11.2000	АД "Персенк", гр.Пловдив; мандра -	8.2	17

В “Цех за рибопреработка” – рибарник “Сините ханчета към ЕТ “НИК-60” – гр. Пловдив, се преработва до 900 кг/ден риба. При сегашната пазарна обстановка се преработва по 2 – 3 пъти на седмица от 400 до 500 кг. За пречистване на отпадните води е изградена пречиствателна станция за отпадни води, включваща: мазнинозадържател, биофилтър – вертикален ламелен, вторичен утайтел, изсушителни полета за излишна утайка. Дебитът на отпадните води е около 5м³/ден.

“Телеугоително стопанство” – с.Павелско, не работи от 1993 г., като халетата се използват за различни видове складове, без да се изпускат отпадни води.

“Зарена” – с. Павелско, произвежда кюфари и чанти, а отпадните води са с битово-фекален характер и се заустват в селската канализационна мрежа.

Отпадните води от к.к. Пампорово са изключително битово-фекални и са отведени от канализационна мрежа $\Phi 200 - \Phi 250$ с дължина 2 839м до ПСОВ “Пампорово”, която е единствената по рода си на територията на област Смолян. Възможностите на ПСОВ са за пречистване на 36 л/сек. отпадни води от комплекса.

Станцията се състои от: входна решетка – 2 бр., пясъкозадържатели – 2 бр., масло и нефтоуловител, биобасейн, вторичен утаител, смесител и контактен резервоар, заустващо съоръжение, стабилизационни камери – 4 бр. Станцията е изградена и пусната в действие през 1985 г. Недовършено остава утайковото стопанство, като вместо центрофуга е монтирана лентова филтър преса, не е изградено реагентното стопанство. Технологиията на пречистване е остаряла спрямо последните тенденции, липсват зони на нитрификация и денитрификация, който е основен фактор за високите стойности на нитрити и нитрати в отпадните води на изход ПСОВ. Ефектът от пречистването може да се приеме като добър, но ПСОВ се нуждае от реконструкция и изграждане на утайково стопанство.

Подземни води

В системата на “В и К” на територията на община Чепеларе се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места със средногодишен максимален експлоатационен дебит $Q_{ср.год.} = 37,950$ л/сек. Водохващанията са осъществени, чрез каптаж на естествени извори (И) – 39 бр.

През 2001 г. започна регистрирането на всички съществуващи каптирани водоизточници (извори) с дебит под $10 \text{ м}^3/\text{ден}$, извън системата на “В и К” в съответните кметства на община Чепеларе на територията, на които се намират.

Микроязовири

На територията на общината няма изградени микроязовири.

Микро ВЕЦ

№	река землище	обект	Ра:
1.	р.Забърдска с.Забърдо	МВЕЦ"Забърдо"	
2.	р.Чепеларска гр.Чепеларе	МВЕЦ"Десислав а"	
3.	р.Чепеларска с.Павелско	МВЕЦ"Чая"	
4.	р.Коиловско дере с.Малево	МВЕЦ"Малево"	
5.	р.Чепеларска с.Павелско	МВЕЦ"Павелско "	
6.	р.Чепеларска с.Павелско	МВЕЦ"Персенк а"	

2.3. Земи и почви

Земеделските територии в общината възлизат на 120 353 дка, от които обработваемата земя представлява 67 758 дка – 54.6 %, в т.ч. ниви – 38 102 дка, трайни насаждения – 86 дка и естествени ливади – 27 570 дка. От общите земеделски територии 69 071 дка са частни, което представлява 57.4 %.

Основните площи от обработваемите ниви са заети с картофи за консумация.

През 2001 г. няма нарушени допълнително площи към тези и също така няма рекултивирани от тях.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на общината се намират 6 природни забележителности и 3 вековни дървета.

№	име	землище	община	пло
ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ				
1	ЧУДНИТЕ МОСТОВЕ - ЕР КЮПРИЯ	с.Забърдо	Чепеларе	
3	КОСТЕН КАМЪК	с.Орехово	Чепеларе	
4	ДУПЛЕВО - ВОДОПАД	с.Орехово	Чепеларе	
5	СКАКАЛОТО	с. Орехово	Чепеларе	
6	НАХОДИЩЕ НА	с. Проглед	Чепеларе	

№	ИМЕ	ЗЕМЛИЩЕ
	ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА	
1	СМЪРЧ	ЧЕПЕЛАРЕ м.КАРАМАНОЛЕВСК МАНДРА
2	БЯЛ БОР	ХВОЙНА хижа ПАШАЛИЙЦА
3	СМЪРЧ	ХВОЙНА хижа ПАШАЛИЙЦА

Според ландшафтното райониране на България територията попада в Централно-Балканската котловинно-ландшафтна област. Ландшафтът на района е типично високопланински с преобладаване на иглолистна растителност. От растително-географска гледна точка изследваният район е високопланински, като в него доминират формации от иглолистна горска растителност. Иглолистният горски пояс в изследвания район е представен от формацията на смърча (*Picea abietis*) и бял бор (*Pinus sylvestris*). Високите билни части на места са покрити с високопланинска тревна растителност, като доминира тревната формация на картъла (*Nardus stricta*). Тя се развива върху почви, богати на кисели хумуси. Като плътно туйфеста житна трева картълът подтиска развитието на други тревисти видове, поради което другите елементи на асоциацията са с по-малко изобилие и честота. От бобовите се срещат пълзяща детелина (*Trifolium repens*) и обикновена детелина (*Trifolium pratense*). От разнотретието се срещат: планинско лютиче (*Ranunculus montanus*), трилист очиболец (*Potentilla termata*), хопеанова руянка (*Hieracium horreanum*), дълголист лопен (*Verbascum pannosum*) и др.

Характеристика на състоянието на фауната – на доминантните и застрашените видове животни. Земноводни и влечуги - сравнително по-високите надморски височини (1200 – 1600 m), по-ниските средногодишни температури и продължително снегозадържане са причините за слабата представеност на земноводните и влечугите в района. От разред Безопашати типични представители за тези надморски височини са жълтокоремната булка (*Bombina bombina*) и планинската водна жаба (*Rana temporaria*). Върху влажни терени с надморска височина до 1500-1600 m се среща и зелената крастава жаба (*Bufo viridis*) и дългокраката горска жаба (*Rana dalmatina*), голямата водна жаба (*Rana ridibunda*) – близо до водоеми. Опашатите са представени от обикновения дъждовник (*Salamandra salamandra*). Клас Влечуги са представени с видове от разред Люспести (*Squamata*). Строго планински са два вида: усойницата (*Vipera berus* от 1200 m до над минималната за Родопите надморска височина) и живородният гущер (*Locerta vivipara*). Под-

разред Змии е представен още от смок-мишкар (*Elaphe longissima*), обикновената водна змия (*Natrix natrix*) и медянката (*Coronella austriaca*). Площите, покрити с гъсти иглолистни насаждения, практически са без херпетофауна.

Птици - потенциални представители на орнитофауната са: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишколов (*Buteo buteo*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Лещарка (*Bonasia bonasia*), Балкански кеклик (*Alectoris graeca*), Гривяк (*Columba palumbus*), Куковица (*Cuculus canorus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Зелен кълвач (*Picus viridis*), Голям пъстър кълвач (*Dendrocopus major*), Белогръб кълвач (*Dendrocopus leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Горска бъбрица (*Authus trivialis*), Водна бъбрица (*Authus spinoletta*), Планинска стърчиопашка (*Motacilla cinerea*), Орехче (*Troglodites troglodites*), Горска завирушка (*Prunella modularis*), Червеногръдка (*Erithacus rubecula*), Домашна червеноопашка (*Phoenicurus ochrurus*), Белогуш дрозд (*Turdus torquatus*), Кос (*Turdus merula*), Поен дрозд (*Turdus philomelos*), Имелов дрозд (*Turdus viscivorus*), Черноглаво коприварче (*Sylvia atricapilla*), Елов певец (*Phylloscopus collybita*), Жълтоглаво кралче (*Regulus regulus*), Червеноглаво кралче (*Regulus indicapillus*), Лъскавоглав синигер (*Parus polustris*), Матовоглав синигер (*Parus montanus*), Голям синигер (*Parus major*), Качулат синигер (*Parus cristatus*), Боров синигер (*Parus ater*), Горска зидарка (*Sitta europaea*), Червеногръба сврачка (*Lanius collurio*), Сойка (*Carrulus glandarius*), Сокерица (*Nucifraga caryocatactes*), Обикновена чинка (*Fringilla coelestis*), Диво канарче (*Serinus serinus*), Зеленика (*Carduelis chloris*), Кадънка (*Carduelis carduelis*), Елхова скатия (*Carduelis spinus*), Кръсточовка (*Loxia curvirostra*), Червенушка (*Pyrrhula pyrrhula*). Съгласно Заповед № 342 от 21.04.1986 г. на ДКО-ОС от този списък незащитени са единствено глухарът (*Tetrao urogallus*), гривякът (*Columba palumbus*), балканския планински кеклик (*Alectoris graeca*) и сойката (*Garrulus glandarius*).

Малкият ястреб (*Accipiter nisus*), обикновеният мишелов (*Buteo buteo*) и глухарът (*Tetrao urogallus*) имат статут на застрашени видове в Червената книга на България, но са с благоприятен статус. Черният кълвач (*Dryocopus martius*) и белогръбият кълвач (*Dendrocopus leucotos*) са редки видове в Червената книга, но също с благоприятен статус.

Съгласно СПЕС категоризацията на европейските птици (Ticher, Heath, 1994; Мичев, Т., Петров, Ц. "Птиците в Родопите") сред споменатите в горния списък птици не присъстват типове, имащи категория Spec 1 (глобално застрашени видове), а към Spec 2 (видове, концентрирани в Европа и с неблагоприятен природоза-

щитен статус) се отнася само *Alectoris graela* и *Picus viridis* (но в българската Червена книга те са без категория). Към категорията Spec 3 (видове, неконцентрирани в Европа, но с неблагоприятен природозащитен статус) се отнася *Columba palumbus* (не е включен в Червената книга на България). В категорията Spec 4 (видове с благоприятен природозащитен статус, но концентрирани в Европа и с намаляваща численост) са *Parus cristatus*, *Regulus regulus*, *Regulus indicapilus*, *Serinus serinus*, *Carduelis chloris*, *Carduelis spinus*, *Fringilla coelebs*, *Turdus merula*, *Turdus torquatos*, *Sylvia atricapila*, *Prunella modularis* (никои от тези видове не са включени в Червената книга на България). От анализа е очевидно, че сред потенциалните представители на орнитофауната в района не се срещат видове, които да са застрашени и същевременно с неблагоприятен статус (уязвими, редки, намаляващи). Повечето от представителите са тривиални видове за високопланинските иглолистни гори, повечето от които се намират под защитата на Заповед № 342.

Бозайници - имайки предвид видовия състав на дребните наземни бозайници, типичен за планинските райони у нас, потенциални представители са: Източноевропейски таралеж (*Etinaceus concolor*), Европейска къртица (*Talpa europa*), Малка кафявозъбка (*Sorex minutus*), Обикновена кафявозъбка (*Sorex araneus*), Голяма водна земеровка (*Neomis fodiens*), Белокоремна кафявозъбка (*Crocedura leucodon*), Малка водна земеровка (*Neomis anomalis*), Див заек (*Lepus capensis*), Катерица (*Sciurus vulgaris*), Обикновен сънливец (*Glis glis*), Горски сънливец (*Driomis nitedula*), Жълтогърла горска мишка (*Apodemis flavicolis*), Горска полевка (*Clethrionomys glareolus*), Снежна полевка (*Myrcotus nivalis*), Воден плъх (*Arvicolla terrestris*), Невестулка (*Mustela nivalis*).

От едрите бозайници се срещат най-често сърни (*Capreolus capreolus*), дивата свиня (*Sus scrofa*), благороден елен (*Cervus elaphus*), възможна е и появата на кафява мечка (*Ursos arctos*).

3.Анализи по фактори на въздействие

3.1.Отпадъци

Общината включва 14 населени места, от които в организирано сметосъбиране са обхванати 9 селища с общ брой население 9238 жители, което представлява 92.8% от общото население. От представената информация за събраните и извозени битови отпадъци на депото през годината са депонирани 21 000 тона, което представлява 2273 кг на жител и е 6 пъти над средната норма за страната. Обяснението е, че общината обслужва по-голямата част

от територията на к.к. Пампорово, но въпреки всичко посоченото в информационната карта количество считаме за завишено, още повече, че не се извършва измерване на колите при разтоварването им и в картата липсва броят на обслужените през годината туристи.

Обслужването на дейността се извършва от фирма “Еко Загра” ООД - гр. Стара Загора. Фирмата разполага с 3 “ГАЗ – 53” контейнеровози, 1 “Мерцедес” 9 м³, 1 “ГАЗ-53” самосвал. В изпълнение на програмата за управление на отпадъците общината в лицето на фирмата, обслужваща дейността, обнови съдовете в общинския град за сметка на 4 м³ контейнери, както и сметосъбирачната техника, доставяйки 1 кола “Мерцедес” и намалявайки неэффективните контейнеровози ГАЗ – 53. За пълно обхващане на населените места в организирано сметосъбиране е необходима още една сметосъбирачна кола, както и доставка на още 120 контейнери тип “Бобър”. Наложена промяна в организацията на сметосъбирането в к.к. Пампорово през зимния сезон с премахване на контейнерите с вместимост 4 м³ и преминаване към събиране на отпадъците в полиетиленови торби доведе до положителна промяна в облика на курортния комплекс, което се оценя от пребиваващите туристи, сравнявайки го с други наши високопланински курорти.

Действащото в момента общинско депо в м. Ракидата е разположено върху 9.7 дка. Същото е реконструирано през 1992 г., но не отговаря на изискванията на Наредба № 13. Месторазположението му позволява извършване на нова реконструкция.

На територията на общината са обособени нерегламентирани сметища, заемащи обща площ около 22 дка, от които в гр. Чепеларе 1 дка, с. Павелско - 3 дка, с. Забърдо - 3 дка, с. Хвойна – 2 дка, с. Малево – 2 дка, и с.Орехово – 2 дка. Закриването им е предвидено да започне през 2002 г., като за целта са необходими 19 хил. лв.

През 2001 година са образувани 310 тона строителни отпадъци от ремонти на почивни бази в к.к. Пампорово, които са депонирани на депото за ТБО в м. Ракидата, ползвайки ги за запръстяване. Наред с горното количество от изкопи при прокарване на колектора, както и при ново строителство през миналата година са обособени две депа от дясната страна преди входа и изхода на гр. Чепеларе, пътувайки от Смолян за Пловдив, което представлява изключително неприятна гледка за преминаващите през тази отсечка. Вярно е, че на тези места предстои изграждане на бензиностанция и газстанция, но час по-скоро същите трябва да бъдат подравнени.

Към 31.03.2002 г. 4 фирми от община Чепеларе на които са издадени разрешителни по чл.37 от Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, са представили общо 10 броя информационни карти за образуваните производствени отпадъци, като количеството за общината възлиза общо на 890 тона. Преобладаващи са дървесните отпадъци, образувани от “Водопад – 91” АД – 539 тона, ЕТ “Тоники” – 245 тона. От общо образуваните отпадъци 782 тона са оползотворени вторично, от които чрез изгаряне в порения котел на фирма “Водопад – 91” АД – 539 тона, за изсушаване на дървен материал, за производство на дървесни плоскости – 215 тона и други съдържащи метали – 30 тона, което за общината представлява 87.8 %. Във връзка с образуваните в общината опасни отпадъци са представени общо 5 броя декларации за очакваните количества за 2002 г..

През годината е издадено едно разрешително за удължаване срока съгласно чл.37 от ЗОВВООС за дейност с производствени отпадъци на фирма ЕТ “Тоники” гр. Чепеларе.

Приходите на общината във връзка финансирането на дейността по събиране и третиране на отпадъците са 173 360 лева, а разходите са в размер на 151 000 лева, в т. ч. 6000 лева за реализиране на екологични инфраструктурни обекти.

3.2. Шум

Населението на общината е около 10 000 души. Чепеларе не разполага с вътрешноградски транспорт. Общинските автобуси обслужват околните населени места. В общината няма големи промишлени предприятия, които да създават наднормени шумови натоварвания. Няма постъпили жалби в РИОСВ.

3.3. Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения

Излъчватели на електромагнитни полета ЕМП (радио и телевизионни предаватели ретранслатори) на територията на община Чепеларе по данни от 1992 г.

1. “ЧЕПЕЛАРЕ ”, 4 канала, максимална мощност 10 W;
2. “ХВОЙНА”, 4 канала, макс. мощност 100 W;
3. “ЗАБЪРДО”, 4 канала, макс. мощност 100 W;
4. “БОГУТЕВО”, 4 канала, макс. мощност 10 W.

РИОСВ – Смолян, не разполага с данни от измервания на ЕМП на територията на общината

3.4. Радиация

Резултатите от наблюденията и измерванията през 2001 год. в пункта – гр. Чепеларе, общ. Чепеларе, показват, че радиационният гама-фон е от 0,19 – 0,23 $\mu\text{Sv/h}$ и е в границите на характерния естествен гама-фон за региона 0,10 – 0,30 $\mu\text{Sv/h}$.

Радиационното състояние на почвата и отпадните продукти от дейността на предприятията – потенциални замърсители се оценява посредством извършването на недеструктивен гама-спектрометричен анализ на почвени проби (почвени и дънни утайки) от пункта в гр. Чепеларе, общ. Чепеларе.

През 2001 г. в пробите не са установени завишени съдържания на естествени радионуклеиди и те съответствуват на фоновите стойности на страната.

	Специфична акт
гр. Чепеларе	U - 238 55

Наличието на Cs – 137 се дължи на трансграничния пренос и натрупването му след аварията в Чернобил през 1986 г. Определените специфични активности варират в границите до 69 Bq/kg в зависимост от първоначалното отложено количество и възможността за миграция.

4. Проекти и обекти с екологично предназначение

№	ОБЕКТ	Финансиран о
1.	Колектор за отвеждане на битови отпадни води до преч. с-ция гр.Чепеларе	НФООС Община Чепеларе

5. Превантивна дейност и контрол

В община Чепеларе има преведени 663 лв. по санкции за 2001 год. На територията на общината предприятия замърсители, които не са издължили задълженията си към МОСВ до края на 2001 год. по наложените им санкции, са: “Персенк” АД – Пловдив – 16,84 лв. и СД “Хинко-К” - София – 325,96 лв. На територията на община Чепеларе не са разглеждани обекти, за които се изисква задължителна ОВОС. На заседанията на общинския съвет по устройство на територията са взети 10 решения по смисъла на Наредба № 1/1997 год. на МОСВ. Разгледаните проекти са по отрасли както следва: Инфраструктура – 2 бр.; Производство на хранителни продукти – 6 бр.; Производство и преработка на дървесина и изделия от хартия – 1 бр., Други – 1 бр.

Необходими действия за подобряване качеството на околната среда

Контрол на атмосферния въздух

□ Да се организира квалифицирано обслужване на хладилната инсталация в “Смиледа” ООД – Смилян, за недопускане на нерегламентирани изтичания на амоняк.

□ Да се преустанови изгарянето на технологични отпадъци било за отопление, било за унищожаването им, ако не са изяснени последиците от това.

□ Да се монтира оросителна инсталация в сухата част на хвостохранилище “Ерма река”

□ Да се създаде система от наблюдение на най-натоварените места от транспорт в региона.

Контрол на водите

За подобряване качеството на водите във водоприемниците е необходимо в краткосрочен аспект да се изградят локални пречиствателни съоръжения за производствени отпадни води по предприятия, където все още няма такива, или се извърши реконструкция на тези, които не дават проектния ефект: “Филипополис-РК” – Пловдив – мандра с. Славейно, “Смиледа” ЕООД - с.Смилян, ПТП ”Родопи-Н” ЕООД - Неделино, “РОССИ” ООД – Доспат –мандра Доспат, ЕТ ”Юлиан Исаков” – мандра с.Триград, рудниците на “Горубсо-Мадан” АД- Мадан, рудниците на “Горубсо-Лъки” АД - Лъки, подаване на водите от р-к “Върба” и “Рибница-Шахоница” в производствения цикъл на “РОФ-Рудозем” АД – Рудозем, и прекратяване ползването на свежа вода от р. Арда.

□ В дългосрочен аспект е необходимо изграждането на ГПСОВ по населени места, първо на тези с еквивалентен брой жители над 10 000, а впоследствие и на тези населени места с над 2000 еквивалентен брой жители.

□ На язовир ”Доспат” е необходимо да се инсталира измервателно съоръжение за измерване на екологичните води, които се пропускат за оводняване на коритото на р. Доспат.

□ Предстои проектиране, учредяване и изграждане на СОЗ около водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване, които са в системата му и извън него. Необходимо е преоформяне на комплексното разрешително за водоползване на “В и К” ЕООД – Смолян, за всяко конкретно водоземно съоръжение или система и в същия срок, а той е различен за различните водохващания,

монтиране на разходомерни устройства на всяко едно от тях.

□ Съгласно §10 от ПРЗ на ЗВ в срок до 28.01.2003 г. трябва да се издадат и преоформят, разрешения на съществуващите водоползвания от повърхностни и подземни водоизточници, в т.ч. и за производствени нужди.

□ Да се продължи и доведе докрай регистрацията по общини и кметства на ползването на подземни води (извори) в количества до 10 м³/ден за задоволяване на местни нужди на населението там, където липсва и няма възможност за централизирано водоснабдяване.

□ Да се изградят СОЗ около водоизточниците за минерални води съгласно граfiците, залегнали в проектите им и учредени със Заповед на МОСВ съгласно Наредба №3/2000 г.

Подземни богатства

□ Необходимо е изготвяне на доклади за щети от стари замърсявания, нанесени от минно-добивната и преработвателната дейност заедно с ДОВОС на проектите и дейностите за продължаващия добив и преработка на ПИ след приватизацията на минно-добивните дружества.

□ Към всеки генерален инженерен проект за добив и преработка на ПИ е необходимо да се изготви и съответният проект за рекултивация на нарушените и засегнати терени от дейността.

Третиране на отпадъците

Изхождайки от месторазположението, отдалечеността между населените места и пресечения планински терен, становището на инспекцията е, че на територията на региона освен изградените нови депа в общините Рудозем и Мадан трябва да се изградят още 7 депа за третиране на ТБО, а именно:

□ Община Доспат и община Сатовча - депо в с. Барутин (ново депо), отредена е площадка върху бивша уранова кариера, разработен е проект, изготвена е Оценка на въздействие върху околната среда .

□ Община Девин и община Борино – депо в м. Забрал (ново депо), отредена е нова площадка.

□ Община Смолян – депо в м. Теклен дол (доизграждане), проведен е конкурс за проектиране

□ Община Чепеларе – депо в м. Ракидата (реконструкция)

□ Община Баните и община Ардино – депо в с.Светулка (ново депо), отредена е площадка, попадаща върху общинска земя, като процедурата за изграждането му се движи от община Ардино.

□ Общини Златоград, Неделино и Кирково – ново депо в землище на община Кирково

□ Община Лъки – ново депо

Освен изграждането на депата, за да се обхванат всички населени места в организирано сметосъбиране, е наложително обновяване на машините и съдовете за събиране на отпадъците.

Всяка община трябва да определи и информира обществеността за местата за смяна на отработените моторни масла, в т. ч. да определи сервизите и бензиностанциите извършващи смяната на маслата, да определи местата и постави специално обозначени съдове за събиране на батерии и акумулатори, както и да организира прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак. Горното трябва да стане основно задължение и приоритет в работата на общините през 2002 г. за прилагане и изпълнение на нормативната база.

Защитени територии и биоразнообразие

□ Да се изготвят планове за управление на всички защитени територии в района.

□ Да се изработи кадастър на лечебните растения.

□ До изготвянето на Закона за биоразнообразието да се засили контролът върху изкупвателните пунктове за диворастващи билки и гъби.

□ Да се актуализира информацията за състоянието на находищата и популациите на защитени растителни видове.

□ Да се продължи разрешителният режим за бране на пирински чай със създаване на семенна база и се насърчи неговото култивирано отглеждане.

□ Да се контролира пролетната таксация на дивеча и оттам и планът за ползване през годината.

Комплексна опитна станция – Смолян, да развие дейности за посадъчен материал и технологии за билкови, храстови и други култури в региона.

Превантивна дейност и контрол

За успешното прилагане на Наредба №1/1997 г. на МОСВ и пълноценното функциониране на общинските съвети по устройство на територията е необходимо:

□ Общините да изпращат редовно копия от решенията за своевременния им контрол от страна на РИОСВ – Смолян.

□ Да се води поредна номерация на решенията за съответната година.

□ Условието в тях да не са стандартни и да се подхожда индивидуално към всеки обект.

□ Да не се пишат на копирани бланки едни и същи условия за всички обекти, като само се сменя наименованието на обекта.

□ Да се приемат правилно попълнени карти, което ще спомогне за вземане на правилно решение.

СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Съставители:

- инж. Костадин Милкотев
– “Въздух”
- инж. Любомир Михтарев
– “Води”
- инж. Елен Минчев
– ”Поземни води”, “Нарушени терени” и “Радиоактивност”
- Ивайло Кубински
– “Хидробиологичен мониторинг” и “Лабораторен комплекс“
- инж. Павлина Димчевска
– “Хидротехнически съоръжения”, и “Проекти и обекти с екологично предназначение”
- инж. Иво Уюров
– “Защитени територии и биоразнообразие”
- агр. Георги Благоев
– “Почви” и “Отпадъци”
- инж. Иван Пенелов
– “Шум” и “Електромагнитни полета и нейонизиращи лъчения”
- инж. Красимир Кондов
– “Основни данни” и “Превантивна дейност и контрол”

Редактор и оформление: инж. Красимир Кондов
Коректор: Елена Илиева

Формат 100 x 70 /

Предпечатна подготовка и печат:

